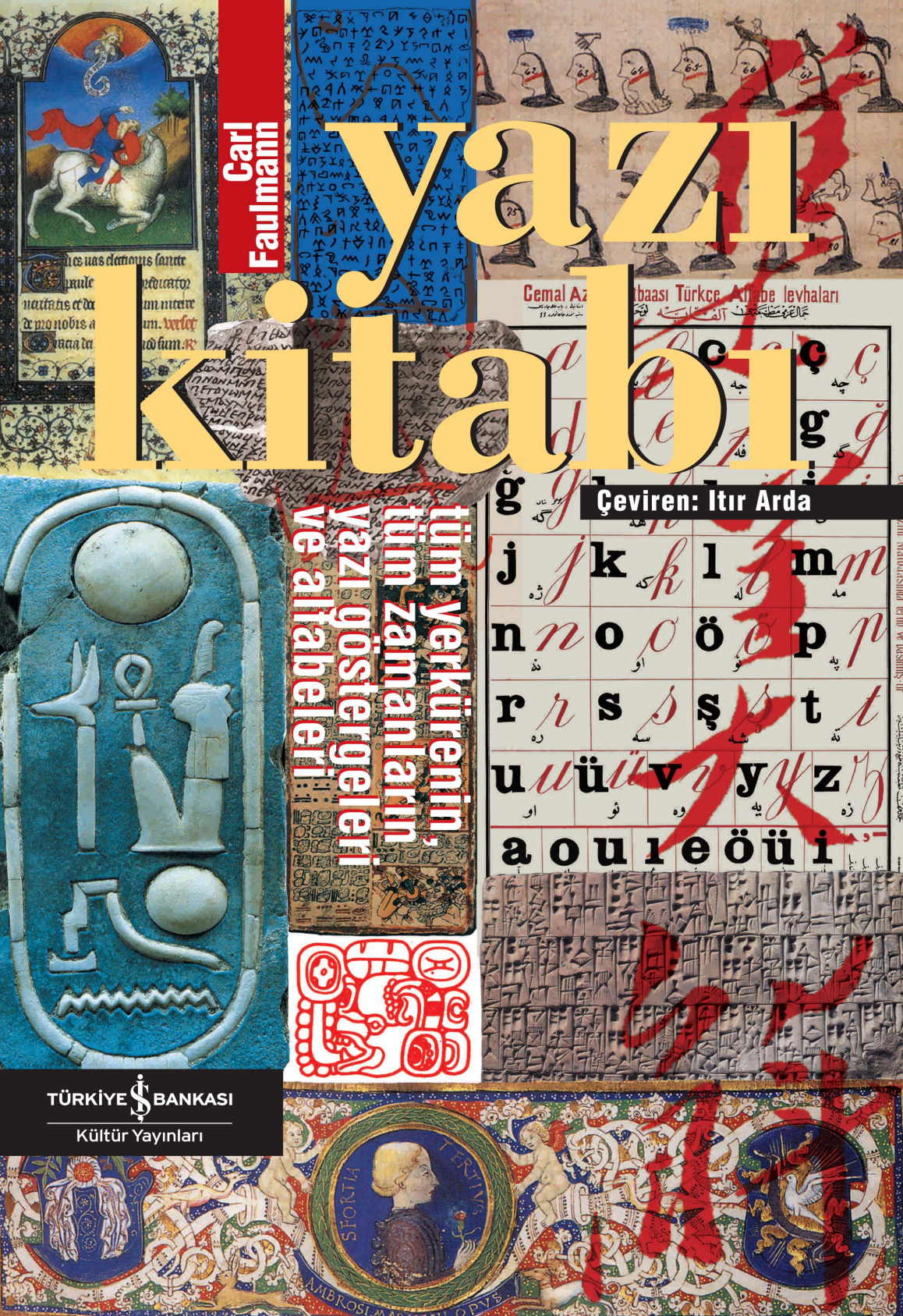

Carl Faulmann
yazı kitabı
Çeviren: Itır Arda
tüm Yerkürenin, tüm zamanların yazı göstergeleri ve alfabeleri
Cemal Az baası Türkçe Alfabe levhaları
TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Özgün Adı
Das Buch der Schrift enthaltend die Schriftzeichen und Alphabete
aller Zeiten und aller Völker des Erdkreises

© Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Yayına Hazırlayan Mürşit Balabanlılar

Kapak Tasarımı Mehmet Ulusel / Ayşe Topçu
Düzelti Okşan Özferendeci
Grafik Uyarlama ve Özel Harflerin Yapımı Osman Tülü
Uygulama Tipograf (0212) 249 01 01
Birinci Basım Kasım 2001
ISBN 975-458-266-1
OTM 10705701
Basımevi Mas Matbaacılık AŞ (0212) 285 11 96
İstanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI Kültür Yayınları

YAZI KİTABI

TÜM YERKÜRENİN, TÜM ZAMANLARIN YAZI GÖSTERGELERİ VE ALFABELERİ

Derleme ve Açıklama

CARL FAULMANN

Stenografi Profesörü
Kayser-Kraliyet Devlet Stenografi Sınav Komisyonu Üyesi
Kraliyet-Bavyera Aziz Michael Liyakat Nişanı,
Viyana Dünya Fuarı Nişan Madalyaları Sahibi

Çeviren

ITIR ARDA

İÇİNDEKİLER

Standart Alfabe 3

Amerika

Kuzey Amerika 9
- Kızılderili Kekinowin 10
- Micmac Kızılderileri 11
- Tinne Kızılderilileri 12
- Cree Kızılderilileri 12
- Cherokee Kızılderilileri 13
- Mormon Alfabesi 14

Orta Amerika 15
- Meksika Yazı Sembolleri 16
- Yukatan Yazısı 18

Afrika

Eski Mısır Yazısı 21
- Anıtsal Hiyeroglifler 25
- Papirus-Hiyeroglifler 25
- Hiyeratik 25
- Eski Mısır Sayı Göstergeleri 35
- Demotik 36

Kıpti Yazı 38
Libya Yazısı 39
Tamaşek 39
Himyeri Yazısı, Siyah 40
Himyeri Yazısı, Rölyef 40
Etiyopya ve Habeş Yazısı 41
Pön Yazısı 42
Vay Yazısı 43

Asya

Çince 47
- Matbaa Göstergeleri 50
- Rakamlar 53
- Anahtarlar 54

Japonca 57
- Katakana 59
- Hiragana 60

Kore Yazısı 64
Çivi Yazısı 65
- Babil-Asur Çivi Yazısı 69
- Med Çivi Yazısı 74
- Pers Çivi Yazısı 75

Kıbrıs Yazısı 76
Harf Yazısı 77
Kenan Yazıları:
- Moab Yazısı 78
- Fenike Göstergeleri 78
- Makabi Sikkeleri 78

Arami Yazısı, Anıtsal 79
Arami Yazısı, Papirüs 79
Arami Yazısı, Babil 79
Samiriye Yazısı 79
İbranice:
- Kare yazı 80
- İşlek Yazı, 11./12. yy 82
- İspanyolca-Levanten 82
- Raşi 82
- Almanca-İbranice 83
- Alman Üslubu 83
- Leh Üslubu 83

Doğu Filistin Yazıları:
- Hauran Yazısı 84
- Palmira Yazısı 84
- Nabati Yazısı 84

Suriye Yazıları:
Estrangelo ... 85
Kalde Yazısı ... 86
Malabari-Süryani Yazısı ... 87
Süryani-Peşitto ... 87
Mande Yazısı ... 88
Ortaçağ Pers Yazıları:
Yazıtlar ... 89
Pehlevi Sikkeleri ... 89
Parsi Sikkeleri ... 89
Pehlevi Yazısı ... 90
Zend Avesta Yazısı ... 91
Ermenice Matbaa Yazı ... 92
Ermenice İşlek Yazı ... 92
Gürcü Yazısı, Khutsuri ... 94
Gürcü Yazısı, Mkhedruli ... 94
Arap Yazıları:
Kûfî ... 98
Kûfî, diğer şekil ... 99
Karmatî Yazısı ... 99
Mağribi Yazı ... 100
Arapça Neshî ... 101
Türkçe Neshî ... 104
Türkçe Rık'a ... 105
Türkçe Dîvânî ... 106
Farsça Neshî ... 107
Farsça Ta'lîk ... 108
Afganca Neshî ... 112
Hintçe Neshî ... 113
Malayca Neshî ... 114
Tatar Yazıları:
Uygurca ... 115
Kalmukça ... 116
Moğolca ... 116
Galik ... 117
Mançu ... 118
Hint Yazıları: ... 119
Kâbil Yazısı ... 120
Sindhi Yazısı ... 121
Multani Yazısı ... 121
Gucarati Yazısı ... 122
Sih yazısı (Gurmukhi) ... 123
Kaşmiri Yazısı ... 123
Marathi Yazısı ... 124
Magadhi Yazısı ... 125
Gupta Hanedanlığı Yazıtları:
Džirnar ... 126
Aşoka ... 126
Gucarat ... 126
Allahabad ... 126
Tibetçe Utšen ... 127
Tibetçe Umin ... 127
Tibetçe Khyugayi ... 127
Passepa ... 129
Kutila Yazıtı ... 130
Assam Yazıtı ... 130
Devanagari, Eski Matbaa Yazısı ... 131
Devanagari, Yeni Matbaa Yazısı ... 133
Lepça/Rong ... 135
Nepal, Kaiti-Nagari ... 136
Nepal, Randža ... 136
Nepal, Bandžin-Mola ... 136
Bengali Yazısı ... 137
Oriya Yazısı ... 138
Narbadda Yazısı ... 139
Krişna Yazısı ... 139
Telugu Yazısı ... 140
Kannara Yazısı ... 141
Tamil Yazısı ... 142
Malabari (Grantham) Yazısı, Yeni ... 143
Malabari (Grantham Yazısı, Eski ... 143
Sinhala (Singhala) Yazısı ... 144
Ahom (Assam) Yazısı ... 145
Pegu Yazısı ... 145
Bali-Birman Yazısı:
Yazıt ... 146
Resim ... 146
Oyma ... 146
Birman Yazısı ... 148
Pali-Siyam Yazısı:
Boromat ... 149
Phātimokkha ... 149
Siyam Yazısı ... 150
Laos Yazısı ... 151
Pali-Kamboçya ... 151
Kamboçya, İşlek Yazı ... 152
Maldivler Yazısı, Eski ... 155
Maldivler Yazısı, Yeni ... 155
Filipinler:
Tagala ... 155
Bisaya ... 155
Cava Yazısı, Antiqua ve İşlek Yazı ... 156
Selep Adası ve Sumatra:
Mañsākar ... 158
Bugi, Eski ... 158
Bugi, Yeni ... 158

Battak, Eski ... 158
Battak, Yeni ... 158
Redžaṅ ... 158
Lampuṅ ... 158

Avrupa

Run Yazısı ... 161
Kuzey RunYazısı ... 162
Helsing Runları ... 162
Markomann Runlar ... 163
Trithemius Run Yazısı ... 163
Gotça Runlar ... 163
Mösogotça ... 164
Anglosakson Runlar ... 165
Kelt Ozanlarının Alfabesi ... 166
OghamYazısı ... 166
Yunan Yazıları ... 167
Likya Yazısı ... 168
İberya Yazısı ... 168
Eski Yunanca:
Halikarnassos ... 169
Prokonnesos ve Milet ... 169
Thera ... 169
Milos ... 169
Kreta ... 169
Atina, Eski ... 169
Atina, Yeni ... 169
Argos ... 169
Korinthos ... 169
Korfu ... 169
Anaktorion ... 169
Euböa ... 170
Böotia ... 170
Lokris ... 170
Tesalya ... 170
Lakonia ... 170
Arkadia ... 170
Eleia ... 170
Akhaia Kolonileri ... 170
Ortaçağ Yunan Yazısı:
Kapital ... 171
Onsiyal ... 171
İşlek Yazı ... 171
Miniskül ... 171
Miniskül Kısaltmalar ve
Bileşik Harfler ... 172
Tachygraphie ... 177
Yunan Matbaa Yazısı:
Antiqua ... 178
İtalik Yazı ... 178
Yeni Yunanca:
Matbaa Yazısı ... 180
El Yazısı ... 180
Arnavut Alfabeleri:
Elbasan Yazısı ... 181
Büthakukye Yazısı ... 182
Veso Bey Yazısı ... 182
Arnavut- Yunan Yazısı ... 182
İslav Yazıları ... 183
Glagol, Bulgarca ... 184
Glagol, İliryaca ... 184
Kiril ... 185
Rutenya Alfabesi
Antiqua ... 186
El Yazısı ... 186
Rusça:
Antiqua ... 187
İtalik Yazı ... 187
El Yazısı ... 187
Fin-Ugur Alfabesi ... 188
Antiqua ... 188
İtalik Yazı ... 188
El Yazısı ... 188
Romanya (Ulah), Eski ... 189
Romanya (Ulah), Yeni ... 189
Bulgarca ... 189
Sırpça ... 190
İlirya, Kiril ... 190
İlirya, Latin ... 190
Latince Yazılar ... 191
Eski İtalik Dillerin Yazıları:
Etrüsk ... 192
Umbria ... 192
Oskça ... 192
Falisci ... 192
Messapia ... 192
Romen ... 192
Tiro İşaretleri ... 193
Latince-Almanca İşlek Yazı:
2. Yüzyıl ... 195
Kayser Kalem Odası (5. yy) ... 195
İtalyanca İşlek Yazı ... 195
Merovenj ... 195
Yeni İşlek Yazı ... 195
13-14. Yüzyıl Diplomaları ... 195

15-17. Yüzyıl Mektup Yazısı ... 195
18. Yüzyıl ... 195
Ortaçağ Kitap Yazısı:
Onsiyal, Büyük ... 196
Onsiyal, Büçük ... 196
Eski İrlandaca, İnisiyal ve Miniskül ... 196
Miniskül-Yazılar:
8-9. Yüzyıl ... 196
9-10. Yüzyıl ... 196
10. Yüzyıl ... 196
11. Yüzyıl ... 197
12. Yüzyıl ... 197
12-13. Yüzyıl ... 197
13-14. Yüzyıl ... 197
14. Yüzyıl ... 197
Ortaçağ, Kısaltmalar ... 198
İrlandaca ... 200
Anglosakson ... 200
Matbaacılık ... 201
Gutenberg İncil Yazısı ... 203
Incunabula Alfabeleri:
Antiqua:
İlk İtalyanca Baskılar ... 204
Antiqua: Venedik (J.v. Speyer) ... 204
Antiqua: Venedik (Aldus) ... 204
Antiqua: Sorbon ... 204
İtalik Yazı: Venedik (Aldus) ... 204
İtalik Yazı: Almanca ... 204
Fraktur Yazı: Londra ... 205
Fraktur Yazı: Paris ... 205
Fraktur Yazı: Augsburg ... 205
Fraktur Yazı: Lyon ... 205
Schwabach Yazısı ... 205
Yeni Fransızca Matbaa Harfleri:
Garamond Antiqua ve İtalik ... 206
Etienne Antiqua ve İtalik ... 206
Didot Antiqua ve İtalik ... 206
Modern Batı Avrupa Yazıları ... 207
Antiqua ... 208
İtalik ... 208
Latince El Yazısı 208
Gotik ... 208
Fraktur Yazı-Matbaa Yazısı ... 208
Fraktur Yazı-El Yazısı ... 208
Ronde ... 208
Astronomi Sembolleri ... 209
Burç Sembolleri ... 209
Matematik Sembolleri ve
Kısaltmalar ... 210
Latince ... 211
Tıbbi Kısaltmalar ... 214
İtalyanca ... 215
İspanyolca ... 216
Portekizce ... 219
Fransızca ... 220
Galce ... 221
İngilizce ... 222
Flamanca ... 225
Orta Yüksek Almanca ... 226
Yeni Yüksek Almanca ... 227
Danca ... 229
İzlandaca ... 229
İsveççe ... 230
Letçe ... 231
Fince ... 231
Bohemya (Çekçe) ... 232
Wende (Sorab) ... 233
Lehçe ... 233
Slovakça ... 234
Macarca ... 234
Telgraf ... 235
Telgraf Alfabesi (Mors) ... 236
Stenografi ... 237
Taylor ... 239
Pitman ... 240
Gabelsberger ... 242
Stolze ... 251
Faulmann ... 254

Ekler

İbranice Kısaltmalar ... 257
Romen Kısaltmaları ... 269
Notlar ve Dizin ... 285

BİR "YAZI" VE "ALFABE" KOLEKSİYONU

Yazı Kitabı: Tüm Yerkürenin, Tüm Zamanların Yazı Göstergeleri ve Alfabeleri adlı bu kitap Viyana Kayser-Kraliyet Saray ve Devlet Matbaası'nda ilk olarak 1878 yılında basıldı. Gördüğü ilgi üzerine kitabın zenginleştirilmiş ikinci baskısı 1880 yılında okuyucuya sunuldu. 1878 ve 1880 baskıları Viyana Ulusal Kütüphanesi, Düsseldorf Üniversite Kütüphanesi gibi tanınmış kütüphanelerde özel bölümlerde saklanmaktadır. Almanya ve Avusturya'nın ünlü kitap koleksiyoncularında nadiren bulunan ve yüksek fiyatlara satılan *Yazı Kitabı*, bir asırdan fazla bir zaman tekrar yayınlanmadı. Nihayet 107 yıl sonra 1985 tarihinde bir tıpkıbasım gerçekleştirildi. Elinizdeki kitap 1880 yılında yayınlanan zenginleştirilmiş ikinci baskının çevirisidir ve tek tek bütün sayfaları, içeriği ve biçimiyle kitabın orijinal hali korunmuştur.

İletişim kurmak ve bilgilere ulaşmak için elektronik yöntemlerin kullanılmasının yaygınlaştığı bilgisayar çağında; mektup yazmanın neredeyse unutulduğu, birbirimizi "cepten" aradığımız, kalem kâğıt yerine klavye hatta bilgisayara sesle komut veren dikte aletleri kullandığımız şu günlerin, yazıyı ve yazının geçmişini tekrar gözler önüne sermek için uygun bir zaman olduğunu düşündük.

Günümüzün teknolojik nimetlerinden yoksun bir bilimadamının, 1878 yılında matbaacılığın kısıtlı imkânları içinde, binbir zahmetle bu denli kapsamlı bir eser yaratmış olması, inanılması güç bir başarıdır.

Bu esere yazı biliminin tarihçesi gözüyle bakılabilir. Kitapta o güne kadar keşfedilmiş bütün yazı türleri ve stenografi yer alırken, matbaacılığa da özel yer verilmiştir. O günün teknikleri ve imkânları ile yaratılan bu eser, bugün bile yazı bilimi hakkındaki güncel çalışmalar ve yayınlar için kaynak teşkil etmektedir.

Kitabın çevirisinde FAULMANN'ın Standart Alfabe uygulamasına sadık kaldım. Kitabın bütünlüğünün bozulmamasına özen gösterdim. Özel isimlerin orijinal yazılışlarını korudum. Hem kitabın yazım tarihinden dolayı anlaşılması güç olan hem de Türkçede yer etmemiş bazı terimleri açıklamak için kitabın sonuna "Notlar Eki" ilave etmeyi uygun buldum. Ayrıca yabancı terimlere ve diğer bazı açıklama-

lara da yer verdim. Karşılaştığım kimi dilbilimsel sorunlarda İstanbul Üniversitesi öğretim görevlisi Sayın Şirin Tufan'dan destek aldım. Kendisine burada teşekkür ederim. Kitabın yazıldığı tarih göz önüne alındığında Türkçe alfabenin yer almaması doğaldır. Ancak ben Cemal Azmi Matbaası'nda basılmış ilk Türk alfabesinin tıpkıbasımını bularak "Notlar" bölümüne koydum. Bunun için Mas Matbaacılık'a teşekkür ederim.

Kitabı tüm okurlar için kolay anlaşılır kıldığımı umuyorum.

Bu kitabın yayınlanmasını mümkün kılan Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'na; gösterdiği tüm ilgi, verdiği destek için Sayın Mürşit Balabanlılar'a ve kitabın grafik uyarlamasıyla özel harflerin yapımını üstlenen Sayın Osman Tülü'ye teşekkür ederim.

Bu kitabı çok büyük bir keyifle çevirdim; sizlerin de keyifle okuyacağınızı umuyorum.

ITIR ARDA

KİTABA DAİR...

Eski bir Latin deyimi olan "Verba volant scriba manent" (Söz uçar, yazı kalır) sözlü iletilerinin görsel olarak kaydedilme gereğinin vurgulayıcısıdır hiç şüphesiz. Gösterge dizgesi olarak saptanan söz, teslimiyetini yaşar yazı karşısında. Yazı eylemi ise adeta kendini bir serüven içerisinde bulur.

Yazı Kitabı: Tüm Yerkürenin, Tüm Zamanların Yazı Göstergeleri ve Alfabeleri adlı bu çalışma, yazı yolculuğunun heyecanını yaşamamızı sağlayan kapsamlı bir referans kitabıdır.

Yazı Kitabı tüm yerkürenin yazı göstergeleri ve alfabelerinin zengin bir koleksiyonudur. Tüm zamanların yazı göstergeleri ve alfabelerini cömertçe sergileyen bu eser, yazı tarihçesinin resmini çiziyor gibidir; ancak, yazarın yazı ve alfabeleri sunuş şekline bakılırsa, yazarın amacının, yazının tarihini açıklamak olmadığı anlaşılır. Yazı ve alfabeler coğrafyalara göre sınıflandırılmış: Amerika, Afrika, Asya ve Avrupa. Benzer yazı türleri gruplar halinde bir araya getirilmiş. Her yazı veya alfabenin sunuşu ardından iç yapısı hakkında detaylı açıklamalar yapılmış. Bu da yazarın bilimsel bir yöntem uyguladığını göstermektedir. Heyecan verici nokta ise, kitap ile okurun sürekli interaktif halde olmalarıdır. Benzer yazı türlerinin gruplar halinde verilmesi okuru kaçınılmaz olarak karşılaştırma yapmaya iter. Özellikle dilbilimcileri ilgilendirecek olan, yazı ve alfabelerin fonetik değerleri bu eseri vazgeçilemez bir referans kitabı kılacaktır. Yazı göstergelerinin karşılaştırılması ise yazı sanatıyla yakından ilgilenen kaligraf ve sanatçılara yeni ufuklar açacaktır. Karşılaştırma yöntemi yazılı göstergelerin sadece sözü temsil etmediğini, aynı zamanda tarihi, siyasi ve kültürel gelişmelerin de yansıtıcıları olduğunu gösterir. Bu, yazı tarihini yazma isteği uyandırır okurda, yazarın da isteği bu olsa gerek.

Her ne kadar yazar, eserinden "mütevazı bir abece kitabı" olarak söz etse de, bütün yazı ve alfabeleri toplaması, haklarındaki bilgileri, kendisinin de belirttiği gibi, meslek dergilerinden, dilbilgisi kitaplarından, seyahatnamelerden ve kültür tarihi eserlerinden derlemesi ve bütün bunları bir araya getirip bir kitap yaratması ve

bastırması, özellikle o günkü şartlar çerçevesinde değerlendirildiğinde, küçümsenmeyecek bir çabadır.

1880 yılında yayınlanan bu kitabın, çevrilip Türkçede yayımlanması, kuşkusuz büyük bir boşluğu dolduracaktır. Üniversitelerimizde bu konuda kapsamlı bir kaynak olmadığını göz önünde bulundurursak, böyle bir çevirinin ne kadar önemli olduğunu anlarız; bu kitap, kimi eksiklerine rağmen, Türkçe için bir "ilk" olma özelliğini taşımaktadır.

Bu kitap nasıl okunmalı?

Bu kitap yazı göstergeleri, hiyeroglifler, sayı göstergeleri, alfabeleri vb. olmak üzere 300'ü aşkın tablodan oluşmaktadır. Yazı ve alfabe tabloları, coğrafyalara göre dört ana başlık altında sınıflandırılmıştır. Ana başlık içerisindekiler ise benzerliklerine göre gruplandırılmışlardır. Her tablonun altında yazı veya alfabe hakkında tarihi ve dilbilimsel açıklamalar yapılmıştır. Tabloların okunuşlarında dikkat edilmesi gereken noktalar aşağıda sunulmuştur:

1. *Sembollerin* neyi simgelediği *Anlam* alt başlığı altındaki açıklamalarla belirtilmiştir. (Bkz. s. 10)

2. *Göstergelerin* okunuşu (ses değeri) *Değer* alt başlığı altında sunulmuştur. (Bkz. s. 12)

3. *Değer* altbaşlığı altında yabancı göstergelerin ses değerleri sunulmuştur. Burada Prof. LEPSIUS'un Standart Alfabesi kullanılmıştır. (Bkz. s. 3-6)

4. *Ad* altbaşlığı altında göstergenin (genellikle harfin) sözel olarak söylediğimiz ismi yer alıyor. Ancak her göstergenin (harfin) adı olmak zorunda değil; bunun yanı sıra her göstergenin (harfin) ses değeri vardır. (Bkz. s. 41)

Türk okuruna kolaylık sağlayacağını umduğumuz, Türkçe örneklerin ses değerlerini Prof. LEPSIUS'un Standart Alfabesini temel alarak aşağıda sunuyoruz. Türkçede karşılığı olmayan ses değerleri için FAULMANN'ın standart alfabe başlığı altında verdiği örneklerden faydalanabilirsiniz. Türkçe örnekler, Özcan Beşkan'ın *Lengûistik Metodu* (İstanbul: 1967) adlı eserinden alınmıştır.

Ünlü				Ünsüz											
a	ka*ş*	i	g*ir*	p	sa*p*	f	sa*f*	g	*g*af	z	*z*ar	v	se*v*	ž	be*j*
o	ko*ş*	ö	g*ör*	t	sa*t*	y	sa*y*	k	*k*as	tš	*ç*iy	h	sa*h*	š	be*ş*
u	ku*ş*	ü	g*ür*	m	sa*m*	k	*k*es	n	*n*ar	b	*b*ay	r	se*r*	χ	*h*er
e	g*er*			l	sa*l*	d	*d*ar	s	*s*ar	dž	*c*ay	l′	be*l*	g′	*g*er

ŞİRİN TUFAN
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Öğretim Görevlisi

1. BASKIYA ÖNSÖZ

Kayser-Kraliyet Saray ve Devlet Matbaası'nın (K. K. Hof-und Staatsdruckerei) eski yöneticisi, müteveffa Saray Müşaviri WELSBACH şövalyesi ALOIS AUER, o dönem, sanat alanında büyük bir nam salmıştır. Kurum, kazandığı namı devlet çıkarlarını da gözeterek yüceltmeyi görev edinmiştir. Tabii ki bu, sadece ilerleme ile mümkün olabilir, duraklamak gerilemektir. Kurum, bilim adına, aralıksız ve titizlikle topladığı zengin matbaa harfleri hazinesini, güncel teknikleri de gözden kaçırmadan, bu alandaki her yeni buluşla çoğaltarak ilerlemeyi mümkün kılmıştır.

Kayser-Kraliyet Saray ve Devlet Matbaasında son senelerde çıkan bir dizi eser, bu kurumun her zaman bilimi teşvik ettiğinin bir kanıtıdır.

Kayser-Kraliyet Saray ve Devlet Matbaası yabancı alfabeleri toplayarak, onları özel istekler için hazır tutmakla yetinmemiş, bunları herkesin kullanabileceği bir şekilde değerlendirmek istemiştir. AUER'in "Alphabete des gesamten Erdkreises" (Tüm Yerkürenin Alfabeleri) adlı eserinin topladığı beğeni ve bu alanda daha kısıtlı bir eser olan BALLHORN'un "Alphabete orientalischer und occidentalischer Sprachen" (Doğu ve Batı Dillerinin Alfabeleri) adlı eserinin birçok baskı yapmış olması, bu alanda bir ihtiyaç olduğunu gösterir. Hem AUER'in hem de BALLHORN'un sundukları alfabelerde eksikler vardır ve bu eserlerin her biri, özellikle son zamanlarda ön plana çıkan hiyeroglifler ve çivi yazıları hakkında, göze batan bazı eksiklikler ve hatalı tablolar içermektedir. Bu yüzden, Kayser-Kraliyet Saray ve Devlet Matbaası beni 16 Haziran 1877 tarihinde (Z. 1775) "Yerkürenin alfabelerini güncel bilgiler ışığı altında köklü bir şekilde araştırmakla" görevlendirdi. Bu şerefli görevi Kayser-Kraliyet Saray ve Devlet Matbaası müdürü, Saray Müşaviri, şövalye Sayın von BECK'in yazı bilimi alanındaki çalışmalarıma gösterdiği lütufkâr ilgiye borçluyum. Sayın von BECK, ricam karşısında bana zengin kütüphanesinin kapılarını açmış, konu hakkındaki diğer eserlere ulaşmamı sağlamış ve bu alandaki çalışmalarımı sürdürmemi ısrarla teşvik etmiştir. Bu çabalar "Neuen Untersuchungen über die Entstehung der Buchstabenschrift" (Harf Yazısının Oluşumu Hakkında Yeni Araştırmalar) adlı kitabımda ilk neticelerini vermiştir. Teşekkürüm, bana beslenen güveni bütün gücümle haklı çıkarmaya çalışmaktır.

Burada okurlara sunulan eser, aslında sadece mütevazı bir abece kitabıdır. Ancak kitabımın noksansız olması amacına ulaşmak kolay değildi. AUER'in 25 sene önce yayımladığı alfabelerde, ilk otoritelerden birinin düzenlediği ve tekrar gözden geçirdiği dokümanlara yer verilmiştir. Söz konusu alfabelerle bu eserin karşılaştırılması, o günden beri dokümanların sayısının ne kadar arttığını gösterir. Bu bilgileri meslek dergilerinden, dilbilgisi kitaplarından, seyahatnamelerden ve kültür tarihi eserlerinden bin bir zahmetle toplamak, eleştiri yazıları ile farklı eserleri karşılaştırarak gözden geçirmek, henüz yayımlanmamış yeni yazıları oluşturmak ve baskı sırasında meydana gelebilecek herhangi bir hata yüzünden yanlışlıklar doğmaması için baskıyı titizlikle denetlemek zorundaydım. Bu alandaki çalışmalarımı ilgiyle izleyen Sayın Prof. FRIEDRICH MÜLLER eksik alfabelere ulaşabilmemi sağladığı gibi, formaları baskıya girmeden gözden geçirme lütfunda da bulundu. Böylece okuyucular hataların ortadan kaldırılması için mümkün olan her şeyin yapılmış olduğundan emin olabilirler. Yine de eğer bazı yerlerde herhangi bir şey gözümüzden kaçmış ise, bilgilendirmenizi rica ederim, çünkü bu eserin daha birçok yeni baskı yapacağı ve bunlarda da olası hataların giderileceği ümidini taşıyorum.

Filoloji çevrelerini meşgul eden, yabancı göstergelerin standart yazımı sorununun çözümüne de, bu eserle karınca kararınca katkıda bulunduğuma inanıyorum. Bu konuda Prof. LEPSIUS'un yeni, çığır açan çalışmalarına dayandım ve onun "standart alfabesine" eserimin başında yer verdim. Alfabelerde onun transkripsiyonuna başvurdum, çalışmalarını kaynak olarak kullanamayacağım yerlerde ise onun düşünce tarzını sürdürmeye çalıştım. Sadece her sesi tek bir harf ile ifade etmeye çalışmak yerine, harf birleşimlerini vurgu birleşimlerine tercih ederek onun yolundan ayrıldım. Olası transkripsiyon hatalarında (sadece ufak ses nüansları olabilir) tutarlı bir imla düzenlemesinin zorluklarını bilenler beni affedeceklerdir. İngiliz, Fransız ve İspanyol yazarlarda, transkripsiyonları ile hangi sesi ifade etmek istediklerini ayırt etmek hiç de kolay değildir.

Diğer bir sorun ise alfabelerin sıralamasıydı. Prof. LENORMANT "Essai sur la propagation de l'alphabet phénicien dans l'ancien monde" (Antik dünyada Fenike alfabesinin yayılması üzerine makale) adlı eserinde bir şecere düzenlemiştir; ben bunu kolaylıkla kabul edebilirdim. Ancak ünlü Fransız bilim adamının zekâsına duyduğum bütün saygıya rağmen, metodunun doğruluğuna ikna olmadığımı itiraf etmem gerekir. Araştırmalarım ve karşılaştırmalarım sırasında Prof. LENORMANT'ın teorisi ile açıklanması mümkün olmayan olgularla karşılaştım. Benim görevim yazının tarihini açıklamak değildi, bana verilen süre bu iş için zaten yeterli olmazdı. Bu yüzden yeni bir teori geliştirmeye teşebbüs etmedim. Ayrıca varsayımlara dayanan dogmalarla çelişkiler yaratarak, sadece müspet olgular içermesi amaçlanan kitabın başarısını da tehlikeye atmış olurdum. Bu şartlar altında, alfabeleri dallara

ayırma konusunu açık bırakarak ve benzer yazı türlerini gruplar halinde bir araya getirerek bilime bir katkıda bulunduğuma inanıyorum. Böylece, bu kitabın yazının tarihine malzeme sağlamak görevini yerine getirmesi kolaylaştı, anlaşılırlığı arttı ve karşılaştırmalar, ilave açıklamalar ve ünlü tanımlamaları ile yazıların iç yapısına bir bakış açısı bulmak mümkün oldu. Karşılaştırmalı dilbilimlerinde benzerliği belirleyen, sadece kelimelerin kendileri değil, daha çok gramer yapısıdır. Karşılaştırmalı yazı biliminde de sadece göstergeleri değil, yazıların benzerliklerini çok daha iyi yansıtan teknik özellikleri göz önünde bulundurmak gerekir.

Burada yazı biliminin önemini vurgulamak fırsatını kullanmak istiyorum. Yazı bilimine bugüne kadar dilbiliminin bir hizmetkârı gözüyle bakıldı; yazı göstergelerinin deşifre edilmesi ile sadece kelimelere ulaşabilmek için ilgilenildi. Ulusların kendi yazıları o derece hiçe sayıldı ki, matbaacıların yabancı matbaa harflerini tedarik etmek, öğrencilerin ise yeni alfabeleri öğrenmek zorunda kalmamaları için, basılan metnin kendi yazı göstergeleri olduğu durumlarda bile, yabancı diller antiqua harflerle basıldı. Din fanatizmi birçok kez diğer uluslara kendi yazısını dikte etmiş ve ulusların kendi yazılarının yok olmasına sebep olmuştur; ancak bilimin bunu örnek almasının doğru olduğu elbette şüphelidir. Eski yazılar, bilhassa hiyeroglifler, Avrupa harfleri ile yapılan her türlü transkripsiyonun üstündedir. Bu tür denemelerde, yazıların inkâr kabul etmeyen polifonisi [çokseslilığı] karşısında hataların önüne geçmek mümkün değildir. Yeni yazılarda dahi transkripsiyon sırasında dil karşılaştırması için önemli faktörler yitirilebilir. Bir ulusun tereddüt etmeden diğer bir ulusun yazı göstergelerini benimsediği teorisi, ses göstergeleri arasında açık ve bazen çok tuhaf farklılıkların sadece bozulma ve ayrışma ile oluştuğu teorisi, kısaca günümüzün tüm yazı bilimi henüz kanıtlanamamış bir hipotezdir. Bu hipoteze itiraz edilmemesinin tek sebebi, bir Berlinli akademisyenin terimi ile "bilimin en büyük sorularına" yaklaşmaya cesaret edecek bilgi ve yürekliliğe pek az kişinin sahip olmasındandır.

Bana düşeni elimden geldiğince yaptım. Bu sorulara çözüm getirecek malzemeler sunmaya çalıştım. Bu yüzden yazı göstergeleri ile yakın bağlantısı olduğuna inandığım harflerin isimlerini ve birçok alfabenin stabilize olmasını sağlayan sayısal değerleri ilave ettim. Bundan sonra, bana sadece bu tavsiyelerin dikkate alınmalarını ummak kalır.

Bu eser bir paleografi kitabı olmamalıdır; bu yüzden günümüzde kullanılan yazı göstergelerine de layık oldukları ilgiyi gösterdiğime inanıyorum. Örneğin sadece İbrani kare yazıyı öğrendiğiniz için işlek yazı ile yazılmış bir el yazmasını okuyamazsanız, İbranice bilginiz ne işe yarar? Bazı yazılara, benzer sebeplerden dolayı, birçok farklı alfabeyi eklemiş olsam da, gereksiz tekrarlara girme hatasına düştüğümü sanmıyorum.

Son olarak, yazı sanatının yeni dalını, stenografiyi, yerkürenin alfabeleri arasına almaya cesaret ettim. Stenografi sistemlerinin sayısı çok fazla olduğundan, burada sadece en önemlilerine yer vermekle yetindim.

İbrani ve Romen kısaltmalarını, (bunlar eski zamanların en kapsamlı kısaltma sistemleridir) kapsamlarının genişliği yüzünden, alfabeler arasında çok fazla kesintiye yer vermemek için ek bölümde topladım.

Bu çalışmada halka açık kütüphanelerden çok faydalandım. Bu kurumlara imkânlar tanınmasını, dil ve yazı bilimi konularındaki eserlerini tamamlayarak, koleksiyonlarını zenginleştirmelerini temenni ederim. Kütüphanelerin koleksiyonları henüz noksansız değildir; başka yazılarda adları geçen alıntılardan tanıdığım eserleri birçok kez boşuna aradım... Bu eserin yayımlanması ile faydalı bir iş başarmış olduğuma inanıyorum. Viyana Kayser-Kraliyet Saray Kütüphanesinin, Kayser-Kraliyet Üniversite Kütüphanesinin ve aslında özel bir kütüphane olan Kayser-Kraliyet Saray ve Devlet Matbaası Kütüphanesinin taşralı, çalışkan bir araştırmacıya sağladığı imkânları göz ardı etmemek gerekir. Çalışmamın bu alanda diğer yayımları teşvik etmesini ve bu doğrultuda bir rekabet oluşturmasını dilerim. Şimdilik, yerkürenin yazı ve alfabelerinin şu ana kadar yapılabilmiş en noksansız derlemesini sunmakla yetiniyorum; ancak bu alandaki çalışmalarımı da bitmiş olarak görmüyorum.

Viyana, 1878 İlkbaharı

CARL FAULMANN

2. BASKIYA ÖNSÖZ

İlk baskısı ilgi gören ve meslek dergilerinde olumlu eleştiriler alan bu kitabın yeni baskısında eserin genel kapsamı değişmedi. Eser, sadece bazı alfabeler, özellikle Ortaçağ Pers yazıları, birçok Arap-Türk alfabesi ve Fin-Ugor alfabesi eklenerek zenginleştirildi. Ayrıca bütün alfabeler yeniden gözden geçirildi ve gerekli düzeltmeler yapıldı. Bu konuda yazara yardımcı olanlara, bilhassa Bengal'den Sayın Bay JOHN BEAMES'e ve Sayın ALEXANDER KUMMER'e yazar burada teşekkürlerini bildirir.

Geçen sürede, "Illustrierte Geschichte der Schrift" (Açıklamalı Yazı Tarihi) adı altında; yazarın, bu eserin ilk baskısının önsözünde bahsedilen düşüncelerin devamını getiren ve pek çok yazı örneği ile bu eserin bir okuma kitabını oluşturan bir eseri daha yayımlanmıştır. Yazar kitabının, birçok okuyucuyu alfabelerin ayrıntılı incelemesine teşvik edeceğini ummaktadır. Sadece alfabelerin noksansız bilinmesi ile yazının oluşması ve yayılması hakkında bir fikir yürütebilmek mümkün olur ve bu alanda iki eser birbirini tamamlamalı ve yazı bilimi araştırmalarının devamını teşvik etmelidir.

Viyana, Paskalya 1880 CARL FAULMANN

TÜM YERKÜRENİN YAZI VE ALFABELERİ

VİYANA 1880

STANDART ALFABE

Hemen hemen bütün Avrupa ulusları Romalılardan alınma, 25 harften oluşan alfabeyi kullanırlar. Ancak bu alfabenin göstergeleri, her dilde aynı ses değerlerine sahip değildir. Örneğin *j* harfi Almancada bir yarım ünlü damak sesini, Fransızcada yumuşak bir *sch* sesini, İngilizcede ise *dsch* sesini temsil eder. Ayrıca alfabede bulunan 25 harf bütün sesleri temsil etmeye yetmediği için bileşik harfler yardımıyla bu göstergelerin sayısının çoğaltılması gerekir. Bu durum yine telaffuz farklılıkları yaratmaktadır. Almancada *ch* bileşik harfleri sert bir damak ünsüzü iken, Fransızcada bir sert fışırtılı ünsüzdür. İngilizcede bu birleşik harfler *tsch* olarak okunur. Almancada *sch* bir basit fışırtılı ünsüz veya çift sestir *(s-ch), sh* İngilizcede *sch*-sesi ya da soluklu telaffuz edilen bir *s* sesidir.

Telaffuz farklılıklarının isimlerin ve yabancı kelimelerin tanımlanmasında karışıklıklar yaratması, dilbilimcileri anlam karmaşasına yol açmayacak şekilde her sesi kesin ifade eden göstergeler bulmaya itmiştir. Bu çalışmalar arasında Prof. LEPSIUS'un Standart Alfabesi (Örnek Alfabe) genel beğeni kazanmıştır. Bu kitapta yabancı göstergelerin ses değerlerini belirtmek için bu Standart Alfabe kullanılmıştır. Standart Alfabenin ana kuralları şunlardır:

Bir ünlünün uzun telaffuz edildiği, harfin üzerinde yer alan bir çizgi ile belirtilir: *ā, ē, ī, ō, ū.* Kısa telaffuz edilen ünlüler ise harfin üzerindeki bir yarım ay ile gösterilir: *ă, ĕ, ĭ, ŏ, ŭ.* Harfin altında yer alan bir çizgi, o harfin geniş ve açık ünlü olduğunu belirtir: *ę* (Almanca *ä*, Fransızca *è*), *ǫ* (İtalyanca *ò*, İngilizce *au* veya *a –naught, all–*). Harfin altında yer alan bir nokta, o ünlünün kapalı ünlü olduğunu gösterir: *ẹ̄* (Almanca *eh*, Fransızca *é*, İngilizce *a –cane–*), *ọ* (Almanca *Mond*, Fransızca *au* veya *cône* kelimesindeki *o*, İngilizce *no* kelimesindeki *o*). Harfin altındaki çengel işareti, bu o harfin sert ünlü olduğunu gösterir: *ę, i̯.* Bu geniş, açık, kapalı veya sert ünlüler aynı zamanda kısa veya uzun olabilir, bu durumda harfler üzerlerindeki çizgi veya yarım ay ile

belirtilir. *Ö* ve *ü* sesleri bu harflerin telaffuz özelliklerini gösterebilecek yer bırakmak amacı ile o͡ ve u͡ şeklinde yazılır. Burun sesleri ünlülerin üzerindeki ˜ işareti ile belirtilir: *ã, ẽ, õ, ũ*. Harfin altında yer alan bir küçük sıfır (°) işareti, o ünlünün veya akıcı ünsüzün hafif çınlamalı telaffuz edildiğini gösterir: *e̥* (Almanca *Verstand*, İngilizce *Nation* kelimesindeki *ion*), Sanskritçe *r̥, r̥̄, l̥, l̥̄*. Diftonglar (ikili ünlü – ç.n.) ünlülerin birleşmesinden oluşur: *ai, au*.

Yabancı işaretlerde, uzun veya kısa okunduklarına dair bir bilgi yoksa, harfler herhangi bir ekleme yapılmadan, yani *e, a, i, o, u* vs. şeklinde yazılır (bkz. Tablo 6).

Ünsüzler genel olarak şu şekilde sınıflandırılır:

Explosivae veya Dividuae (kapanış sesleri veya süreksiz ünsüzler), konuşma sırasında ses yolunun kapanıp açılmasıyla akciğerlerden gelen hava ile patlama biçiminde ortaya çıkan seslerdir.

Fricativae veya Continuae (sürtüşme sesleri veya sürekli ünsüzler), ses yolunda daralmalar nedeni ile akciğerlerden gelen havanın, ses yolundan sızarak çıkması yoluyla, sürtüşmenin meydana getirdiği seslerdir.

Ancipites (titrek sesler), *r* ve *l* sesleridir.

Kapanış sesleri, fortes (sert), lenes (yumuşak) ve nasal (burun kanalı açık ve ağız kanalı kapalı) olarak ayrılır. Sürtüşme sesleri, fortes (sert), lenes (yumuşak) ve semivokal (yarım ünlü: *y, w*) olarak ayrılır.

Sesler boğumlanma noktalarına göre şu şekilde sınıflandırılır:

Faucales (*fauces*: gırtlağın üst dar kısmı). Gırtlaksıl sesler, gırtlak kapanıp açıldığı zaman meydana gelen zayıf, patlayıcı (süreksiz) seslerdir. Bu sesin Avrupa dillerinde karşılığı yoktur, fakat *See'adler* kelimesinde hissedilir. Örneğin Yunanca Spiritus Lenis (bkz. Yunan Yazıları - Notlar – ç.n.), İbranice א, Arapça ء. Lepsius bu sesi ʿ ile, daha sert sesi ise ʿ, Arapça ع, olarak ifade eder.

Karşılıkları:

sürtünme sesleri *h*

sert *h́*, Arapça ح.

Gutturales (*guttur*: boğaz). Boğazsıl sesler, dilin orta veya arka kısmının damağa değmesi sonucu oluşan seslerdir. Karşılıkları:

dilin orta kısmında oluşan *q* sesi,

dilin orta kısmında oluşan süreksiz ünsüzler:

sert *k*,

yumuşak *g*,

burun sesi *n̈* (Almanca *eng*);

sürekli ünsüzler:

sert *χ* (Almanca *nach*), yumuşak *γ* (Arapça غ Yeni Yunanca *ἀγαϑός*),

ṙ (Almanca lehçesinde *Dea'n* = *Dirne*).

PALATALES (*palatum*: damak). Damak ünsüzü, damağın sert bölümünde boğumlanan sestir. Süreksiz damak ünsüzleri:

sert *ḱ*, Eski Hintçe च (artık *tsch* olarak telaffuz ediliyor),

yumuşak *ǵ*, Eski Hintçe ज (artık *dsch* olarak telaffuz ediliyor),

burun ünsüzü *ń* (Fransızca *regner*, İtalyanca *gnudo*).

Sürekli damak ünsüzleri:

sert *x́* (Almanca *ich*, *recht*),

š (Almanca *schon*, İngilizce *show*, Fransızca *chat*),

ś, Yeni Hintçe श (Lehçe *świt* kelimesindeki *ś*),

yumuşak *ý* (Yeni Yunanca *γέφυρα*),

ž (Fransızca *jeune* kelimesinde; Lehçe *bażant* kelimesindeki *ż*),

ź (Lehçe *poźno* kelimesindeki *ź*),

yarım ünlü *y*,

y sesine yumuşamış *l′* (Fransızca *mouillé*, İtalyanca *gli*).

CEREBRALES. Hint dillerine özgü sesler için kullanılan bir terimdir; dilin alt kısmının öne doğru dışbükey bir durum alması ve kısmen damağa değmesi ile oluşur. Süreksiz ünsüzler:

sert *ṭ*,

yumuşak *ḍ*,

burun ünsüzü *ṇ*.

Sürekli ünsüzler:

sert *ṣ*,

yumuşak *ẓ*.

Karışım sesleri: *ṛ*, *ḷ*.

LINGUALES (*lingua*: dil). Dil ünsüzleri, Sami dillerine has seslerdir ve dilin, dil ucunun aşağı doğru bükülmüş hali ile damağın sert bölümünden dişlere kadar olan bölüme değmesi veya yaklaşması sonucu oluşurlar. Süreksiz ünsüzler:

ḏ (*ṯ*) (Arapça ط, İbranice ט).

Sürekli ünsüzler:

s̱ (Arapça ص, İbranice שׂ),

ẕ (Arapça ض),

ẓ̱ (Arapça ظ).

DENTALES (*dens*: diş). Diş ünsüzleri, dişler ve dil ucu yardımı ile oluşan seslerdir. Süreksiz ünsüzler:

sert *t*,

yumuşak *d*,

burun sesi *n*.

Sürekli ünsüzler:

sert *s* ve *θ* (İngilizce *thin* kelimesindeki *th*),

yumuşak *z* (Fransızca *zèle* kelimesindeki *z*, İngilizce *zeal*),

ð (İngilizce *thy*, Yeni Yunanca *δίψα* kelimesindeki *δ*).

Karışım sesleri: *r* ve *l*.

LABIALES (*labium*: dudak). Dudak ünsüzü, çıkartılışında üst ve alt dudağın devrede olduğu sestir. Süreksiz ünsüzler:

sert *p*,

yumuşak *b*,

burun sesi *m*.

Sürekli ünsüzler:

sert *f*,

yumuşak *v*,

yarım ünlü *w*.

BİLEŞİK SESLER, seslerin eklenmesi ile oluşurlar:

soluklu *kh, gh, ṭh, ḍh, th, dh, ph, bh* veya kendi içinde birleşmiş *k', g'.* vs.

š (kš),

s ve *z (ks, ts, dz),*

Slav dillerinde *y (p', b', v', m', f')* ve Macarca *ty, dy, ny, ly (t', d', n', l')*,

w (hw) ve Almancada *kw*, vs.

Standart Göstergeler

Ünlüler

Tanımı	Kısa	Uzun	Ayrımsız	Tanımı	Kısa	Uzun	Ayrımsız
yarım ses	*a̯*			*kapalı ses*	*o̯*	*ō̯*	*o̯*
berrak ses	*ă*	*ā*	*a*	*açık ses*	*o̲*	*ō̲*	*o̲*
derin ses			*å*	*berrak ses*	*ŭ*	*ū*	*u*
yarım ses	*e̯*			*flu ses*	*ŭ̈*	*ṻ*	*ü*
kapalı ses	*ĕ̯*	*ē̯*	*e̯*	*yarım ses*	*r̥̆*	*r̥̄*	*r̥*
açık ses	*ĕ̲*	*ē̲*	*e̲*	*yarım ses*	*l̥̆*	*l̥̄*	*l̥*
sert ses			*ẹ*	*burun sesi*			*ã*
flu ses	*ŏ̯*	*ō̯*	*ö*	*burun sesi*			*ẽ*
berrak ses	*ĭ*	*ī*	*i*	*burun sesi*			*õ*
sert ses			*i̯*	*burun sesi*			*ō̯*

Ünsüzler

Ses kategorileri	Süreksiz ünsüz			Sürekli ünsüz			Titrek sesler
	kuvvetli	yumuşak	burun sesi	kuvvetli	yumuşak	yarım ünlü	
I. *Boğazsıl*	ˀ	ʾ		*h' h*			
II. *Gırtlaksıl*	*k*	*q, g*	*ṅ*	*χ*	*γ*		*ṙ*
III. *Damaksıl*	*k', tš*	*g', dž*	*ń*	*χ́, š, ś*	*γ́, ž, ź*	*y*	*l'*
IV. *Cerebral*	*ṭ*	*ḍ*	*ṇ*	*ṣ̌*	*ẓ̌*		*ṛ, ḷ*
V. *Dil ünsüzü*	*t̲*	*d̲*		*s̲*	*z̲, δ̲*		
VI. *Diş ünsüzü*	*t*	*d*	*n*	*s, θ*	*z, δ*		*r, l*
VII. *Dudaksıl*	*p*	*b*	*m*	*f*	*v*	*w*	

AMERİKA

KUZEY AMERİKA

Kuzey Amerika yerlileri, bazen kaya ve ağaçlara kaba hatları ile kazınan, bazen de boyayla kumaş üzerine çizilen bir resim yazısına sahiplerdi. Bu yazının ilk türüne KEKİWİN adı verilir ve kolay anlaşılabilir işaretler içerir. Bu yazı türü, yolculuklarda haberleşmek için kullanıldığı gibi, mezar taşları üzerinde ve Muzzinabik adı verilen büyük kaya yazıtlarında da kullanılır. Kaya yazıtlarının yazı bilimciler tarafından halen çözülememiş göstergeler içerdiğini göz önünde bulundurursak, eski dönem yerlilerinde yazı bilgisinin oldukça gelişmiş olduğu sonucuna varabiliriz.

Çizilen işaretlere KEKİNOWİN adı verilir; bunlar efsunlu işaretlerdir ve büyü ibareleri ile birlikte kullanılırlar. Bu yazı yalnızca yossakidler (kâhinler) ve medaslar (rahipler) tarafından bilinir, fakat yüksek bedeller karşılığında, bu yazıdan yarar uman Kızılderililere satılır.

Bu büyü işaretlerinin farklı türleri vardır:

Medáwin (ilaç bilgisi),

Yüksek Yesukáwin (kehanet),

Küçük Yesukáwin (ruh çağırma),

Wábino (gece ziyafetlerinde şarkılar),

Keossáwin (av büyüsü),

Nundobewunewun (savaş büyüsü),

Sadžawin (aşk büyüsü),

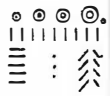
Muzzinábikon (tarih).

Bu yazının göstergeleri, kullanılan dil ile herhangi bir şekilde bağdaşmaz; bu semboller sadece büyü ibarelerini ve destanları akıllardan çıkarmamak için mnemotekni[1] araçları olarak kullanılır.

Kızılderililer bu yazı dışında ayrıca farklı renklerde, farklı sıralama ve farklı düğümleme teknikleriyle kabuk şeritlerini (Wampum kemerleri) kullanırlar. Wampum kemerleri, farklı kabilelerin barış veya savaş ilanı için yollanan elçileri tarafından kullanılır.

Burada yer alan kekinowinler SCHOLLCRAFT'ın, "Historical and statistical information respecting the history, condition and prospects of the Indian tribes of the United States" adlı kitabından alınmıştır ve eski ulusların resim yazıları ile ilginç bir karşılaştırma olanağı sunar.

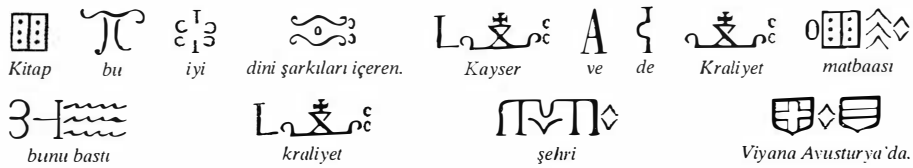
KIZILDERİLİ KEKİNOWİN

Sembol	Anlam	Sembol	Anlam	Sembol	Anlam
	kronolojik ve aritmetik işaretler		savaş sembolü		kaplumbağa, kunduz
	güneş		savaş sembolü		topraktan çıkan canavar
	ay		(çubuk) barış sembolü		savaşta öldürülen 40 insanın sembolü
	yeni ay		mallar, bir sembol		
	bulutlar		bir balya eşya		bir mezar üzerindeki bayrak
	gökyüzü		zaman sembolü		
	deniz		büyük boynuzlu yılan		ölüm sembolü
	Meda				kayık
	Yossakid		gökyüzüne bakan kötülük ruhu		savaşçılarla dolu bir kayık
	Wabeno		ihtiyat sembolü		kabile şefi
	kâhin				
	kalp		geleceğe bakabilme gücünün sembolü		bir büyük savaş lideri, bir eli ile gökyüzüne bir eli ile yeryüzüne uzanırken
	dünyayı dolduran güneş				
	büyük ilaç		kalpler üzerindeki gücün sembolü		güneş gibi yürekli bir savaşçı
	ev sahası		bir kadın		
	Avrupalıların kalesi		başsız vücut sembolleri		kamp sembolü
	güç sembolü				hız sembolü
	tılsımlı davul		gücü tükenmiş adam		
	Wampum kemeri		mavi gökyüzünün ruhu		ağaçkakan
	savaş balyozları		zararlı gökyüzü ruhu		arması turna olan bir adamın ölümü
	alevler				
	tılsımlı maharet		toprağı delip geçen yılan		şeytani güç sembolü
	bir deniz adamı		bitkiler, iyileştirici gücün sembolü		hediyeler yüklenmiş bir adam

MİCMAC KIZILDERİLİLERİNİN YAZISI

Micmacların kullandığı yazı, bir zamanlar Kanada yerlilerinin ortak yazısıydı. Az sayıdaki Abenaki dışında bu yerlilerin nesli tükendi; Etšimiler ve Montagnailer yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldılar. Kuzeydoğudaki Kızılderili medeniyetlerini sadece Micmaclar temsil etmekteler. Yazıları o kadar gelişmiş ki, Hıristiyan duaları, ayinleri ve din öğretisi eksiksiz tercüme edilebilir. Bu tercümeler 1856 yılında Misyoner Ch. Kauder tarafından yayımlandı ve 5701 karakterden oluşan matbaa harfleriyle Viyana Saray ve Devlet Matbaasında basıldı. Eugene Vetromile'nin "The Abnakis and their history, New York 1866" adlı kitabında, bu halk hakkında daha ayrıntılı bilgi bulabilirsiniz. Kauder'in kitabında "paternoster²" metninin transkripsiyonu ve tercümesi bulunmaz. Bu metin Vetromile'nin kitabından alınmıştır. Adı geçen son eserin başlığını, yabancı isimlerin ve tabirlerin nasıl tercüme edildiğini göstermek amacı ile ekliyoruz.

TİNNE KIZILDERİLİLERİNİN YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
ᐁ	a	ᐃ	a	ᐄ	i	ᐅ	o	ᐁ·	wa
ᐊ	ba	ᐋ	be	ᐌ	bi	ᐍ	bo	ᐧ	*soluklu*
ᐎ	χa	ᐏ	χe	ᐐ	χi	ᐑ	χo	+	i
ᐃ	da	ᐅ	de	ᐆ	di	ᐇ	do	-	d
ᐘ	ga	ᐙ	ge	ᐚ	gi	ᐛ	go	ı	g
ᑉ	ka	ᑊ	ke	ᑋ	ki	ᑌ	ko	\	k
ᑭ	kla	ᑯ	kle	ᑰ	kli	ᑲ	klo	\	l
ᒉ	la	ᒋ	le	ᒌ	li	ᒎ	lo	(	m
ᒪ	ma	ᒣ	me	ᒦ	mi	ᒧ	mo	)	n
ᑭ	na	ᑫ	ne	ᑮ	ni	ᑯ	no	(	r
ᔑ	sa	ᔓ	se	ᔕ	si	ᔖ	so	)	s
ᔓ	sla	ᔔ	sle	ᔖ	sli	ᔗ	slo	ᑐ	t
ᑎ	ta	ᑏ	te	ᑐ	ti	ᑑ	to	ᑕ	th
ᑐ	tha	ᑌ	the	ᑕ	thi	ᑎ	tho	·	o
ᙅ	ttha	ᙆ	tthe	ᙅ	tthi	ᙆ	ttho	X	Hıristiyan
ᔕ	tsa	ᔖ	tse	ᔕ	tsi	ᔖ	tso		
ᐯ	ya	ᐻ	ye	ᐯ	yi	ᐻ	yo		

CREE KIZILDERİLİLERİNİN YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
ᐁ	a	ᐃ	e	ᐄ	i	ᐅ	o	ı	p
ᐊ	ba, pa	ᐋ	be	ᐌ	bi	ᐍ	bo	ᐧ	t
ᐎ	ta, da	ᐏ	te	ᐐ	ti	ᐑ	to	\	k
ᐃ	ka	ᑊ	ke	ᑋ	ki	ᑌ	ko	-	ts
ᑦ	tša	ᑯ	tše	ᑰ	tši	ᑲ	tšo	)	n
ᒉ	la	ᒋ	le	ᒌ	li	ᒎ	lo	(	m
ᒪ	ma	ᒣ	me	ᒦ	mi	ᒧ	mo	)	s
ᑭ	na	ᑫ	ne	ᑮ	ni	ᑯ	no	+	y
ᕒ	ra	ᕓ	re	ᕕ	ri	ᕆ	ro	N	r
ᔑ	sa	ᔓ	se	ᔕ	si	ᔖ	so	O	w
ᐯ	ya	ᐻ	ye	ᐯ	yi	ᐻ	yo	=	*soluklu*
ᐁ·	wa	ᐃ·	we	ᐄ·	wi	ᐅ·	wo	ᐧ	*hece uzunluğu*
ᐱ	pwa	ᐻ·	pwe	ᐯ·	pwi	ᐻ·	pwo		

Tinne ve Cree Kızılderililerinin yazılarında, gösterdikleri tüm benzerliklere rağmen, farklılıklar da gözlenebilir.

Ayrıca Tinne Kızılderililerinin yazısında daha çok hece ve bitiş göstergesi vardır.

CHEROKEE KIZILDERİLİLERİNİN YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
Ꭰ	a	Ꭱ	e	Ꭲ	i	Ꭳ	o	Ꭴ	u	Ꭵ	ę
Ꭶ	ga	Ꭷ	ge	Ꭸ	gi	Ꭹ	go	Ꭺ	gu	Ꭻ	gę
Ꭼ	ha	Ꭽ	he	Ꭾ	hi	Ꭿ	ho	Ꮀ	hu	Ꮁ	hę
Ꮂ	la	Ꮃ	le	Ꮄ	li	Ꮅ	lo	Ꮆ	lu	Ꮇ	lę
Ꮈ	ma	Ꮉ	me	Ꮊ	mi	Ꮋ	mo	Ꮌ	mu		
Ꮍ	na	Ꮎ	ne	Ꮏ	ni	Ꮐ	no	Ꮑ	nu	Ꮒ	nę
Ꮓ	gwa	Ꮔ	gwe	Ꮕ	gwi	Ꮖ	gwo	Ꮗ	gwu	Ꮘ	gwę
Ꮙ	sa	Ꮚ	se	Ꮛ	si	Ꮜ	so	Ꮝ	su	Ꮞ	sę
Ꮟ	da	Ꮠ	de	Ꮡ	di	Ꮢ	do	Ꮣ	du	Ꮤ	dę
Ꮥ	dla	Ꮦ	dle	Ꮧ	dli	Ꮨ	dlo	Ꮩ	dlu	Ꮪ	dlę
Ꮫ	dza	Ꮬ	dze	Ꮭ	dzi	Ꮮ	dzo	Ꮯ	dzu	Ꮰ	dzę
Ꮱ	wa	Ꮲ	we	Ꮳ	wi	Ꮴ	wo	Ꮵ	wu	Ꮶ	wę
Ꮷ	ya	Ꮸ	ye	Ꮹ	yi	Ꮺ	yo	Ꮻ	yu	Ꮼ	yę

Ꭿ ka, Ꮁ hna, Ꮆ nah, Ꮝ s, Ꮣ ta, Ꮤ te, Ꮦ ti, Ꮨ tla.

Hıristiyan misyonerler 1817 senesinde Cherokee topraklarında ilk okulu açtıkları zaman, SEGWOYA ya da (İngilizce adı) GEORG GUESS adlı bir yerli, anadili için bir yazı sistemi geliştirme fikrini ortaya attı. Bu yazı sistemi 1824 senesinde misyonerler tarafından incelendi ve yeterli bulundu. Geliştirilen yazı, Latince, Yunanca ve keyfi sembollerin kullanıldığı bir hece yazı sistemidir. Bu yazı kabile üyeleri tarafından rağbet görmüş ve birçok kitap bu yazıyla basılmıştır.

Yukarıdaki tablonun son sırasında yer alan işaretlerden *ę* göstergesinin okunuşu LEPSIUS'un Standart Alfabesine göre verilmiştir. '*S*' harfi için kullanılan gösterge *st, sd, sk, sg, sgw* birleşik seslerini oluşturmaya yarar, *nah* hecesi başlı başına bir kelimedir. *Hna* için kullanılan işaret, muhtemelen *n*-sesinin soluk verilerek telaffuz edildiğini göstermek içindir. SEGWOYA *'k, 'g, 'gw, 'y, 't* gibi seslerin de soluk verilerek telaffuz edildiğini yazı sisteminde belirtmemiştir. Ayrıca *td, dl* ve *ll* sesleri arasında ayrım yapılmamıştır. Bu seslerden sert telaffuz edileni, Valais[3] yazısındaki *ll*-sesine benzemektedir.

Yukarıdaki göstergeler SCHOOLCRAFT tabloları esasa alınarak tekrar gözden geçirilmiştir.

MORMON ALFABESİ

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	ā		ū		d		z
	ă		ŭ		tš		š
	ę̄		ai		dž		ž
	ĕ		au		k		r
	ī		wu		g		l
	ĭ		y		f		m
	ō		h		w		n
	ŏ		p		θ		ṅ
	ō		b		ð		
	ŏ		t		s		

Mormonlar ya da "Kıyamet Gününün Azizleri" (Latter Days Saints) Kuzey Amerika'da bir mezheptir. Öğretileri yüzünden Amerika şehirlerinden sürülmüş olan bu mezhebin üyeleri, Tuz Gölleri bölgesindeki boş topraklara yerleşmiş ve şu an 100.000'den fazla bireyi içeren kendi devletlerini kurmuşlardır. Bu mezhebin kökeni, SALOMO SPAULDING adlı bir kişiye bağlanır. SPAULDING, 1810 senesinde, Kızılderili ırkının sürülmüş Yahudi neslinden geldiği tezini savunan bir kitap yazmış ve sözde eski bir elyazmasının çevirisi ile para kazanmayı ummuştur. 1828 senesinde eline bu kitabın bir kopyası geçen JOSEF (JOE) SMITH, yeni bir mezhep kurma fikrine kapılmıştır. Bu kitap yeni mezhebin kutsal kitabı olmuştur. JOSEF SMITH, MORMON adlı bir kişinin 400'ü senesinde eski kitapları topladığını ve bunları Yeni Mısır(!) yazısı ile metal tabletlere yazdığını iddia etmiştir.

JOSEF SMITH'in iddiasına göre, 22 Eylül 1823'te bir melek ona Manchester şehri yakınlarındaki bir tepede, taş bir kutu içerisinde bir deste altın tablet göstermiş, daha sonra da iki adet gümüş çerçeveli taş vermiştir ve SMITH bu gümüş çerçeveli taşlar sayesinde altın tabletlerin üzerindeki gizli yazıları çözmeyi başarmıştır. Yukarıdaki, tamamen keyfi ve özel olarak İngilizce dili için geliştirilmiş alfabenin tek amacı, besbelli yabancı göstergeler yardımıyla, MORMON'un kitabında da amaçlandığı gibi, saf insanları aldatmaktır. Bu alfabede belirli göstergelerin, İngilizce dilinde var olan seslerin geleneksel yazım kuralları göz ardı edilerek, tam okunuş tarzına göre oluşturulmaya çalışılması önemli bir noktadır. Bu alfabe daha sonra PITMAN ve ELLIS tarafından daha başarılı bir şekilde uygulanmıştır.

ORTA AMERİKA

FERDINAND CORTEZ'in yazılarından biliyoruz ki, Meksikalılar anlatılarını yazmaktan çok resmetmek yolu ile aktarmışlardır. Gemileri, askerleri, silahları, topları, atları büyük bir ustalıkla resmetmişler ve bu resimleri açıklayıcı göstergelerle zenginleştirmişler. Günümüze kadar yok olmadan kalabilmiş elyazmalarının tıpkıbasımını içeren KINGSBOROUGH'un "Antiquities of Mexico" adlı büyük yapıtında Meksika yazı örneklerini görebiliriz.

Burada Mr. BRAESSEUR DE BOURBOURG'un "Historie des nations civilisées du Mexique" adlı eserinden örnekler sunuyoruz. Meksika yazısının zenginliği kesinlikle burada sunulan göstergelerle sınırlı değildir. Bu göstergeler üst üste dizilip aşağıdan yukarıya doğru okunur. Yazı örnekleri, genellikle göstergelerin sol alttan başlayıp sağa doğru devam ederek, oradan yukarıya, devamında sola, sonra da dik aşağıya doğru ve son olarak da merkeze devam ettiğini göstermektedir.

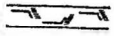
Meksikalılar sesçil göstergelere sahip olmakla birlikte, bunları sadece özel isimleri belirtmek için kullanıyorlardı. Misyonerlerin isteğiyle Hıristiyan dininin öğretilerini ve hikâyelerini kaleme alan yazı bilgisine hâkim Kızılderililer, resim sembolleri kullanmışlardır; örneğin: Ben, günahkâr (bir din adamının önünde diz çökmüş Kızılderili) her şeye kadir olan Tanrının (taç giymiş üç yüz) ve bakire Meryem (bir kadın yüzü ve bir çocuğun yarım bedeni). Latince Pater noster ise şu şekilde yazılırdı: bayrak *(pan-tli)*, taş *(te-tl)*, incir *(noš-tli)*, taş *(te-tl)*, yani *pan-te-noš-te.*

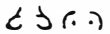
1'den 19'a kadar olan sayılarda, sıfırlar (O) rakam işlevi görürken, 20 sayısı bir bayrak işareti ile belirtilirdi. Bu sıfırlar ve bayraklar tekrarlanarak 399'a kadar yazılabilirdi. Ardından 400 ve son olarak da 8000 gelirdi. Zaman hesaplamaları için dört ayrı işaretten yararlanılırdı. Aynı zamanda dört ana unsurun da sembolleri olan bu dört işaret şunlardı:

tavşan: hava; kamış: su; çakmaktaşı: ateş; ev: toprak.

Bir zaman dilimi 52 seneye eşitti ve 13 bölüme ayrılırdı. Bu bölümler, sıfırdan oluşan rakamlar eklenerek dört sembol ile belirtilirdi.

MEKSİKA YAZI SEMBOLLERİ

Sembol	Anlam
	a, atl *su*
	e, etl *fasulye*
	e (ei, yei) *üç*
	e, elli *karaciğer*
	ep, eptli *istiridye*
	ez, eztli *kan*
	i, itl *içmek*
	its, itstli *mızrak, obsidiyenli mızrak*
	itš, itštli *keten*
	iš, ištli *göz, yüz*
	iz, iztitl *tırnak*
	o, otli *yol*
	ok, oktli, uk, uktli *mayalı sıvı*
	ol, olli, ul, ulli *top, küre, kauçuk*
	om, ome, on *iki*
	we, hwehwetl *davul*
	wi, hwi, uh *kürek, çapa, diken, kazık*
	se, sen *bir*
	se, sen, sin *mısır koçanı*
	se, setl *buz, dolu*
	si, sitli *tavşan*
	sil, silli *küçük midye*
	so, sotl, zotl *genişlik, bir aletin levhası*

Sembol	Anlam
	so, zo *delmek, mahmuz, kanamak*
	sol, sul, zol, zul *bıldırcın*
	tša, tšan, tšantli *ev, hane*
	tšal, tentšalli *çene*
	kamatšalli *çene kemiği, iç* kamatšalon *açılmış ağız*
	tši, tšian *reçine taneleri*
	tši, tšitši *köpek*
	tši, tšitšitl *göğüsler* tšitši *emmek*
	tšitš, tšitštli *baykuş, düdük, flüt*
	tšil, tšilli *biber*
	ka, kan *ağız* kantli *yanak*
	ka, kak, kaktli *ayakkabı, sandalet*
	kal, kalli *ev, kutu*
	kaš, kašitl *vazo, kâse*
	ke, ken, kentli *kumaş, elbise, düğümlü*
	ketš, ketštli *boğaz, gırtlak, kursak*
	kil, kilitl *yenebilir bitkiler*
	ko, kon, komitl *toprak vazo*
	kol, koltik *eğri*
	koz, koztli *sarı, değerli sarı tüyler*

Sembol	Anlam
	koš, koškoš *sülün türü*
	kokoški *hasta*
	kwa *yemek,* kwani *yiyici*
	kwatš, kwatštli *örtü*
	kwauh, kwauhtli *kartal*
	kwahwitl *tahta, sopa, ağaç*
	kwe, kweitl *etek, elbise*
	kwe, kwen *tarımlık toprak*
	kwetš, kwetštli *çıngıraklı yılan dizisi*
	kwetštli *büyük midye*
	kwep, kweptli *çimenlik*
	kwi, kwištli *şahin*
	kwik, kwikatl *şarkı*
	kwil (nekwiltik) *bükülmüş, döndürülmüş, çevrelemek*
	kuts, kots (kutsli) *şişman, kalın baldır*
	ma, maitl *el*
	maš, maštlatl *kemer*
	mets, metstli *ay, aya*
	mi, mitl *mızrak, ok (ok ve yay: savaş)*

MEKSİKA YAZI SEMBOLLERİ

Sembol	Anlam
	mitš. mitšin *balık*
	mik, miki, mikiztli *ölüm*
	mil, milli *sürülmüş tarla*
	miš, mištli *bulut*
	mištlan *yağmur (ağlayan bir göz?)*
	miz, miztli *aslan*
	mo, mon, montli *fare kapanı*
	moz, momoz, momoztli *sunak*
	mul, mol (mulli) *yahni, çorba*
	na, nan, nantli *anne*
	nauh, nahwi *dört*
	ne, nen, nenetl *taş veya bezden bebek, put*
	neš, neštli *kül*
	noš, noštli *mısır inciri*
	non, nontli *dilsiz*
	pa, pan (pantli) *bayrak, duvar, sıra, düzeltmek*
	patš, patštli *taç örmek için kullanılan asalak bitki*
	pal, palli *siyah renk*
	payn *koşucu,* payna *koşmak*

Sembol	Anlam
	pe, petl, petlatle *minder, emretmek, yönetmek, oturmak*
	pil, pille *asılı bir nesne*
	po, pok, poktli *ses, duman, buhar; nefes, otorite*
	te, tetl *taş* te *bir kimse*
	te, ten, tentli *dudaklar*
	tek, tekitl *vergi, hediye,* teki *kesmek,* teka *koymak,* tetektli *tutukluluk*
	teš, teštli *öğütmek, değirmen taşı*
	teuh, teuhtli *toz*
	teuh, tek *taç*
	teotl, teutl *Tanrı*
	tla, tlan, tlant i, titlan *dişler*
	tlak, tlaktli *kabile*
	tlatš, tlaštli *top oyunu*
	tlal, tlalli *toprak, toprak parçası*
	tle, tletl *ateş, kor*
	tli, tlil, tlilli *mürekkep, siyah nesne*
	tlo, tlotli *doğan, şahin*
	tol, tul, tollin *saz, gölet*
	to, tototl *kuş*

Sembol	Anlam
	tok, toktli *ekilmiş toprak, genç bitki*
	totš, totštli *tavşan*
	toz, toztli *bu isimli kuşun sarı tüyü*
	tsauh (tsawa) *eğirmek*
	tsin, tsintli *arka iç organlar*
	tson, tsontli *saç üst organlar*
	ša, šan (šamitl) *balçık, tuğla*
	šal, šalli *kum*
	šik, šiktli *göbek*
	šin, šinki *tahrip etmek, kesmek*
	šiuh, šihwitl *sene, ot, kuyruklu yıldız, firuze*
	šo *ayak*
	šok, šoktli *tencere*
	šotš, šotšitl *çiçek*
	ya, yauh *gitmek, yürümek*
	yawitl, yauhtlaulli *siyah mısır*
	yak, yakatl *burun*
	ye, yetl *tütün*
	yo, yotl, yoyotli *çan, zil*
	yol, yoli *yaşamak,* yollotli *kalp*
	yon, yun *cinsel ilişki*

YUKATAN YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	a a a b b q t		e h i k χ l l		m n o o p pp kw		χw u u dž tš dz

Amerika'nın keşfi sırasında Yukatan'da yaşayan Maya halkının yazısından çok az kalıntı bulunmaktadır. Piskopos DIEGO DE LANDA (Relacion de las Cosas del Yucatan) tarafından aktarılmış olan yukarıdaki alfabede sesleri ifade eden göstergeler bulunmaktadır. Bu alfabe büyük olasılıkla bir İspanyolun isteği üzerine hazırlanmıştır. Seslerin farklı göstergeleri, Mayaların harf yazısını kullanmadıklarının bir kanıtıdır. Maya yazısı, Çin alfabesinde de olduğu gibi, bir ses değeri olan nesne ve kavramların sembollerini, kelimelerin ve hecelerin göstergelerini içerir, bu da harf yazısını kullanışsız kılar. LANDA tarafından aktarılan yazı denemelerinde, ses göstergelerinin ardından, Mısır yazısında da olduğu gibi, seslerin tümünü ifade eden bir göstergenin yer aldığını görüyoruz.

(örn.: e [burada büyük olasılıkla önde yer alan *ę* ile] *l, e, le* göstergelerinden oluşan *le*).

Bir ay yirmi günden oluşurdu ve ilk kelimeleri aynı zamanda dört ana yönü ifade eden, dört bölüme ayrılırdı;

kan: güney,
muluk: doğu,
idž: kuzey,
kauak: batı.

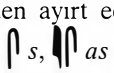
Aşağıdaki tabloda günlerin sembolleri yer almaktadır.

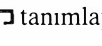
Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	kan tšitšan kimi manik lamat		muluk ok tšwen eb ben		idž men kib kaban edzanab		kauak ahau imidž ik akbal

AFRİKA

ESKİ MISIR YAZISI

Eski Mısırlılar hem sesçil, hem de ideografik[1] karaktere sahip bir yazı sistemi kullanıyorlardı. Bu karışımın en eski şekli, Ptolemaios zamanında kullanılan en yeni şeklinden çok da farklı değildi.

Sesçil göstergelerde ve aynı anlamları taşıyan ideogramlarda karşımıza çıkan şekil benzerliklerinden, yazının ilk zamanlarında, sesçil göstergelerle ideogramların özdeş oldukları sonucunu çıkarabiliriz. Örneğin, atmaca göstergesi ile *a* göstergesi, bıçak göstergesi ile *a* göstergesi, ayak göstergesi ile *b* göstergesi benzeşir. Ancak, yazının en eski zamanlarında bile bu göstergeler arasında kesin bir ayrım gözetilmiştir. Sesçil alfabeye tanımlayıcılar (determinativa) eklenerek, eşsesli kelimelerin birbirinden ayırt edilmesi sağlanır; böylece *a*, *s*, *as* göstergesine *as* hece göstergesi tekabül ederken, *as* kelimesi "bitki" anlamında göstergesi ile yazılır, bu heceye "ev" anlamına gelen tanımlayıcı eklenerek, *as* göstergesi "mezar" anlamında kullanılır. Aynı yöntem Çin yazısında komplike kelime yapılarının oluşmasına sebep olmuştur. Bu yazılar arasındaki fark, Çin yazısında göstergelerin bir kare halinde gruplanması, Mısır yazısında ise teker teker ve yan yana eklenerek yazılmasıdır. Buna rağmen, Mısır yazısında da gruplanmaya doğru bir eğilim göze çarpar.

Farklı kelimeler için özdeş göstergeler kullanıldığı halde, sesçil alfabenin seçiminde birçok farklılık görülmektedir; *Latopolis* şehri, Mısır dilinde *sn,* şu şekilde yazılmıştır: (*s*, *n*, *t* son ek, şehir göstergesi),   ; yani *s*-sesi *sa* "açıklık (Latince *os*)", *sa* "yumurta", *su* "pırasa", *sa* "asalı kişi", *us, sm* ve *ser* "koç" göstergeleri ile; *n*-sesi ise *n* "dalga", *n* "Aşağı Mısır'ın kırmızı tacı", *n* "balık (İbranice *nun*)", *n* "vazo", *nn* "şehir", *n* "krokodil" göstergeleri ile yazılırdı.

Ayrıca, kısmen bir hiyeroglifin varyasyonlarından, kısmen de aynı fonetik değere sahip benzer hiyerogliflerden oluşan çeşitlilikler vardır. Örneğin, *ab* "delici", *ta* "ekmek", *mu* "su",

sa "korumak", *uθa* "Tanrılık, İsis'in gözyaşları", *an* "balık, göz", *ar* "merdiven, piramit", *as* "Antikçağ", *hb* "kutlama", *us, sm* "asa, Teb", *sa* "bilgi".

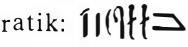
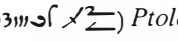
Bütün varyasyonlar titizlikle incelendiğinde, çok fazla sayıda hiyeroglifle karşılaşırız; Berlin Hiyeroglif Kataloğu 1327 hiyeroglif içerir. Var olan formların sayısı aslında daha azdır. Brugsch gramerine eklediği hiyeroglifler ve fonetik değerlerinin kataloğunda 600 hiyeroglif ve 147 genel tanımlayıcıya yer vermiştir. Hiyeroglifl erin farklılıklarının sebebini araştırırsak, bu sayı azalabilir. Örneğin, yumurta *s* sesi veya *sa* hecesi ile ifade edilir, oturan bir adamın elindeki yumurta sembolü ve ayakta duran bir adamın elindeki yumurta sembolü yine yumurta anlamına gelir. *du* göstergesi "vermek" anlamını taşır, göstergesi de aynı anlamı ifade eder.

Papazla cemaat arasında karşılıklı okunan bir duayı örnek alırsak, Hazreti Davut'un makamla okuduğu Zebur surelerinde olduğu gibi, ayetlerin sırasından yola çıkarak, göstergelerin dizgesinde şu sıralamanın geçerli olduğunu söyleyebiliriz: *d,* *t,* *s,* *a,* *u,* *f,* *a* (?), *p,* *m,* *n,* *h,* *χ,* *š,* *θ,* *b.* Plutarch, Thot (yazının keşfi bu tanrıya atfedilir) göstergesinin dizgede ilk sırada yer alması gerektiğini belirtmiştir; bu sıralamada *d* göstergesi ilk sırada yer alır ve somut bir şekilde Thot ile benzeşir. Bu sıralamada *r* sesi (soluklu *l,* Mısır dilinde *r* ve *l* arasındaki telaffuz farkı yoktur) yer almaz; yukarıdaki dizgenin bir zamanlar *r* sesi için de bir gösterge içermiş olması olasılığı vardır (büyük bir ihtimalle *Horus*'a olan benzerliği ve İbranice אור *'or* sebebiyle göstergesi). Ayrıca Mısır dilinin telaffuz özelliklerinin zamanla değiştiğine dair bazı veriler vardır; eski zamanlarda *ap* (İbranice אב), daha sonraları ise *up* ses değerleriyle ifade ediliyordu. Eski zamanlarda kullanılan *χ* Kıpti yazıda *tš* olarak yazılıyordu (bkz. Kıpti yazı).

Eski Mısır'da yazı, anıtların, tapınak duvarlarının üzerine kazınıyor ve papirüslerin üzerine yazılıyordu. Anıtsal yazının farklı türleri vardır: 1. Dini prensiplere göre düzenlenen renkli yazılar; yeşil: , mavi: , kırmızı: , başka bir tasvirde ise mavi-siyah: , beyaz: , sarı: (belirli bir prensipi yoktur). 2. Siyah. 3. Renksiz. Ayrıca rölyef veya oyma, kısmen çok özenli, kısmen de yüzeysel uygulamalar vardır. Papirüs yazısının ise iki türü mevcuttur: 1. Anıtsal yazıların yüzeysel fakat büyük ustalıkla çizilmiş figürleri. 2. Hiyeratik (Hieratikos: Yun. 'rahiplere ait' – ç.n.) adı verilen ve figürlerin zorlukla ayrıştırılabildiği bir işlek yazı türü. Bu yazıda göstergelerin

birçoğu stenografi görüntüsü taşımasına rağmen, hiyeratik yazının resim yazısının stenografi tarzı olduğunu kabul etmemiz için yeterli sebep yoktur. İşlek hiyeroglif yazı, papirüs üzerinde hiyeratik yazı türü ile aynı hızla uygulanabilir. Ayrıca hiyeratik yazının kökeni antik çağlara kadar uzanmaktadır ve hiyeroglifler kadar eskidir. Bu yüzden, hiyeratik yazının Mısır'a dışarıdan göç eden bir topluluğun yazısı olması ihtimali daha kuvvetlidir. Büyük olasılıkla, bu topluluğun Mısırlılar ile kaynaşması nedeniyle yazılar da birleşmiştir; hiyerogliflere hiyeratik formlar eklenmiş, bu formlar resimlere dönüşmüş, aynı zamanda da hiyeratik yazıda hiyerogliflerin şekilleri ve karakteristik özellikleri benimsenmiştir.

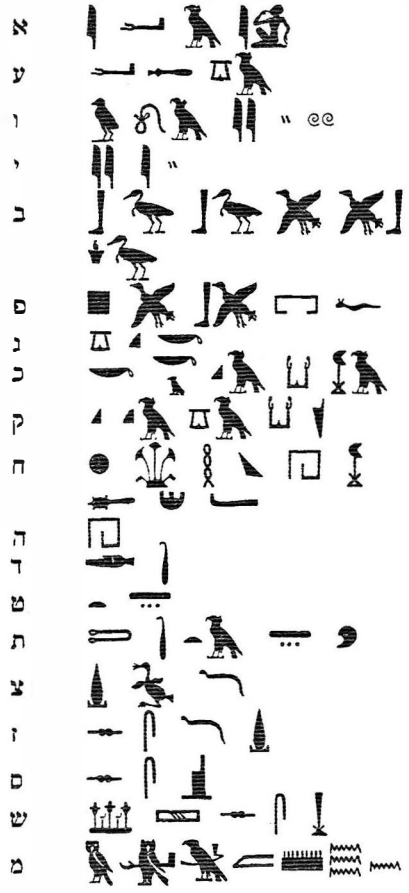
Mısır yazısının üçüncü türü, demotik yazı adı verilen halk yazısıdır. Bu yazı ilk defa İÖ 8. yüzyılda kullanılmıştır. Demotik yazı, hiyeratik yazıya çok benzemesine rağmen başka bir lehçe için kullanılır. Burada da, göstergelerde karşımıza çıkan bazı özelliklerde dış etkiler çok belirgindir.

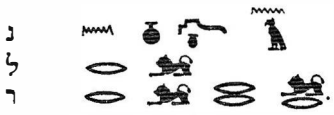
Hiyeroglifler sütunlar halinde yukarıdan aşağıya doğru veya satırlar halinde yazılır. Yazının yönü değişkendir; bazen soldan sağa doğru, bazen de sağdan sola doğru yazılır. Yazının yönü genellikle sadece mimari gereksinimler esas alınarak seçilir; yazı, sütunlarda ortadan başlar ve bakanın solunda kalan sütunların üzerinde sağdan sola doğru, diğerlerinde ise soldan sağa doğru yer alır. Yazının yönü figürlerden kolayca anlaşılır; figürlerin kafası yazının başlangıç yönüne çevrilidir. Örneğin, *suten* "kral" sağdan sola doğru okunur; aynı göstergeler şeklinde soldan sağa doğru okunur. Hükümdar isimleri kartuş içine yazılır, örneğin *Ptolemaios*. Hiyeratik ve demotik yazılar sağdan sola doğru yazılır ve sadece hükümdar isimleri ayraç içine alınır; örneğin, hiyeratik: , demotik: *Ptolemaios*.

Burada yer alan Eski Mısır yazı göstergeleri tablolarında, ilk kolonda anıtsal şekilllere, ikinci kolonda farklı tarzlarda papirüs göstergelerine ve üçüncü kolonda hiyeratik göstergelere yer verildi. Papirüs göstergelerinin farklı tarzları, bilhassa yeni başlayanlar için karmaşık olduğundan, burada bunlara yer vermeyi doğru bulduk.

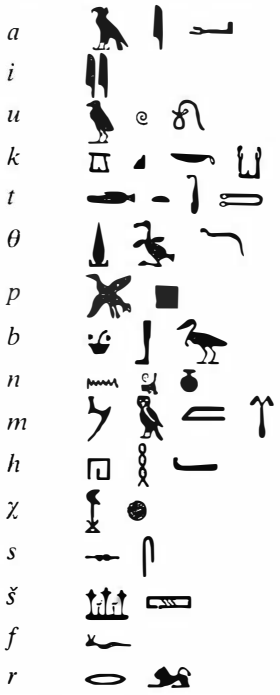
Mısır göstergelerinin çoksesliliği, alfabetik bir sıralamayı zorlaştırır. Örneğin, göstergesi *a, s, šra, n, nn, χ, χn* ses değerlerine sahiptir, yani alfabetik bir sıralamada yedi kez yer alması gerekir. Bu yüzden sıralama figürlere göre yapılmıştır. Böylece her figürün yanına farklı ses değerleri ilave edilebilir. Çevriyazıda sadece hiyerogliflerde yazılı seslere yer verildi. Burada da, İbranicedeki gibi, ünsüzlerin arasında ünlülerin okunup okunmadığını bilemiyoruz. İbranicede sonradan ünlüle-

rin de yazıldığını göz önünde bulundurursak, büyük bir olasılıkla ünlülerin de okunduğu sonucunu çıkarabiliriz. Mısır yazısında *tn* İbranicede דן, noktalı דָּן *dan* "yargıç" ve דֵּן *den* "bu"; Mısır yazısında hem "yargıç" anlamına gelir, hem de işaret adılının dişil şeklini belirtir. Sesçil göstergelerin değişmesi ve yabancı isimlerin, örneğin Kenan göstergelerinin İbrani yazı göstergeleri ile karşılaştırılmasının, kesin sonuçlar vermemesi, ses değerlerinin belirlenmesini zorlaştırır. Şu şekilde bir çevriyazı ile karşılaşıyoruz:

Ünsüzlerin, Pers çivi yazısında olduğu gibi, yanlarında yer alan ünlüler tarafından değişikliğe uğratılması olasıdır; fakat bu konuda kesin bilgiye sahip değiliz. Bu şartlar altında transkripsiyonun en sade şekli şöyledir:

Burada yer alan tablolarda, çok fazla tekrara yer vermemek için, sesçil göstergeler ve tanımlayıcılar arasında bir ayrım gözetilmemiştir. Ses değeri belirtilmemiş göstergeler, sadece tanımlayıcı olarak kullanılan göstergelerdir. Ancak, birçok hece göstergesinin de tanımlayıcı olarak kullanıldığını unutmamak gerekir. Göstergelerin anlamları BRUGSCH'un sözlüğünden alınmıştır.

ESKİ MISIR YAZISI

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
Tanrılar ve Yarı Tanrılar			
			Tanrı, asil, kutsal kişi
			Tanrıça, asil kadın
			ra *Güneş tanrısı*
			nb *sfenks*
			amn *Amon*
			asr *Osiris*
			pth, χnm *yaratıcı*
			hpi, nb *Apis-boğası*
			as. hs *İsis*
			mn *Min Yaratıcı*
			hr *atmaca Horus*
			hrmχi *Güneş tanrısı*
			st *Typhon*
			bs *Kabyre*
			th, tχ, thuti *Thot*
			anpu *Anubis*
			ma, šu, s *gerçek, oğul, kız evlat*
			nfr-tm, atm *günbatımı*
			ma, mu *Akbaba Tanrıça*
			pχt *Ptah*
			npt *Nephthys*
			hthr *Hathor*
			nb, nbti *Tanrıça*

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			nt *Neith*
			nki *Anoki*
			bst *balsamla kaplamak, Tanrıça, Bastet*
			sbk *Sebek*
			nfr, knt, hpi *Maymun tanrı*
			rχ *kuş, etek, Anka kuşu, bilgelik*
			χχ *Phöniks, Anka kuşu*
			ba *Harpye*
			aχm *Su tanrısı*
			sah *mumya*
			shr *kötülüğe karşı koyan*
			Apophis yılanı
			ntr *ilahi, kutsal*
			ntr-a *çok kutsal*
İnsanlar			
			a *insan, kişi*
			bk *kadın*
			tsr *dinlenme, mezar*
			atalar
			šp *resim, yaratıcı, asil kişi*
			sa *koruyucu*
			ati, tn *büyük kral*
			ur, sr, s, a *asil*
			aau, tn *yaş*

ESKİ MISIR YAZISI

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			ar, sa *memur*
			mnfit *muhafız alayı, asker, birlik*
			shr *savaşçı*
			nχt *savaşçı, isabet ettirmek, vurmak*
			ari, nχt *düşman, kötülük*
			χr *yenilgi, yere düşmek*
			
			nhs *suçlu, düşman*
			
			amn *gizli*
			ab, st *rahip, saf, kutsal*
			ka, haa *övmek*
			
			tapmak, selamlamak
			h *çağırmak, zikretmek, okumak*
			a, am *yemek, konuşmak*
			a *ben, herkes*
			bχ, ms, papa *doğurmak*
			mna, mnt *sütanne, anne*
			a, s, n, nn, χn, šra *çocuk, küçük, evlat*
			tut, krs *ölü, gömmek, mumya*
			aft *dinlenmek, zayıflık*
			an *oraya, arasından, koşmak,*
			ab *dans etmek, zıplamak*
			sr, tb, ab *tambura, çalmak, sevinmek*

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			ph-rr *daire çizmek*
			fa, kt *taşımak, çalışmak*
			aχ *yüksek*
			amn, smt *başrahip*
			kt, χus *inşa etmek, duvar örmek*
			hh, nfr *sonsuz*
			ba *tarını*
			Vücut organları
			auf, f *uzuvlar*
			tp, ap, hr *baş, üstünlük, başın arka tarafı*
			hr *yüz*
			uθa, bk *güneş, göz*
			ab *ay*
			at, ta *parça, bakış*
			an, na, ma *göz, fark etmek, görmek, dikkat etmek, düş görmek*
			ağlamak, mutsuzluk, gözyaşı, yağmur
			ar, iri, i, mn, mr *yapmak, sevmek*
			am, sm *kaşlar*
			r *ağız, delik*
			t *dil, tatmak, yemek, konuşmak*
			bh, hu *dil, bolluk*
			ns, tp *tat, dil*
			spt, spr *dudak, rica etmek*
			sm, stm, tn, at, st *duymak*
			ab *kalp*
			bnt *göğüs, bağır*
			s, ss *(kas ayrılma noktası)*

ESKİ MISIR YAZISI

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			u, χm *en kutsal* ts *kırılmak*
			tp, 0ba *parmak*
			a, tt *kol*
			sp, mh, rmn, mn *ölçmek, kılıç, taşımak, arşın, göstermek*
			t *(el)*
			šp, kp *karış, el*
			am *yumruk, tutmak*
			tu, t *vermek*
			ma, hnk *takdis, takdim etmek*
			χu *korumak*
			0sr, tsr *mezarın huzuru*
			nχt, hi, sr, *vurmak, güçlü, çoğalmak*
			utn *çizmek, yazmak*
			χn *kürek çekmek*
			χn *sarılmak, birleşmek*
			ka, k *hakikat, her şey*
			nn, n *değil, karşı koymak*
			b *(ayak)*
			pt, rt, uar, mn *ayak, bacak*
			ai *uzun adım atmak, uzunluk ölçüsü, gelmek*
			nn, n, an *götürmek*
			kb, bk
			ba, ab
			th, nm *bozmak, aşmak*
			sb *öteye geçmek*
			kr *tutmak, içermek*
			nb *erimek*

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			šm *yürümek, gitmek*
			šs *takip etmek, eşlik etmek*
			tu, t *yürümek, gitmek*
			an *döndürmek, çevirmek, geri dönmek*
			k *(diz, köşe)*
			ka, bh, mt, ma, θa, t, pr *erkeklik organı, yol, patika, önde*
			sın *sunmak, yol göstermek*
			sa *omurga*
			sa *sırt*
			aa, a, fua, as *et, miras*
			hu *bolluk*
			ut, θt, hsb, a *yumak, kurutmak, tahmin*
			merhemler, kokular
			anem, ha, hr *renk, deri, saç, acı*
			as *testis*
			χa *beden, karın*
			χb
			h *(örgü)*
			hk
			hr
			ha

Hayvanlar

			an, a, sa, θd, θ *maymun, sırt*
			sa, sp, sab, ša, an, i *köpek*
			st, šu *eşek (Typhon)*
			m, χft *kedi*
			un *tavşan, olmak (yaşam)*

ESKİ MISIR YAZISI

Hiyeroglifler		Hiyeratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			ka. k *boğa, dört ayaklı*
			nb, hs *inek*
			fu, aa *dana*
			ab *susuzluk*
			nfr, sm *at*
			apr *domuz*
			au, a, ar, š, šs *keçi*
			ba, b, sr, s *koç*
			ab *fil*
			χb, tp, tb *su aygırı*
			sr *zürafa*
			l, ar, šna *(aslan)*
			ma, šna *aslan*
			abi *leopar*

Hayvan organları

			ab *deri, dört ayaklı hayvan*
			st *atmak (av)*
			öküz
			dana
			th, ht *boğaz*
			ft, χnt, sn, tp *burun delikleri, burun, nefes, istek, sevinç*
			ap, up, tın *baş, başlangıç, birleştirmek*
			aau *duruş, şeref*
			šs, sš, tntn, kn *kopmak, su basmak*
			sft *cesaret*

Hiyeroglifler		Hiyeratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			ph *güç, şan*
			ha *ön kısım*
			pth *açmak*
			ph, hk *arka kısım, büyü*
			am, a *bacak*
			nm *tekrarlamak*
			χn *iç*
			us, ha *güçlü, muzaffer*
			us, sın *güçlü, köpürmek*
			ab, ub *boynuz*
			s (snb *kuyruk*)

Kuşlar

			a *(kartal)*
			am
			hr, ntr, bk *atmaca*
			nb *Tanrı*
			m, am *(baykuş)*
			mr, m *ölmek*
			ma
			mrt, mt, m, nr, kt *akbaba, anne, insan*
			mk *örtmek, düşünmek*
			nh, ti, sh *övmek, seslenmek*
			b, ba, bk *ruh*
			χu *erdemli*

ESKİ MISIR YAZISI

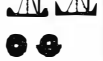
Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			χu *mükemmel*
			p, pa *(uçmak, kuş)*
			km, tn *kalkmak*
			hm *balık tutmak*
			θ *kaynamak, öfke*
			u *(tavuk)*
			s, sa, r, u, hp *oğul, kız evlat, kuş (genel)*
			mn-t *ördek*
			snt *korkmak*
			st *titremek*
			uš, ak *içeri girmek, beslemek*
			ur *çok*
			šra *küçük, kötü*
			km, tš *bulmak, kırmızı*
			tb *çavuşkuşu, tuğla*
			ba *ruhlar*

Kuş organları

			χu *erdemli*
			θt, pg *yaymak, konuşmak, şarkı söylemek, yarmak*
			mh, sš *kuş yuvası, bataklık*
			mh *kanatlar, yelpaze*
			ma, m *açık, doğru*
			šu, š, kb *sıcak, parlamak*
			šu *tüyler*
			sa, ar, *kız evlat, oğul*

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
Balıklar, yılanlar ve böcekler			
			an, s *balık*
			χa, btu *cenaze, yasak*
			hfn *kuyruklu kurbağa*
			aχ, aš, tm *kertenkele, kasaba*
			kaplumbağa
			hk *kurbağa*
			sbk, sk, ad, n *hasta etmek, krokodil*
			nb, r, k, mh *alınlık, yılan*
			r, ru *sürüngenler*
			θ *(yılan)*
			uθ *yeşil olmak*
			θš
			θs
			f *(solucan)*
			pr *ev, konut*
			χsf
			hf
			χpr, χp, ta, t *böcek, dünya*
			srk *akrep*
			af *sinek*
			af, mn, sχt, χb, kt *arı, Mısır; sükunet, iş*
			sa-nhm *çekirge*

ESKİ MISIR YAZISI

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
Evren ve zaman işaretleri			
			pt, p, hr, χi, mn *gök, gök yüzü*
			kr *uçurum, delik, kaynak*
			thn *fırtına*
			gece
			kb, pt *gökkubbe*
			ntr, χr *ölüler diyarı*
			ra *güneş*
			χu, anı *parlaklık, ışık*
			pau *kurban, dolunay*
			ab, a *ay (gök cismi), ay (zaman birimi)*
			χ *(karanlık)*
			sb, tu, θ, χbs *yıldız*
			šn *ışık vermek*
			χu. hh *ufuk*
			χa, χ, š *parlamak*
			θ *(alevler)*
			uθ
			spt, sbt *yerleştirmek, alev*
			nf *yellemek, rüzgâr*
			ab *doğu*
			mnt, st *batı*
			rs, kma *güney*
			ht, mh *kuzey, bolluk*
			ap-rnpi *yeni yıl*
			rp, rnp, sp *çiçek açmak, büyümek*
			tr *zaman, mevsim*

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
Yeryüzü ve ürünler			
			ta, aa, an *yeryüzü, dünya, ada, kıyı, yastık*
			tata *üst ve alt dünya*
			mn *ülke, halk*
			tu, mn, a, h *dağ, vadi*
			a, am, θa, nh, km, ka *karaya çıkmak, kapıyı çalmak, bulmak, yabancı halk*
			eyaletler
			t *(yeryüzü, dişil)*
			χmt *bronz, bakır*
			tu, t *armağanlar*
			n *su*
			mu, m *su (ırmak, göl, deniz)*
			km *Mısır*
			sn *koklamak, kötü kokmak*
			sa *bilmek, tanımak*
			χn, mn *sahilsiz ülke*
			š *küçük göl*
			mr, mn *bollık*
			mn *arkadaşlık, devam*
			ba, hm, ph *mağara, çukur*
			š *bahçe*
			ha, ath, mh, χb *bal bitkisi*
			sm, s, sχt, u *tarla*

ESKİ MISIR YAZISI

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			as, hn, *çiçek, bitki (genel)*
			χn *ödemek, ölçmek*
			tohum, toz, un, vs.
			as, st, bti *acele etmek, bağlamak, buğday*
			tr *zaman, olgunluk*
			ta *ekmek, yemek*
			am *ağaç, iç*
			a *(hasırotu yaprağı)*
			i
			ab *kurban*
			χa, χ *ölçmek*
			nθm, nm *tatlı*
			nn *benzer olmak*
			su, s *(3. tekil erkek şahıs), pırasa*
			sutn *kral*
			sn *filiz, erkek kardeş, kız kardeş, çift, oğul, ikinci*
			un *olmak, çiçek açmak*
			nχb, n *çiçek, sevinç*
			utb, utn, nhm *yayılmak*
			uh *büyümek, artmak*
			rt, bnr, bn, mar *pancar, havuç, ketencik*
			ms *oluşturmak*
			χt, χr, χ *tahta*

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			ab, sθb *asa, değnek, art niyetli*
			arr *üzüm*
			χsf *beyaz nilüfer, Yukarı Mısır*
			uθ *papirüs, Aşağı Mısır*
Binalar ve ev aletleri			
			pr, p *ev*
			usχ *oda, tapınak*
			Kral sarayı
			h *(ev)*
			tn, rr *daire (iç)*
			küçük ibadet yeri
			ht. h, χ *ev*
			kale
			mn *piramit*
			mn. tχn, t *sürmek, dikilitaş*
			χt, ar, a *merdiven*
			χr, a *merdiven*
			anb *duvar*
			χm *yıkılmak*
			an, bχn *kule, sütun*
			sa, r, sbχ *korunak, dış, kale*
			hi, ht *büyük kapı*
			tt, pst *sütun, devamlılık*
			nn, nu *meskûn yer, şehir*

ESKİ MISIR YAZISI

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			sp, n *bağ, bölge*
			tarla, bölge
			hr, matn *yol, ayrılmak, uzak*
			sš, su, uu, ur *çit, yerleşim yeri, kesişmek, karıştırmak, çoğaltmak*
			šnt *yığın, ambar*
			p *(zemin, hasır)*
			afd, an *levha*
			anr, an, mn *taş, taş nesneler*
			ap *kulübe*
			sχt *kuş tuzağı*
			tb, θb *kafes*
			a *kapı*
			χp, šp *yakalamak, tutmak*
			m *(mağara)*
			as, us, mn *oturak, taht*
			ts, rs *doğrultmak, düş görmek*
			us, uts *tahtırevan, oturak*
			aft, hr *kutu, sandık, tabut*
			aa *oturak, yerleşim yeri (ada), ölüler şehri, tabut*
			urs *baş desteği*
			tanrı resimleri için dayanak
			sh, ark *bitirmek, büyük salon*
			ağ

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			an *sütun, abide*
			ha, ah *saray, sunak*
			šs *ölü yatağı*
			s.h *buluşmak*
			htp *birleşme, barışma*
			ev
			akp *bezek*
			mr *değirmen*
			θ, kn *bitirmek*
			am *(mertek)*
			nh, hp, kn *düzeltmek, açı, köşe*

Taşıtlar

			nbn, n *her şey, her biri*
			hb *şenlik*
			hb, afd *tanrılar barkası*
			χu *kutsal barka*
			am, m, χnt *yolculuk yapmak*
			batma
			sal
			sh *birleştirmek*
			χr *ölü barkası*
			savaş arabası
			kürek

ESKİ MISIR YAZISI

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
Tarım aletleri			
			ma *(orak)*
			mr, ma *kazma*
			hb, pr *saban*
			tm *bitirmek*
			nn, stp, anp *ayırmak*
			sam *birleştirmek*
			uꜣa *açmak, tartmak*
			sah, sχt *kolye, para kesesi*
			ba, ab *hayran olmak, kızak*
			t *gem, dizgin, kıskaç, çiy*
			tt *devam ettirmek*
			st *eyer*
Aletler, silahlar			
			tm, ts, θs, n *kılıç, kesmek, devirmek, kurban etmek*
			kt, st *çalışmak, bölmek*
			tp *hançer*
			mna *gerdanlık*
			mnχ *şekil vermek, oluşturmak*
			pt, kns, χnt *yay*
			ua, st, sun *ok, ücret*
			ua *mızrak*
			χr *savaşmak, kavga etmek*

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			ab, ks, kn, bt, msn *sanatkâr aletleri*
			ut, hp, hθ *keski ile oymak, hazine*
			ab, ub, anı *burgu,*
			nθ, nt, n *çekiç*
			šs *takip etmek*
Giyecekler, ziynet, süs			
			k *(etek, önlük)*
			χr *boğaz*
			s *dokuma, süs, giydirmek*
			mnχ *el işi, dokuma*
			u *(balık oltası)*
			ks, k, sr, s, šs *ip, bağlamak, tespit etmek, dikmek, elbise*
			rt *sürü, ip*
			šn *döndürmek, burmak*
			u
			st, us, as *ip*
			tui *sandalet*
			nb *altın*
			h0 *gümüş*
			apr *yaymak*
			fu *uzaklık*
			iyilik
			mr, mh *bolluk*
			snt *kurmak, oluşturmak*

ESKİ MISIR YAZISI

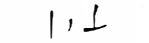
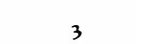
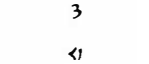
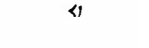
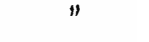
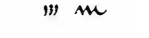
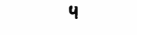
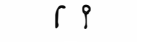
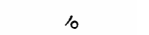
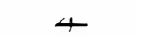
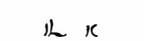
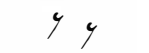
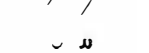
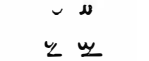
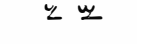
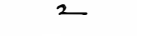
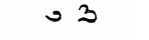
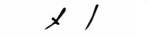
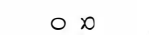
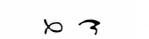
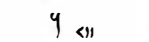
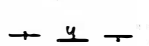
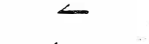
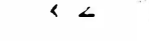
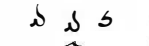
Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
			usχ *göğüs kalkanı*
			k, mh *heybet*
			nfr, hθ *Yukarı Mısır; beyaz taç*
			nt, n, tšr *kırmızı taç, Aşağı Mısır*
			sχt *çift taç*
			aft *taç*
			nb *tanrı tacı*
			nb *(?)*
			anχ *yaşam*
			χu, χ *korumak*
			tm *birleştirmek*
			ha, ah, ab, sχm, χrp *iktidarda bulunan*
			sistrum
			ut *çözmek, kaldırmak, yazmak, kazımak*
			hk *hükümdar, naip*
			ab *gölge, güneş şemsiyesi, Abydos*
			nf, sri *yelpaze*
			as *(münadi asası?)*
			hn *donatmak (okluk?)*
			χkr *süslemek, giydirmek*
			aa, a *büyük*
			nfr *iyi, güzel*
			anı, ma *hakikat, açmak (flüt?)*
			m, χn *tutmak*
			nm *başörtüsü (?)*

Hiyeroglifler		Hiye-ratik	Anlam
Anıtsal	Papirüs		
Kaplar, ölçüler, ağırlıklar			
			au, a, ab, hn *en, kap, gıda maddeleri, bağışlamak*
			ba *kurban*
			ta *çömlekçi tornası (?)*
			tχ *tartıda ağır basmak*
			nkr, sp *elek, seçilmiş*
			ab *boynuz, sunak*
			hn, h *takdis etmek, rahip*
			hs *testi*
			kb *serin*
			χnt *bahçe, iç*
			χnt *cinsiyet, başlangıç*
			tf, pu, ru, ab. ub *nemlendirmek, olmak, tslatmak, saf*
			ab, ub *rahip, saflık*
			nm, χnm *ibrik, testi*
			nu, nn. n, mn, χn *tamlayan, iç*
			k (katu *kazan*)
			an, na *yazmak, liste*
			ark *bağlamak, okumak, yazmak, bilim*
			htp, ka, msn *kitap, yazı, düşünce, hesap, en kutsal, bilgi*
			šn *başlangıç, mühürlemek, mücevher*
			hr *bir tahıl ölçeği, harman yeri, etkilemek*
			ma *ağırlık, benzemek*
			mχ *terazi*
			ölçüt

ESKİ MISIR SAYI GÖSTERGELERİ

Hiyeroglifler		Hiyeratik	Demotik	Değer	Dem. Ay İsimleri ve Kes.	
Rakamlar	Varyasyonları				Gösterge	Değer
				1		1
				2		2
				3		3
				4		4
				5		5
				6		6
				7		7
				8		8
				9		9
				10		10
				20		20
				30		30
				40		son
				50		kalan
				60		eksi
				70		çarpı
				80		½
				90		⅓
				100		¼
				200		⅕
				300		1/10
				400		⅔
				1000		⅚
				10.000		1/3+1/12=5/12
				100.000		1/2+1/12=7/12
				milyon		1/2+1/4=3/4
				yarım, bölmek		Drahme
						606½ Dr.
						350 5/12 Dr.
						8½ Dr.
						170⅓ Dr.
						56½ Dr.
						35 Dr.
						1227¼ Dr.

DEMOTİK

Gösterge	Değer
Sesçil göstergeler	
	a
	a
	a
	a
	ā
	a, e, o
	i
	í
	u
	u
	u
	w
	w
	f, v
	p, b
	p, b
	p, b
	m
	n
	n
	n
	l, r
	r
	r
	s
	s
	d, t
	d, t
	t
	d, t
	h
	h
	h

Gösterge	Değer
	h
	k
	k
	k
	k
	k
	χ
	χ
	χ
	š
	š
	θ
	θ
Birleştirmeler	
	an
	as
	ak
	ar
	aš
	aθ
	ws
	wn
	wt
	pn
	pt
	pš
	na
	np
	nt
	nh
	sn
	sš
	ti

Göterge	Değer
	tp
	tn
	ka
	ks
	kt
	kk
	ks
	šm
	χn
	χt
	tak
	tn
	aθ
	rp
	št
	as
	hu
	st
	im
	tros
	ks
	nen
	as
	net
	arok
	χet
	ra-u
Hece göstergeleri	
	au
	aā
	am
	ar
	as

Gösterge	Değer
	au
	uaχ
	un
	ur
	ma
	mn
	mh
	mr
	ms
	nu
	ns
	ra, la
	sa
	sa
	sn
	sχ
	ti
	ta
	to
	tm
	ha
	hp
	hr
	hr
	hm
	kt
	χa
	χt
	χw
	χr
	sn
	θa
	θi
	aw

DEMOTİK

Gösterge	Anlam	Gösterge	Anlam	Gösterge	Anlam
Kelime göstergeleri					
	gök yüzü		nuw *altın*		*genç, çocuksu*
	ra *güneş*		tho *ülke, bölge, yeryüzü*		*erkeksi*
	aah *Ay*		anm		*değişmez, sükun*
	siu *yıldız*		to *dünya*		*güç, cesaret*
	θorh *gece*		*dört ayaklılar*		*gitmek, yol*
	rem *insan*		*kuş*		*kelime, konuşmak*
	erkek		*balık*		*duruş*
	hime *kadın*		*yılan*		*ışık, açıklık*
	χrot *çocuk*		*bitkiler, ağaçlar*		*yavaş hareket*
	düşman		*erkek bitkiler*		*sarmak*
	tew *parmak*		*bitki (çiçek)*		*salgılamak*
	hu *arka kısım*		*çiçek*		*kesmek*
	sowti *duvar*		*tahta*		*para*
	hi *ev, avlu*		*tohumlar, ilaç*		*göz*
	as *yer, mekân*		*taş, abide*		*ilahi*
	ma *ekmek, besin*		*ateş, sıcaklık*		*kral*
	hon *vazo*		*su*		*savaş*
	hiw *toplantı*		*hava*		*asker*
	renpi *sene*		*vücut uzuvları*		*sarnıç, levha*
	ay		*saç*		*kaş*
	hu *gün*		*boynuz*		*diş*
	un *saat*		*güneş, zaman*		*çapa*
	neter *Tanrı*		*ev, yer, tapınak*		*dişi üreme organı*
	niw *efendi*		*saray*		*yumurta*
	aw *rahip*		*kapamak, içermek*		*biçmek*
	sχi *yazmak*		*su, sıvılar*		*tohum*
	am *yemek*		*kötü, üzücü, üzgün*		*şarkı söylemek, methiye*
	sur *içmek*				*daha büyük olan, daha yaşlı olan*
	neθ *intikam almak*		*metal*		*usta, öğretmen*
	anχ *yaşam*		*küçük*		*doğu*
	šui *parlaklık*		*korku, kötü*		*batı*
	hit *kalp*		*yazmak, çizmek*		*güney*
	hat *gümüş*		*çocukluk*		*kuzey*
					sonsuzluk

KIPTİ YAZI

Ad	Gösterge	Değer	Ad	Gösterge	Değer	Ad	Gösterge	Değer	Ad	Gösterge	Değer
Alpha	Ⲁ ⲁ	a	*Thita*	Ⲑ ⲑ	th	*Pi*	Ⲡ ⲡ	p	*Au*	Ⲱ ⲱ	ū ō
Bida	Ⲃ ⲃ	b v	*Jauta*	Ⲓ ⲓ	i	*Ro*	Ⲣ ⲣ	r	*Šei*	Ⲯ ⲯ	š
Gamma	Ⲅ ⲅ	g	*Kapa*	Ⲕ ⲕ	k	*Sima*	Ⲥ ⲥ	s	*Fei*	Ⲫ ⲫ	f
Dalda	Ⲇ ⲇ	d	*Laula*	Ⲗ ⲗ	l	*Tau*	Ⲧ ⲧ	t	*Khei*	Ⲭ ⲭ	χ
Ei	Ⲉ ⲉ	e	*Mi*	Ⲙ ⲙ	m	*He*	Ⲩ ⲩ	ü	*Hori*	Ⲋ ⲋ	h
So	Ⲋ ⲋ	6	*Ni*	Ⲛ ⲛ	n	*Phi*	Ⲫ ⲫ	ph	*Džan-džia*	Ⲍ ⲍ	dž
Zita	Ⲍ ⲍ	dz	*Ksi*	Ⲝ ⲝ	ks	*Khi*	Ⲭ ⲭ	kh	*Tšima*	Ⲥ ⲥ	tš
Ita	Ⲏ ⲏ	e ī	*O*	Ⲟ ⲟ	o	*Psi*	Ⲯ ⲯ	ps	*Ti*	Ⲧ ⲧ	ti

Ⲙ ⲙ ẹm, Ⲛ ⲛ ẹn, Ⲣ ⲣ ẹr, Ⲁ ⲁ a, Ⲉ ⲉ e, Ⲏ ⲏ i, Ⲓ ⲓ í, Ⲟ ⲟ o, Ⲩ ⲩ u, Ⲱ ⲱ o.

ⲁⲓ ai, ⲉⲓ ei, ⲟⲓ oi, ⲁⲩ au, ⲉⲩ eu, ⲟⲩ u, ⲟⲟⲩ ou.

Kıpti yazı, Hıristiyanlığı benimseyen Mısırlıların *(Koptu)* yeni din kitaplarının yazısı olarak, yerel yazının yerine geçen Yunan onsiyal (bkz. s. 191 – ç.n.) yazı türüdür. Mısırlılar, Yunan yazısında sayısal gösterge olarak (örneğin, *So* 6 rakamını belirtir) kullanılan ⲋ, ϭ, ⲭ, ⲑ, ⲫ harflerini, kendi dillerinin fonetiğine aykırı olmalarına rağmen beni sedikleri gibi, Yunan alfabesini de kendi dillerine has sesleri belirtmek için ekledikleri göstergelerle zenginleştirmişlerdir. Brugsch'a göre bu göstergeler şu prototiplerden oluşur:

Hiyeroglif	Hiyeratik	Demotik	Kıpti	Değer	Hiyeroglif	Hiyeratik	Demotik	Kıpti	Değer
			ϣ	š				ⲋ	h
			ⲫ	f				ⲍ	dž
			ⲭ	χ				ⲥ	tš

Brugsch dördüncü, beşinci ve altıncı göstergede hata yapmış olabilir; *h*-sesi için kullanılan bazı şekiller bu göstergeye daha yakındır. *hr* "saç" (ile benzer), Hiyeratik yazıda , demotik yazıda , İbranice הוֹר "asilzade"; göstergesi "bağlamak, ölçmek" anlamına gelen göstergesine benzer ve Demotik yazıda göstergesi ile, İbranicede ise חח *χοχ* "diken, şerit" olarak yazılır, *"ölçmek"* anlamında נג "yüzey" göstergesine benzer. *džaddža* "yayılmak" ve *χ*, *h*, *dž*, *tš* aynı kökenden gelir. göstergesi ise *χ*, hiyeratik yazıda , Demotik yazıda *tšima* ve Arapça "gözleri kararmak, kör olmak" anlamına gelen göstergesine benzer.

LİBYA[2] YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	b		ṯ		m		r
	g		y		n		š
	d		k		s		t
	w		l		p		*bilinmiyor*

Nümidya yazısı adı da verilen bu yazı, Kuzey Afrika Nomadlarının bugün kullandığı yazının temelini oluşturur. Bu Nomadlar Avrupa'da Tuaregler olarak bilinirken, kendilerine Imušar, dillerine Tamaşek, alfabelerine Tifinagh, harflerine ise Asekkil adını verirler.

TAMAŞEK

Ad	Göst.	Değer	Ad	Göst.	Değer	Ad	Göst.	Değer	Ad	Göst.	Değer
Tayerit		a, i, u	*Yeẓ*		ẓ	*Yel*		l	*Yeš*		š
Yeb		b	*Yer*		r	*Yem*		m	*Yah*		h
Yet		t	*Yes*		s	*Yen*		n	*Yad*		ḍ
Yed		d	*Yeg*		g	*Yek*		k	*Yaχ*		χ
Yež		ž	*Yeg′*		g′	*Yeq*		q	*Yau*		ū, w
Yez		z	*Yef*		f	*Yeγ*		γ	*Ily*		ī

Bileşik göstergeler

yebt		bt	*yert*		rt	*yegt*		gt	*yelt*		lt
yezt		zt	*yest*		st	*yeg′t*		g′t	*yemt*		mt

yent nt, *yešt* št, *yenk* nk.

Bu yazı sağdan sola ve kelime başlarında yer alan ünlüler dahi belirtilmeden yazılır. *N* harfi *l* harfinden sonra eğik ve daha alta yazılır (örn.: / (*s k l n*) *isekkilen*, "yazılar"). Harfler arka arkaya dizilir ve kelime ayrımları yapılmaz. Bu yüzden yazıyı okuyabilmek için yeterli bilgi ve alıştırma gereklidir.

A. Hanoteau "Essai de grammaire de la langue tamachek" adlı kitabında, bu dilin grameri ile ilgili bilgilere geniş yer vermiştir.

HİMYERİ[3] YAZISI

Gösterge		Değer	Gösterge		Değer	Rakam	Değer
Siyah	Rölyef		Siyah	Rölyef			
		'a			l		1
		b			m		2
		dž			n		3
		d			s		4
		δ			ʒ		5
		h			γ		6
		w			f, p		10
		z			s̲		11
		ḥ			z̲		12
		χ			q		20
		ḍ			r		50
		δ̲			š		100
		y			t		1000
		k			θ		?

Himyeri yazısı, Güney Arabistan' da Müslüman kökenli Neshî yazı türü yerleşinceye dek kullanılan yazıdır. Himyeri yazısının burada Afrika yazı türleri arasında yer almasının sebebi, Habeş yazısının kökenini oluşturması ve Berberi yazısına olan benzerliğidir.

Arap yazarlar Himyeri yazısına *musnad* adını verirler. Bu isim *sanad,* "desteklemek, dayamak" olarak açıklanabileceği için "sütun yazısı" veya "destekli yazı" olarak da anlaşılabilir. Ayrıca bu yazı, Sindh kökenli olduğu düşünülerek, "Hint Yazısı" olarak tercüme edildi. Son olarak *musnad* teriminin *spurius* "sahte, taklit" anlamına gelebileceği belirtildi. Böylece bu yazı "inançsızların günahkâr yazısı" anlamına gelmekteydi. Her durumda bu yazı Sebalıların[4] yazısıydı ve onlarla birlikte yok oldu.

Himyeri yazısı sağdan sola fakat bazen de yön değiştirerek *(Boustrophedon)* yazılırdı. Bu yazıya sadece yazıtlarda rastlanmaktadır; bazı yazıtlar sade oyulmuş, bazı yazıtlarda ise özenle hakkedilmiştir. Göstergelerin okunuşları için HALEVY'nin "Inschriften von San'a" adlı kitabında yer verdiği Yeni Arapça fonetiği kaynak alınmıştır.

Rakamlar her zaman parantez içine alınırdı. 1'den 4'e kadar olan rakamlar ise bazen birlikte yazılırdı (örn.: 2 veya) ve 5, 10, 100 ve 1000 rakamları sayıların *(χamas, ʒasar, mat, eleph*) ilk harflerinin kullanıldığı kısaltmalarla belirtilirdi.

ETİYOPYA VE HABEŞ YAZISI

Ad	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
Hoi	ሀ	ha	ሁ	hū	ሂ	hi	ሃ	hā	ሄ	hē	ህ	hę	ሆ	ho
Lewi	ለ	la	ሉ	lū	ሊ	li	ላ	lā	ሌ	lē	ል	lę	ሎ	lo
H'aut	ሐ	ḥa	ሑ	ḥū	ሒ	ḥi	ሓ	ḥā	ሔ	ḥē	ሕ	ḥę	ሖ	ḥo
Mai	መ	ma	ሙ	mū	ሚ	mi	ማ	mā	ሜ	mē	ም	mę	ሞ	mo
Šaut	ሠ	ša	ሡ	šū	ሢ	ši	ሣ	šā	ሤ	šē	ሥ	šę	ሦ	šo
Res	ረ	ra	ሩ	rū	ሪ	ri	ራ	rā	ሬ	rē	ር ሯ	rę	ሮ	ro
S'at	ሰ	sa	ሱ	sū	ሲ	si	ሳ	sā	ሴ	sē	ስ	sę	ሶ	so
Š'at	ሸ	ša	ሹ	šū	ሺ	ši	ሻ	šā	ሼ	šē	ሽ	šę	ሾ	šo
Qof	ቀ	qa	ቁ	qū	ቂ	qi	ቃ	qā	ቄ	qē	ቅ	qę	ቆ	qo
Bet	በ	ba	ቡ	bū	ቢ	bi	ባ	bā	ቤ	bē	ብ	bę	ቦ	bo
Tau	ተ	ta	ቱ	tū	ቲ	ti	ታ	tā	ቴ	tē	ት	tę	ቶ	to
Tšau	ቸ	tša	ቹ	tšū	ቺ	tši	ቻ	tšā	ቼ	tšē	ች	tšę	ቾ	tšo
Kharm	ኀ	χa	ኁ	χū	ኂ	χi	ኃ	χā	ኄ	χē	ኅ	χę	ኆ	χo
Naχas	ነ	na	ኑ	nū	ኒ	ni	ና	nā	ኔ	nē	ን	nę	ኖ	no
Ńaχas	ኘ	ńa	ኙ	ńū	ኚ	ńi	ኛ	ńā	ኜ	ńē	ኝ	ńę	ኞ	ńo
'Alef	አ	'a	ኡ	'ū	ኢ	'i	ኣ	'ā	ኤ	'ē	እ	'ę	ኦ	'o
Kaf	ከ	ka	ኩ	kū	ኪ	ki	ካ	kā	ኬ	kē	ክ	kę	ኮ	ko
Kh'aph	ኸ	χ'a	ኹ	χ'ū	ኺ	χ'i	ኻ	χ'ā	ኼ	χ'ē	ኽ	χ'ę	ኾ	χ'o
Wau	ወ	wa	ዉ	wū	ዊ	wi	ዋ	wā	ዌ	wē	ው	wę	ዎ	wo
ʿAin	ዐ	ʿa	ዑ	ʿū	ዒ	ʿi	ዓ	ʿā	ዔ	ʿē	ዕ	ʿę	ዖ	ʿo
Zai	ዘ	za	ዙ	zū	ዚ	zi	ዛ	zā	ዜ	zē	ዝ	zę	ዞ	zo
Žai	ዠ	ža	ዡ	źū	ዢ	ži	ዣ	žā	ዤ	žē	ዥ	žę	ዦ	žo
Yaman	የ	ya	ዩ	yū	ዪ	yi	ያ	yā	ዬ	yē	ይ	yę	ዮ	yo
Dent	ደ	da	ዱ	dū	ዲ	di	ዳ	dā	ዴ	dē	ድ	dę	ዶ	do
Džent	ጀ	dža	ጁ	džū	ጂ	dži	ጃ	džā	ጄ	džē	ጅ	džę	ጆ	džo
Gamel	ገ	ga	ጉ	gū	ጊ	gi	ጋ	gā	ጌ	gē	ግ	gę	ጎ	go
Ttait	ጠ	tta	ጡ	ttū	ጢ	tti	ጣ	ttā	ጤ	ttē	ጥ	ttę	ጦ	tto
Tš'ait	ጨ	tš'a	ጩ	tš'ū	ጪ	tš'i	ጫ	tš'ā	ጬ	tš'ē	ጭ	tš'ę	ጮ	tš'o
Ppait	ጰ	ppa	ጱ	ppū	ጲ	ppi	ጳ	ppā	ጴ	ppē	ጵ	ppę	ጶ	ppo
Tsadai	ጸ	tsa	ጹ	tsū	ጺ	tsi	ጻ	tsā	ጼ	tsē	ጽ	tsę	ጾ	tso
Dzappa	ፀ	dza	ፁ	dzū	ፂ	dzi	ፃ	dzā	ፄ	dzē	ፅ	dzę	ፆ	dzo
Ef	ፈ	fa	ፉ	fū	ፊ	fi	ፋ	fā	ፌ	fē	ፍ	fę	ፎ	fo
Eps	ፐ	pa	ፑ	pū	ፒ	pi	ፓ	pā	ፔ	pē	ፕ	pę	ፖ	po

Bileşik göstergeler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ኰ	kwa	ኵ	kwi	ኳ	kwā	ኴ	kwē	ኲ	kwę	ጷ	tswa
ጐ	gwa	ጒ	gwi	ጓ	gwā	ጔ	gwē	ጕ	gwę	ፏ	fwā
ቈ	qwa	ቊ	qwi	ቋ	qwā	ቌ	qwē	ቍ	qwę	ቱቱ	two
ኈ	χwa	ኊ	χwi	ኋ	χwā	ኌ	χwē	ኍ	χwę	ሏ	hālē
ሏ	lwā	ሗ	šwā	ቧ	tšwa	ፉ	nwa	ፌ	dwa	ሟ	hālēlū
ሙ	mwa	ሧ	swa	ቧ	bwa	ዟ	zwa	ጧ	ttwa		
ሟ	mwā	ፏ	rwā	ቷ	twa	ፇ	ywa	ኸኸ	tš'wa		

ETİYOPYA VE HABEŞ YAZISI

Etiyopya yazısında, Hint ünlü tanımlamasını anımsatan yeni bir tür ünlü tanımlamasıyla karşılaşıyoruz. Buna karşın Etiyopyalılar rakamlarını Yunanlılardan almışlardır; Yunan alfabesini sayısal göstergeler olarak kullanırlar (A, B, Γ, vs.). Himyeri yazısında da olduğu gibi, rakamlar ayraç içine alınır; fakat burada ayraç işaretleri rakamların üstüne ve altına konur. Habeş dili egemen olmaya başladığında, daha önce kullanılan göstergelere çizgiler eklenerek Habeş diline has sesler için yeni göstergeler yaratıldı: ሰ *sa* göstergesinden ሸ *ša,* ኘ *na* göstergesinden ኚ *n'a,* ጠ *tta* göstergesinden ጨ *tš'a* (ጫ olarak da yazılır).

Etiyopya-Habeş yazısı soldan sağa doğru yazılır, göstergelerin adları İbranicedekilere benzerse de göstergelerin şekillerinin değişimiyle açıklanabilecek bazı farklılıkları da vardır.

Rakamlar:

፩ 1, ፪ 2, ፫ 3, ፬ 4, ፭ 5, ፮ 6, ፯ 7, ፰ 8, ፱ 9, ፲ 10, ፲፩ 11, ፳ 20, ፴ 30, ፵ 40, ፶ 50, ፷ 60, ፸ 70, ፹ 80, ፺ 90, ፻ 100, ፪፻ 200, ፲፻ 1000, ፼ 10.000, ፲፼ 100.000, ፳፼ 1.000.000.

PÖN YAZISI

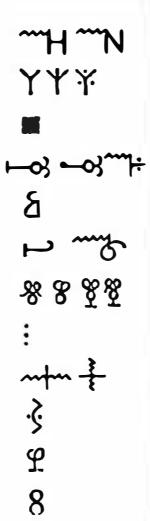
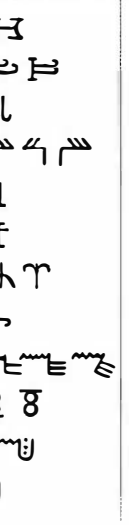
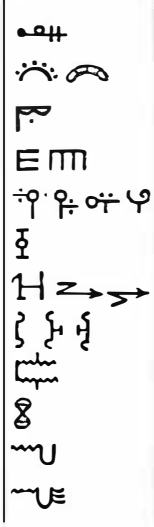
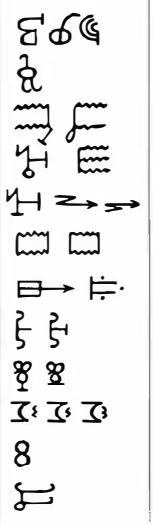
Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
𐤀	a	𐤅	w	𐤋	l	𐤑	ṣ
𐤁	b	𐤇	χ	𐤌	m	𐤒	q
𐤂	g	𐤕	t	𐤍	n	𐤓	r
𐤃	d	𐤉	y	𐤏	ʒ	𐤔	š
𐤄	h	𐤊	k	𐤐	p	𐤕	t

Pön yazısı, Fenike yazısının yeni bir şeklidir. *A, h, χ, m, š* göstergelerinde Kartaca'daki Pön egemenliğinin ilk yıllarında kullanılan Fenike yazısından belirgin farklılıklar görülmesi, bu yazının yabancı etkilerin altında kaldığı tezini kuvvetlendirir. Burada ayrıca *y*-sesi için kullanılan göstergenin Fenike yazısındaki alışılmış formlara uyum göstermediğini de belirtmek gerekir. Buna rağmen Pön yazısının, Fenike yazısının stenografik tarzda basitleştirilmiş bir şekli olması ihtimali vardır. Bu yüzden de, Almanca işlek yazısının Ortaçağ Rahip yazısına benzerlik göstermesi gibi, Pön yazısı da Fenike yazısına benzerlik gösterir.

VAY[5] YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	a		dže		gbō̱		n
	ba		dži		gbu		na
	bā		džo		ha		nę̄
	bai		džō̱		hā		ni
	bań		džoń		hā		nī
	be		džu		he		no
	bę̄		e		hę̄		nǭ
	bē̱		ę̄		hi		nu
	bi		fa		ho		nū
	bī		fe		hu		ńa
	bō̱		fę̄		i		ńe
	bǭ		feń		ka		ńi
	bō		fi		kā		ńo
	bu		fo		kai		ṅ
	bu		fu		kē̱		ṅa
	bili		ga		kę̄		ṅę̄
	da		ge		kęṅ		ṅo
			gę̄		ki		ṅga
	daṅ		gǭ		ko		ṅge
	deṅ		gō̱		kō̱		ṅgo
	di		gu		kǫṅ		nde
	do		gba		kō̱		ndo
	dō		gbā		kuṅ		o
	dō̱		gbe		m		pa
	doṅ		gbę̄		ma		pę̄
	dǭṅ		gbi		mę̄		pe
	du		gbo		mi		pi
	duṅ		gboṅ		mo		po
	dža		gbō̱		mu		rala

VAY YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	re le rę lę ri li ro lo rō dō ru lu sa se sę seṅ si so		sō sō̧ su suṅ sęli sędi- ya ta tā te tę ti tię		tiṅ to tō̧ toṅ tu taro u va vi vō̧ wa wā		we wę wi wo wu ya ye yę za zi zo zō̧

Bu yazı hakkında bildiklerimizi, bir misyoner olan S.W. Kölle'ye borçluyuz (Outlines of a grammar of the Vei language). Kölle'nin aktardığı bilgilere göre, bu yazı 1849 yılında bizzat tanıştığı, Dolau Bukere adlı bir yerli tarafından icat edilmiştir. Fakat Kölle en önemli ayrıntıyı sormamıştır; bu işaretlerin nasıl oluştuğu hakkında hiçbir bilgi vermemiştir. Bu göstergeler, genel olarak hece ses değerleri ile ifade edilen nesnelere hiçbir görsel benzerlik göstermedikleri gibi, tesadüfi olamayacak kadar da sistematiktirler.

Hecelerde bazı atlamalar göze çarpmaktadır: *baṅ* hecesi ifade edilirken, *beṅ* ses değerine eşdeğer bir gösterge mevcut değildir; yine aynı şekilde *feṅ* hecesi için bir gösterge varken, *faṅ* hecesi ifade edilmemiştir. En basit heceler bile tam olarak ifade edilmediği gibi, göstergeler Japoncadaki gibi sadece önses değil, sonses olarak da mevcuttur. Bilhassa *ṅ*-seslerini ifade eden göstergelerde, aslında *ṅ* sesi ile biten hece göstergelerine gerek olmadığı göze çarpar (örn., *baṅ, feṅ*, vs.). Bu alfabede, aynı sesin birçok farklı gösterge kullanılarak ifade edilmesi şaşırtıcıdır. Bu olgunun işlevi anlaşılabilir olmadığı gibi, bu yazı yerel dile uyumlu değil de, ona sonradan uyarlanmış gibi gözükmektedir. Kölle'nin aktardığı hikâyeye göre, Dolau rüyasında beyaz bir adamı bir kitapla görmüş ve bu adam ona bu göstergelerin nasıl bir yazı sistemi oluşturduğunu anlatmıştır. Bu yazının karşımıza çıkardığı bilmeceleri göz önünde bulundurursak, hele Ermeni yazısını geliştiren Meşrop gibi birçok diğer yazı mucidi hakkında da benzer hikâyeler anlatıldığını hatırlarsak, bu açıklama pek de yeterli gözükmemektedir.

ASYA

ÇİNCE

Çin'de yazıdan önce düğümlenen sicimler kullanılıyordu. *I-Ching*[1]'de yer alan *Pa-Kua*[2] göstergeleri işte bu düğümlenen sicimlerden türemiş olmalıdır ve ana işaretleri şunlardır:

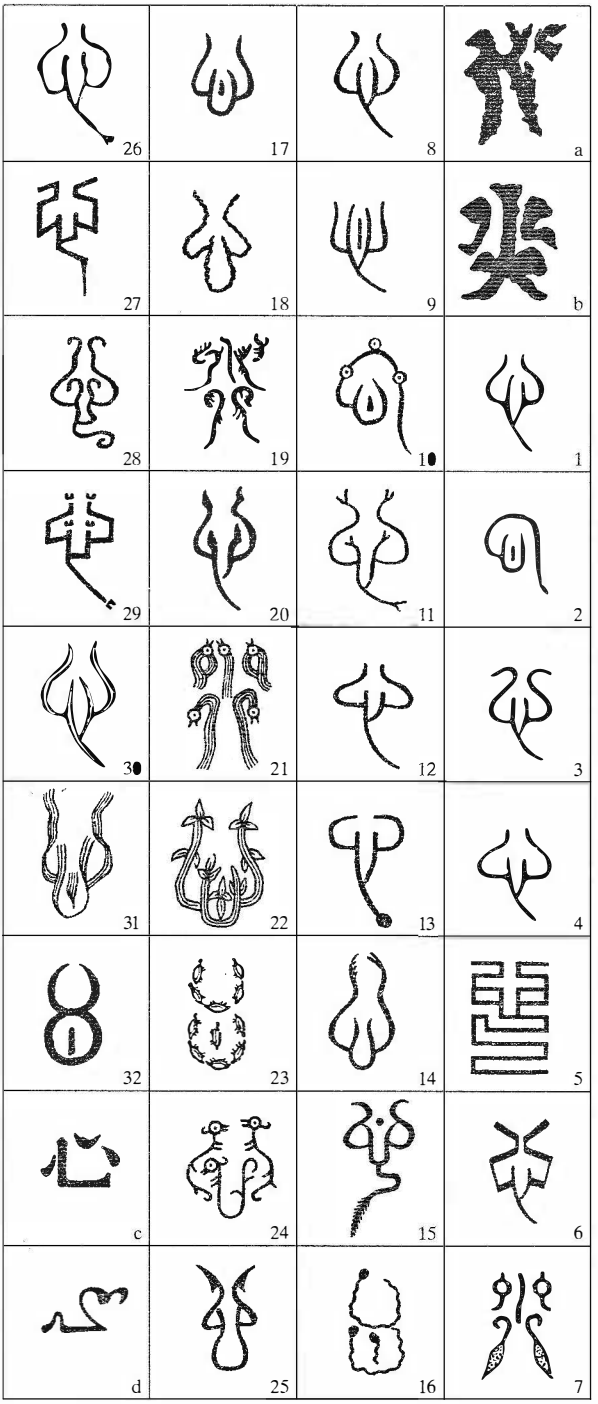
☰ *gökyüzü,* ☳ *rüzgâr,* ☵ *su,* ☶ *dağ,* ☷ *toprak,* ☲ *gök gürültüsü,* ☴ *ateş,* ☱ *ıslaklık/göl*

Bu yazının yerini, TSHAŃKE'nin (İÖ 2600) icad ettiği ya da ilk kullanan kişi olduğu bir resim yazısı *(kuwen)* aldı. Bu yazının en eski örneği, İmparator YÜ'nün (İÖ 2278) çok hasar görmüş olan yazıtıdır.

Resimlerin kısmen yetersiz, kısmen ise zor anlaşılır olmaları, birkaç resmi bir araya getirerek yeni kelime ve anlamlar türetmek gereğini doğurdu. Fakat geleneksel formlardan uzaklaşıp yeni formlar yaratmak, Çin İmparatorluğunun uzak illerinde otonom yazı işaretlerinin oluşması tehlikesini de beraberinde getiriyordu. Bu durum idare için gerekli yazı bütünlüğünü bozuyordu. Ayrıca daha önceleri kaligraflar işaretlere daha zarif bir görünüm verme amacıyla değişik yazı biçimleri denemişlerdi. Bu farklı yazı biçimlerinin bazı örneklerini bir sonraki sayfada görebilirsiniz.

Bahsi geçen sebeplerden dolayı Çin imparatorları yazım kurallarının korunmasına çok önem verdiler ve bunu birçok kere yazı biçimlerini belirleyen yasalarla desteklemeye çalıştılar. Örneğin TŠEU (İÖ 800) bu tip reformlar yaptı. TŠEU zamanında *Tšwan* yazısı (kamış yazısı) gelişti, LI-SE zamanında (İÖ 3. yüzyılın ortaları) fırça kullanılmağa başlandı. TŠIŃ-MO tarafından *Li* yazısı (kâtip yazısı) geliştirildi. *Li* yazısından İS 4. yüzyılda *Kyaï* yazısı (gerçek yazı) türedi ve bu yazı, bütün kitaplarda günümüze kadar kullanıldı. Bu yazıdan önce İS 1. yüzyılda *Tshao* yazısı (bitki yazısı) adı verilen bir hızlı yazı türü gelişti. Bu yazı türü günlük hayatta kullanım alanı buldu, fakat şekillerin karışıklık yaratma olasılığı yüzünden ilmi ve hukuki yazılarda kullanılması doğru bulunmadı. Eski *tšwan* yazısı kitap başlıklarında hâlâ kullanılmaktadır. İlerki sayfalarda Çin yazısının farklı şekillerinden örnekler sunuyoruz.

Sin (kalp) kelimesinin 36 farklı yazı türü ile yazılışı:

a) Yü'*nün yazıtından*

b) *Çin Paleograflar tarafından restore edilmiş şekli*

Mukden *şehri için yazılmış methiyeden alınma 32 yazı türünden örnekler*

1. Yü-tšu-tšwan: *Değerli taşlar yazısı*
2. Tsi-tse-tšwan: *Harika yazı*
3. Ta-tšwan: *Büyük yazı*
4. Syao-tšwan: *Küçük yazı*
5. Šaṅ-faṅ-ta-tšwan: *Ulu mekânlar yazısı*
6. Fan-šu-tšwan: *Mezar taşları ve evlenme anlaşmaları yazısı*
7. Swi-šu-tšwan: *Saygı yazısı*
8. Lyeu-ye-tšwan: *Söğüt yaprağı yazısı*
9. Tao-hyai-tšwan: *Hyai yaprağı yazısı*
10. Tšoan-šu-tšwan: *Yıldız yazısı*
11. Tše-iṅ-tšwan: *Mutluluk bitkileri yazısı*
12. Pi-lo-tšwan: *Şeffaf yazı*
13. Tšwi-lu-tšwan: *Çiy damlası yazısı*
14. Luṅ-tšao-tšwan: *Ejderha pençesi yazısı*
15. Tšwi-yun-tšwan: *Bulut yazısı*
16. Ko-teu-šu: *Kuyruksuz kurbağa yazısı*
17. Nyao-ki-tšwan: *Solucan yazısı*
18. Tiao-tšuṅ-tšwan: *Kuş izi yazısı*
19. Lin-šu: *Hayvan kralı yazısı*
20. Ku-teu-tšwan: *Kuğu başı yazısı*
21. Nyao-šu: *Kuş yazısı*
22. Lwan-fuṅ-tšwan: *Anka kuşu yazısı*
23. Kwei-šu: *Kaplumbağa yazısı*
24. Luṅ-tšwan: *Ejderha yazısı*
25. Tsien-tao-tšwan: *Makas yazısı*
26. Iṅ-lo-tšwan: *Püskül yazısı*
27. Sien-tšen-tšwan: *Asılı iğneler yazısı*
28. Tšu-tšwan: *Bükülmüş ağaç dalları yazısı*
29. Kin-tswo-tšwan: *Altın eğeler yazısı*
30. Ko-fu-tšwan: *Çift yazı*
31. Fei-pe-šu: *Beyaz sürü yazısı*
32. Tšuṅ-tiṅ-tšwan: *Çanlar ve vazolar yazısı*

c) Kyaï-šu: *Hakiki yazı*

d) Tshao-šu: *Bitki yazısı*

Çin yazısı bir kelime yazısıdır; her gösterge bir kavram ifade eder. Fakat bu basit göstergelerin *(wen)* sayısı yeterli olmadığı için, bazı göstergelerin tekrarı ile yeni göstergelerin üretilmesi gerekmiştir; örneğin, 奴 *nyu* "kadın", 妓 *wan* "kadınlar" ve ayrıca "kavga etmek" anlamına gelir, 奸 *kyan* "üç kadın" ve "dalavere, entrika" anlamına gelir. Kavramlar, kelimeler bileşik göstergeler yardımıyla daha kolay ve net bir şekilde ifade edilebildiği için, birçok basit gösterge işlevini yitirmiştir. Buna rağmen, bunlar fonetik göstergeler *(tsę)* olarak hâlâ kullanılır. Örneğin, 舟 *tšeu* "gemi" anlamına gelirken, "su deposu" anlamına gelen 洲 göstergede 氵 imi "su" anlamını taşır, 舟 imi ise sadece *tšeu* sesini temsil eder. Bileşik imler hem fonetik göstergeler olarak hem de anlam değeri taşıyan göstergeler yerine kullanıldıkları için kelime göstergelerinin sayısı sonsuza çıkarılabilir.

Çin yazısı 50.000 kadar gösterge içerir. Bu göstergelerden bir kısmının sözlüklerde yer alışının tek nedeni sözlüğün noksansız olması isteğidir. Önceleri sözlüklerde yazı göstergelerinin düzenlenmesi, konulara göre yapılırdı. Sonraları bu dizim, bizim dilimizdeki köklerle hemen hemen özdeş olan, temel göstergelere göre yapıldı. Günümüzde 214 temel gösterge vardır, bunlara ayrıca sınıflandırıcı veya anahtar adı da verilir. Mei-Tan 1615 yılında tamamladığı "Sesçil İmlerin Dizimi" adlı eserinde bu göstergeleri düzenledi.

Bu temel göstergelerin her biri kendi başına bir kelimedir. Bazıları eski oldukları için artık kullanılmazlar. Fakat hepsi diğer kelimelerin oluşumunda rol oynar; bir gösterge diğer bir göstergenin içinde yer alabilir (örn: 冂 göstergesi 由 ve 同 göstergelerinin içinde), bir gösterge diğerleri ile kesişebilir (örn.: 弓, 弔), bir gösterge diğerlerinin üzerinde (örn.: 人, 今), altında (örn.: 儿, 克; 鳥 鳶) sağında veya solunda (鳥, 鶴, 雛) yer alabilir. Temel göstergeler içerdikleri çizgi sayısına göre 17 sınıfta toplanmıştır. Bir fırça hareketi bir çizgiye eşittir: 乀 亅 丿 ㇇ 乙 ㇆ 川 儿

Bu yazı parçalarının basit karakteri akla şu düşünceyi getirir: Çin yazısını baskıya geçirmek için gerekli kalıp miktarı çok fazladır ve matbaa işaretlerini birleştirmektense tek tek aramak çok daha fazla zaman gerektirir. Dolayısıyla göstergeleri çizgi birimlerine ayırmak daha kolay olacaktır. Kraliyet Saray ve Devlet Matbaası burada, günlük kullanım için fazla kapsamlı bir hal alan bu ayrımı denedi. İlerki sayfalarda bu yazı birimlerinin listesini ve bu parçalardan meydana gelen birkaç yazı örneğini sunuyoruz.

是月也樹木

ÇİNCE MATBAA GÖSTERGELERİ

Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.
	1		18		35		52		69		86
	2		19		36		53		70		87
	3		20		37		54		71		88
	4		21		38		55		72		89
	5		22		39		56		73		90
	6		23		40		57		74		91
	7		24		41		58		75		92
	8		25		42		59		76		93
	9		26		43		60		77		94
	10		27		44		61		78		95
	11		28		45		62		79		96
	12		29		46		63		80		97
	13		30		47		64		81		98
	14		31		48		65		82		99
	15		32		49		66		83		100
	16		33		50		67		84		101
	17		34		51		68		85		102

ÇİNCE MATBAA GÖSTERGELERİ

Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.
	103		120		137		154		171		188
	104		121		138		155		172		189
	105		122		139		156		173		190
	106		123		140		157		174		191
	107		124		141		158		175		192
	108		125		142		159		176		193
	109		126		143		160		177		194
	110		127		144		161		178		195
	111		128		145		162		179		196
	112		129		146		163		180		197
	113		130		147		164		181		198
	114		131		148		165		182		199
	115		132		149		166		183		200
	116		133		150		167		184		201
	117		134		151		168		185		202
	118		135		152		169		186		203
	119		136		153		170		187		204

ÇİNCE MATBAA GÖSTERGELERİ

Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.
	205		220		235		250		265		280
	206		221		236		251		266		281
	207		222		237		252		267		282
	208		223		238		253		268		283
	209		224		239		254		269		284
	210		225		240		255		270		285
	211		226		241		256		271		286
	212		227		242		257		272		287
	213		228		243		258		273		288
	214		229		244		259		274		289
	215		230		245		260		275		290
	216		231		246		261		276		291
	217		232		247		262		277		292
	218		233		248		263		278		293
	219		234		249		264		279		294

Çince telaffuz farklılıkları gösterdiği için, Avrupalı bilim adamlarının önerdikleri transkripsiyonlarda her zaman bir birlik yoktur. Avrupalılar Çin'de yaşadıkları bölgelere göre, farklı telaffuzlar vermişlerdir: Örn., *ṅan, 'an* veya *an; no, vo* veya *'o*. Burada yer alan temel işaretler, SCHOTT'un kabul görmüş telaffuz öğretisine göre verilmiştir. Bütün Çince kelimeler tek hecelidir; *n* ve *ṅ* ünsüzleri dışında ünsüz sonses yoktur. Çincede önseslerde *b, d, g, ds, dž* yumuşak sesleri yer almaz, bunların yerine bazen peşine yumuşak bir *h* sesi eklenen *p, t, k, ts* ve *tš* sesleri vardır. Telaffuzu aynı olan kelimelerdeki ton farklılıkları çok önemlidir. Bu ton farklarını LEPSIUS'a göre şu şekilde belirtiyoruz:

, tekdüze tonlama,

´ yükselen tonlama,

` alçalan tonlama,

ˌ ünlünün çok kısa telaffuz edilmesi ile sonlanan tonlama.

Çince sütunlar halinde yukarıdan aşağıya doğru ve satırlar halinde sağdan sola doğru yazılır.

Sayılar 1'den 10'a kadar ve 100, 1000 vs. şeklindeki birimler içeren göstergeler olarak yazılır. 10 sayısının altına birimler yazılır, 10 sayısının üstündeki sayı ise, çarpanını ifade eder (örneğin, $\frac{2}{10}$: 2 × 10 + 3 = 23). Çincede *Kyaï* ve *Tshao* yazılarında kullanılan genel rakamlar, ayrıca borç senetleri, takas vb. anlaşmalarda sahtekârlıklardan korunmak için kullanılan (Avrupalıların sayıları yazı ile yazmaları gibi), bütün sayıları ifade eden işaretler vardır. Son olarak da, tüccarların kullandığı daha basit işaretler (ağırlık işaretleri) bulunur. Ayrıca ondalık ve onikilik sayı sistemleri için devirli sayılar kullanılır.

Rakamlar

Ad	Kyaï	Ağırlık Göstergesi	Değer
*I*ˌ	一	丨	1
*L*ˍ`	二	𠄌	2
*San*ˌ	三	𠄎	3
Se`	四	亦	4
U´	五	𠂤	5
*Lu*ˎ	六	丄	6
*Tshi*ˎ	七	亖	7
*Pa*ˎ	八	𠄏	8
Kyeu´	九	𠂇	9
*Ši*ˎ	十	十	10
*Pe*ˎ	百	𠀆	100
*Tshyan*ˌ	千	千	1000
Wan`	萬	万	10.000
*I*ˎ	億		100.000
Tšao`	兆		1.000.000
*Kiṅ*ˌ	京		10.000.000
*Kyan*ˌ	澗		1 milyar

ÇİNCE ANAHTARLAR

No	İm	Anlam
	I. 1 çizgili imler	
1		i, *bir*
2		kwen´
3		tšu´
4		phye,
5		i, *tekrarlanan bir*
6		khyue,
	II. 2 çizgili imler	
7		l` *iki*
8		theu,
9		žin, *insan*
10		žin, *insan*
11		ži, *girmek*
12		pa, *sekiz*
13		khyuń, *dış sınır*
14		mi, *örtmek*
15		pińˇ *buz*
16		ki´ *masa, tezgâh*
17		khan, *kap, kılıf*
18		tao, *kılıç, bıçak*
19		li, *kas, sinir*
20		pao, *örtmek, sarmak*
21		pi` *kaşık*
22		fańˇ *kap, sandık*
23		hi, *saklamak*
24		ši, *on*
25		pu, *kur'a, kur'a çekmek*
26		tsye, *yazılı belge, düzenlemek*
27		han` *dik kıyı*
28		se, *kötü, bozulmuş, çengel*
29		yeu` *da, de, tekrar, el*
	III. 3 çizgili imler	
30		kheu´ *ağız*
31		wei´ *ağıl, kapatmak, kuşatmak*
32		thu´ *toprak, arazi*
33		se` *alim, memur*
34		ži´ *arkadan gelmek*
35		swi, *adım atmak*
36		si, *karanlık, gece*
37		ta´ *büyük*
38		nyü´ *kadın*
39		tse´ *oğul*
40		myan, *çatı*
41		tshün` *pus, inç ölçüsü*
42		syao´ *küçük*
43		wań, *çevrilmiş, bükülmüş bacak*
44		ši, *ceset*
45		tšhe, *çimlenmek*
46		šan, *dağ*
47		tšwan, *akan su*
48		kuń, *sanat, sanat eseri*
49		ki´ *kendi*
50		kin, *kasket, eşarp*
51		kan, *soy, kabile, kalkan*
52		yao, *küçük, oğlan çocuğu*
53		yan, *çatı*
54		yen, *adım atmak*
55		kuń, *iki el ile uzatmak*
56		i, *ok atmak*
57		kuń, *yay*
58		ki, *bir kirpinin veya domuzun kafası*
59		šan, *tüyler*
60		tši, *gidiş, yürüyüş*
	IV. 4 çizgili imler	
61		sin, *kalp, ruh, ruh hali*
62		ko, *mızrak, silah*
63		hu` *iç kapı*
64		šeu´ *el*
65		tši, *dal, dayamak, dış organlar*
66		phu, *vurmak*
67		wen, *edebiyat, hat, resim yazısı, çizgi*
68		teu´ *buğday ölçüsü*
69		kin, *balta, Çin libre ölçüsü*
70		fańˇ *dörtgen, yer, mekân*
71		wu, *olmamak, hariç*
72		ži, *güneş, gün*
73		ywe, *konuşmak, söylemek*
74		ywe, *gökteki ay, zaman birimi ay*
75		mu, *ağaç, tahta*

ÇİNCE ANAHTARLAR

No	İm	Anlam
76		khyan *eksik olmak, nefes vermek*
77		tši' *zaman geçirmek, durmak*
78		ya *kemik artıkları, iskelet*
79		šü *sopa, çubuk*
80		wu *olmamak, hariç*
81		pi' *karşılaştırmak*
82		mao *tüyler, saçlar*
83		ši' *cinsiyet, aile*
84		khi' *hava*
85		šwi' *su*
86		ho' *ateş*
87		tšao' *tırnak, pençe*
88		fu` *baba*
89		hyao *sihir çizgileri*
90		tšhwaṅ *dayanak, yatak*
91		phyan` *yarmak, bölmek, tahta*
92		ya *azı dişleri*
93		nyeu *büyükbaş hayvan*
94		khyuan' *köpek*

V. 5 çizgili imler

No	İm	Anlam
95		hyuan *gökyüzü mavisi*
96		yu *değerli taş, yeşim*
97		kwa *kavun benzeri meyveler*
98		wa' *tuğla*
99		kan *tatlı, lezzetli*
100		seṅ *oluşum, hayat, yaratılış*
101		yuṅ` *tüketim, kullanım*
102		thyan *tarım alanı*
103		phi *parça*
104		*hastalık*
105		*açılmış ayaklar*
106		pe *beyaz*
107		phi *deri*
108		muṅ *yemek takımı*
109		mo *göz*
110		meu *kancalı kargı*
111		ši' *ok*
112		ši *taş, kaya*
113		khi *Tanrı*
114		žeu' *ayak tabanı, iz*
115		ho *tahıl türleri*
116		hyue *mağara, delik*
117		li *durmak, koymak, yollamak*

VI. 6 çizgili imler

No	İm	Anlam
118		tšu *bambu*
119		mi' *pirinç*
120		mi *ipek, narin*
121		feu' *toprak çanak*
122		waṅ' *balık ağı*
123		yaṅ *kuzu, keçi*
124		yü' *kanat tüyü*
125		lao' *çok yaşlı*
126		ļ *ve sonra, ayrıca*
127		lwi' *saba tutağı, çapa*
128		ļ' *kulak, kulp*
129		yu *fırça, çizmek*
130		žo *et*
131		tšin *vekil, vassal*
132		tse` *-dan, -den, kendi*
133		tši` *varmak, en son, kadar*
134		kyeu' *havan*
135		že *dil*
136		žhwan *birbirine sırtını dönmek, itiraz etmek*
137		tšeu *gemi*
138		ken` *sürekli, sınır, dikkafalı, sabit*
139		se *renk, maden ocağı, görünüş*
140		tshao' *otlar, bitkiler*
141		hu *kaplan*
142		tšuṅ *sürüngen ve kabuklu hayvanlar*
143		hyue *kan*
144		hiṅ *gezinmek, yapmak, değiştirmek*
145		i *giyecek, giyinmek*
146		wa *örtmek*

VII. 7 çizgili imler

No	İm	Anlam
147		kyan` *görmek*
148		kyo *boynuz*

No	İm	Anlam
149	言	yan, *konuşma, kelimeler*
150	谷	ku, *vadi*
151	豆	teu' *fasulye, tahta kurban kabı*
152	豕	ži' *domuz*
153	豸	tši' *yumuşak sırtlı hayvanlar, solucan*
154	貝	pei` *kıymetli şeyler, zenginlik, midye*
155	赤	tšhi, *kan kırmızısı, çıplak, dürüst*
156	走	tseu' *acele gitmek*
157	足	tsu, *yetişmek, ayak, yeterli olmak*
158	身	šin, *vücut, kendi*
159	車	tše, *yük arabası*
160	辛	sin, *keskin tat, keder, endişe*
161	辰	šin, *saat*
162	辵	*gitmek*
163	邑	i, *küçük yerleşim bölgesi*
164	酉	yeu' *damıtık sıvı*
165	釆	pyan` *bölmek, ayırmak*
166	里	lĭ' *mil, köy*

VIII. 8 çizgili imler

No	İm	Anlam
167	金	kin, *altın, metal*
168	長	tšhaṅ, *uzun*
169	門	men, *dış kapı*
170	阜	feu' *yapay yükselti, set*
171	隶	tai` *erişmek, hedefe ulaşmak*
172	隹	tšwi, *kısa kuyruklu kuşlar*
173	雨	yŭ' *yağmur*
174	青	tshŭṅ, *yeşil, mavi*
175	非	fei, *hayır, değil*

IX. 9 çizgili imler

No	İm	Anlam
176	面	mian` *yüz, yüzey*
177	革	ki, *tabaklanmamış, tüysüz deri*
178	韋	wei, *tabaklanmış deri*
179	韭	kyeu' *pırasa*
180	音	in, *ses, ses vermek*
181	頁	hye, *baş*
182	風	fuṅ, *rüzgâr*
183	飛	fei, *uçmak*
184	食	ši, *yemek yemek*
185	首	šeu' *baş*
186	香	hyaṅ, *hoş koku*

X. 10 çizgili imler

No	İm	Anlam
187	馬	ma' *at*
188	骨	ku, *kemik*
189	高	kao, *yüksek*
190	髟	pyeu, *saç*
191	鬥	theu` *savaşmak, kavga etmek*
192	鬯	tšaṅ' *hoş kokulu otlar*
193	鬲	li, *kavisli üçayak*
194	鬼	kwei' *ölülerin ruhları*

XI. 11 çizgili imler

No	İm	Anlam
195	魚	yü, *balık*
196	鳥	nyao' *kuş*
197	鹵	lu' *tuz*
198	鹿	lu, *geyik*
199	麥	me, *buğday*
200	麻	ma, *kenevir*

XII. 12 çizgili imler

No	İm	Anlam
201	黃	hoaṅ, *sarı*
202	黍	šŭ' *reçine*
203	黑	he, *siyah*
204	黹	tši' *örmek, dikmek*

XIII. 13 çizgili imler

No	İm	Anlam
205	黽	muṅ' *kurbağa*
206	鼎	tiṅ' *iki kulplu, üçayaklı tas*
207	鼓	ku' *davul*
208	鼠	šŭ' *kemirgen hayvan*

XIV. 14 çizgili imler

No	İm	Anlam
209	鼻	pi` *burun*
210	齊	tshi, *düz, düzgün sıralamak, süslemek*

XV. 15 çizgili imler

No	İm	Anlam
211	齒	tšhi' *ön dişler*

XVI. 16 çizgili imler

No	İm	Anlam
212	龍	luṅ, *ejderha*
213	龜	kwei, *kaplumbağa*

XVII. 17 çizgili imler

No	İm	Anlam
214	龠	yo, *flüt*

JAPONCA

Japonya kelimesi *žipen* "güneşin kökeni, doğu ülkesi" anlamına gelir ve doğru telaffuzu Fransızcaya yakındır. Japonca yazı şekilleri Çince kökenlidir. Japonların daha önce kendi yazı göstergeleri olup olmadığını bilemiyoruz; fakat kaya mağaralarında tanımlanamayan göstergelerin ve rakamların görüldüğü iddia edilmiştir. Japonlar Çin edebiyatı ve Çin yazısı ile İS 3. yüzyılda Çinlilerle ilişkiye geçtiklerinde tanıştılar. Tek heceli bir dil olan Çincenin yazısını, çok heceli bir dil olan ve Çince ile ses uyumu bulunmayan Japoncaya uyarlamak çok zordu. Çincede *r*, Japoncada ise *l* sesi yoktur. Çince *l* Japoncada *r* olarak telaffuz edilir. Çincede birçok burun sesi varken Japoncada sadece *n* sesi vardır. Japoncada *h* sesi *f* sesine dönüşür, vs. Bir zamanlar Almanların Latin dili ve yazısını kullandıkları gibi, Japon ilim adamları da Çin dili ve yazısını kullandılar; fakat bu yazının yaygınlaşmasını sağlayamadı. Böylece Japoncaya uyarlanmış bir hece yazısı geliştirme gereksinimi doğdu.

Bu yazıların en eski türü *Manyokana* yazısı (on bin yaprağın yazısı) olmalıdır. Bu yazı ilk kez, mısraların toplaması olan bir eserde kullanılmıştır ve adını da buradan aldığı düşünülür. Manyokana *Kyaï* göstergelerinden oluşur ve bu göstergelerin bir de işlek türü vardır (*Kyaï* yazısının *Tshao* yazısına benzerliği gibi).

Japoncada en çok kullanılan yazı türü *Katakana* "ses tanımlaması için alıntı parçalar" yazısıdır. Bu yazı 8. yüzyılda Kobo-Daizi (*daizi* "büyük hoca" anlamına gelir) adı ile ünlenen Simo-Mitsino tarafından düzenlenmiştir. Yazıda yer alan *ro, ni, fo, ri, nu, wa, ka, yo, so, tsu, na, ra, u, no, ku, ya, fu, ko, e, te, ki, me, mi, ye, fi, mo, se, su* gibi birçok gösterge *Manyokana* yazısının basitleştirilmiş halidir. Göstergelerin bizim alfabemizdeki gibi belirli bir dizimi vardır. Bu sıralamanın başlangıç sesleri alınarak, bu dizgeye *I-ro-fa* adı verilir.

Göstergelerin birleştirilmesi ile yeni varyantlar oluşur: ㇱ yerine ㇲ *si*, 𛀁 yerine 𛀀 ve 𛀂 *tsu*, 𛀆 yerine 𛀅 *ma*, vs. (Rosny, Grammaire Japonaise). Telaffuz değişikliklerini göstermek için bazı işaretler kullanılır: ゛ (*nigori*) işareti hecenin yumuşadığını gösterir (örn., 𛀀

tsu, ヅ *dzu*); ○ (*maru*) işareti, hecenin sertleştiğini belirtir (örn., ハ *fa*, パ *pa*); ヽ, ヾ ve 〳 işaretleri hece veya kelime çift okunduğu zaman kullanılır. İşaretlerin değişmesi ile yazım farklılıkları oluşur: イ *i* ile ヰ *wi*, ヒ *fi* ile ヰ *wi* ve イ *i*, ヱ *e* ile エ *ye*, ヘ *fe* ile ヱ *e* ve エ *ye*, ハ *fa* ile ワ *wa*, ホ *fo* ile ヲ *wo*, ヂ *dzi* ile ジ *zi*, ヅ *dzu* ile ズ *zu* değişir. Ayrıca *a* ünlüsünden sonra *u* ünlüsü gelirse, bu ses *ō* sesine dönüşür, *e* ve *u* seslerinden *o* sesine çok yakın olan *eo* bileşik sesi oluşur; *i* sesinden önce *y* düşer, bu yüzden *ni-ya nya* veya *ńa* olur. Kelimenin ortasındaki *tsu* güçlü bir heceden önce sessizdir, bir sonraki heceyle kaynaşır (örn. *ni-tsu-fo-n: Nippon*).

Çince metinlerin kenarına genellikle Japonca *Katakana* göstergeler eklenir; fakat Çin ve Japon gramerinde cümle öğeleri farklı yerlerde kullanıldığı için (Çince: *ṅo-pu-tši tši* [*ben + olumsuzluk eki + bilmek + bunu*]; Japonca: *watakowa korewo sira zu* [*ben + bunu + bilmek + olumsuzluk eki*]), metnin nasıl okunması gerektiği ise özel işaretlerle belirtilir: 丨 1, 二 2, 三 3, veya 上 yukarda, 中 ortada, 下 aşağıda, レ kelimenin ters dizilmesi. Bu işaretler Çince metinlerin soluna, *Katakana* göstergeler ise sağına yerleştirilir.

Rakamlar için Çince göstergeler kullanılır ve fonetik değerleri yazılır, örneğin *sen* 1000, *si-bu-san* ¾ (dört parçadan üçü).

Japonca yazılarda *Hiragana* "ses belirlemesi için alıntı yazı göstergeleri" yazı türü yine aynı derecede geçerlidir. *Manyokana* yazısı için Çince *Kyaï* göstergeleri kullanıldığı gibi, *Hiragana* yazısında da Japonca heceleri belirtmek için *Tshao* göstergeleri kullanılır. *Hiragana*, *Katakana* yazısına göre daha serbest hareketlidir; göstergeler birleştirilir ve birleştirme çizgileri eklenir (örneğin, て *te* göstergesi て, て veya て olarak yazılabilir). Aynı ses değerine sahip göstergelerin farklı kökenleri vardır; *fa* sesi, Çince 八 göstergesinden ハ ハ ふ olarak değişmiş, 之 Çince 者 göstergesinden, 仕 ise Çince 波 göstergesinden türemiştir. Bu olgu, Çince kelimelerin de eklendiği *Hiragana* göstergelerinin çeşitliliğinin sebebidir.

Japoncada iki yazı türü daha vardır: *Yamatokana* "hakiki manada" Japon yazı türü ve *Zyak-seo* yazısı. Her iki tür de Çin *Tshao* yazısı stilinde tutulmuştur; *Yamatokana* yazısı *Manyokana* yazısına çok benzerken, *Zyak-seo* yazısı *Hiragana* yazısına benzerlik gösterir. *Yamatokana* yazısında *fe* Çince 冊 göstergesinden türeyerek 𛀁 olarak yazılır, *Zyak-seo* yazısında ∩ Çince 乀 göstergesinden türemiştir (*Katakana* ヘ, *Hiragana* へ). Bazı göstergelerde çok büyük benzerliklerle karşılaşabiliriz; örneğin *nu sesi:* Çince ve *Manyokana* işlek (*Tshao*) 奴, *Manyokana* 奴, *Katakana* ヌ, *Hiragana* ぬ, *Yamatokana* 奴, *Zyak-seo* 奴.

JAPONCA KATAKANA

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
イ	i	ヲ	wo	ノ	no	ザ ザ	za
ロ	ro	ワ	wa	オ オ	o	キ	ki
ハ	fa	カ	ka	ク	ku	ギ	gi
バ	ba	ガ	ga	グ グ	gu	ユ	yu
パ	pa	ョ	yo	ヤ	ya	メ メ メ	me
ニ	ni	タ	ta	マ マ マ マ	ma	ミ ミ ミ ミ ミ ミ ミ	mi
ホ ホ ホ	fo	ダ	da				
ボ	bo	レ レ	re	ケ	ke	レ レ	si, ši
ポ	po	ソ	so	ゲ	ge	ジ ジ	zi, ži
ヘ ヘ ヘ	fe	ゾ ゾ	zo	フ	fu	エ	ye
ベ ベ	be	ミ ツ ッ	tsu	ブ	bu	ヒ ヒ	fi
ペ	pe	ヅ	dzu	プ	pu	ビ	bi
ト	to	ツ	tu	コ	ko	ピ	pi
ド	do	子 ネ ネ	ne	ゴ	go	モ モ	mo
イ イ イ	tsi, tši	ナ	na	ヨ	e	セ セ	se
ヂ	dzi, dži	ラ ラ ラ	ra	テ	te	ゼ	ze
リ リ	ri	ム ム ム ム	mu	デ	de	ス	su
ヌ	nu	ウ ウ	u	ア ヤ	a	ズ ズ	zu
ル ル	ru	井 井	wi	サ	sa	ン ン	n

Bileşik sesler

云	iu, ii	〆	tsumi	〆	yami	〆	mina
尼	domo	〆	umi	〆	mama	〆	mia
玉	tama	〆	kuri	〆	fumi	〆	koto
〆	tsudzu	〆	kumi	〆	sazi	〆	site

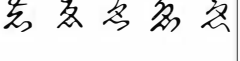
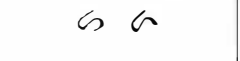
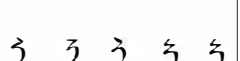
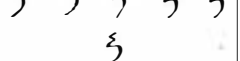
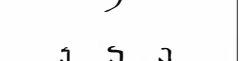
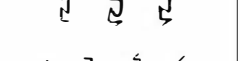
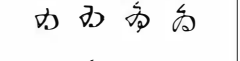
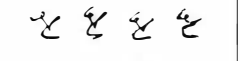
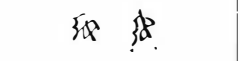
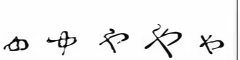
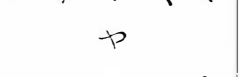
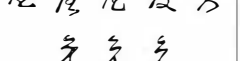
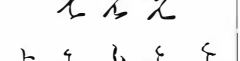
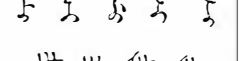
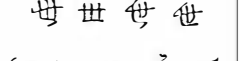
Çift işaretleri

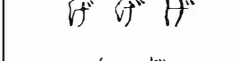
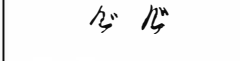
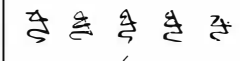
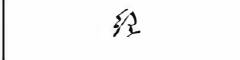
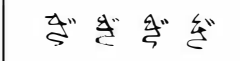
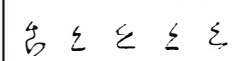
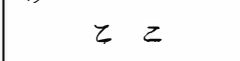
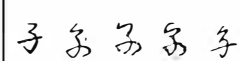
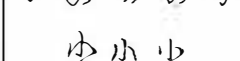
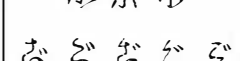
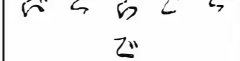
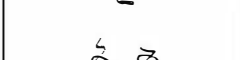
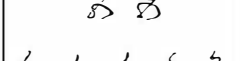
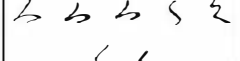
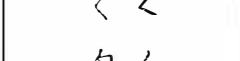
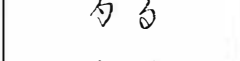
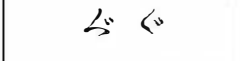
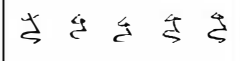
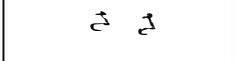
ヽ ヾ ゞ ヾ 、

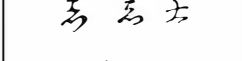
Birleştirme ve okuma işaretleri

一	二	三		丨	レ	上	中	下
itsi	ni	san				syo	tsyo	ka

JAPONCA HİRAGANA

Gösterge	Değer
	a
	a
	e
	i
	o
	u
	wa
	wi
	wo
	wo
	ya
	ya
	ye
	yo
	yo
	yo
	yu
	ka
	ka

Gösterge	Değer
	ke
	ke
	ge
	ge
	ki
	ki
	gi
	ko
	ko
	ko
	go
	go
	ku
	ku
	gu
	sa
	sa
	sa
	za
	se

Gösterge	Değer
	se
	ze
	si
	si
	si
	zi
	zi
	so
	zo
	su
	su
	su
	zu
	zu
	zu
	ta
	ta
	da
	te
	te
	de

JAPONCA HİRAGANA

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
ち ぢ ぢ ぢ	tsi	む む む	mu	ら ら ふ	ra
ぢ ぢ ぢ	dzi	は は は は は	fa	れ れ れ	re
と と と と	to	ふ ふ は は	fa	れ れ れ れ	re
と と と	to	む む む む む	fa	り り り	ri
と と	to	仕	fa	り り り り り	ri
ど ど ど	do	バ ビ バ ビ	ba	ろ ろ ろ	ro
ど ど ど	do	ば ば ば ば ば	ba	ろ ろ ろ	ro
ぱ ぱ	tsu	仮	ba	る る る る る	ru
ぱ ぱ ぱ	tsu	へ へ へ へ へ	fe	る る る る る	na
ぢ ぢ ぢ ぢ ぢ	tsu	へ	fe	る る る	na
づ づ っ っ	tsu	仮	fe	な	na
ば ば	dzu	べ べ べ べ 仮	be	ね ね 猫 ね ね	ne
ぢ ぢ ぢ づ づ	dzu	ひ ひ ひ ひ ひ	fi	猫	ne
ま ま ま ま す	ma	彩	fi	曲 ひ ひ	ne
ま ま ま ま 毎	ma	田 田 自	fi	ふ み み な ふ	ni
乃 尼 尼 乃 乃	ma	び び び	bi	み み ま ま	ni
め め め	me	ふ ふ わ わ ふ	fo	に に に	ni
目 目	me	仮	fo	う	ni
ミ ミ ミ ミ ミ ミ	mi	が が が が	bo	北 北 北	no
え 乎 乎 仮	mi	ふ ふ ふ ふ ふ	fu	の の の の の	no
乎 乎 仮	mi	ふ	fu	の	no
清	mi	仮 仮 風 更	fu	ぬ ぬ ぬ ぬ	nu
も も そ そ り	mo	ぶ ぶ ぶ	bu	ん ん ん	n
め め ま	mo	ら ら ら ら ら	ra	○	•

JAPONCA HİRAGANA

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	rosi		kasito		nasi		masi		sasi		zusi
	fazi								sazi		nsi
	basi		gasi		nazi		mazi		zasi		nzi
	nisi		gasi		nazi		gesi		kisi		
	fosi		yosi		nazi		fuzi		mesi		si
	fosi		yosi		rasi		busi		mesi		
	bosi		tasi		rasi		koto		mezi		
	bosi		dasi		rasi		koto		misi		
	risi		resi		uzi		koto		siwo		
	rusi		resi		kusi		koto				
	rubesi		tsudzu		kusi		goto		simo		
	wowo		dzusi		kusi		goto		yezi		
	wosi		dzusi		kuzi		kosi		fi		
	kan		nasi		kuru		a		bisi		
	kayesi		nasi		gusi		asi		mo		
	kawasi		nasi		masi		sa		mosi		

çift işaretleri

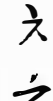
Çince (Tshao) Göstergeler

	aki		isi		umi		wotoko		yama		yotsu
	itsi		isi		ugenda		wotoko		yama		ka
	iye		inu				wotoko		yemon		
	iye		utsi		wonna		wosa		yori		kadzi
	ima		uye		wonna		waka		yosai		kage

JAPONCA HİRAGANA

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	kado		kome		tori		sitsi		mato		be
	kawa		goto		tosi		sima		matsi		fito
	kawa		gorosai		tosi		simano-suke		matsi		fiaku
	kawa		kuni		tokoro		zi		matsu		fiaku
	kawa		kuni		do		ziu		matsu		fiaku
	kadzu-mura		kuni		dō		ziusisai		midzu		fiakuriō
	kane		kuru		sai		soro		midzuma		futa
	ki		taro		sai		soro		mosi		bu
	kitsi		tara		sai		soro		moto		rio
	kitsi		tama		saizo		sosiu		moku		rio
	kitsi		tamon		saizo		zō		muro		riu
	kitsi		tamon		saka		zō		fa		riu
	kiū		tamai		san		tsi		fan		na
	kokoro		tai		sama		tsitsi		fana		na
	kokoro		tai		sakitsi		tsitsi		fana		nari
	kokoro		tai		sai-gio		tsiu		fana		roku
	kokoro		dai		sen		tsiu		fawa		ni
	kokoro		dai		sen		tsuki		fawa		nin
	kono		dan		sen		tsuki		fawa		nin
	kono		tatsi		suke		man		fatsi		nitsi
	kono		tei		suke		man		fatsiuziu		niozi
	koto		ten		suke		mata		ban		noyama
	koto		tori		sitsi		mata		fei		notsikai
									be		

KORE YAZISI

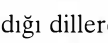
Gösterge		Değer	Ad	Gösterge		Değer	Gösterge		Değer
Eski	Yeni			Eski	Yeni		Eski	Yeni	
		a	*Kiok*			k			kh
		ia	*Niun*			n			th
		ō ö	*Tikut*			t			ph
		iō ię	*Liul*			l			dz
		o	*Miom*			m			ts
		io	*Piup*			p			h
		ū	*Sios*			s			h
		iū	*Yi*			y, i			n
		u	*Heiṅ*			h			ṅ

Kore yazısının Çin yazısı ile hiçbir bağlantısı yoktur; fakat Pali yazısına benzer. Yazının basit formlarını göz önünde bulundurursak, bu yazının çok eski tarihli olduğu sonucunu çıkarabiliriz. 4. yüzyılda, Kral KYU-SYAO-KU-WAN Çinli öğretmenleri ve Çin edebiyatını ülkesine getirttiği ve ardından Budist din adamları Kore'ye geldiği zamanlarda, bu yazı çoktan kullanılıyor olmalıdır; aksi takdirde Koreliler kendi yazıları yerine Çin veya Hint yazılarını benimsemiş olurlardı.

Yukarıdaki tabloda, Kore yazısının aslen, adları bulunan dokuz göstergeden oluştuğu açıkça görülmektedir. Bu göstergelerden daha sonra diğerleri türetilmiştir: *yi* göstergesinden ünlüler; *h* göstergesinden adının içerdiği *h* ve *ṅ* göstergeleri; *k, t, p, s* seslerini ifade etmek için kullanılan basit göstergelere birer çizginin eklenmesi ile *kh, th, ph, dz, ts* sesleri için yeni göstergeler (Avrupa alfabelerinde *š* sesini göstermek için *s* harfine eklenen aksan işareti gibi).

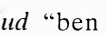
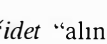
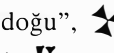
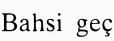
Korelilerin Çin yazısı ve fırça ile tanışmalarıyla birlikte, Kore yazısında Çin yazısı görünümü hakim olmaya başlamıştır; hatta göstergelerin kareler halinde, Çin yazısına özgü kelime resimleri olarak gruplandığı görülür (örn., 손 *son*, 참 *tsam*). Kore yazısı Çin yazısı gibi yukarıdan aşağıya doğru yazılır.

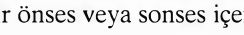
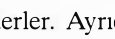
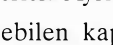
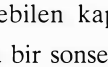
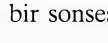
ÇİVİ YAZISI[1]

Antikçağda Dicle ve Fırat'ın kıyılarında kendine özgü bir yazı türü gelişti; yaş kil tabletlerin üzerine kazınan ve çivi formuna benzer göstergeler (veya) içeren çivi yazısı. Bu isim ile Babil rahipleri, Kalde (İbranice *Kasdim*) arasında bir bağlantı olmalıdır; *χaled* Suriye dilinde gömmek (Arapça *kašad* "kesik atmak, yarmak") anlamına gelir ve *χal* çivi yazısının kullanıldığı dillerde "ok" anlamına gelir. Ayrıca Hermes'in sembolü kama, eski mezarlarda bulunan kama şeklinde taşlar ve *hu* "bolluk" hiyeroglifinin (Tanrı *Ao*) ile benzeşmesi, bu yazı türünün dini kökenini gösterir. Bu yazı şeklinin Asurlar, Medler ve Persler tarafından korunmasının sebebi, yine bu dini kökende yatar.

İlk zamanlarda bu işaretler hem anlam hem de ses değerine sahip ideogramlardı. Dilin gelişmesiyle birlikte, şekillerde olduğu gibi göstergelerin anlamlarında da farklılıklar oluştu. Örneğin ve başlangıçta "Tanrı" sözcüğünü simgeleyen eşanlamlı göstergelerken, sonradan hem "Tanrı" hem de "Asur ülkesi" anlamını taşımaya başladı, *tiš* göstergesi ise *dise* "Tanrıça" anlamını yitirdi ve sadece özel isimlerin önünde kullanılan "karşı, -a, -e" anlamını aldı. göstergesi ise "kadın, Tanrıça, kadın hükümdar" anlamını taşıyordu. göstergesi ilk zamanlarda "bölünmüş" (örneğin, parmaklar arasındaki mesafe, ara) anlamına gelirken bu göstergeye daha sonra farklı anlamlar yüklendi: "almak, ulaşmak, varmak, ülke (genişleyen), dağ (yukarıya doğru yükselen ya da kubbe oluşturan veya örten)" ve farklı ses değerleri *mat, šat, kur, lat* oluştu. *a* göstergesi "uzaklık" anlamına gelir, ayrıca "su" ve "oğul" anlamlarını da taşır; "oğul" ayrıca "tohum" anlamına gelebildiği gibi, "uzaklık" ve "ölçmek" ile bağlantılı olarak "mirasçı" anlamını da taşıyabilir.

Göstergelere yüklenen anlamların çeşitliliği, kelimelerin açıklanması gereğini doğurdu. Büyük bir olasılıkla Çincedeki gibi genel tanınan göstergeler okunuşu belirtmek için yanına ilave ediliyordu. Örneğin, işaretinin yanında *u-šu-ur,*

uṣur olarak açıklanıyordu. Bir diğer yöntem ise, yazıya göstergeden sonra sadece bitişin eklenmesiydi. Örneğin *(ut) akšud* "ben alıyorum", *(ti) kišidet* "alınma", (*χa*) *naphaχ* "doğu", *(u) šadu* "dağ", veya *(i) šadi* "dağlar". Bahsi geçen yöntem, yazı göstergelerinin zamanla –bilhassa Asur hükümdarlığı sırasında ülkede Asur dili hâkim olduğunda– anlam değerlerini yitirmelerine ve sadece ses değerlerine indirgenmelerine sebep oldu.

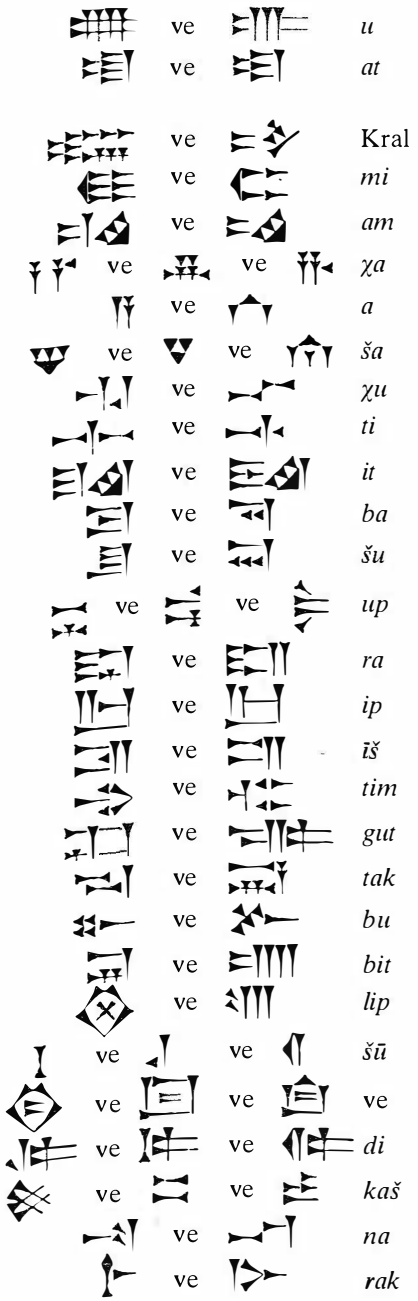
Bu göstergeler ya ünlüleri ya da ünlü bir önses veya sonses içeren açık heceleri temsil ederler. Ayrıca yine açık hecelere bölünebilen kapalı heceler mevcuttur. Ünlü bir sonsesle biten bir hecenin ardından sadece yine aynı önsesle başlayan bir hece gelebilir. Örneğin, *ku-ur* = *kur*, *ma-at* = *mat*, iki göstergenin yerine de, hem *mat* hem de *kur* anlamını taşıyan göstergesi yer alabilir. Bu anlam çeşitliliği yüzünden, metinde tek bir yerde kullanılan veya sözlüklerde ses değeriyle belirtilmeyen ideogramların sesçil değerlerini vermek çok güçtür ve hatalara yol açabilir. Örneğin bir Babil kralının adı şu şekilde yazılmıştır: *an-pa-ša-du-šiš*. Bu isim, eğer başka bir yerde, ses değeri *"Nabukudurrussur"* ile belirtilmiş olmasaydı, bu kralın İncil'de נבוכדנאצר veya נבוכדראצר adıyla geçen ve Yunanlı yazarların *Ναβοκοδροσορος* olarak tanımladıkları kral olduğu bilinemezdi. Büyük bir olasılıkla *Anpašadušiš* bu kralın eski dildeki adıdır. Ayrıca, bazı yerlerde eski Sami dilinde, bazı yerlerde ise yeni Sami dilinde kelimelerle karşılaşıyoruz: *an-ī* ve *ša-mi-ī* "gökyüzü" שׁמי: *ki-ti* ve *ir-ṣi-it* "yeryüzü" ארצת.

Dilde olduğu gibi yazıda da farklılıklar görüyoruz; hem karmaşık eski bir yazı türüyle hem de daha basit yeni bir yazı türüyle karşılaşıyoruz. Örneğin, eski: , yeni: *an* "Tanrı, yıldız"; eski: , yeni: *pa* "asa"; eski: , yeni: *u* "tarla"; eski: , yeni: *la* "ilk, iki ayrı yöne doğru açılmış eller" (olumsuzluk belirtir, Mısır yazısında: *nen* "olumsuzluk, karşı koymak"), eski: , yeni: *bab* "kapı"; eski: , yeni: *it* "bir"; eski: , yeni: *bu* "düğüm".

Yeni çivi yazısı, Asur ve Yeni Babil (Asur devletinin çöküşünden sonra tekrar kurulan Babil devleti) yazısı da birçok varyanta sahiptir. Asur yazısına ait şekillerin Babil yazısında ve Babil yazısına has şekillerin de Asur yazısında görüldüğü göz önünde bulundurulursa, Asur ve Babil yazısı arasında bir ayrım yapmaya çalışmak faydasızdır. Bu varyantlarda gözlenebilen gerçek, ne çivi yazısı gösterge sayısına ne de yönüne her zaman uyulmadığıdır. Ba-

bil yazısında, bir gösterge en fazla dört kez yan yana kullanılırken, bu sayı Asur yazısında üçe düşer.

Örneğin:

Bu oluşumun mantığını devam ettirirsek, sesçil göstergelerin sayısının azaldığını, fakat bir sesçil göstergeye yüklenen anlamların sayısının aynı oranda arttığını görürüz. Ancak bu tip bir araştırma sadece etimolojik açıdan yapıldığı zaman mantıklı olur. Çivi yazısı araştırmacılarının düzenledikleri listeler, kullanım açısından, Asur'da oluşan belirli formları içermekle sınırlı kalmalıdır.

Burada, Sami dillerindeki göstergelerin ses değerlerinin, çivi yazısında kullanılan göstergelerin ses değerleriyle aynı olduklarını belirtmek gerekir; sadece, hecelerin sonunda sert ve yumuşak sesler *(t, d; p, b; k, g)* arasında ve *m, n* sesleri arasında bir ayrım gözetilmemiştir- ayrıca İbrani dilinde de önsesler, sonseslerden daha sert telaffuz edilir (בָּבֶל *Babel*, בָּבָה *baba* "mağara", כָּכָה *kaχa* "bu şekilde", גַּג *gaγ* "çatı", דַּד *daδ* "göğüs", דָּדָה *daδa* "yavaş gitmek") ve *w* önsesi neredeyse hiç kullanılmazken, *m* önsesine çok sık rastlanır.

Kelimeler satır sonunda bölünmez. Son kelime satırın sonuna kadar uzatılır, kısa boşluklarda ise yatay çizgi uzatılır. İbrani yazısında harflerin satır sonunda uzatılması fikri buradan türetilmiştir.

Asur-Babil çivi yazısında iki tür sayılama sistemi vardır: Onluk tabanlı sistem (𒹭 1, 𒹭𒹭 2, 𒹭𒹭𒹭 3, 𒌋 4, 𒌋𒹭 5, 𒌋𒹭𒹭 6, 𒌋𒹭𒹭𒹭 7, 𒌋𒹭𒹭𒹭𒹭 8, 𒌋𒹭𒹭𒹭𒹭𒹭 9, 𒐐 10, 𒹭𒁹 100, 𒐐𒹭𒁹 1000) ve altmış tabanlı sistem. Altmış tabanlı sistemde 𒹭 *60 šuš* (şok) birim olarak kullanılır ve bu tip hesaplar daha karmaşıktır.

𒹭𒹭 61 (1 × 60 + 1) 𒹭𒹭𒹭 62 𒹭𒐐 70

𒹭𒐐𒌋 114 (60 + 50 + 4)

𒹭𒹭 120 (2 × 60)

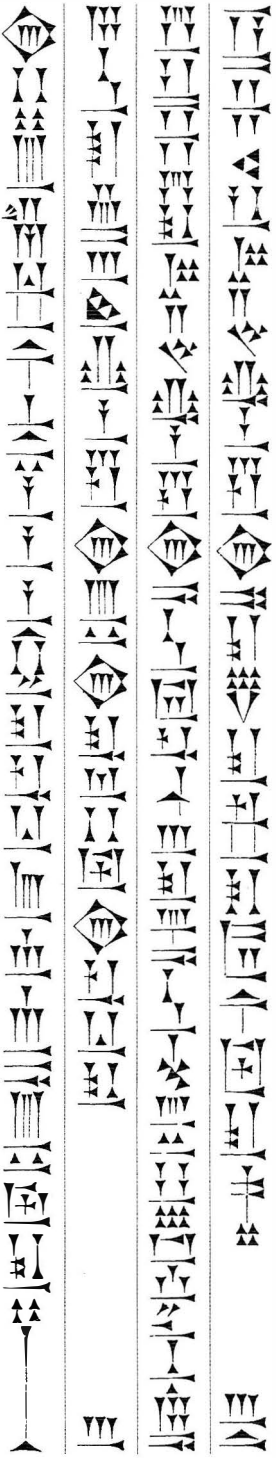
𒹭𒹭𒐐𒹭𒹭𒹭 143 (2 × 60 + 20 + 3)

𒐐𒹭𒐐𒌋𒹭 716 (11 × 60 + 50 + 6)

𒐐𒌋𒹭𒹭𒹭𒐐𒹭 3376 (56 × 60 + 16)

3599 ya da 59 × 60 × 59'dan sonra yeni bir sıra başlar, burada 60^3 *šar* birim olarak kullanılır ve aynı şekilde rakamların önüne konur. Örneğin, 𒌋𒹭𒐐𒌋 4096 (1 × 3600 + 8 × 60 + 16) 𒹭𒹭𒐐𒐐𒌋𒐐𒹭 9261 (2 × 3600 + 34 × 60 +21) 𒌋𒹭𒹭𒐐𒌋𒹭𒹭𒐐𒌋 24389 (6 × 3600 + 46 × 60 + 29) 60^4 veya 216.000 rakamının örnekleri henüz bulunamamıştır (bugün onluk tabanlı sistemde kullandığımız tanımlama yönteminin eşini, buradaki oniki tabanlı sistemde görüyoruz: 126 = 1 × 100 + 2 × 10 + 6). Kesirler şu şekilde ifade edilir: 𒁹 $^1/_2$, 𒁹𒁹 $^1/_6$, 𒹭 $^1/_3$, 𒹭𒹭 $^2/_3$, 𒹭𒹭𒹭 $^5/_6$; aslında $^{30}/_{60}$, $^{10}/_{60}$, $^{20}/_{60}$, $^{40}/_{60}$, $^{50}/_{60}$.

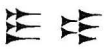
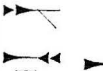
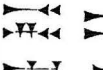
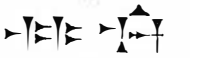
Burada yer alan göstergelerin derlenmesinde şu kaynaklar esas alınmıştır: Oppert tabloları (Expédition scientifique en Mésopotamie), Norris tabloları (Assyrian Dictionary) ve Schrader.

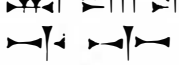
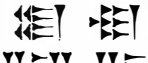
Nabu-kuduri-usur sar Bab-ilu za-ni-in Bit-sag-ga-tu au Bit-zi-da pallu Nabu-pall-usur sar Bab-ilu a-na-ku i-nu-ma hekal a-na mu-ša-ab sar-ru-ti-ya i-na ir-şi-it Bab-ilu ša ki-rib Ba-bi-lu i-pu-uš-va itti bi-ti uk-ka šiminu an Marduk bit i-pu-šu la la-a-ša lu-uš-bu-u

Nabukudurrusur, Babil'in kralı, Piramitlerin ve kulenin yaratıcısı, Nabupallusur'un oğlu, Babil'in kralı, ben diyorum ki: Benim krallığımın kalesini, Babil şehrinde, Babil'in merkezinde senin himayende, ulu Tanrı Marduk!, bu sarayı yaptım hiçbir zaman yıkılmasın diye.

BABİL-ASUR ÇİVİ YAZISI

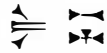
Gösterge	Değer
	a, ruk *damla, su, uzak, oğul*
	i, mih *heybetli, ulvi*
	u, sarn, sav, šarn, šav *ölçü*
	ā
	ī, kip *kubbe, konuşmak, kelime*
	ū, gi *yardım, Tanrı Ao, 10*
	ha
	ai
	au *iyi düşünce*
	ya
	χa *balık*
	χi, tum, tuv *mutlu etmek, iyi olmak, diz*
	χu, pak *kuş*
	aχ *uzaklık*
	iχ
	uχ
	χap, kir, kil, gil, rim, riv, šam
	χar, mur *fırlatmak*
	χir, sar, šar *bağırmak*
	χal *ok, yarmak, öldürmek, Dicle*
	χil, rik
	χaš, zik *kırmak*
	χas tar, šil, kut *koymak, kesmek, hükmetmek*
	χuš, χus, gap, duχ *yazmak*
	ka, pit, dik *evlenmek, deri, post, ağız*
	kā *büyük kapı*
	ki, rup *yeryüzü, şehir, yer*
	ku, dur, tus, χun *hizmet etmek, tapınış, güven*
	qa
	qi, kin *kale*
	qu, qum, quv *yormak*
	ga
	gi *hayrat, sürgüne yollamak*
	gu *göz, kulak, ölçü*
	ak, ag *yapmak, yaratmak, korumak*
	ik, ig, gub, zul *sütun, pencere payandası*
	uk
	kat, kap
	kit, saχ *uçurum*
	kip
	kam, kav *sıra sayısı*
	kim, kiv, gim, giv *nasıl, gibi*
	kan, gan, zil *bulut, yağmur*
	kun, gun *kuyruk*
	kar, qir, biš, dit
	kar *kale*
	kur, mat, nat, lat, šat, nal *el, almak, gelmek, gitmek, ülke*
	kal, lap, rip, tan, dan, šan, zan
	kul, zir *tohum, ölçü, ırk, tapınmak*
	kiš, kis *lejyon, grup*
	kuš
	kas, raš *her ikisi de, iki*
	qar, gar
	qal, gal *büyük*

BABİL-ASUR ÇİVİ YAZISI

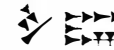
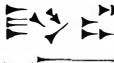
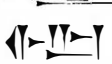
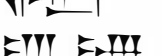
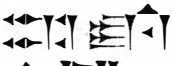
Gösterge	Değer
	qur, pap *hiddetlenmek, düşmanca*
	gik *mesafeli*
	guk
	gut, qut, riš, šak, sak *kafa, başlangıç, tepe*
	gam, gav, luš
	gir *yarmak*
	gur *yarmak*
	gaṣ *öldürmek*
	ta *-dan,-den*
	ti *uzun kuyruklu kertenkele, fırlatmak*
	tī *köşe taşı, temel taşı*
	tu *girmek, geçmek*
	ṭu *dirhem*
	da, ṭa
	di, ṭi *uzanmak, doğrultmak, bitirmek*
	du, gin *gitmek, olmak, var olmak, mülkiyet*
	at, ad *baba*
	it, id *bir*
	ut, ud, tam, tav, taš, par, liχ *güneş, gün, nehir, su*
	taχ
	tak, šum, šuv
	tik, mur, vur *muhafız, yakın, kıyı*
	tuk *eşit olmak*
	tap, dap *düzenlemek, yaymak, katmak*
	tim, tiv, ṭim, ṭiv, dim, div *su*
	tum, tuv *korku, eşek*
	tin, din *gövde, kök, hayat*

Gösterge	Değer
	tun
	tir *dil, hâkim*
	tur *oğul*
	tul *kale, tepe*
	taš
	tiš, diš, šuš *içinde, bir, yanında, karşı*
	ṭak *taş*
	ṭam, ṭav, dam, dav
	ṭar
	ṭur, šan
	ṭil
	ṭup *levha*
	dak, pir
	duk
	dup
	dum
	dun, šul
	dir
	dūr *şehir, hisar*
	pa, χat *merhem sürmek*
	pi *kulak, damla*
	pu
	ba *yırtmak, bölmek*
	bi, kaš
	bī, bat, mit, vit, til, mik, vik, χur *cenaze*
	bu, sir *düğüm, birleştirmek, uzak*
	ap, ab *vadi*
	āp, āk, kak *vermek, yapmak, inşa etmek, bütünlük*
	ip, dar *cinsiyet, ırk*

BABİL-ASUR ÇİVİ YAZISI

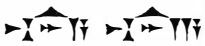
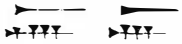
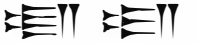
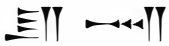
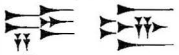
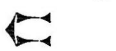
Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	up, ār *burun*		mut
	paχ, lul, nar, lub, lib		mum, vum, muv, vuv, di *paslanmak, demir zincir*
	pat		man, van, niš *kral, 20*
	pam, pav *anmak*		mun, vun
	pin *kazı (?)*		mar, var *yol*
	par, pir, ṣap, zap, liχ *kalabalık, insanlar*		mir, vir
	pur *açıklamak*		mul, vul *yıldız*
	pal, bal *yaş, zaman, yıl, inmek, geçmek, kılıç*		miš, viš *çoğul (yükselti)*
	pul, būl		muš, vuš, sir
	puš *rahim, anne, geniş*		mas
	bit, mal, val, nis *ev*		mis, vis, rit, šit, lak *defter, yazı, çağırmak, zikretmek*
	but *kale, ev, şehir*		na
	bam		ni, ṣal, zal *kürek*
	bar, maš *kılıç, daire*		nī, kum, bil, gul *ateş, taşımak*
	bir		nu *resim*
	bur		an *yıldız, tanrı, korumak*
	bil		in
	ma, va *anmak, yeryüzü*		īn, bīl *hükümdar, olmak*
	mi, vi, gak *karanlık, gece*		un *insan, dünya*
	mī, vī *100*		ūn *orta, önünde*
	mu, vu *isim, anmak, yıl, vermek*		nak
	anı, av *yüksek, sütun*		nit *hizmetkâr*
	im, iv *ilahi bölge*		nap *gün*
	um, uv, tip, mus, vus, diχ *levha, kayıt, asmak*		nam, nav *sorgu*
	maχ, vaχ *yüksek*		nim, num, niv, nuv *dünya*
	muχ, vuχ *üzerinde*		nun, han *balık, gemi, hükümdar, büyük*
	mak, vak nin *kadın, kadın hükümdar*		nir
	muk, vuk		nīr *taraf, bölge*

BABİL-ASUR ÇİVİ YAZISI

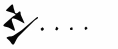
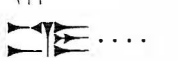
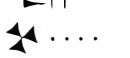
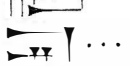
Gösterge	Değer
	ra *su basmak*
	ri, tal *tepe*
	ru, gir
	ar
	ir
	ir *şehir, genişlemek, çoğaltmak*
	ur, tas, lik, lis, ran *köpek*
	ūr *tartmak, eşitlemek*
	raχ
	riχ, luχ *kral*
	ruχ, gum *insan*
	rak, šal, sal *kadın, dişi*
	rat
	rut
	rap, rab
	ram, rav
	ruš
	ras
	la
	li, gup *yüksek, metal*
	lu, dip, tip *kuzu, ele geçirmek, yoluna devam etmek*
	al
	il
	il *parlamak*
	ul *batırmak, delmek*
	laχ *zekâ*
	lit *gökteki ay, zaman birimi ay*
	lip *kalp, orta, sebep*

Gösterge	Değer
	lam, lav
	lum, luv, χum, χuv
	lal *doldurmak, tartmak, almak*
	lil
	liš
	ša, gar *ışık, yapmak, yerine getirmek, uyum sağlamak*
	šā *düşünceler, deneme*
	ši, lim, liv, pan *göz, yüz, 1000*
	ši, suk *son, mutluluk, lütuf*
	šu, qat, gat *el*
	šū, ṭir *lejyon, hükümdar*
	aš *ölçmek, hak*
	aš, rum, ruv, dil *içinde, Asur, oğul*
	iš, mil, vil *kalkan, fırtına*
	iš, sin *30, ay*
	uš *eril, nemlendirmek, sermek*
	šah
	šik *renkli kumaş*
	šuk, zuk
	šut
	šap, sap
	šim, šiv
	šun
	šir *ışık*
	šur, zur
	šiš *erkek kardeş, korumak*

BABİL-ASUR ÇİVİ YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	šuš, suš		sur
	sa *vermek, koymak*		ṣa, za *resim*
	si *boynuz, vuruş*		ṣi *görmek*
	su, sim, siv *çoğaltmak, deri, post*		ṣu, χul
	sī *vermek*		ṣik
	as, az		ṣip *emir, ölçü*
	is, giš *tahta, ağaç*		ṣun, zun *çok, miktar*
	us		ṣar, zar
	suχ		ṣur *devir*
	sik		zi *ruh*
	sip		zu *tohum, burç sembolü*
	sun		zak

Tamlayanlar

	Tanrı, kutsal		*Tahta*
	Kral, insan		*Değerli maden*
	Şehir		*Hayvan*
	Şehir		*Coğrafi bölge*
	Ülke		*Eril*
	Nehir		*Dişil*
	Bina		*İsim*

Aylar

	Başlangıç ayı		*Setler ayı*
	Boğa ayı		*Temel ayı*
	Tuğla ayı		*Bulutlar ayı*
	El ayı		*Yağmur ayı*
	Ateş ayı		*Ölçüm ayı*
	Zirve ayı		*Bitiş ayı*

MED ÇİVİ YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	a		ut		ir		har
	i		ṭu		ur		pir
	u		pa		la		pat
	ā		pi		li		bar
	ī		ba		lu		man, van
	ū		bi, bat		ul		mar, var
	ha		bu		ša		maš, vaš
	hi		ap		ši		muš, vuš
	hu		ip		šu		mas, vas
	ya		up		šī		tan
	ki		ma, va		aš		tah
	ku		mi, vi		iš		tuk
	qa		mu, vu		sa		tik
	ga		im		su		tar
	gi		um		ṣa		tur
	ak		na		ṣi		daš
	ik		ni		ṣu		nap
	uk		nu		as		rak
	ta		an		is		rab
	ti		in		kam, kav		raš
	tu		un		kan		nun
	da		ra		kar, gar		šik
	du		ri		kur		šin
	at		ru		kaš		šir

Medlerin kullandığı çivi yazısı Asur çivi yazısından alınmadır. Göstergeler neredeyse tam bir benzerlik gösterirken, yazıya sadece birkaç kapalı hece eklenmiştir. Bazı Asur kelime göstergeleri Med yazısına ideogram olarak geçmiştir: "kral", "ay", "insan", "Tanrı", "su", "hayvan", "yol". Her ideogramın ardında işareti yer alır; bu işaret, büyük olasılıkla, bu kelimenin yabancı kökenli olduğunu ifade eder; örneğin, "hayvan", *kur-ra* (at).

PERS ÇİVİ YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	ā		g (u)		d (a)		n (u)		va (u)
	i		tš		d (i)		m (a)		v (i)
	u		dž (a, u)		d (u)		m (i)		s
	k (a, i)		dž (i)		p		m (u)		š
	k (u)		t (a, i)		f		y		z
	χ		t (u)		b		r (a, i)		h
	g (a, i)		θ		n (a, i)		r (u)		θr
									q

Kelime göstergeleri ve rakamlar

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	Halk		*Kral*		1		4		60
	Ülke		*Kelime ayracı*		2		10		100
	Toprak				3		20		1000

Ahemenilerin yazıtlarında, Med ve Asur çivi yazısının yanı sıra Pers çivi yazısına da rastlanmaktadır. Ancak Pers çivi yazısı diğer çivi yazısı türlerinden çok farklıdır; sadece göstergeler ve sesler değil, yazı prensibi de değişiktir. Pers çivi yazısı hece yazısı değildir, sesçil alfabedir. Birçok ünsüz *a, i* veya *u* harflerinin önünde farklı yazılır. LEPSIUS bu gerçekten yola çıkarak, bu ünlülerin sadece yazılışlarının değil fonetik değerlerinin de değiştiğini öne sürmüştür; örneğin, *ka, k'u, ma, vi, m'u, da, δi, d'u* vs. Kısa *a,* Hint yazısında da olduğu gibi, yazılmaz. Ayrıca Pers yazıları, Kuzey Hint alfabelerindeki gibi, bir *θr* göstergesine sahiptir. LEPSIUS bu göstergeyi *ś* olarak ifade eder.

Pers çivi yazısının bir özelliği kelime ayraçlarıdır. Ayraç kullanılmadığı, göstergelerin birbiri ardına eklendiği Med ve Asur çivi yazılarına kıyasla, Pers çivi yazısını okumak daha kolaydır.

Rakamlar için sadece ondalık sistem kullanılır. 60 sayısının ayrı bir işareti vardır.

KIBRIS YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	a		e		i		o		ị
	ta		te		ti		to		tị
	ga								
	ka		ke		ki		ko		kị
	pa		pe		pi		po		pị
	la		le		li		lo		
	ma		me		mi		mo		
	na		ne		ni		no		
	ra		re		ri		ro		
	sa		se		si		so		sị
	va		ve				vo		

Bu yazıya ait göstergelere önce bazı sikkelerin üzerinde rastlanmıştır. Üzerinde uzun bir yazıt bulunan bir tablet yardımı ile yakın geçmişte çözülebilen bu yazının Yunancanın bir lehçesine ait olduğu anlaşılmıştır. Bu yazının (büyük olasılıkla Mısır kralı RAMSES ile savaşan ve adı İncil'de *Beni-Khet*, *Khittim* ve *Kittim* olarak geçen Keta'ya aittir) çok eski olduğu sonucuna varmamızı sağlayan bazı özellikleri vardır:

Bu yazı bir hece yazısıdır ve bu yazıda ötümsüz, ötümlü ve soluklu sesler arasında bir ayrım yapılmamıştır; *ta da* ve *θa* için, *te de* ve *θe* için, *ke* ise *ge* ve *χe* için kullanılır; sadece *ga* için özel bir gösterge vardır; *pa ba* ve *pha* için kullanılır. Eski Yunancada kullanılan *ε* ve *η*, *o* ve *ω* ünlülerinin arasındaki fark burada yoktur ve *spiritus asper*'in (bkz. Yunan yazıları notlar – ç.n.) kullanıldığı kanıtlanamamıştır. Bileşik ünsüzler her zaman açık heceler yardımı ile ifade edilirken, aynı ünlülerin heceleri kullanılır; bu yüzden *treχnia te-re-χi-ni-a* olarak yazılır. Sonsesler için *e*-li heceler kullanılır (örneğin, *Abdimilkon A-bi-di-mi-li-ko-ne* yazılır). İbranicedeki gibi, ünsüzden önce gelen *n* yazılmaz. Örneğin *anθropos a-to-ro-po-se* olarak, *anti ati* olarak, *panta* ise *pata* olarak yazılır.

Bu yazı genellikle sağdan sola doğru yazılırdı; ancak soldan sağa doğru yazılmış örnekler de vardır: *Salamis*; *Kateskeuase.*

Bu yazının çözülmesinde LANG, SMITH, BIRCH, BRANDIS ve özellikle "Die Inschrift von Idalion und das Kyprische Syllabar" adlı eseri ile MORIZ SCHMIDT'in emeği geçmiştir.

HARF YAZISI

Yunanlı ve Romalıların anlatılarına göre, harf yazısının kökeni Fenike'ye dayanır. En eski sesçil yazı örneği, Moab[1] Kralı MEŠA'nın (İÖ 900) yazıtıdır. Burada 22 göstergeden oluşan bir alfabe kullanılmıştır. Yahudiler gibi Süryaniler[2] de bu göstergelerin adlarına sadık kalarak, onları günümüze taşımışlardır.

Neuen Untersuchungen über die Entstehung der Schrift adlı eserimde, Mısırlıların hiyeratik yazılarıyla karşılaştırıldığında, bunların göstergelerin isimlerine tekabül ettiklerini ve gösterge sıralamasının rastlantıya dayanmadığını açıkladım.

Bu alfabe üç bölümden oluşur:

א	ל	ה	ע	ר	ט
ב	מ	ו	פ	ש	י
ג	נ	ז	צ	ת	כ
ד	ס	ח	ק		

Birinci bölümdeki 8 gösterge ana sesleri ifade ederken, ikinci bölümdeki 8 gösterge ilk dört sese yakın olan seslerdir. Son iki sırada gırtlak ve dil seslerininin (צ ז ס ד, ק ח נ ג) değişimine yer verilmiştir.

Burada önemli bir nokta, sesçil göstergelerin aynı zamanda rakam işlevi de görmeleridir; bu da dizgenin sıralamasına sadık kalınmasının sebebini açıklar.

Benim tahminime göre, harf yazısının icadı, kelimeleri ifade etmek için eski tarihlerden beri sayı göstergeleri olarak bilinen işaretlerin Mısır yazısına has hece göstergeleri ve tanımlayıcılar eklemeden kelimeleri ifade etmek için kullanılmasında yatar. Mısırlılar, tanımlayıcılar kullanarak anlam karmaşalarını önlemeye çalışmışlardır. Bu yöntem sayesinde sorunun ortadan kalktığı görüldüğünde, komşu ülkeler de bunu denemişlerdir. Fakat çoğu, aynı zamanda sayı göstergelerini de korumuşlardır. Böylece birçok alfabede açıkça gözlenebilen gösterge değişimlerini açıklayabiliriz. Bütün uygarlıkların yazı kavramını tanıdığını, sınırlı sayıda gösterge yardımıyla da olsa, en azından iletişim kurduklarını düşünürsek, sayı göstergelerinin sesçil göstergeler için kullanılmasının "Kolomb'un yumurtası" hikâyesini anımsatan bir buluş olduğunu görürüz.

KENAN[3] YAZILARI

Moab	Fenike göstergeleri	Makabi sikkeleri	Değer	Fenike rakamları	Değer
𐤀	𐤀 𐤀 𐤀 𐤀 𐤀 𐤀 𐤀	𐤀 𐤀	'a	𐤁 𐤂	1
𐤁	𐤁 𐤁	𐤁	b	𐤂𐤂	2
𐤂	𐤂 𐤂	𐤂	g	𐤂𐤂𐤂	3
𐤃 𐤃	𐤃 𐤃 𐤃 𐤃	𐤃	d	𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤃𐤂𐤂𐤂	4
𐤄	𐤄 𐤄 𐤄 𐤄 𐤄 𐤄 𐤄 𐤄	𐤄 𐤄	h	𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂	5
𐤅	𐤅 𐤅 𐤅 𐤅	𐤅 𐤅 𐤅	w	𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂	6
𐤆	𐤆 𐤆 𐤆 𐤆 𐤆 𐤆		z	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤃𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂	7
𐤇	𐤇 𐤇 𐤇 𐤇 𐤇 𐤇 𐤇	𐤇	χ	𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂	8
	𐤈 𐤈 𐤈 𐤈 𐤈 𐤈 𐤈		ṭ	𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂	9
𐤉	𐤉 𐤉 𐤉 𐤉 𐤉 𐤉 𐤉 𐤉	𐤉 𐤉	y	𐤊 𐤋 𐤌	10
𐤊 𐤊	𐤊 𐤊 𐤊 𐤊 𐤊 𐤊 𐤊	𐤊	k	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	11
𐤋	𐤋 𐤋	𐤋	l	𐤍 𐤎 𐤏 𐤐	20
𐤌	𐤌 𐤌 𐤌 𐤌 𐤌 𐤌 𐤌	𐤌	m	𐤑 𐤒 𐤓 𐤔 𐤕	21
𐤍	𐤍 𐤍	𐤍 𐤍	n	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	
𐤎	𐤎 𐤎 𐤎 𐤎 𐤎 𐤎 𐤎		s	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	30
𐤏	𐤏 𐤏 𐤏 𐤏 𐤏 𐤏	𐤏	³a	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	40
𐤐	𐤐 𐤐 𐤐		p	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	70
𐤑	𐤑 𐤑 𐤑 𐤑 𐤑	𐤑 𐤑	ṣ	𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂	80
𐤒	𐤒 𐤒 𐤒 𐤒 𐤒 𐤒 𐤒 𐤒 𐤒	𐤒	q	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	100
𐤓	𐤓 𐤓 𐤓	𐤓	r	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	
𐤔	𐤔 𐤔 𐤔 𐤔 𐤔 𐤔 𐤔 𐤔 𐤔	𐤔	š	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	200
𐤕	𐤕 𐤕 𐤕 𐤕 𐤕 𐤕	𐤕	t	𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂 𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂𐤂	300

Kenan yazı göstergelerinin en eski örnekleri şunlardır: Yakın tarihte Kral MEŠA'nın yazıtlarında bulunan Moab yazısı; birçok farklı yazıttan bilinen Fenike yazısı (burada en önemli örneklerini verdiğimiz birçok değişik varyasyonu vardır) ve Samiriye[4] yazısıyla yakın akraba olan, Makabi[5] sikkelerinde yer alan yazılar. Bu ve ilerideki sayfalarda yer alan yazılar sağdan sola doğru yazılır.

ARAMİ YAZISI

Anıtsal	Papirüs	Babil	Değer	Anıtsal	Papirüs	Babil	Değer	Anıtsal	Papirüs	Babil	Değer
			'a				ṭ				p
			b				y				ṣ
			g				k				q
			d				l				r
			h				m				š
			w				n				t
			z				s				
			χ				³a				

Asur ve Mısır'da yazıtların ve papirüslerin üzerinde tek başına yer alan Arami yazısı örneklerinden başka, bu yazı ile çivi yazısının beraber kullanıldığı örnekler de vardır. Burada "Babil" olarak sınıflandırılan göstergeler, LAYARD'ın kazıları sırasında bulduğu sekiz toprak çanağın üzerinde bulunan yazıtlardan alınmadır.

SAMİRİYE YAZISI

Ad	Göst.	Değer	Rakam	Ad	Göst.	Değer	Rakam	Ad	Göst.	Değer	Rakam
Aleph		'a	1	*Tet*		ṭ	9	*Pe*		p	80
Beth		b	2	*Yod*		y	10	*Ṣade*		ṣ	90
Gimel		g	3	*Kaph*		k	20	*Quph*		q	100
Daleth		d	4	*Lamed*		l	30	*Reš*		r	200
He		h	5	*Mem*		m	40	*Šin*		š	300
Waw		w	6	*Nun*		n	50	*Tau*		t	400
Kain		z	7	*Sameχ*		s	60				
Kheth		χ	8	³*Ain*		³a	70			*Duraklamalar*	

Yukarıdaki alfabe, kitaplarda kullanılan Samiriye yazısının güzel bir örneğini gösterir. Daha sonraları, bu alfabeden matbaa yazısından çok da farklı olmayan bir işlek yazı türedi. Samiriye yazısı ilk zamanlar Yahudilerin ortak yazısı oldu, sonraları ayrılan gruplar gittikleri yerlerde bu yazıyı değiştirdiler ve böylece kare yazı türü gelişti. Bu sırada Samiriyeliler, MUSA'nın yazısı olduğunu savundukları yazılarını olduğu gibi korudular.

İBRANİCE KARE YAZI

Ad	Gösterge	Son değişke	Değer	Rakam	Ad	Gösterge	Son değişke	Değer	Rakam
Aleph	א		ʾa	1	*Lamed*	ל		l	30
Beth	ב		b, v	2	*Mem*	מ	ם	m	40
Gimel	ג		g, ɣ	3	*Nun*	נ	ן	n	50
Daleth	ד		d, ð	4	*Sameχ*	ס		s	60
He	ה		h	5	[3]*Ain*	ע		ʒ	70
Waw	ו		w	6	*Pe*	פ	ף	p, f	80
Zain	ז		z	7	*Ṣade*	צ	ץ	ṣ	90
Kheth	ח		χ	8	*Qoph*	ק		q	100
Tet	ט		ṭ	9	*Reš*	ר		r	200
Yod	י		y	10	*Šin*	ש		š, ś	300
Kaph	כ	ך	k, χ	20	*Taw*	ת		t, θ	400

İbrani kare yazısına *Ḳetab meṛubba*[3] (dört köşeli yazı) veya *Ḳetab aššurit* (Asur yazısı) adı verilir. Harf şekilleri, bu yazının bir zamanlar birleşik yazıldığına işarettir. Birleşik yazım son değişkeleri de anlamlı kılar. Kelimeleri satır sonlarında bölmemek için, harfler uzatılır (örn., אהחלםת).

İlk zamanlar İbranice sadece ünsüzleri içeren bir dizge ile yazılırdı. İbranicenin sadece kitaplarda kullanılan, ölü bir dil olduğu zamanlarda, metinleri karşılaştırıp inceleyerek, kutsal metnin özgünlüğünü korumaya çalışan Masoretler[6], kelime yapısını değiştirmeyen, ünsüzlerin altına veya üstüne eklenen, nokta ve çizgilerden oluşan şu eklemeleri yaptılar:

1. *Dageš* işareti, şu harflerin içinde yer alan bir noktadır: תסרדגכ. Bu işaret, yumuşak soluklu tellaffuz edilen harflerin, sert okunduğunu gösterir. Ayrıca ש harflerinin üzerine konan bir noktayla, שׂ *ś* ve שׁ *š* ayrımı yapılır. Diğer ünsüzlerde kullanılan *Dageš* işareti, bu ünsüzlerin çift kullanıldığını (örn. לּ *ll*, מּ *mm*), ה harfinde yer alan nokta ise, bu harfin kelime sonunda belirgin telaffuz edilmesi gerektiğini gösterir. ֫*Raphe* işareti, *Dageš* işaretinin aksine, harfin yumuşak telaffuz edildiğini belirtir (örn., פֿ *f*).

2. Ünlüler: *Qames* ◌ָ *ā*, *Sere* ◌ֵ *ē*, *Khireq* ◌ִ *ī*, *Kholem* ◌ֹ *ō*, *Šureq* וּ *ū*, *Pataχ* ◌ַ *a*, *Segol* ◌ֶ *e*, *Khireq* ◌ִ *i*, *Qames χaṭuph* ◌ָ *ŏ*, *Qibbus* ◌ֻ *u*, *Khaṭeph pataχ* ◌ֲ *ă*, *Khaṭeph segol* ◌ֱ *ĕ*, *Khaṭeph qameṣ* ◌ֳ *ŏ*. Ünlüler, kendilerinden önce gelen ünsüzlerin altında yer alırlar; gırtlaksıların altında yer alan *Pataχ* bir istisnadır.

3. *Šwa* ◌ְ; kelime anlamı "boşluk" olan bu işaret, ardından ünlü gelmeyen ünsüzlerin altında yer alır ve kelime sonunda kullanılmaz; ֽ gös-tergesi ve iki ünsüzün yan yana kullanıldığı durumlar, örneğin נֶרְדְּ *nerd* istisnadır. Ünlü taşımayan ünsüzler te-

laffuz edilemedikleri için, *Šwa* kelime başında ḛ olarak okunur; *Pataχ, Segol* ve *Qameṣ* ünlüleri de kısa telaffuz edilir. *Šwa* kelime ortasında hece ayırıcı görevi görür ve ḛ sesini ifade eder.

4. *Meteg*, (dizgin) işareti ünlünün, vurgulanmasa da, yavaş telaffuz edildiğini gösterir. Bu işaret, vurgulu heceden hemen önce gelen uzun ünlülerde, vurgudan önce gelen her ikinci ünlüde, *Šwa* ile birleştirilmiş ünlüden önce gelen bütün ünlülerde kullanılır ve hece ayırıcı görevi görür.

5. *Vurgu* işaretleri: Bunlar ya vurgu ya da ayırma işareti olarak kullanılır. Ayırma görevi gördüğü durumlarda, her mısrayı *Silluq*, (mısra ayırıcı) ile biten bir bölüm olarak veya dilbilimcilerin mecazi dilinde büyük hükümdarın (*Silluq* veya *İmparator*) egemenliği altında bulunan bir bölge (*ditio*) olarak görebiliriz. Mısra uzunluğuna göre, bölgelerin altında veya üstünde farklı hükümdarlar yer alır:

Kayserler: *Silluq* ֽ, *Atnaχ* (ortada) ֑, *Merka mahpaχat* ֒.

Krallar: *Segolta* ֓, *Sakeph-katon* ֔, *Sakeph-gadol* ֕, *Tiphχa son değişkesi* ֖.

Dükler: *Rebia* ֗, *Sarka* ֭, *Pašta* ֙, *Yetib* ֚, *Tebir* ֛, *Çift Merka* ֫, *Šalšelet* ֓, *Tiphχa ön değişkesi* ֖.

Kontlar: *Paser* ׀, *Karne-phara* ׁ, *Büyük Teliša* ׂ, *Gereš* ׃, *Çift Gereš* ׄ.

Sadece yalın durum, tamlayan durum, adlar ve sıfatlar bağlaçlarla birleştirilir. Bağlaçlar şunlardır: *Merka* ֥, *Mahpaχ* ֦, *Darga* ֧, *Munaχ* ֣, *Kadma* ֨, *Yeraχ* ֪, *Küçük Teliša* ֩, *Tiphχa* ֡, *Merka sarkat* ֭, *Mahpaχ sarkat* ֮.

İki bağlaç birleştirilmez; ama anlam gereği, bir şekilde birleştirilmeleri zorunlu ise - *Makkeph* işareti kullanılır.

Diğer ayırma işaretleri şunlardır: ׃ *Soph-pasuk* (mısra ayırıcı), ׀ *Pęsik*.

6. Harfin yanındaki bir çizgi, o harfin sayısal gösterge olarak da kullanıldığını gösterir (örn., א׳). İbrani alfabesinde, harf sıralamasında א'dan ט'a kadar olan göstergeler yalın birimleri (1-9) ifade etmek için, י'dan צ'a kadar olan göstergeler onluk birimleri ve ק'dan ת'a kadar olan göstergeler ise 100'den 400'e kadar olan rakamları belirtmek için kullanılır. 500'den 900'e kadar olan rakamlar için son değişkelerden faydalanılır veya bu rakamlar ת 400 rakamına diğer rakamlar eklenerek ifade edilir (örn., תק 500). Binlik birimler, yalın birimlerin yanına konan nokta ile (örn., א֑ 1000) gösterilir. Diğer rakamlar, göstergelerin birlikte kullanılmasıyla belirtilir. 11 rakamı יא göstergesi ile ifade edilir; ancak 15 rakamı yazılırken, Tanrının adı bu göstergeyle başladığı için, יה göstergesi kullanılmaz, onun yerine טו (9+6) kullanılır. Yine aynı şekilde 16 יו olarak değil, טז olarak yazılır.

7. " işareti, kelimenin kısaltıldığını gösterir (bkz. Ekler).

İBRANİCE İŞLEK YAZI
11. ve 12. yüzyıl

Gösterge	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer	Gösterge	Değer
א	'a	ז		z	מ	ם	m	ק	q
ב	b, v	ח		χ	נ	ן	n	ר	r
ג	g, γ	ט		ṯ	ס		s	ש	š
ד	d, δ	י		i, y	ע		ȝ, e	ת	t, θ
ה	h	כ	ך	k, χ́	פ	ף	p, f		
ו	w	ל		l	צ	ץ	ṣ, ts		

İSPANYOLCA-LEVANTEN YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer	Gösterge	Değer
א	'a	ו		z	מ	ם	m	ק	q
ב	b, v	ח		χ	נ	ן	n	ר	r
ג	g, γ	ט		ṯ	ס		s	ש	š
ד	d, δ	י		i, y	ע		ȝ, e	ת	t, θ
ה	h	כ	ך	k, χ́	פ	ף	p, f		
ו	w	ל		l	צ	ץ	ṣ, ts		

RAŞİ YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer	Gösterge	Değer
א	'a	ז		z	מ	ם	m	ק	q
ב	b, v	ח		χ	נ	ן	n	ר	r
ג	g, γ	ט		ṯ	ס		s	ש	š
ד	d, δ	י		y	ע		ȝ	ת	t, θ
ה	h	כ	ך	k, χ́	פ	ף	p, f		
ו	w	ל		l	צ	ץ	ṣ		

Kutsal kitaplarda ve sinagog yazılarında kare yazı, kutsal yazı olarak kullanılırken, Yahudiler ilk zamanlardan itibaren bu yazı türüne ek olarak bir işlek yazı türü daha kullandılar. Bu yazı türü, farklı ülkelerde kendine has şekiller aldı; İspanyolca-Levanten, İtalyanca (Raşi) ve Almanca. Raşi yazısı, özellikle Almanya'da, İbranice metinlerde kullanılır. Raşi yazı türü kullanılarak yazılmış metinlerde, Almanca kelimeleri belirtmek için "Almanca-İbranice" yazısı denen bir yazı türü kullanılır.

ALMANCA-İBRANİCE YAZI

Gösterge	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer	Gösterge	Son değişke	Değer
א	a	ו		v, u, o	בֿ	בֿ	χ́	פֿ	ף	f, pf
וֹ	o	וו		w	ז		l	נ	ן	ts
ב	b	ז		z	ח	ם	m	ק		kk, q
בֿ	v, f	ח		χ	כ	ן	n	ר		r
ג	g	ט		t	מ		s	ס		s, š
ד	d	י		i, y, ĕ	ע		ē	ת		t
ה	h	כ	ך	k	פ	ן	p	תּ		tt

Diğer ünlüler:

וֹא *au*, יי *ei*, ויי *eu*, ָ *e*, ו *ö*, *ü*.

Almanca metinler sağdan sola doğru yazılır.

İBRANİCE EL YAZISI

Alman	Leh	Değer	Alman	Son değişke	Leh	Değer	Alman	Son değişke	Leh	Değer
א	א	a	ו		ו	t̲	ס	ף ף	פ	p
ב	ב	b	י		י	i, y	פֿ		פֿ	f
ג	ג	g	כ	ך	כ	k	צ	ץ ץ	צ	ts
ד	ד	d	ל		ל	l	ק		ק	q
ה	ה	h	מ	ם ם	מ	m	ר		ר	r
ו	ו	w	נ ן	ן	נ	n	ש		ש	š
ז	ז	z	ס ז		ס	s	ת		ת	t
ח	ח	χ	ף ץ		ף ץ	e				

Bileşik harfler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
אל	al	בע	be	דע	nd	נן	nn	צד	tsd
אן	an	בה	bh	הע	nh	נו	nw	צו	tsw
אש	aš	נג	ng	נף	nf	ני	ny	צס	ts

Yukarıda yer alan el yazısı, en yeni işlek yazı türüdür. Bu tür kendi içinde, Alman ve biraz daha köşeli olan Polonya üslubu olmak üzere ikiye ayrılır. Bu yazı genel olarak Yahudiler tarafından İbranice metinlerde kullanılır, hızlı yazıldığında okunaklılığını biraz kaybeder. Almanca metinlerde, Almanca-İbranicesinde belirtilen yazım kuralları geçerlidir.

FİLİSTİN'İN DOĞUSUNDAKİ YAZI TÜRLERİ

Hauran		Nabati	Palmira	Değer
Halevy'ye göre	H. Müller'e göre			
				a
				b
				g
				d
				h
				w
				z
				χ
				ṭ
				y
				k
				l
				m
				n
				s
				a
				p
				ṣ
				q
				r
				š
				t

Filistin ile Arabistan arasında uzanan Hauran çölünde, üzerlerinde değişik bir yazı türüne rastlanan kalıntılar bulundu. Bu yazı türü, Himyari ile Arami yazı formları arasında bir geçiş türü niteliğindedir ve Palmira[7] ve başkentleri Petra olan Nabatilerin[8] yazı türünün öncüsüdür. Burada yer alan göstergeler kısmen İÖ 2. yüzyıldan kalma sikkelerden, kısmen de Sina yazıtlarından alınmadır. Bunların çözülmesinde Levy'nin çalışmaları büyük önem taşır.

ESTRANGELO (ESTRANGELA)

Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer
Aleph	ܐ			ܐ	a	*Lomad*	ܠ	ܠ	ܠ	ܠ	l
Beth	ܒ	ܒ	ܒ	ܒ	b, v	*Mim*	ܡ	ܡ	ܡ	ܡ	m
Gomal	ܓ	ܓ	ܓ	ܓ	g, γ	*Nun*	ܢ	ܢ	ܢ	ܢ	n
Dolath	ܕ			ܕ	d, δ	*Semkath*	ܣ	ܣ	ܣ	ܣ	s
He	ܗ			ܗ	h	*Ee*	ܥ	ܥ	ܥ	ܥ	ʒ
Vav	ܘ			ܘ	w	*Pe*	ܦ	ܦ	ܦ	ܦ	p, f
Zain	ܙ			ܙ	z	*Ṣode*	ܨ			ܨ	ṣ
Kheth	ܚ	ܚ	ܚ	ܚ	χ	*Qoph*	ܩ	ܩ	ܩ	ܩ	q
Teth	ܛ	ܛ	ܛ	ܛ	ṭ	*Riš*	ܪ			ܪ	r
Jud	ܝ	ܝ	ܝ	ܝ	y	*Šin*	ܫ	ܫ	ܫ	ܫ	š
Koph	ܟ	ܟ	ܟ	ܟ	k, χ́	*Tau*	ܬ			ܬ	t, θ

Ünlüler ve vurgular

Ad	Gösterge	Değer	Ad	Gösterge	Değer
Pthoχo	◌̱ ◌̣	a	*Ruχoχ*	◌̇	*soluklu*
Rvoṣo	◌̱ ◌̇	e	*Kušoi*	◌̣	*soluksuz*
Khvoṣo	◌̱ ◌̈	i	*Ribui*	◌̈	*çoğul*
Zkopho	◌̱ ◌̣	ō	*Mhagyono*	◌̄	ai
Eṣoṣo	◌̱ ◌̲	u	*Marχtono*	◌̵	*ünlüsüz ve rakam kısaltma*
Mpagdono	◌̣ ◌̄	*orta ünlü*			

Estrangelo kelimesinin, *saṭar* "yazı" ve *angelo* "İncil" kelimelerinin birleştirilmesinden türediği düşünülür. Bu yazı türünü Süryani Hıristiyanlar kutsal kitaplarında kullanmışlardır.

Bu yazı, ilk zamanlarda sadece ünsüzleri içeren bir dizgeyle yazılıyor, sadece zor durumlarda *a*-sesi ◌̣ göstergesi ile, *e* ve *i*-sesleri ◌̄ ile, *o* ve *ū* sesleri ◌̲ veya ◌̲ göstergesiyle ifade ediliyor ve çoğullar çift nokta ◌̈ (*Ribui*) kullanılarak gösteriliyordu. Edessa'lı[9] piskopos JAKOB ünlü tanımlamasını geliştirdi; kapalı ve geniş sesler için harfin üzerine bir nokta, açık sesler için harfin altında bir nokta ve normal tonlama için de harfin altında veya üstünde çift nokta. Ayrıca *Rukoχ* ve *Kušoi* işaretlerini de onun geliştirdiği düşünülür. İS 8. yüzyılda, büyük ihtimalle Edessa'lı THEOPHILUS tarafından, bu yazıya Yunanca ünlü göstergeleri ilave edildi. Bu ünlüler yazıya entegre edilmiyor, kenarına ekleniyordu. Süryani yazısının yukarıdan aşağıya doğru kolonlar halinde yazılması (fakat yan çevirip sağdan sola doğru okunması), kolonların yanına eklenen Yunanca ünlülerin döndürülmüş olarak kullanılmasının sebebini açıklar.

Noktalama işaretleri şunlardır:

· : ∴ .. ⁘ ⁝ ⁙ ⁂

KALDE YAZISI

Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Sonda	Ortada	Başka	İzole	Değer
ܐ			ܐ	'a	ܠ	ܠ	ܠ	ܠ	l
ܒ	ܒ	ܒ	ܒ	b, v	ܡ	ܡ	ܡ	ܡ	m
ܓ	ܓ	ܓ	ܓ	g, ɣ	ܢ	ܢ	ܢ	ܢ	n
ܕ			ܕ	d, ð	ܣ	ܣ	ܣ	ܣ	s
ܗ			ܗ	h	ܥ	ܥ	ܥ	ܥ	ʒ
ܘ			ܘ	w, u	ܦ	ܦ	ܦ	ܦ	p, f
ܙ			ܙ	z	ܨ ܟ			ܨ	ṣ
ܚ	ܚ	ܚ	ܚ	χ	ܩ	ܩ	ܩ	ܩ	q
ܛ	ܛ	ܛ	ܛ	ṭ	ܪ			ܪ	r
ܝ	ܝ	ܝ	ܝ	y	ܫ	ܫ	ܫ	ܫ	š
ܟ	ܟ	ܟ	ܟ	k, χ́	ܬ ܛ			ܛ	t, θ

Bileşik harfler: ܢܐ na, ܬܐ ta, ܠܠ ll, ܡܢ mn, ܠܐ la.

Rakamlar:
ܐ 1, ܒ 2, ܓ 3, ܕ 4, ܗ 5, ܘ 6, ܙ 7, ܚ 8, ܛ 9, ܝ 10.

Noktalama işaretleri:
܀ ܁ ܂ ܃ ✠

Kalde[10] yazısı, Kalde'nin Hıristiyan nüfusunun Nesturi'nin[11] öğretilerini koruyan grubu tarafından kullanılır. Bu yazı türü, Doğu Süryanilerin Peşitto[12] yazısından çok, eski Estrangelo yazısına benzerlik gösterir. Sadece *aleph* göstergesi değişik bir forma sahiptir ve Peşitto yazısına yakındır. Günümüzde Kalde'de Süryaniceye sadece kilise kitaplarında rastlanır. Arapçayı ve Arap rakamlarını benimsemiş olan Nesturiler, ünlüleri ve okuma işaretlerini Maruniler[13] ve Batı Süryanilerden farklı şekilde kullanırlar. Maruniler ve Batı Süryaniler Yunanca ünlü dizgesini kullanırken, Nesturiler Edessa'lı Jakob'un geliştirdiği, çizgiler ve noktalardan oluşan dizgeyi korudular. Ayrıca Nesturiler Arapça sesleri tanımlamak için Arapların yaptığı gibi yine noktalardan oluşan bir sistem kullanırlar (örn., Arapça د ذ ve ص ض). Bu yazıya *Karšuṅi* adı verilir; Arapçada da 22 göstergelik bir dizge kullanıldığı için, uyarlaması çok kolay olmuştur.

Buradaki göstergeler Nesturi Piskoposu Monsignor Bartatar'ın teşviki ve nezaretinde hazırlanmıştır.

MALABAR-SÜRYANİCE

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ܐ	a	ܘ	w	ܟ	k	ܣ	ʒ	ܫ	š	ܛ	ṭ
ܒ	b	ܙ	z	ܠ	l	ܦ	ph	ܬ	t	ܠ̣	ḷ
ܓ	g	ܟ	χ	ܡ	m	ܨ	s	ܢ̣	ṇ	ܪ̣	ṛ
ܕ	d	ܛ	ṭ	ܢ	n	ܩ	q	ܢ́	ń	ܫ́	ś
ܗ	h	ܝ	y	ܣ	s	ܪ	r	ܢ̇	ṅ	ܬ̣	ṯ

Süryani yazısı, Nesturi misyonerler aracılığıyla, Malabar'da yaşayan Aziz Thomas kilisesinin Hıristiyanları adını taşıyan gruba da ulaştı. Böylece Süryani yazısı Dravid dillerine de uyarlandı ve Malayalam'dan[14] alınma birçok göstergeyle zenginleştirildi. Bu yazıda hâlâ 8. yüzyıl Süryani yazısının eski karakteri korunmaktadır.

SÜRYANİ YAZISI

Gösterge				Değer	Gösterge				Değer	Göst.	Değer
Sonda	Ortada	Başta	İzole		Sonda	Ortada	Başta	İzole			
ـܐ			ܐ	'a	ـܠ	ـܠ	ܠ	ܠ	l	Bileşik harfler	
ـܒ	ـܒ	ܒ	ܒ	b, v	ـܡ	ـܡ	ܡ	ܡ	m	ܦ̈	l'a
ـܓ	ـܓ	ܓ	ܓ	g, γ	ـܢ	ـܢ	ܢ	ܢ	n	ܟ̈	l'a
ـܕ			ܕ	d, δ	ـܣ	ـܣ	ܣ	ܣ	s	ܠ̈	'al
ـܗ			ܗ	h	ـܥ	ـܥ	ܥ	ܥ	ʒ	ܠ̈	ll
ـܘ			ܘ	w, u	ـܦ	ـܦ	ܦ	ܦ	p, f	ܓ̈	gg
ـܙ			ܙ	z	ـܨ			ـܨ	ṣ		
ـܚ	ـܚ	ܚ	ܚ	χ	ـܩ	ـܩ	ܩ	ـܩ	q		
ـܛ	ـܛ	ܛ	ܛ	ṭ	ـܪ			ـܪ	r		
ـܝ	ـܝ	ܝ	ܝ	y	ـܫ	ـܫ	ܫ	ـܫ	š		
ـܟ	ـܟ	ܟ	ܟ	k, χ	ـܬ			ـܬ	t, θ		

Ünlü göstergeleri:

ـܰ a, ـܶ ē, ـܶ e, ـܸ ĕ, ـܺ ī, ـܴ o, ـܼ u.

Noktalama işaretleri:

: ፡ ። ፡፡ ፨

Batı Süryanileri, Maruniler ve Yakubiler[15] –yani Nesturilerin aksine Latin Süryaniler– *Peşitto* adı verilen Süryani yazısını kullanır.

Bu yazı Estrangelo yazısının çok işlek bir türüdür. Bu özellik bilhassa ـ ـ ـ ـ göstergelerinde çok belirginleşir.

MANDE YAZISI

İzole	Birleşik	Değer	İzole	Birleşik	Değer	İzole	Birleşik	Değer
ࡀ	ࡀ ࡁ	a	ࡈ	ࡈ	t̲	ࡊ ࡋ	ࡊ ࡋ	ʒ
ࡂ	ࡂ ࡃ	b	ࡉ	ࡉ	y	ࡌ	ࡌ	f
ࡄ	ࡄ ࡅ	g	ࡊ	ࡊ	k	ࡍ	ࡍ	s̲
ࡆ	ࡆ	d	ࡋ	ࡋ	l	ࡎ	ࡎ	q
ࡇ	ࡇ	h. χ	ࡌ	ࡌ	m	ࡏ	ࡏ	r
ࡈ	ࡈ	v	ࡍ	ࡍ	n	ࡐ ࡑ	ࡐ ࡑ	š
ࡉ	ࡉ	z	ࡎ ࡏ	ࡎ ࡏ	s	ࡒ	ࡒ	t

Bileşik harfler

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
ࡊ	di, de	ࡐ	nd	ࡍ	s̲v
ࡊ	kd	ࡌ	nv	ࡍ	s̲l
ࡊ	kr	ࡌ	ny	ࡍ	s̲r
ࡊ	ky	ࡐ	nt	ࡎ	nq
ࡋ	kl	ࡌ	pv	ࡒ	vt
ࡋ	kv	ࡋ	pl	ࡐ	š́
ࡊ	kt	ࡊ	pr		

Wasith, Howaizah ve Basra bölgelerinde, kendilerine Sabiiler[16], Nazirler[17] veya Mandeler[18] adlarını veren bir halk yaşamaktadır. Araplar onlara Nebatiler, Galileliler veya Aziz Johannes Hıristiyanları adlarını verirler. Bu halkın inancı, Hıristiyan öğretileriyle yerel geleneklerin sentezinden oluşur. Dilleri Aramcadır ve Talmut-Babil diline yakındır. Yazıları, א ו י ünlüleri ve ח ה ע א boğaz ünsüzlerinin ayırt edilmesi ile benzer yazı türlerinden farklılık gösterir. Mande yazısı okunduğu gibi yazılır; bu yüzden ünlüler de yazıda belirtilir ve *n* göstergesi bir ünsüzün iki kez okunduğunu gösterir. Bu yazı eski Arami yazısına benzer formlar içerir.

ORTAÇAĞ PERS YAZILARI

Yazıtlar	Pehlevi sikkeleri	Parsi sikkeleri	Değer	Yazıtlar	Pehlevi sikkeleri	Parsi sikkeleri	Değer
			a				p, f
			i, y				b
			u				m
			h				n
			k				l
			g				r
			tš, dš				z
			t				s
			d				š

Sikke yazılarındaki bileşik harfler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	hu		ap, af		aï		an		si		bagi
	sp, af		ap		au, an		du, iu		su, tsu		hadmin

Persler, Büyük İskender'in fethine kadar çivi yazısı kullanıyorlardı. Baktria[19] sikkelerinde karşılaştığımız Yunan yazısı, büyük bir olasılıkla, Persler tarafından Yunan egemenliği altında kullanılmıştır. İÖ 250'ye doğru I. Arsakes[20] bağımsız bir Parthlar[21] İmparatorluğu kurdu; bu imparatorluk İS 226'ya kadar İndus nehrine kadar genişledi. Bu tarihte, Sasan'ın torunu Ardaşir Babegan[22] (Artaxerxes), Parthlar İmparatorluğuna son verdi ve Sasani[23] devletini kurdu. Yukarıda, "yazıtlar" başlığı altında topladığımız alfabe, Nakşi-Rüstem[24] ve Kirmanşah'ta[25] bulunan, bu tarihten kalma yazıtlardan alınmıştır. Ayrıca, Pehlevi[26] sikkelerinde (226-651) karşılaştığımız yazı türü yine bu tarihlere ve Parsi sikkeleri ise 700-800 tarihlerine dayanır. Bu sikkelerde yer alan, Pehlevi ve Zend kitaplarının da temelini oluşturan göstergeler, De Sacy, Olshausen, Dorn, Mordtmann ve diğer bilim adamları tarafından çözülmüştür. Parsi dininin kurucusu Zerdüşt'ün yaşadığı tarihler tam olarak belirlenemediği için, Zend kitaplarının yaratılış tarihi de karanlıkta kalmıştır. Bu yazılar, Süryani yazılarıyla çok fazla benzerlik göstermemekle birlikte, her iki tür de sağdan sola doğru yazılır.

PEHLEVİ YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
𐭠	a	𐭡 𐭢	h χ	𐭣	tš, dž	𐭤	p	𐭥	l	𐭦 𐭧	š
𐭨	i y	𐭩	k	𐭪	dz	𐭫	b	𐭬 𐭭	r	𐭮	z
𐭯	u w	𐭰	g	𐭱	t	𐭲	m	𐭳 𐭴	s	𐭵	ž
𐭶	e	𐭷	γ	𐭸	d	𐭹	n	𐭺	s		

Bileşik harfler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
𐭻	ai, ae	𐭼	āγ	𐭽	gu, du, yu	𐭾	māu
𐭿	ae, ab, ib, db	𐮀	ānı	𐮁	gr	𐮂	mām
𐮃	ae	𐮄	aim, aam	𐮅	gdm, ydm, ism, sm	𐮆	mhm
𐮇	aw, an	𐮈	amn	𐮉	dā	𐮊	mdm
𐮋	āa, ai, iš	𐮌	šm, džm, gam, dam	𐮍	daa, yaa, ša	𐮎	mu, mn
𐮏	aau, aan, išn, ašu, dšn	𐮐	āy, āb	𐮑	dāt	𐮒	mhmmn
𐮓	ayu, agu, ain, agn, dsn	𐮔	yab, iab	𐮕	dadž, yadž, yaf, šg	𐮖	rā
		𐮗	yn	𐮘	iab, dab	𐮙	ru
𐮚	ai, is	𐮛 𐮜	it, gt, dt	𐮝	iab, dāb	𐮞	rrn
𐮟	aa, ai, iš, at	𐮠	idž, ip, gdž, ddž	𐮡	du	𐮢	rdž, rf
𐮣	āt, dit	𐮤	is	𐮥 𐮦	dn	𐮧	rm
𐮨	aat	𐮩	sn, su, din, diu, igu, iin	𐮪	dm, gm, im	𐮫	rmn
𐮬	af, adž	𐮭	īr	𐮮	di, gi, dg, ii	𐮯	šu, din, diu, igu
𐮰	agn	𐮱	ir, gr	𐮲	džs, ds, ys, sy	𐮳	šā
𐮴	adž	𐮵	ga	𐮶	zk	𐮷	šan
𐮸	adu	𐮹	ga, dža, da, ya	𐮺	zr	𐮻	šin, yagin
𐮼	asan, dšau, gian	𐮽	gm, dm, im	𐮾	bb	𐮿	sn, din, diu
𐯀	yadž, aidž	𐯁	gn	𐯂	māā	𐯃	ssk

Noktalama işaretleri: Kitaplarda, kelimeler boşluklarla ayrılır, okumada ise 𐭺 işareti duraklamayı belirtir, 𐭻, işareti büyük bölümleri ayırır.

Burada gösterilen yazı, Sasani zamanından kalma kitaplardaki Avesta dilinden Pehlevi veya Huzvareş diline çevirilerden alınmadır.

Çok benzer göstergeler, hatta bazen aynı gösterge farklı sesler için kullanılır, örneğin 𐭠 *a* ve χ için, 𐭹 *u, w* ve *v* için kullanılır.

Bileşik harflerde bu durum daha da belirgindir. Dolayısıyla bu yazıyı okumak çok zordur.

Pehlevi yazısı sağdan sola doğru yazılır ve kelimeler, çivi yazısındaki eğik çivi işaretinin kullanımı gibi, birbirinden nokta ile ayrılır (SPIEGEL, Huzvarešsprache).

ZEND-AVESTA YAZISI

Göst.	Değer		Göst.	Değer		Göst.	Değer		Göst.	Değer	
	Eski	Yeni		Eski	Yeni		Eski	Yeni		Eski	Yeni
𐬀	a	a	𐬅	ã	ñ	𐬉	d	d	𐬱	s	s
𐬁	ā	ā	𐬆	å	å	𐬊	dh	dh	𐬲	š	š
𐬂	i	i	𐬇	h	h	𐬋	δ	δ	𐬳	ś	ś
𐬃	ī	ī	𐬈	k	k	𐬌	p	p	𐬴	z	z
𐬄	u	u	𐬉	kh	χ	𐬍	ph	f	𐬵	ž	ź
𐬅	ū	ū	𐬊	k´	tš	𐬎	b	b	𐬶	ź	ź
𐬆	ę	ę	𐬋	g	g	𐬏	bh	v	𐬷	ý	ý
𐬇	ę̄	ę̄	𐬌	gh		𐬐	ṅ	ṅ	𐬸	y	
𐬈	ę	ę	𐬍	γ	γ	𐬑	ṅh	ṅh	𐬹	r	r
𐬉	ę̄	ę̄	𐬎	ǵ	dž	𐬒	n	n	𐬺	rh	rh
𐬊	o	o	𐬏	t	t	𐬓	ñ	ñ	𐬻	w	w
𐬋	ō	ō	𐬐	th	θ	𐬔	m	m	𐬼	hw	χw
𐬌	ā	ā	𐬑	θ	θ	𐬕	mh	mh			

Bileşik harfler

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
𐬙	daδ	𐬞	źū	𐬖	be	𐬽	ah
𐬚	dāδ	𐬟	źd	𐬗	bd		
𐬛	dadh	𐬠	źb	𐬘	sk		
𐬜	źud	𐬡	bū	𐬙𐬽	st		

Rakamlar

𐬀 1, 𐬁 2, 𐬂 3, 𐬃 4, 𐬄 5, 𐬅 6, 𐬆 7, 𐬇 8, 𐬈 9, 𐬉 10, 𐬊 20, 𐬋 30, 𐬌 40, 𐬍 50, 𐬎 60, 𐬏 70, 𐬐 80, 𐬑 90, 𐬒 veya 𐬓 100, 𐬔 200, 𐬕 veya 𐬖 1000.

Zend-Avesta yazısı, Parsilerin, Zerdüşt dinine inanan toplulukların dini kitabı Zend-Avesta'nın yazısıdır. Bu yazı İbni Mukaffa[27] tarafından دین دبیره *din debīreh* "kanunun yazısı" adı altında yayınlanmıştır. Huzvareş yazısına çok yakın olan bu yazı, daha çok gösterge içerir ve alfabenin tamamlanması harekelerin[28] eklenmesiyle mümkün olur. Böylece kısa ünlülerle uzun ünlüler arasında ayrım yapılabilir.

Lepsius'un belirttiği şekilde, yukarıda da gösterildiği gibi, eski ve yeni telaffuz arasında önemli bir ayrım vardır. Zend-Avesta yazısı sağdan sola doğru yazılır.

ERMENİ YAZISI

Ad	Matbaa yazısı	İşlek yazı	Telaffuz		Rakam	Değer
			Mıhitar	Asya		
Aib	Ա ա	Ա ա	a	a	ա	1
Ben	Բ բ	Բ բ	p	b	բ	2
Gem	Գ գ	Գ գ	k	g	գ	3
Da	Դ դ	Դ դ	t	d	դ	4
Yedž	Ե ե	Ե ե	y	e	ե	5
Za	Զ զ	Զ զ	z	z	զ	6
E	Է է	Է է	ē	ē	է	7
Eth	Ը ը	Ը ը	ę	ę	ը	8
Tto	Թ թ	Թ թ	th	tt	թ	9
Že	Ժ ժ	Ժ ժ	ž	ž	ժ	10
Ini	Ի ի	Ի ի	i	i	ի	20
Liun	Լ լ	Լ լ	l	l	լ	30
Khe	Խ խ	Խ խ	χ	χ	խ	40
Tsa	Ծ ծ	Ծ ծ	dz	ts	ծ	50
Ken	Կ կ	Կ կ	g	k	կ	60
Ho	Հ հ	Հ հ	h	h	հ	70
Dsa	Ձ ձ	Ձ ձ	ts	dz	ձ	80
Ghat	Ղ ղ	Ղ ղ	γ	γ	ղ	90
Tže	Ճ ճ	Ճ ճ	dž	tš	ճ	100
Men	Մ մ	Մ մ	m	m	մ	200
H'i	Յ յ	Յ յ	h´, y	h´	յ	300
Nu	Ն ն	Ն ն	n	n	ն	400
Ša	Շ շ	Շ շ	š	š	շ	500
O	Ո ո	Ո ո	uo	o	ո	600
Dža	Չ չ	Չ չ	tš	dž	չ	700
Pe	Պ պ	Պ պ	b	p	պ	800
Tše	Ջ ջ	Ջ ջ	dš	ttš	ջ	900
Ra	Ռ ռ	Ռ ռ	rr	rr	ռ	1000
Se	Ս ս	Ս ս	s	s	ս	2000
Wew	Վ վ	Վ վ	w	w	վ	3000
Tiun	Տ տ	Տ տ	d	t	տ	4000
Re	Ր ր	Ր ր	r	r	ր	5000
Ttšo	Ց ց	Ց ց	ddz	tts	ց	6000
Hiun	Ւ ւ	Ւ ւ	u	u	ւ	7000
Ppiur	Փ փ	Փ փ	ph	pp	փ	8000
Khe	Ք ք	Ք ք	kh	kk	ք	9000
O	Օ օ	Օ օ	o	ō	օ	10000
Fe	Ֆ ֆ	Ֆ ֆ	f	f	ֆ	20000

Bileşik harfler

ﻣﻪ = ﻡ + ﻩ me, ﻣﻊ = ﻡ + ﻉ mē, ﻣﻲ = ﻡ + ﻲ mi, ﻣﻦ = ﻡ + ﻦ mn, ﻣﺦ = ﻡ + ﺦ mχ,
ﻣﻚ = ﻡ + ﻚ mk, ﻎﻦ = ﻎ + ﻦ wn, ﻩﻉ = ﻩ + ﻉ yew.

Kısaltmalar

ﺁﺏ = ﺁﺳﺘﻮﺍﺏ Tanrı, ﺁ = ﺁﻟﻮﺭ hepsi ﺁ = ﺁﺷﺨﺎﺭﻀ dünya
ﻙﺎﻟﻮﻙ = ﻙﺎﻟﻮﺍﻙ zaman ﻩﺋﻞ = ﻩﺮﺍﻙﻞ İsrail ﻉﻭ = ﻉﻫﻮﺱ İsa,
ﻔﻭ = ﻔﺮﻫﻮﻭ Hazreti İsa ﻓﺭ = ﻓﺮﻓﺮ kutsal ﻦﺮ = ﻦﺎﺮ Tanrı ﻐﻦ = ﻐﻦﺑ ile
ﻐﻭ = ﻐﻭﺮ sonra ﻫ = ﻦﻉ ﻫﻦ.ﻔﻦ bu ﺑﺏ = ﺑﻩﻦ، ﺑﻩ = ﺑﻩﻫ، ﺑﻩ = ﺑﻩﻦﻩ،
ﻋﺑ = ﻋﻩﻫﻦﺑ vs.

Vurgular

ˊ Acut*, ˋ Gravis*, ˆ Circumflex*, ˇ Spiritus asper* ˀ Spiritus lenis*, ˉ Uzunluk işareti, ˚ Kısalık işareti, ˜ Kısaltma işareti, ' Kesme işareti, , virgül, ; noktalı virgül, . nokta, ˍ Divis* (* bkz. Yunanca Yazılar - Notlar – ç.n.)

Miladi takvimin 5. yüzyılına kadar Ermenilerin kendi yazıları yoktu. Van' da bulunan kaya yazıtlarında Asur yazısı benzeri bir çivi yazısına rastlanmıştır. Daha sonra Doğu Ermenileri Sasani, Batı Ermenileri ise Yunan yazısını benimsediler. Ancak hiçbiri, Ermenicenin zengin ses yelpazesini karşılamaya yetmedi. Bu yüzden Piskopos MEŞROP[29] 5. yüzyılda, Ermenice için özel bir alfabe geliştirdi (FR. MÜLLER, Über den Ursprung der Armenischen Schrift).

Ermenice, telaffuz özelliklerine göre iki farklı lehçeye ayrıldı: Birincisi, Avrupa'da bilhassa Mıhitarcılar[30] sayesinde Venedik ve Viyana'da da tanınan Türkçe-Ermenice; ikincisi, hâlâ Tiflis'te kullanılan eski Ermenice. Eski Ermenice, burada LEPSIUS'un Standart Alfabesine göre "Asya" başlığı altında toplanmıştır. Ermenicedeki sert sesler, ünsüzlerin çift kullanılmasıyla belirtilmiştir.

İlk zamanlarda, bu yazının onsiyal bir türü kullanılıyordu ve bu şekillerden minüskül ve majüskül göstergeler türedi. Prof. FR. MÜLLER, bu onsiyal yazı türünden örnekler vermiştir. Ayrıca *Alphabetum Armenum der Congregatio de propaganda Fide, Roma 1784* adlı eserde, kuş figürlerinin ağırlıklı olduğu, hayvan figürlerinden oluşan, eski onsiyal yazı türünü eksiksiz temsil eden bir yazı türü gösterilmiştir. Yazının en yeni şekli, işlek yazıdır.

Komşu ülke Gürcistan'ın yazısı da MEŞROP'a atfedilir; fakat bunun Ermeni yazısıyla bir benzerliği yoktur. Bu yazı türleri, Yunan ve Sami alfabeleriyle sadece alfabe düzeni açısından uyuşurken, bilhassa Ermeni alfabesinde bu dizgeye eklemeler yapılmıştır.

Ermeni alfabesi, Gürcü alfabesi gibi soldan sağa doğru yazılır ve vurgulama işaretleri Yunan alfabesinden alınmadır.

GÜRCÜ YAZISI

Ad	Khutsuri	Mkhedruli	Değer	Rakam	Ad	Khutsuri	Mkhedruli	Değer	Rakam
An	Ⴑ ⴑ	ა	a	1	*Ttan*	Ⴟ ⴟ	ტ	tt	300
Ban	Ⴒ ⴒ	ბ	b	2	*Un*	Ⴓ ⴓ	უ	u	400
Gan	Ⴓ ⴓ	გ	g	3	*Vi*	Ⴔ ⴔ	ვ	vi	
Don	Ⴕ ⴕ	დ	d	4	*Par*	Ⴖ ⴖ	ფ	p	500
Eni	Ⴖ ⴖ	ე	e	5	*Kan*	Ⴗ ⴗ	ქ	k	600
Win	Ⴗ ⴗ	ვ	w	6	*Ɣan*	Ⴘ ⴘ	ღ	γ	700
Zen	Ⴙ ⴙ	ზ	z	7	*Qar*	Ⴙ ⴙ	ყ	q	800
He	Ⴚ ⴚ	ჱ	h´	8	*Šin*	Ⴚ ⴚ	შ	š	900
Than	Ⴛ ⴛ	თ	t'	9	*Tšin*	Ⴛ ⴛ	ჩ	tš	1000
In	Ⴜ ⴜ	ი	i	10	*Tsan*	Ⴜ ⴜ	ც	ts	2000
Kan	Ⴝ ⴝ	კ	kk	20	*Dzil*	Ⴝ ⴝ	ძ	dz	3000
Las	Ⴞ ⴞ	ლ	l	30	*Tsil*	Ⴞ ⴞ	წ	tts	4000
Man	Ⴟ ⴟ	მ	m	40	*Ttšar*	Ⴟ ⴟ	ჭ	ttš	5000
Nar	Ⴠ ⴠ	ნ	n	50	*Khan*	Ⴠ ⴠ	ხ	χ	6000
Je	Ⴡ ⴡ	ჟ	y	60	*Khar*	Ⴡ ⴡ	ჰ	χ´	7000
On	Ⴢ ⴢ	ო	o	70	*Dšan*	Ⴢ ⴢ	ჯ	dž	8000
Par	Ⴣ ⴣ	პ	pp	80	*Hae*	Ⴣ ⴣ	ჰ	h	9000
Žan	Ⴤ ⴤ	ჟ	ž	90	*Hoe*	Ⴤ ⴤ	ჱ	hoi	10000
Rae	Ⴥ ⴥ	რ	r	100	*Fa*	Ⴆ ⴆ	ფ	f	
San	Ⴧ ⴧ	ს	s	200			ჳ	ჴ	

Noktalama işaretleri:

- birleştirme çizgisi, ‧ uzun bir bölümün sonu, ⁚ nokta,
։ noktalı virgül, ՝ virgül

Gürcü yazısının iki tarzı vardır; eski, kilise yazısı olan, yazıtlarda, İncil'de ve kilise kitaplarında kullanılan *Khutsuri* ve halkın kullandığı *Mkhedruli*. Gürcü yazısı, bir Yunanca, Ermenice tercümanı olan SHARAH adlı bir kişinin yardımıyla MEŞROP tarafından geliştirilmiştir. Gürcü yazısı sert ve yumuşak ünsüzler dışında çok sert telaffuz edilen diğer bir ünsüz sınıfı daha içerir. Bu sesler, burada ünsüzlerin çift kullanılmasıyla gösterilmiştir. *Mkhedruli* yazısı, Ermeni ve *Khutsuri* yazısının aksine inisiyal harfler içermez.

ARAP YAZILARI

Arap yazısı dünyada en yaygın yazı türlerinden biridir. Kuran'ın kutsal yazısı olarak, Kuran'la birlikte Fas ve Hindistan'a kadar yayılmış olan bu yazı, bazı değişikliklere uğramış olsa da, Fas, Cezayir, Tunus ve Mısır Müslümanları, Avrupa'daki Türkler, Suriyeliler, hatta dünyevi münasebetlerde Hıristiyanlar, Persler, Afganlar ve Hindistan'da yaşayan Müslümanlarla Tatarlar tarafından kullanılır.

Arap yazısının değişik türleri vardır:

1. *Kûfî* yazı adını Kufe şehrinden almıştır. Bu tür büyük, geniş ve kalın bir yazıdır. Müslüman yazıları arasında en eskisidir ve özellikle Kuran yazımında kullanılır; yaşlı ve gözleri zayıf din adamlarının da kolaylıkla okuyabildikleri bir yazıdır. Bu tip Kuranlarda noktalar açık renklerle gösterilir.

2. *Karmatî* (Kuzey Arabistan) yazı Kûfî yazıdan daha ince harflerin kullanıldığı bir yazı türüdür.

3. *Neshî* yazının, Arap takvimine göre 4. yüzyılda Vezir İbni Mukle[1] tarafından geliştirildiği söylenir (bu yazı, büyük olasılıkla, İbni Mukle tarafından kitaplarda kullanıldı; Neshî yazı türünün daha eski tarihli örnekleri mevcuttur). Neshî yazı türü çok güzel ve ince bir yazıdır, genel olarak kitaplarda kullanılır ve bu sayede Avrupa'daki Arapça baskıların neredeyse tümünde kullanılmıştır.

4. *Ta'lîk* yazı, İranlılar tarafından kullanılan ve Yakut'a atfedilen bir yazı türüdür. Bu yazı çok işlek formlar içerir; örneğin, Arapça س tek bir geniş çizgi ile ـسـ olarak yazılır.

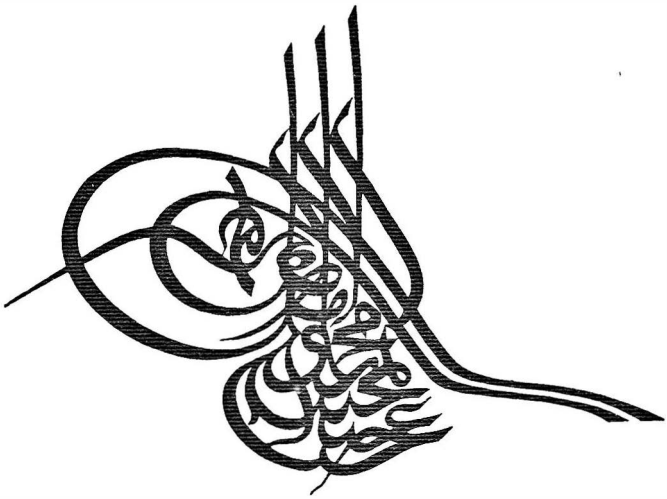
5. *Dîvânî* yazı, önde gelen Türklerin ve bilhassa Dîvân'ın yazısıdır; Neshî türünün çok hareketli bir biçimidir.

6. *Sülüs* veya *Reyhânî* yazı, adını Neshî yazıyı da Arabistan'da yaydığı sanılan Rihan'dan alır ve yazıtlarla kitap başlıklarında kullanılan, girift harflerle yazılan bir tür Arap fraktur yazısıdır. Örneğin,

كتاب القرائت و المنشات عثمانى *Kitab-ul-kraet we-el-munšeat osmani* (Osmanlıca okuma yazma kitabı).

Ayrıca sultanların imzaları (*tuğra*) da bu yazı türü ile yazılmıştır. Bu imza beş parmağı açılmış bir el figürünü simgeler ve bu figür Halife tarafından temsil edilen Peygamberin sembolüdür. Ortaçağda Sultan-Halife'nin elini mürekkebe batırıp anlaşmaların altına imza olarak elini bastığı da görülmüştür. Burada bir tuğra örneği veriyoruz:

عبد المجيد خان ابن محمود المضفر دايما *Abdu-'l-Medžid kahn ibn Mah'mud el-muṣafir daiman* "Abdülmecit Han, daima muzaffer Mahmud'un oğlu."

7. Rık'a yazı Araplar ve Türklerin işlek yazı türüdür. Özel yazışmalarda ve faturalarda kullanılan bu yazı, Neshî yazı türünün değişikliğe uğramış biçimidir.

8. Mağribi yazı türü, Kuzey Afrika'da *Neshî* yazının yerine kullanılan, Kûfî ve Karmatî[2] yazılarına benzerlik gösteren bir yazı tarzıdır.

Ayrıca Arap yazılarının daha birçok değişik şekilleri vardır; fakat burada adı geçen yazılardan çok belirgin farkları yoktur.

Arap yazıları, Süryani ve Kalde yazısı gibi sağdan sola doğru, birleştirilerek yazılır. Her harf başta, ortada veya sonda bulunmasına göre değişik biçimlerde yazılır. و ز ر ذ د ا harfleri sadece kendinden önce gelenlerle birleştirilir, asla kendinden sonra gelenlerle birleştirilmez. Sonda veya tek başına kullanılan harfler serbest uzantılarla yazılırken, bu durum en öz şekliyle önseslerde görülür.

Alfabenin şimdiki dizgesi dilbilimciler tarafından hazırlanmıştır ve benzer harfleri yan yana koyma çabasından kaynaklanır. Böylece harflerin eski sayısal değerlerini belli eden eski sıralama (bkz. Kûfî yazı) değişmiştir.

Araplar, Hint rakamlarıyla tanışmaları ve Hint ondalık sistemini benimsemelerinin ardından harfleri (Süryanice ile özdeş olan) sayı göstergeleri olarak kullanmaktan vazgeçmişlerdir.

Buna rağmen sayı göstergeleri bütün yazı türlerinde aynı değildir; *Neshî*, *Mağribi* (*Gubârî* ya da toz rakamları) ve nihayet, Yeniçerilerin kullandığı *Siyakat* yazısında farklı sayı göstergeleri kullanılır. Burada bu yazı tarzlarının sayı göstergelerini sunuyoruz:

Neshî:	١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩
Gubârî:	١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩
Siyakat:	١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩
	1	2	3	4	5	6	7	8	9

٠ işareti sıfır görevi görür. Rakamlar, Hint sistemine göre soldan sağa doğru yazılır: ١٨٨٠ 1880.

Ünlüler ilk zamanlarda, Süryani ve İbrani yazılarında da olduğu gibi, yazıda belirtilmiyordu. Arap yazısının bazı türlerinde ünlüler hâlâ yazılmaz. Buna karşın, Arap yazısında da kesin bir ünlü tanımlaması gereği doğmuş ve bu duruma, İbrani yazısında olduğu gibi, ا و ى işaretlerinin birleştirilerek veya birleştirilmeden kullanıldığı, harekeler yardımıyla çözüm getirilmiştir. Harfin üzerine eklenen ufak eğri bir çizgi ◌َ (kısa *elif*) *a* harfini, harfin altına konan aynı çizgi ise *i* harfini belirtir. Harfin üzerinde yer alan *kısa vav, u* harfini temsil eder. Bu işaretlere şu isimler verilir: ◌َ *fetha,* ◌ِ *kesre,* ◌ُ *zamme.*

Yeni telaffuz şekillerinde *fetha ę* ve *ĕ*'yi, *kesre e*'yi, *zamme* ise *o*'yu tanımlar. *Fetha* dik yazılırsa (ٰ) uzun ünlü *ā*'yı belirtir. Ünlünün çift kullanılması ile şu göstergeler oluşur: ◌ً *an,* ◌ٍ *in,* ◌ٌ *un.* Çift ünlü tanımlamasına *tenvin* adı verilir (n eklendiği için *nunasyon*[3] olarak da adlandırılır). Diftonglar: ◌َىْ *ai,* ◌َوْ *au.* Bunlar bazen *a* ve *u* olarak okunur; bu durumda ى sadece Yunancadaki *iota subscriptum*[4] görevi görür.

Ayrıca şu okuma işaretleri vardır:

◌ْ *sükûn* ya da *cezm*, hece ayırıcı, bileşik hecenin en son harfinin üzerine konursa, hecenin kapalı okunduğunu ve ◌ْ işareti ile belirtilen ünsüzün kendinden önce gelen ünlü ile birlikte telaffuz edildiğini gösterir.

◌ّ *teşdîd* ya da *şedde*, ünsüzün iki kez okunduğunu gösterir. Afrika işlek yazılarında ◌ّ ve ◌ّ biçiminde kullanılır.

◌ٔ *hemze, elif*'in altında veya üstünde yer alır ve bunun ünsüz olduğunu belirtir; *a* ile soluklu veya (altında yer alırsa) *i* ile okunduğunu gösterir. Yine aynı şekilde *ye* ve *waw*'ın üstünde kullanılır. Kûfî yazısı ile yazılmış Kuranlarda küçük yeşil bir çizgi olarak, Mağribi işlek yazısında ise yeşil veya sarı bir nokta olarak gösterilir.

◌ٱ *vasl,* birleştirme işareti, *elif*'in kendinden önce gelen kelimeyle birleştirildiğini ve böylece ünlünün düştüğünü gösterir. Örneğin, سورة ٱلبقرة *suratu 'l baqarati.*

◌ٓ *medde* uzun *a*'yı temsil eder.

KÛFÎ YAZI

Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Rakam	Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Rakam
Elif	ا			ا	ʾa	1	*Sin*	س	سـ	سـ	س	s	60
Be	ـب	ـبـ	بـ	ب	b	2	*ʿAin*	ع	ـعـ	عـ	ع	ʿa	70
Džim	ـج	ـجـ	جـ	ج	dž	3	*Fe*	ـف	ـفـ	فـ	ف	f	80
Dal	د		د	د	d	4	*Sad*	ص	ـصـ	صـ	ص	ṣ	90
He	ه	ـهـ	هـ	ه	h	5	*Qaf*	ق	ـقـ	قـ	ق	q	100
Waw	و			و	w	6	*Re*	ر		ر	ر	r	200
Ze	ز		ز	ز	z	7	*Šin*	ش	ـشـ	شـ	ش	š	300
Hha	ـح	ـحـ	حـ	ح	ḥ	8	*Te*	ـت	ـتـ	تـ	ت	t	400
Ta	ط	ـطـ	طـ	ط	ḍ	9	*Tse*	ـث	ـثـ	ثـ	ث	θ	500
Ye	ـيـ	ـيـ	يـ	ي	y	10	*Kha*	ـخ	ـخـ	خـ	خ	χ	600
Kef	ك	ـكـ	كـ	ك	k	20	*Dzal*	ذ		ذ	ذ	z	700
Lam	ـل	ـلـ	لـ	ل	l	30	*Zad*	ض	ـضـ	ضـ	ض	ẓ	800
Mim	ـم	ـمـ	مـ	م	m	40	*Tsa*	ظ	ـظـ	ظـ	ظ	ẓ̣	900
Nun	ـن	ـنـ	نـ	ن	n	50	*Γain*	غ	ـغـ	غـ	غ	γ	1000

Burada yer alan dizge, sayısal göstergelerin sırasına göre düzenlenmiştir. *Dž* ve *ḥ* için kullanılan göstergeler Süryanice ـڵ *g* ve ـڕ *χ* işaretlerine eşdeğer iki farklı formdan oluşur. Bu sesler (aslında *g* ve *χ*) arasında ilk zamanlarda ayrım yapılmadığı düşünülür. Bu olguyu göz önünde bulundurursak, Kûfî yazının aslında 18 göstergeden oluşmuş olduğu ve bu sayının sonradan 28'e çıktığı (belki de 1000 rakamına ulaşabilmek için?) sonucunu çıkarabiliriz. Okuma işaretleri olarak ilk zamanlarda harfler kullanılıyordu: م (لازم) anlamı bozmamak için okumada yapılması gereken duraklama ط (مطلق) cümlenin sonunda genel olarak yapılan duraklama ج (جائز) zorunlu olmayan duraklama ز (مجوز لوجه) bazı durumlarda izin verilen duraklama ص (مرخص ضرورة) uzun cümlelerde, nefes almak için yapılan duraklama. Duraklama yapılmaması gereken yerler ⸗ işaretiyle belirtilir; mısra bölücü olarak ⁘ şeklinde ufak bir daire işareti kullanılır (Schier, Die Arabischen Handschriften).

KÛFÎ YAZI (DİĞER ŞEKİL)

Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer
				a					f, q
				b, p					k
				ḥ					l
				d					m
				r					n
				s					h
				s̲					w, u
				z̲					y, i
				ʒ					

Bileşik göstergeler: la, lh, ly.

KARMATÎ YAZISI

Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer
				a					f, q
				b					k
				ḥ					l
				d					m
				r					n
				s					h
				s̲					w, u
				t, th					y, i
				ʒ					

Bileşik göstergeler: la.

MAĞRİBİ YAZI

Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer
ـا			ا	ünlü	ـم	ـمـ	مـ	م	m
ـب	ـبـ	بـ	ب	b	ـن	ـنـ	نـ	ن	n
ـت	ـتـ	تـ	ت	t	ـص	ـصـ	صـ	ص	ṣ
ـث	ـثـ	ثـ	ث	θ	ـض	ـضـ	ضـ	ض	ẓ
ـج	ـجـ	جـ	ج	dž	ـع	ـعـ	عـ	ع	ʒ
ـح	ـحـ	حـ	ح	h̓	ـغ	ـغـ	غـ	غ	γ
ـخ	ـخـ	خـ	خ	χ	ـف	ـفـ	فـ	ف	f
ـد			د	d	ـڤ	ـڤـ	ڤـ	ڤ ف	q
ـذ			ذ	δ			ڭـ		g
ـر			ر	r	ـس	ـسـ	سـ	س	s
ـز			ز	z	ـش	ـشـ	شـ	ش	š
ـڍ	ـڍـ	ڍـ	ڍ	ḏ	ـڽ	ـڽـ	ڽـ	ڽ	tš
ـظ	ـظـ	ظـ	ظ	ð	ـه	ـهـ	هـ	ه	h
ـك	ـكـ	كـ	ك	k	ـو			و	w
ـل	ـلـ	لـ	ل	l	ـي	ـيـ	يـ	ي	y, i

Bileşik göstergeler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ـبي	by	ـشم	šm	ـظ	ðh	ـخ	lχ	٤	ʿ
ـفي	fy	ـتم	tm	ـنه	nh̓	ـجه	lh̓ dž	٦٦	ʕ
ـني	ny	ـيم	ym	ـ³ه	³h̓	ـلا ـلإ		٧	˜
ـشه	sh̓	ـهم	hm	ـلم	lm	ـلآ ـلأ	la	٥	
ـڽه	ṣh̓	ـلي	ly	ـمدج	mdž	ـلٱ ـلٲ		٤٤	*noktalama*
ـسم	sm	ـضر ـظر	dh	ـلهـ	lh̓	ـلا	ala	۞	

ARAPÇA NESHÎ YAZI

Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer
Elif	ا			ا	’a	*Ta*	ط	ط	ط	ط	d
Be	ب	بـ	بـ	ب	b	*Tza*	ظ	ظ	ظ	ظ	ð
Te	ت	تـ	تـ	ت	t	*ʿAin*	ع	ع	ع	ع	ʒ
θe	ث	ثـ	ثـ	ث	θ	*Γain*	غ	غ	غ	غ	γ
Džim	ج	جـ	جـ	ج	dž	*Fe*	ف	ف	ف	ف	f
Hha	ح	حـ	حـ	ح	h́	*Qaf*	ق	ق	ق	ق	q
Kha	خ	خـ	خـ	خ	χ	*Kef*	ك	ك	ك	ك	k
Dal	د			د	d	*Lam*	ل	ل	ل	ل	l
Dzal	ذ			ذ	δ	*Mim*	م	م	م	م	m
Re	ر			ر	r	*Nun*	ن	نـ	نـ	ن	n
Ze	ز			ز	z	*He*	ه	ه	ه	ه	h
Sin	س	سـ	سـ	س	s		ة			ة	t
Šin	ش	شـ	شـ	ش	š	*Waw*	و			و	w
Sad	ص	صـ	صـ	ص	ṣ	*Ye*	ى ي	يـ	يـ	ى	y
Zad	ض	ضـ	ضـ	ض	ẓ	*Lam-elif*	لا			لا	la

Bileşik göstergeler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
بم	bm	تھ	th	ثی	θy	كا	ka	مجـ	mdž
تم	tm	ثھ	θh	نی	ny	كل	kl	مم	mm
ثم	θm	نھ	nh	يي	yy	كم	km	نجـ	nmdž
نم	nm	يھ	yh	فی	fy	لجـ	ldž	سجـ	sdž
يم	ym	بی	by	قی	qy	لم	lm	سم	sm
بھ	bh	تی	ty	قم	qm	لھ	lh	سھ	sh

Neshî yazının cümle yapısında şu kurallar geçerlidir:

1. ـخ ـح ـچ ـج harflerinden önce ufak ve yukarı yazılan ه işareti gelir; örneğin ـجه.

2. ـخ ـح ـچ ـج harflerinden önce ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ yerine ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ kullanılır.

3. ـخ ـح ـچ ـج harflerinden sonra geniş ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ kullanılır.

4. ـخ ـح ـچ ـج harflerinin, normalden daha yukarıya yazılan bir veya iki harften sonra gelmesi durumunda, geniş ve yüksek ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ kullanılır.

5. ـخ ـح ـچ ـج ـض ـص ـش ـس harflerinin harflerinden önce gelmesi durumunda, bunlar ـضـه ـصـه ـشـه ـسـه olarak yazılır (burada ـض ـص ـش ـس bileşik harflerinin kullanılması önerilir).

6. ـس ـش ـص ـض ـع ـغ ـف harflerinden önce büyük ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ kullanılır.

7. ـا ve ـل harflerinden önce kapalı ـخـ ـحـ ـچـ ـجـ yazılır.

8. ـض ـص ـش ـس ve ـر ـز ـس ـش ـص ـض ـر olarak beraber yazılır.

9. ـى ـه ـر harflerinden önce küçük ه işareti kullanılır; örneğin ـمه ـهـ ـى.

10. ـض ـص ـش ـس harflerinin ardından ـى harfi gelirse küçük ـض ـص ـش ـس ve büyük ـى kullanılır.

11. ـا ـل harflerinin ardından normal bir ـك harfi gelirse küçük, küçük bir ـك harfi gelirse orta uzatma kullanılır.

12. ـك ـك harflerinden sonra ـا veya ـل gelirse küçük ـك ـك kullanılır (ـل harfinde mutlaka gerekli değildir).

13. ـس veya ـش harflerinden sonra veya önce ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ harflerinden ikisi geliyorsa ya da bu harflerden üçü yan yana kullanılmışsa, ortadaki harf için her zaman ince ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ harflerinden biri kullanılır; örneğin بيت كتبه نيشان.

14. ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ harfleriyle ـر ـز ـن birlikte yazılıyorsa, kavisli ـيـ ـنـ ـتـ ـبـ ve yüksek ـر ـز ـن kullanılır; örneğin خبر عين (eski Neshî yazıda ـرـ ـزـ ـرـ ـزـ bileşik harfleri de bulunur).

15. ـم ـك ـق ـف ـغ ـع ـخ ـح ـچ ـج yerine ـم ـك ـق ـف ـغ ـع ـخ ـح ـچ ـج yazılır; örneğin اخمد (ـم bileşik harfler).

16. Satırı doldurmak için geniş ـلـ veya yarı geniş ـل, geniş ـك ـك veya kısa, yarı geniş ve geniş ـ ـ ـ uzatmaları kullanılır; örneğin سلطـان.

17. Tek başına kullanılan harflerden sonra uzatma olmaz.

18. Kelime içindeki uzatma genellikle son harften önce yapılır.

19. ـس ـش harflerinden sonra satırı doldurmak için genellikle geniş uzatma kullanılır.

20. ـى ـه ـة harflerinden sonra ه kullanılırsa, bunların üzerine veya yanına konur (örn., ـةٔ ـةٔ ـىٔ).

21. ـض ـص ـش ـس ile ـر birleştiriliyorsa, bu geniş ـر ve küçük ـض ـص ـش ـس ile yapılır; örneğin ـضر ـصر ـشر ـسر.

22. ـض ـص ـش ـس ve ـم, ضم صم شم سم veya ضم صم شم سم olarak yazılır.

23. ضـ شـ صـ سـ ile ـه birleştiriliyorsa, bu yüksek ـضـ ـشـ ـصـ ـسـ ve ـه ile yapılır; örneğin ـضه ـصه ـشه ـسه veya ـضه ـصه ـشه ـسه.

24. ـبـ ـتـ ـثـ ـنـ ـيـ bileşik harflerinden veya ـه harfinden önce ـبـ ـتـ ـثـ ـنـ ـيـ harfleri iki kereden fazla kullanılıyorsa, ـه ve ـبه ـتـ ـثـ ـنـ ـيه bileşik harfleri yazı çizgisi hizasında yazılır; örneğin تسمعون.

25. ض ص ش س veya ض ص ش س, küçük ـضـ ـصـ ـشـ ـسـ veya ـضـ ـصـ ـشـ ـسـ ve sonek ـن'den oluşur.

26. ـڤـ ـڤ ve ـڤـ ـڤ ayrıca ـبـ ـنـ ـتـ ـپـ ـبـ ve ـيـ ـپـ ـيـ ـتـ ـنـ ـيـ bileşik harflerdir.

27. ـمـ ـم, ـعـ ـع ile ـر bitim çizgisinden oluşur.

28. ـر şekli sadece ـجـ ـحـ ـخـ ـچـ ـحـ ـخـ ـطـ ـظـ ـعـ ـغـ ـفـ ـقـ ـكـ ـهـ harflerinden sonra estetik açıdan kullanılır.

29. Arapçada ـّ harfinden sonra ـً geliyorsa, buna hareke eklenmez; fakat د'dan sonra ـً kullanılır. Aynı durum ا harfine ـٌ ـٍ eklendiği zaman da söz konusudur.

30. Arap alfabesinin bazı harf eklemeleriyle kullanıldığı Türkçe, Afganca, Malayca, Paştu[5] gibi dillerde de bu harfler veya değişikliğe uğramış harfler için aynı kurallar geçerlidir. Örneğin, Malaycada ڠ için ع, ڤ için ف, ڽ için ن kuralları geçerlidir.

Kısaltmalar şunlardır:

صلعم için صلّى الله عليه وسلّم: *salle allah ³alih use'llem* "Allah ona merhamet etsin ve selamet versin" عليه اسلام için عَم *³alih ess'lam* "onun üzerinde selamet olsun". Bazı sözlüklerde ج göstergesi çoğul جمع *dž'ma*[5] yerine kullanılır; جواب *dž'wab* "cevap" yerine ج, سؤال *sual* "soru" yerine س, معروف *ma³ruf* "tanıdık" yerine م, موضع *muza* "yer ismi" yerine ع, بلد *b'led* "şehir, ülke" yerine د, بلدة *beldat* "kasaba" yerine ه veya ة, إلى آخره ila *axeruh* "sona kadar (vs.)" yerine الخ kullanılır. Ayrıca ay isimleri yerine sadece ilk harfleri yazılır.

Yukarıdaki kısaltmalara benzeyen, Kuran'da geçen tasavvufi harfler şunlardır:

الم *A.L.M. amar li Muhammad* "Hz. Muhammed bana buyurdu", المص *A.L.M.S. amar li Muhammad ṣadiq* "Doğru sözlü Muhammed bana buyurdu", الر *A.L.R. amar li Rabbi* "Rabbim bana buyurdu", المر *A.L.M.R. amar li Rabbi Muhammad* "Rabbim, Muhammed bana buyurdu", ص *S ṣadqun* "gerçek", ق *Q* = قضى للامر *quẓy lilamur* "karar verildi", طه *TaH* "sükûnet".

Diğer bazı kısaltmalara, anlamları tam açıklanamayacağı için burada yer verilmedi.

Okuma işaretleri olarak, Kûfî yazıda bahsedilen daire (✲) veya sadece basit ya da renkli noktalar kullanılır. Elyazmalarında paragraf başındaki kelime genellikle kırmızı yazılır.

TÜRKÇE NESHÎ YAZI

Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer
Elif	ا			ا	ünlü	*Zad*	ض	ضـ	ضـ	ض	ž
Be	ب	بـ	بـ	ب	b, p	*Thy*	ط	طـ	طـ	ط	t, th
Pe	پ	پـ	پـ	پ	p	*Zy*	ظ	ظـ	ظـ	ظ	z
Te	ت	تـ	تـ	ت	t	*Ain*	ع	عـ	عـ	ع	3
Se	ث	ثـ	ثـ	ث	θ, s	*Gain*	غ	غـ	غـ	غ	g
Džim	ج	جـ	جـ	ج	dž	*Fe*	ف	فـ	فـ	ف	f
Tšim	چ	چـ	چـ	چ	tš, š	*Qaf*	ق	قـ	قـ	ق	q, kh
Hha	ح	حـ	حـ	ح	h	*K'ef*	ك	كـ	كـ	ك	k
Chy	خ	خـ	خـ	خ	χ, χ	*G'ef* *adžemi*	گ	گـ	گـ	گ	g
Dal	د			د	d, t	*Sayir Nun*	ڭ	ڭـ	ڭـ	ڭ	ń
Dzal	ذ			ذ	dz, ð	*L'am*	ل	لـ	لـ	ل	l
Ry	ر			ر	r	*Mim*	م	مـ	مـ	م	m
Ze	ز			ز	z	*Nun*	ن	نـ	نـ	ن	n
Sin	س	سـ	سـ	س	s	*He*	ه	هـ	هـ	ه	h
Šin	ش	شـ	شـ	ش	š	*Waw*	و			و	w
Sad	ص	صـ	صـ	ص	s	*Ye*	ى	ىـ	يـ	ى	y, i

ˉ *üstün* a, e, ˍ *esre* ị, i, ˃ *ötre* o, u, ö, ü, ˝ *iki üstün* en, ˍ *iki esre* in, ˅ *iki ötre* on, un, ° *cezm* hece bölücü, ˜ *teşdîd* veya *şedde* iki kere okunması, ˉ *meddelif* veya *medde* a, ˂ *hemzelif* veya *hemze* (bkz. s. 97 açıklamalar).

Türkler Müslümanlıkla birlikte Arap yazısını da benimsediler. Fakat, özellikle Arapça seslerin ve ünlülerin telaffuzu farklıdır.

Yan sesler telaffuzu etkiler; ˊ ˍ sert seslerden önce *a, ị, o* veya *u* olarak, yumuşak seslerden önce ise *e, i, ö* veya *ü* olarak okunur. *Te, Se, Džim, Chy, Sin, Šin, Sad, Thy, Qaf, G'ef*'ten sonra *b* harfi *p* olarak, *dž* harfleri *tš* olarak, *d* harfi *t* olarak okunur; *n* harfi *b*'den önce geliyorsa *m* olarak telaffuz edilir.

Türkler, *Neshî* yazının yanında ayrıca *Rık'a* ve *Dîvânî* yazılarını da kullanırlar.

TÜRKÇE RIK'A

Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer
ـا			ا	a
ـب	ـبـ	بـ	ب	b, p
ـپ	ـپـ	پـ	پ	p
ـت	ـتـ	تـ	ت	t
ـح	ـحـ	حـ	ح	ḥ
ـخ	ـخـ	خـ	خ	χ
ـد			د	d, t
ـر			ر	r
ـس	ـسـ	سـ	س	s
ـش	ـشـ	شـ	ش	š
ـص	ـصـ	صـ	ص	ṣ
ـض	ـضـ	ضـ	ض	ẓ
ـط	ـطـ	طـ	ط	t, th
ـع	ـعـ	عـ	ع	ʒ
ـف	ـفـ	فـ	ف	f
ـق	ـقـ	قـ	ق	q, kh
ـك	ـكـ	كـ	ك	k
ـل	ـلـ	لـ	ل	l
ـم	ـمـ	مـ	م	m
ـن	ـنـ	نـ	ن	n
ـو			و	w
ـه	ـهـ	هـ	ه	h, t
ـلا			لا	la
ـى	ـيـ	يـ	ى	y, i

TÜRKÇE DÎVÂNÎ

Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer
ا			ا	a
ب	بـ	بـ	ب	b, p
پ	پـ	پـ	پ	p
ت	تـ	تـ	ت	t
ح	حـ	حـ	ح	h́
خ	خـ	خـ	خ	χ
د			د	d, t
ر			ر	r
س	سـ	سـ	س	s
ش	شـ	شـ	ش	š
ص	صـ	صـ	ص	s̲
ض	ضـ	ضـ	ض	z̲
ط	طـ	طـ	ط	t, th
ع	عـ	عـ	ع	ʒ
ف	فـ	فـ	ف	f
ق	قـ	قـ	ق	q, kh
ک	کـ	کـ	ک	ḱ
ل	لـ	لـ	ل	l
م	مـ	مـ	م	m
ن	نـ	نـ	ن	n
و			و	w
ه	هـ	هـ	ه ة	h, t
لا			لا	la
ی	یـ	یـ	ی	y, i

FARSÇA NESHÎ

Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Barb çevri-yazı	Değer
Älyf	ـا أ			ا أ	*a, æ*	â
Bäj	ـب	ـبـ	بـ	ب	*b*	b
Päj	ـپ	ـپـ	پـ	پ	*p*	p
Täj	ـت	ـتـ	تـ	ت	*t*	t
Säj	ـث	ـثـ	ثـ	ث	*ŝ*	θ, s
Džim	ـج	ـجـ	جـ	ج	*ǯ*	dž
Tšim	ـچ	ـچـ	چـ	چ	*c*	tš
H'äj	ـح	ـحـ	حـ	ح	*ĥ*	h̄, h
Khäj	ـخ	ـخـ	خـ	خ	*x*	χ
Dål	ـد			د	*d*	d
Ẓål	ـذ			ذ	*ʒ*	ẓ
Räj	ـر			ر	*r*	r
Zäj	ـز			ز	*z*	z
Žäj	ـژ			ژ	*ǯ*	ž
Sin	ـس	ـسـ	سـ	س	*s*	s
Šin	ـش	ـشـ	شـ	ش	*ƨ*	š
Såd	ـص	ـصـ	صـ	ص	*ſ*	ṣ, s

Ad	Sonda	Ortada	Başta	İzole	Barb çevri-yazı	Değer
Ẓåd	ـض	ـضـ	ضـ	ض	*ʒ*	ẓ, z
Täj	ـط	ـطـ	طـ	ط	*τ*	d
Zäj	ـظ	ـظـ	ظـ	ظ	*ʒ*	ḏ, z
'Äjn	ـع	ـعـ	عـ	ع	*ɩ*	ɜ
Ġäjn	ـغ	ـغـ	غـ	غ	*ɾ*	γ
Fäj	ـف	ـفـ	فـ	ف	*f*	f
Qåf	ـق	ـقـ	قـ	ق	*q*	q, g
Kåf	ـك	ـكـ	كـ	ك	*k*	k
Gåf	ـگ	ـگـ	گـ	گ	*g*	g
Låm	ـل	ـلـ	لـ	ل	*l*	l
Mim	ـم	ـمـ	مـ	م	*m*	m
Nun	ـن	ـنـ	نـ	ن	*n*	n
Häj	ـه ـهٔ	ـهـ ـهٔـ	هـ	ه هٔ	*h*	h
Wåv	ـو			و	*v, ȣ*	v
Yäj	ـی	ـیـ	یـ	ی	*y, í*	y
Lâm-älyf	ـلا			لا	*la*	la

İranlılar da, Türkler gibi Kuran'la birlikte, İran diline uyum göstermeyen Arapça kelime ve sesleri benimsediler. İranlılar, أ ve ع arasında, ق ile ڤ arasında, ح ve ه arasında, ط ve ت arasında, ظ ve ز arasında, ص ve س arasında, ض ve ز arasında telaffuzda hiçbir fark gözetmezler. ث ve ذ göstergeleri *s* ve *z* olarak okunur, *e* ve *o* ünlüleri yazıda *a* ve *u*'dan farklılık göstermediği gibi, ünlü göstergeleri nadiren yazılır. Ünlüler şunlardır: ـَ *ä,* ا ـَ *å,* ـِ *y,* ی ـِ *ī,* ـُ *o, ŭ,* و ـُ *ū,* ی ـَ *äi,* و ـَ *au,* ای *åi,* وی *ūi.*

Buradaki tabloya Saray Müşaviri Barb tarafından, Viyana'da yayımlanan çevriyazı göstergeleri de eklenmiştir.

FARSÇA TA'LÎK

Gösterge				Değ.	Gösterge				Değ.
Sonda	Ortada	Başta	İzole		Sonda	Ortada	Başta	İzole	
ـا ـآ			ا آ	ʾå	ـص	ـصـ	صـ	ص	s
ـب	ـبـ	بـ	ب	b	ـض	ـضـ	ضـ	ض	z
ـپ	ـپـ	پـ	پ	p	ـط	ـطـ	طـ	ط	t
ـت	ـتـ	تـ	ت	t	ـظ	ـظـ	ظـ	ظ	z
ـث	ـثـ	ثـ	ث	s	ـع	ـعـ	عـ	ع	ʒ
ـج	ـجـ	جـ	ج	dž	ـغ	ـغـ	غـ	غ	γ
ـچ	ـچـ	چـ	چ	tš	ـف	ـفـ	فـ	ف	f
ـح	ـحـ	حـ	ح	hʹ	ـق	ـقـ	قـ	ق	q
ـخ	ـخـ	خـ	خ	χ	ـک ـگ	ـکـ ـگـ	کـ گـ	ک گ	k
ـد			د	d	ـل	ـلـ	لـ	ل	l
ـذ			ذ	z	ـم	ـمـ	مـ	م	m
ـر			ر	r	ـن	ـنـ	نـ	ن	n
ـز			ز	z	ـو			و	w, u
ـس	ـسـ	سـ	س	s	ـه ـة	ـهـ	هـ	ه ة	h, t
ـش	ـشـ	شـ	ش	š	ـی	ـیـ	یـ	ی	y, i

Bileşik harfler

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
بـا	ba	بـخ	bχ	بـر	br	بـش	bš
بـحـ	bhʹr	بـحـا	bhʹma	بـز	bz	بـکـ بـکـا	bk
بـد	bdž	بـد	bd	بـهـ	bhr	بـکا	bka
بـدـ	btš	بـدهـ	bdh	بـهـ	bhz	بـکـگ بـکـک	bkk
بـء	bhʹ	بـلـه	blh	بـس	bs	بـا	bl

FARSÇA TA'LÎK

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
بم	bm	تدھ	tdh	ش	sš	ص	sr
بمر	bmr	تر	tr	شک شکا شکر	sk	ضر	zr
بی	by	تز	tz	شکا	ska	طر	tr
پا	pa	تھر	thr	شگ شکک	skk	ظر	zr
پد	pd	تھر	thr	شا	sl	ط	th
پدھ	pdh	تھز	thz	شلہ	slh	ظ	zh
پر	pr	تس	ts	شم شمم	sm	عہ	³ah
پز	pz	تش	tš	شمر	smr	غہ	γh
پھر	phr	تک تکا تکر	tk	شی شی	sy	عبر	³abr
پھز	phz	تکا	tka	جر جر	džr	عپر	³apr
پس	ps	تگ تکک	tkk	چر چر	tšr	عتر	³atr
پش	pš	تا	tl	حر حر	h́r	عثر	³asr
پک پکا پکر پک	pk	تلہ	tlh	خر خر	χr	عنر	³anr
پکا	pka	تم تمم	tm	ج	džm	عیر	³ayr
پگ پکک	pkk	تمر	tmr	جھا	džha	عر عر	³ar
پا	pl	تی تی	ty	چ	tšm	عبز	³abz
پلہ	plh	ثا	sa	ح	h́m	عپز	³apz
پم پم	pm	ثد	sd	خ	χm	عتز	³atz
پمر	pmr	ثدھ	sdh	خط	χtr	عثز	³asz
پی	py	ثر	sr	سا سا	sa	عنز	³anz
تا	ta	ثز	sz	سد	sd	عیز	³ayz
تھ	th́	ثھر	shr	سر	sr	غبر	γbr
تھر	th́r	ثھز	shz	شا شا	ša	غپر	γpr
تد	td	ثس	ss	شر	šr	غتر	γtr

FARSÇA TA'LÎK

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
غصّر	γsr	کلا	kla	مک	mk	نلہ	nlh
غنر	γnr	کم کم	km	ملک	mlk	نم نم	nm
غیر	γyr	کی	ky	نا	na	نمر	nmr
غر غر	γr	لا لا لا	la	نجنج	ndž	نمز	nmz
غبز	γbz	لب	lb	نچنچ	ntš	نے نی	ny
غپز	γpz	لپ	lp	نحنح	nh'	ہا	ha
غتز	γtz	لت	lt	نخنخ	nχ	ہا	hl
غصّز	γsz	لث	ls	نحر	nh'r	ہلا	hla
غنز	γnz	لن	ln	نجر	ndžr	ہن	hdh
غیز	γyz	لیہ	ly	نچر	ntšr	با	ya
غز غز	γz	لہ	lh	نخر	nχr	یحر	yh'r
فر غر	fr	لد	ld	ند	nd	یحز	yh'z
فز غز	fz	لذ	lz	نذ	nz	یہ	yd
فم	fm	لر	lr	نن	ndh	یذ	yz
فہ	fh	لز	lz	نر	nr	یہ	ydh.
فی	fy	لک	lk	نز	nz	یر یر	yr
قر	qr	لم	lm	نہر	nhr	یز یز	yz
قز	qz	لله	llh	نہز	nhz	یہر	yhr
قم	qm	لی	ly	نس	ns	یہز	yhz
قلک	qlk	ما	ma	نش	nš	یس	ys
ق	qs	مبر	mbr	نک نک نک	nk	یش	yš
قی	qy	مد	md	نکا	nka	یک یک یک	yk
کا کا	ka	مذ	mz	نگ نکک	nkk	یکک	ykk
کل کا کل	kl	مظ	mz	نا	nl	یے یی	yy

Ta'lîk yazısında kelimeler aşağı doğru inen basamaklar şeklinde yazılır. Bu yüzden matbaa harfleri 10 sıraya dökülür: örneğin, ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ .

Tanınmış Arapça ifade الرّحمن الرّحيم بسم الله *bismi 'llâhi 'rreḥmâni 'rreeḥīmi* "Acıyan ve esirgeyen Allah'ın adıyla" şu şekilde dizilir:

بسم ! 4. sıra, ـــ 1. sıra, م 1. sıra

الله ا 1*. sıra, لله 1. sıra

الرّحمن ا 1*. sıra, رّ 2. sıra, ح 2. sıra, ن 3. sıra

الرحيم ا 1*. sıra, رّ 2. sıra, ح 2. sıra, يم 4. sıra

* işareti, harfin yazı hizasının altında yazıldığını belirtir. Noktalar ve okuma işaretleri yine aynı şekilde sıralara göre düzenlenir ve harfin yanına konur.

Son harf, tüm kelimenin satır düzenini belirler. Burada, bazı istisnalar dışında, harflerin konumuyla ilgili şu genel kural geçerlidir:

1. sıranın harfleri:

ت کا ع ی ف د لله لله کلا م فر ه حر ه کا
فا ه ر ما ز جو لر لا ن م کر کم جها بر ملک
ک ـــس ر و م ـــ س س ی ن خ
طر ه

2. sıranın harfleri:

حرع ف ن م ع غا ما ن ـــے حد ل د ا ا
ت ک ب ی ی ، ط ا ک ا ا م ر ق ه ـنـه ش
کل ن ی ذ ج ن ا ک ل ن د که ن ی د ـیـا عا کا آ
ح حد ب ب لی ت ر م د ن د ه ر حرکت
لر فا خ س ن ص

3. sıranın harfleri:

ن ن و د ر ـنـه ن د کا ن ر ن ها ض ر یم نه
عد فر طا م ه ـنـه ـبـن ن ع ه ر س ه

4. sıranın harfleri:

حه د ا ف خم ش ر سر

5. sıranın harfleri:

خ ش ا ـسـا

Ayrıca yukarıdaki göstergelerin birçoğu farklı sıralarda da yazılabilir; örneğin, aslında 2. sırada yazılması gereken ـم göstergesi yanına eklenen noktalar yüzünden 3. sıraya yazılır. Satırları doldurmak için ـــ göstergesinden faydalanılır (aslında ـــ *s*). Örneğin بسم yerine بســم, شر yerine شــر, شد yerine ســد veya سا yerine ســا yazılır. Ayrıca ی ی yerine ـــے kullanılır; örneğin نی yerine نـــے. Ancak geniş ـــے göstergesi bölünmüşse, sadece estetik açıdan kullanılır (örn., علی yerine عـلے).

Müslüman yazılarının bir özelliği, yılın *senet* "sene" yazısının üzerine yazılmasıdır; örneğin, سنه ۱۲۹۷ *senet 1297* "sene 1297" (hicri takvime göre).

İlk harfin noktaları bir sonraki harfin noktalarıyla birleştirilir; örneğin, گفت yerine گـفـت *güft* "diyor".

Bir kelimeyi (özel isimler vs.) boşluklu dizmek yerine kelimenin üzerine bir çizgi eklenir; örneğin, در ویـنـاه *der wiyénâh* "Viyana'da". Ayrıca Ta'lîk yazıda çok sayıda bileşik gösterge vardır.

AFGANCA NESHÎ

Sonda	Ortada	Başta	İzole	Değer	Sonda	Ortada	Başka	İzole	Değer
ـا			ا	ünlü	ـش	ـشـ	شـ	ش	š
ـب	ـبـ	بـ	ب	b	ـښ	ـښـ	ښـ	ښ	š, χ́
ـپ	ـپـ	پـ	پ	p	ـص	ـصـ	صـ	ص	s̲
ـت	ـتـ	تـ	ت	t	ـض	ـضـ	ضـ	ض	z̲
ـټ	ـټـ	ټـ	ټ	ṭ	ـط	ـطـ	طـ	ط	d̲
ـث	ـثـ	ثـ	ث	θ	ـظ	ـظـ	ظـ	ظ	ð̲
ـځ	ـځـ	ځـ	څ	ts	ـع	ـعـ	عـ	ع	ʒ
ـڅ	ـڅـ	څـ	ځ	dz	ـغ	ـغـ	غـ	غ	γ
ـج	ـجـ	جـ	ج	dž	ـف	ـفـ	فـ	ف	f
ـچ	ـچـ	چـ	چ	tš	ـق	ـقـ	قـ	ق	q
ـح	ـحـ	حـ	ح	h̓	ـك	ـكـ	كـ	ك	k
ـخ	ـخـ	خـ	خ	χ	ـګ	ـګـ	ګـ	ګ	g
ـد			د	d	ـڼګ	ـڼګـ	ڼګـ	ڼګ	ṅ
ـډ			ډ	ḍ	ـل	ـلـ	لـ	ل	l
ـذ			ذ	δ	ـم	ـمـ	مـ	م	m
ـر			ر	r	ـن	ـنـ	نـ	ن	n
ـړ			ړ	ṛ	ـڼ	ـڼـ	ڼـ	ڼ	ṇ
ـز			ز	z	ـه	ـهـ ـﻫ	هـ	ه	h
ـږ			ږ	ź, ý	ـو			و	v
ـژ			ژ	ž	ـئ	ـئـ	ئـ	ئ	ạ
ـس	ـسـ	سـ	س	s	ـی	ـیـ	یـ	ی	y

Ünlüler

ۀ å, ا a, آ ā, ای ē, اِ i, اِی ī, او o, اُ u, اُو ū, اَی ai, اَو au.

HİNTÇE NESHÎ

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ا	a	اَو	au	ج	dž	ت	t	م	m	خ	χ
آ	ā	ڑ	ṛ	جھ	džh	تھ	th	ی	y	ق	q
اَی	ē	ك	k	ج	dždž	د	d	ر	r	ط	ḏ
اِ	i	كھ	kh	نج	ṅ	دھ	dh	ل	l	ظ	ẓ
اِی	ī	گ	g	ٹ	ṭ	ن	n	و	w	ص	s̱
اَو	o	گھ	gh	ٹھ	ṭh	پ	p	س	s	ض	ẕ
اُ	u	ڭ	gg	ڈ	ḍ	پھ	ph	ش	š	ث	θ
اُو	ū	نك	ṅ	ڈھ	ḍh	ب	b	ع	ʒ	ذ	ð
اَنْ	ã	چ	tš	ڈ	ḍḍ	بھ	bh	غ	γ	ز	z
اَیْ	ai	چھ	tšh	ڼ	ṇ	ب	bb	ح	h̓	ف	f

Kuran'ın yayılmasıyla birlikte, Arap yazısı Hintlilere de ulaştı. Müslümanlığı benimseyen Hintliler Arap yazısını kendi dilleri, bilhassa Urdu ve Sindhi dili için kullanmaya başladılar. Arap alfabesinin Hint dillerinin seslerini ifade etmeye yeterli olmaması, bu alfabenin ilave noktalar ve birleştirmeler yardımıyla zenginleştirilmesine sebep olmuştur.

Sanskritçenin bütün Hint lehçelerine yayılmış sesleri dışında Sindhi dilinde (eski bir Prakrit dili) dört ek ses vardır. Bu seslerin Devanagari yazısında da kendilerine has yazılış biçimleri yoktur; burada da noktalar yardımıyla ifade edilirler: ग़ *gg* ज़ *džd̤ž* ड *ḍḍ* ब *bb,* bu göstergeler, vurgu, uzatma ve seslerin sert okunması şeklinde belirgin telaffuz edilirler ve *gga, džd̤ža* veya *gdža, ṛa, ḍḍa, bba* seslerini alırlar.

Hint dillerinde Kuran'la birlikte yer eden Arapça kelimeler olduğu için, Devanagari yazısında da yabancı kelimeleri belirtmek için benzer seslere noktalar ilave edilerek, özel göstergeler oluşturuldu:

ऄ ग़ ग़ ह़ ख़ ख़ त़ त़ ज़ स़ स़ स़ स़ ज़ ज़ ज़ ज़ फ़ फ़

MALAYCA NESHÎ

Ad	İzole	Sonda	Ortada	Başta	Değer
Alif	ا	ا			a, e
He	ه	ه	ھ ۂ	ھ	h
Ya	ى	ى	ـيـ	يـ	i, ẹ, ị
Wa, waw	و	و			u, o, w
Ka, kaf	ك	ك	ـكـ	كـ	k
Ga	ڬ	ڬ	ـڬـ	ڬـ	g
Na	ڠ	ڠ	ـڠـ	ڠـ	ṅ
Ksa	چ	چ	ـچـ	چـ	ks, tš
Dža, džim	ج	ج	ـجـ	جـ	ž, dž
No	ڽ	ڽ	ـڽـ	ڽـ	ń
Ta	ت	ت	ـتـ	تـ	t
Da, dal	د	د			d
No, nun	ن	ن	ـنـ	نـ	n
Pa	ڤ	ڤ	ـڤـ	ڤـ	p
Ba	ب	ب	ـبـ	بـ	b
Ma, mim	م	م	ـمـ	مـ	m
Ra	ر	ر			r

Ad	İzole	Sonda	Ortada	Başta	Değer
La, lam	ل	ل	ـلـ	لـ	l
Sa, sin	س	س	ـسـ	سـ	s
Tsa	ڠ	ڠ	ـڠـ	ڠـ	θ
H'a	ح	ح	ـحـ	حـ	ḥ
Kha	خ	خ	ـخـ	خـ	χ
Zal	ذ	ذ			δ
Za	ز	ز			z
Šim	ش	ش	ـشـ	شـ	š
Sad	ص	ص	ـصـ	صـ	s
Dlad	ض	ض	ـضـ	ضـ	dl, l
Ta	ط	ط	ـطـ	طـ	ṭ
Tla	ظ	ظ	ـظـ	ظـ	tl, l
Ain	ع	ع	ـعـ	عـ	a, e, ẹ, i, o, u
Rhain, γain	غ	غ	ـغـ	غـ	γ
Fa	ف	ف	ـفـ	فـ	f, p
Kaf	ق	ق	ـقـ	قـ	q

Malaylar İslamiyeti kabul ettikten sonra Arapça yazı göstergelerini benimsediler ve bunlara noktalar ekleyerek ilave göstergeler yarattılar (FAVRE, Grammaire de la langue malais). Yazı, Arapçada da olduğu gibi, sağdan sola yazılır.

Okuma işaretleri şunlardır:

بارس داتس *bāris-di-ātas*, a, e,

بارس دباوه *bāris-di-bāwah*, i, ẹ,

بارس دهداڤن *bāris-di-hadāpan*, u, o,

ـٚ veya ـٜ جزم *džesm* ya da *džazam*, sükunlu okunması,

ـَا مد *medd* veya مده *meddah, ā*,

ـّ تشديد *teşdid*, çift okunması,

ـٱ وصله *weslah*, ünlü düşmesi,

ـٔ همزه *hamzah*, sert okunması ve

٢ *anka*, kelimenin çift okunmasıdır.

TATAR YAZILARI

Uygurlar ya da Doğu Türkleri, 7. yüzyılda Süryani misyonerler sayesinde Hıristiyanlıkla tanıştılar ve böylece Süryani yazısını benimsediler.

Müslümanlığı kabul ettiklerinde bile, bu yazıyı korudular ve ح ع ه için kendi göstergelerini geliştirdiler. Kuran'la birlikte Arap yazısı yaygınlaştı ve Süryani yazısı zamanla unutuldu.

Süryani yazısının kullanıldığı zamanlarda, Müslüman yazarların da bahsettiği geniş bir literatürün oluşmuş olduğu zannedilmekle birlikte, bu eserlerden çok azı günümüze kadar korunabilmiştir.

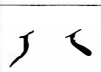
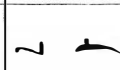
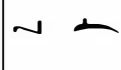
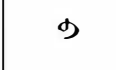
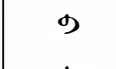
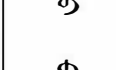
Kalmukça[1], Moğolca, Mançu gibi diğer Tatar yazı türlerinin temelinde yine Süryani-Uygur yazısı yatar. Bu yazıların dikey olarak, yukarıdan aşağıya doğru yazılan sütun-satırları bizim satırlarımızdan farklıdır.

Estrangelo yazısında da belirttiğimiz gibi bu tip sütun kullanımı Süryani yazısının bir özelliğidir; LENORMANT (Essai II 50 ff) bunu tarihsel açıdan kanıtlamıştır. Burada yer alan alfabe VÁMBÉRY'den alınmıştır.

UYGUR YAZISI

Sonda	Ortada	Başta	Değer	Sonda	Ortada	Başta	Değer	Sonda	Ortada	Başta	Değer
ا ـا	ـا	ا	a, e	م	ـمـ	مـ	m	ۏ	ۏ	ۏ	š
ى	ـى	ى	i, y	ل	ـلـ	لـ	l	ه	ه	ه	v, u
ۇ	ـۇ ـو	ۇ ـو	o, u, ö, ü	ر	ـر	ر	r	ۆ			h, ح
ن ڭ	ـنـ	نـ	n	ت د	ـتـ ـدـ	تـ دـ	t, d	ۋ			ʒ, ع
ب ۋ	ـبـ	بـ	b, p, f, v	ۇ	ـۇ	ۇ	i, y	ـە ـۆ ـۇ			h, ه
ك گ	ـكـ ـگـ	كـ	k, g	ج	ـجـ	جـ	tš, dž				
خ	ـخـ ـقـ	قـ	k, χ	س	ـسـ	سـ	s, z				

MOĞOLCA

Kalmukça				Değ.	Moğolca			Değ.
Sonda	Ortada	Başta	İzole		Sonda	Ortada	Başta	
				a				a
				ę				ę
				i				i
				o				o
				u				u
				ö				ö
				ü				ü
				n				n
				b				b
				p				
				χ				χ
				g (a. o. u)				γ
				k				k
				g (e. i, ü)				g
				m				m
				l				l
				r				r
				t				t
				d				d
				y				y
				ts				ts
				dz				dz
				s				s
				š				š
				w				w

GALİK

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	a		au		ga		ṭha		pa		sa
	ā		ā		gha		ḍa		pha		ša
	i		aḥ		ṅa		ḍha		ba		ša
	ī		ṛ, ri		tša		ṇa		bha		ha
	u		ṝ, rī		tša		ta		ma		ksa
	ū		ḷ, li		dža		tha		ra		*durak-lama*
	e		ḹ, lī		džha		da		la		*nokta*
	ai		ka		ńa		dha		ya		
	o		kha		ṭa		na		wa		

İmparator CENGİZ HAN sayesinde Süryani-Uygur yazısı Moğollara da ulaştı ve onlar tarafından benimsendi. Bu yazıyı Moğolcaya uyarlamak için çok fazla değişiklik gerekmiyordu. Kalmukça adı verilen Batı Moğol yazısıyla *Akšar* adı verilen Doğu Moğol yazısı arasındaki fark, işte bu değişikliklerde yatar. KUBİLAY HAN'ın, SAADŽA BANDIDA adlı lamayı Moğolistan'da Budizmi yayması için Tibet'ten kendi ülkesine getirtmesinden sonra, Doğu Moğol yazısına bazı eklemeler yapıldı. Her ne kadar Budist kutsal kitapları Tibet dilinde yazılmış olsalar da, Moğollar Hint dininin yayılmasıyla birlikte yeni kelimelerle zenginleşen dillerini kendi yazılarına uyarlamayı seçtiler. Birleştirmeler ve okuma işaretleri ekledikleri yazılarına *Galik* adı verilir.

1599 yılında Moğol yazısı İmparator TAITSU-TERGI'nin emriyle yazmanlarından biri; ERDENİ-BAKŠI (değerli bilgin) ve GAGAI DŽARGUTSI tarafından Mancu diline de uyarlandı ve alfabe, yine hükümdarın emri doğrultusunda, 1641 yılında DAKHAI BAKKHI tarafından eklenen çengel ve noktalarla zenginleştirildi. *k'h, g'h, χ'h, tšh, džh, ts, dz, ž* ve *į* sesleri Çincedir. Noktalama işaretleri olarak, kısa duraklamalarda ᠄ işaretinden faydalanılır, ᠅ işareti nokta görevi görür.

MANÇU YAZISI

İzole	Başta	Ortada	Sonda	Değer	İzole	Başta	Ortada	Sonda	Değer
				a					s
				e					dz
				i					ts
				o					š
				ụ					ž
				u					ṭ
				ā					ḍ
				n					t
				k					d
				g					tš
				χ					tšh
				k′					dž
				ǵ					džh
				χ́					l
				ḱh					r
				ǵh					m
				χ́h					y
				b					v
				p					f

(e, ei, i'den önce) (a, o, u'dan önce)

(e, u'dan önce) (a, o'dan önce)

Bileşik harfler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	bi		ki		mo		il		ai		au
	bo		ku		mụ		rl		ei		ụa
	bụ		ma		gk		ml		oi		ụe
	bu		me		gg		re		ui		ị
	pi		mi		al		ye		ụi		

K, g, χ, t ve *d* sesleri *a, o, u* ünlülerinden önce boğazsıl ve boğazsıldışsıl telaffuz edilirken, aynı sesler *e, u, i* ünlülerinden önce damaksıl ve dişsil telaffuz edilir. Bu harfler birinci durumda *k, g, χ, t, ḍ* seslerini, ikinci durumda ise *ḱ, ǵ, χ́, t, d* seslerini alırlar.

HİNT YAZILARI

Hint yazılarının en önemli özellikleri, sesçil göstergelerinin zenginliği, kendilerine özgü ünlü tanımlaması ve sayılama sistemidir. Sayılama sistemi Araplar tarafından da benimsenmiş ve onların sayesinde Avrupa'ya yayılmıştır.

Bilinen Hint yazılarının en eskisi, İÖ 3. yüzyıldan kalma, *Magadhi*[1] yazısı, bütün Hint yazılarının atası olarak görülür. *Devanagari*[2] yazısı, Magadhi yazısında var olmayan göstergeler de içerir. Veda kitaplarının[3] yazısının, birçok farklı yazı türü birleştirilerek yaratılmış olduğu kabul edilir. İnsan gelişiminin basitten karmaşığa doğru ilerlediği gerçeğini de göz önünde bulundursak, bu sonuç çok mantıklıdır.

Kuzeybatı Hindistan yazıları, *Sindhi*[4] ve *Multani*[5], Kenan yazıları gibi ünlü içermeyen dizgelerle yazılır. Göstergelerinin formları Ortaçağ Pers yazılarına benzerlik gösterirken, bazı Devanagari göstergelerinin ilk biçimlerini de açıkça belli ederler. İşte bu sebeplerden dolayı bu yazılar özellikle paleografik önem taşırlar.

Dravid[6] ve *Malayalam* yazılarında orijinal şekillerle karşılaşmamız, geçmişte doğu, batı, kuzey ve güneyde birçok farklı Hint kültür merkezi ve bununla bağlantılı olarak birçok farklı yazı türü oluşmuş olduğunun bir kanıtıdır. Arilerin, Batıdan Hindistan'a yayıldıklarını ve yerel halkı boyunduruk altına aldıklarını göz önünde bulundurarak, yazıların gelişimini de bu coğrafi yönde araştırmamız gerekir.

Devanagari adı verilen Brahman[7] yazısı, bu dil ve yazı karışımının doruk noktasını temsil eder. Budizm İÖ 5. yüzyılda meydana çıkmış ve bir süre Brahmanizmin gerilemesine neden olmuştur. Fakat bu din 4. ve 5. yüzyılda Seylan ve Çinhindi'ne kadar gerilemiştir. Budist din kitaplarının yazısı Pali[8], halk dilinden birçok öğe barındırdığı gibi, Brahman din kitaplarının yazısı Devanagariden çok farklı göstergeler içerir. Bu yazı için benzer seslerin bir araya getirildiği yeni dilbilgisine göre uyarlanmış bir dizge kullanılır. Eski dizge bilinmemektedir.

KÂBİL YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
𑊀	a	𑊫 𑊬 𑊭	tša	𑊰	ta	𑊂 𑊃	ya
𑊁	i	𑊮 𑊯 𑊱 𑊲	tšha	𑊳 𑊴	tha	𑊄	ra
𑊀𑊺 𑊀𑊻	u	𑊵 𑊶 𑊷 𑊸 𑊹	dža	𑊵 𑊶	da	𑊅	la
𑊂	e	𑊺	džha	𑊷 𑊸	dha	𑊆	va
𑊃	o	𑊻	ńa	𑊹 𑊺	na	𑊇 𑊈 𑊉 𑊊	sa
𑊂𑊰 𑊂𑊱	ā	𑊼	ṭa	𑊽 𑊾	pa	𑊋	ša
𑊾	ka	𑊼	ṭha	𑊾𑊿	pha	𑊌	ša
𑊾𑊿 𑊾𑊿𑊾	kha	𑊽 𑊾 𑊿	ḍa	𑊿 𑊾	ba	𑊍 𑊎	ha
𑊿	ga	𑊿	ḍha	𑊿	bha		
𑊿	gha	𑊾	ṇa	𑊾	ma		

Bileşik harfler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
𑊾𑊾	ko	𑊿	tsa	𑊿	phsa	𑊾𑊾	yu	𑊾𑊾	rā	𑊾𑊾	ši
𑊾𑊾	ku	𑊾	tra	𑊾	bu	𑊾𑊾	yā	𑊾𑊾	li	𑊾𑊾	šo
𑊾𑊾	khsa	𑊾	tro	𑊾𑊾	bhra	𑊾𑊾	re	𑊾𑊾	lu	𑊾𑊾	šwa
𑊾𑊾	tšu	𑊾	di	𑊾𑊾	mā	𑊾𑊾	ri	𑊾𑊾	wi	𑊾𑊾	ška
𑊾𑊾	tše	𑊾	dhi	𑊾𑊾	me	𑊾𑊾	rta	𑊾𑊾	ha	𑊾𑊾	šṭa
𑊾𑊾	ṭhi	𑊾𑊾	ni	𑊾𑊾	mi	𑊾𑊾	rdha	𑊾𑊾	sā	𑊾𑊾	stra
𑊾𑊾	tta	𑊾	pi	𑊾𑊾	mo	𑊾𑊾	rma	𑊾𑊾	se	𑊾𑊾	sta
𑊾𑊾	tā	𑊾	pu	𑊾𑊾	mu	𑊾𑊾	rmi	𑊾𑊾	si	𑊾𑊾	spa
𑊾𑊾	ti	𑊾	pra	𑊾	mā	𑊾𑊾	rwa	𑊾𑊾	sya		
𑊾𑊾	to	𑊾	pā	𑊾𑊾	ye	𑊾	rš	𑊾𑊾	še		

Yazıtlarda ve sikkelerde karşımıza çıkan bu yazı, miladi takvimin ilk yıllarında Kâbil'de kullanılmıştır. Kâbil yazısı, ünlü tanımlaması ve göstergelerinin sayısı açısından Hint yazılarına benzerlik gösterir. Bu dizgenin Kâbil'de, Hintçe sözcükleri yazmak için kullanılmış olması, Kâbil ve Hint yazılarının benzerliğinin sebebi olabilir. Ancak bu yazının sağdan sola doğru yazılması Hint yazısının prensibine ters düşer. Ayrıca göstergelerin şekillerine de bilinen başka herhangi bir alfabede rastlamıyoruz. Hint alfabesinde kullanılan benzer göstergelerin tamamen farklı sesleri ifade etmeleri, bu yazının Hint yazısından türemiş olmadığının bir kanıtıdır.

Bu yazıyı, aynı tarihlerde kullanılmış olan Magadhi yazısıyla karşılaştırırsak, şu farklılıkları örnek olarak gösterebiliriz: + Kâbil yazısı *tha*, Magadhi yazısı *ka*; ∧ Kâbil yazısı *ya*, Magadhi yazısı *ga*; ꞁ Kâbil yazısı *a*, Magadhi yazısı *kha*. Buna karşın, Pali yazısında bulunan ⊓ *ša* göstergesi, Kâbil yazısındaki ᛏ *ša* göstergesinden türetilmiş olabilir.

SİNDHİ VE MULTANİ YAZILARI

Sindhi		Multani		Sindhi		Multani		Sindhi		Multani	
Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
𑋀	a	𑊀	a	𑋁	ṅa, ńa			𑋄	pha	𑊄	pha
𑋁	i	𑊁	i	𑋂	ṭa			𑋅	ba	𑊅	ba
𑋂	u	𑊂	u	𑋃	ṭha			𑋆	bha		
𑋃	ka	𑊃	ka	𑋄	ḍa	𑊄	ḍa	𑋇	ma	𑊇	ma
𑋄	kha	𑊄 𑊆	kha	𑋅	ṇa	𑊅	ṛa	𑋈	ya	𑊈	ya
𑋅	ga	𑊅	ga	𑋆	ta	𑊆	ta	𑋉	ra	𑊉	ra
𑋆	gha			𑋇	tha	𑊇	tha	𑋊	la	𑊊	la
𑋇	tša	𑊇	tša	𑋈	da	𑊈	da	𑋋	va	𑊋	va
𑋈	tšha	𑊈	tšha	𑋉	dha	𑊉	dha	𑋌	sa	𑊌	sa
𑋉	dža	𑊉	dža	𑋊	na	𑊊	na	𑋍	ha	𑊍	ha
𑋊	džha			𑋋	pa	𑊋	pa	𑋎	tra	𑊎	tra

Bu yazı türlerinin çok önemli iki özelliği vardır: Birincisi, bu yazılarda, Sami yazılarında olduğu gibi, kelime ortasındaki ünlüler yazılmaz (örneğin, Sindhi 𑋆𑋉𑋃 *tuhidžo*). İkincisi, göstergeler hem Sami yazısına şekil benzerliği gösterir, hem de Pali yazısına benzemeyen göstergeler, Devanagari yazısında da kullanılır (𑋃 göstergesi Pehlevi sikkelerinde de aynı ses değerini taşır; 𑋄 göstergesi Arami yazısındaki 𐡊 göstergesi ile eşdeğerlidir; 𑋆, Fenike yazısındaki 𐤇 χ şeklini, 𑋇 ise yine Fenike yazısındaki 𐤔 *š* göstergesini anımsatır). Ayrıca Devanagarinin, yazıtlar haricinde kullanılan şekillerinde Sindhi ve Multani göstergeleriyle bazı benzerlikler vardır: Devanagari क *ka*, Multani 𑊃; Devanagari ख *kha* (yazıtlarda 𑌦), Sindhi 𑋆 *gha*. Devanagari ग, yazıtlarda kullanılan 𑌗 şeklinden veya Sindhi 𑋅 *ga* göstergesinden türemiş olabilir. Devanagari ष *tša*, Sindhi 𑋈 *tšha* göstergesidir; fakat yazıtlarda ळ *tša* göstergesi, Devanagari ल *la* göstergesine benzer. Devanagari ण, Sindhi 𑋅 (yazıtlarda 𑌣 *ṇa*); Devanagari ट, Sindhi 𑋋 (yazıtlarda 𑌟); Devanagari फ *p*, Sindhi 𑋋 (yazıtlarda 𑌪).

Sindhi ve Multani yazılarındaki bu farklılıklar, basit bir benzerliğin söz konusu olmadığının kanıtıdır. Sindhi yazısında 𑋇 *tša* sesini, Multani yazısında 𑊇 *ra* sesini temsil eder. 𑋇 Sindhi yazısında *tha*, 𑊇 Multani yazısında *pha* sesini alır. Multani 𑊈 *tša* göstergesi, Sindhi 𑋇 *tša* göstergesine çok benzer.

Ari kabileler kuzeyden göç ettiklerinden, Kuzey Hindistan yazılarının Veda yazısının temelini oluşturduğunu düşünebiliriz. Hindistan yarımadasında, Budizmin yanında Magadhi yazısının yayılmasıyla, yerel yazı ikinci plana itildi. Göstergelerinin zenginliği ve kesin imla kuralları, bu yazının tercih edilmesine sebep oldu. Halkın yeğlediği yerel yazı, ilmi yazılarda yerini Devanagari yazısına bıraktı.

GUCARATİ YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
અ અ	a	અૉ અો	o	ૐ	tša	ણ	ṇa	ફ	pha	૫	va
આ અા	ā	અૌ અૌ	au	ૹ	dža	ત	ta	બ	ba	સ	sa
ઈ	i	ક	ka	ઝ	džha	થ	tha	ભ �absent	bha	શ	ša
ઉ	u	ખ	kha	ટ	ṭa	દ	da	મ	ma	હ	ha
ઊ	ū	ગ	ga	ઠ	ṭha	ધ	dha	ય	ya	૯	ṛa
ઋ	ṛ	ઘ	gha	ડ	ḍa	ન	na	ર	ra		
અૅ ૨	e	ચ	tša	ઢ	ḍha	પ	pa	લ	la		

Bileşik harfler

કા	kā	ૐુ	tšhu	ડુ	ḍu	દૂ	dū	મૂ	mū	શા	šā
કુ	ku	ૐૂ	tšhū	ડૂ	ḍū	ધા	dhā	યા	yā	શુ	šu
કૂ	kū	ઙા	džā	ઢા	ḍhā	ધુ	dhu	યુ	yu	શૂ	šū
ખા	khā	ઙા	džā	ઢુ	ḍhu	ધૂ	dhū	યૂ	yū	હા	hā
ખુ	khu	જુ	džu	ણા	ṇā	ના	nā	રા	rā	હુ	hu
ખૂ	khū	જૂ	džū	ણુ	ṇu	નુ	nu	રુ	ru	હૂ	hū
ગા	gā	ઝા	džhā	ણૂ	ṇū	નૂ	nū	રૂ	rū	ક્ર	kra
ગુ	gu	ઝુ	džhu	તા	tā	પા	pā	લા	lā	ફ્ય	phya
ગૂ	gū	ઝૂ	džhū	તુ	tu	પુ	pu	લુ	lu	ક્ષ	kša
ઘા	ghā	ટા	ṭā	તૂ	tū	બા	bā	લૂ	lū	ક્ષા	kšā
ઘુ	ghu	ટુ	ṭu	ત્ર	tra	બુ	bu	વા	va		
ઘૂ	ghū	ટૂ	ṭū	થા	thā	બૂ	bū	વુ	vu		
ચા	tša	ઠા	ṭhā	થુ	thu	ભા ભા	bhā	વૂ	vū		
ચુ	tšu	ઠુ	ṭhu	થૂ	thū	ભુ	bhu	સા	sā		
ચૂ	tšū	ઠૂ	ṭhū	દા	dā	મા	mā	સુ	su		
છા	tšhā	ડા	ḍā	દુ	du	મુ	mu	સૂ	sū		

Ünlüler: ક ka, કા kā, કિ ki, કી kī, કુ ku, કૂ kū, કે ke, કો ko, કૌ kau, ક઼ kā, અર્ક ark.

Gucarati yazısının, Gucarat[9]'ta bulunan Gupta Hanedanlığı[10] yazıtları ile herhangi bir akrabalığı yoktur; fakat bu yazı *Sindhi* yazısı ile *Devanagari* yazısı arasında bir ara aşama özelliği taşır. Bu aşamada birçok gösterge henüz kullanılmıyor (örn., *ṅ*, *ń*), birçok gösterge birleştirilmiyor ve sadece ünlü yoksa yan yana yazılıyordu (örn., સ્વર્ગસ્થા *swargmā*, Sanskritçe स्वर्गस्थ *swargastha*), ancak, Devanagari yazısındaki gibi, bazı ünlü göstergeleri kullanılıyordu. Lepsius tarafından yayımlanan alfabede *ī, ū, ai, au, ṅa, ń̇a, ša* ses birimleri için Devanagari göstergeleri kullanılmış ve ayraç içine alınmıştır.

SİH YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ਅ	a	ਔ	au	ਝ	džha	ਦ	da	ਰ	ra	ੜ	rha
ਆ	ā	ਕ	ka	ਞ	ńa	ਧ	dha	ਲ	la	ਲ਼	lha
ਇ	i	ਖ	kha	ਟ	ṭa	ਨ	na	ਵ	va	ੜ	rha
ਈ	ī	ਗ	ga	ਠ	ṭha	ਪ	pa	ੜ	ṛa	ਸ਼	š
ਉ	u	ਘ	gha	ਡ	ḍa	ਫ	pha	ਸ	sa	ਜ਼	z
ਊ	ū	ਙ	ṅa	ਢ	ḍha	ਬ	ba	ਹ	ha	ਲ਼	ḷa
ਏ	e	ਚ	tša	ਣ	ṇa	ਭ	bha	ਗ੍ਯ	gya	ਤ੍ਰ	tr
ਐ	ai	ਛ	tšha	ਤ	ta	ਮ	ma	ਨ	nha		
ਓ	o	ਜ	dža	ਥ	tha	ਯ	ya	ਮ	mha		

Ünlüler: ਕਾ kā, ਕਿ ki, ਕੀ kī, ਕੁ ku, ਕੂ kū, ਕੇ ke, ਕੈ kai, ਕੋ ko, ਕੌ kau, ਕਂ kā, ਕ੍ਰ kṛa.

Rakamlar: ੧ 1, ੨ 2, ੩ 3, ੪ 4, ੫ 5, ੬ 6, ੭ 7, ੮ 8, ੯ 9.

Gurmukhi adı verilen Sih yazısında, yazı çizgisi üzerindeki göstergeler birleştirilirken, ünsüzler kendi aralarında birleştirilmez. ੍ işareti kelimelerin kısaltıldığını belirttiği gibi, bazı durumlarda ਝ ਞ ਣ ਨ ਮ göstergelerinin yerine de kullanılır.

KAŞMİRİ YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ॸ	a	ॲ	ḷ̥	ग	ga	ए	ṭa	ध	dha	र	ra
ॹ	ā	ॳ	ḹ	घ	gha	ठ	ṭha	न	na	ल	la
ऽ	i	ॴ	e	ए	ńa	ऋ	ḍa	प	pa	व	va
ॺ	ī	ॵ	ai	ॾ	tša	ॠ	ḍha	फ	pha, fa	ॼ	sa
ऽ	u	ॶ	o	ॿ	tšha	ऺ	ṇa	ब	ba	ष	šа
ॷ	ū	ॷ	au	ঀ	dža, za	ऊ	ta	ॼ	bha	स	ša
ट	ṛ̥	क	ka	ঁ	džha	थ	tha	म	ma	ह	ha
ए	ṝ̥	ॸ	kha	ञ	ńa	ॼ	da	य	ya		

Bileşik harfler

ক্য	kya	ৎম	tma	ন্	nu	ম্প	mpa	ৎস	sma	ষ্য	tšya
ৎস	tšu	ত্	tu	ঞ্	nya	র্দ্জ	rdža	শ্ব	swa	ক্ষ	tšhya
দ্য	džya	ন্ত্স	ntšu	প্র	pra	শ্ব	šu	হ্য	hya		

Ünlü birleştirmeleri: কা kā, কি kī, কু ku, কে ke, কং kā, কঁ k.

Rakamlar: ১ 1, ২ 2, ৩ 3, ৪ 4, ৫ 5, ৬ 6, ৭ 7, ৮ 8, ৯ 9. • 0.

MARATHİ YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
अ	a	क	ka	ञ	ña	न	na	ळ	ḷa
आ	ā	ख	kha	ट	ṭa	प	pa	व	va
इ	i	ग	ga	ड	ḍa	फ	pha	स	sa
उ	u	घ	gha	ढ	ḍha	ब	ba	श	šа
ऋ	ṛ	ङ	ṇa	ण	ṇa	भ	bha	ष	ša
ए	e	च	tša, tsa	त	ta	म	ma	ह	ha
ऐ	ai	छ	tšha, tsha	थ	tha	य	ya		
ओ	o	ज	dža, dza	द	da	र	ra		
औ	au	झ	džha, dzha	ध	dha	ल	la		

Bileşik harfler

स्व	swa	प्र	pra	ऩ	wā	क्ष	kša	न्त	nta
स्थ	stha	ॄ	pr	ऻ	hā	क्ष्य	kšya	द्ध्य	ddha
त्र	tra	ष्ढ	šḍha	ॳ	tu	ह्म	mha	क्त	kta
ज्य	džya	क्र	kra	त्य	tya	द्य	dya		

Ünlü birleştirmeleri: का kā, कि ki, कु ku, के ke, कै kai, को ko, कौ kau, र्क rk, क्‍ kā.

Dekkan'ın bir kısmında egemenliklerini sürdüren Marathalar, bu bölgede Sanskritçe konuşan tek halktır. Marathalar[11], Sanskritçeyi yazıya dökmek için *Bālbodh* adı verdikleri *Devanagari* yazısını ya da *Modi* adı verilen kendi yazılarını kullanırlar. Modi yazısı, *Gucarati* ile *Devanagari* arasında bir karaktere sahiptir; örneğin ञ *ña*, *Sindhi* ڃ ve *Devanagari* न göstergelerinin birleştirilmesinden oluşmuş olduğunu söyleyebiliriz. Modi ve Devanagari yazıları, harflerin satır hizasında birleştirilmesi (bizim yazımızdaki gibi harflerin alt hizasında değil, üst hizasında) ve ünlülerin birleştirilmesi gibi ortak özellikler gösterir; ancak Modi yazısında aşağı doğru inen çizgiler çok sık kullanılmaz ve bu çizgi şekli *ā*-sesli göstergelerde tek başına kullanılmaz. Ama örneğin या *yā* her iki yazı türünde de aynıdır. *İ* ve *ī* arasında, *u* ve *ī* arasında ayrım yapılmaz ve *tha* ses birimi için özel bir gösterge yoktur; bu ses *ta* veya ऩ olarak ifade edilir.

Sanskritçeye has *tš* ve *dž* sesleri sadece *e*, *i* ve *ī* seslerinden önce kendi seslerini temsil ederler; *a*, *o*, *u*, *ṛ* ve *ḷ* seslerinden önce *ts* ve *dz* olarak telaffuz edilirler. *Tša* ve *dža* seslerini belirtmek için, bazen *ya* göstergesi eklenir, bazen ise göstergenin altına bir nokta konur.

MAGADHİ YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
𑀅	a	𑀏	o	𑀣	tša	𑀥	ḍha	𑀧	pa	𑀮	la
𑀆	ā	𑀐	ka	𑀤	dža	𑀡	ṇa	𑀨	pha	𑀯	va
𑀇	i	𑀑	kha	𑀥	džha	𑀢	ta	𑀩	ba	𑀰	sa
𑀉	u	𑀒	ga	𑀦	ńa	𑀣	tha	𑀪	bha	𑀳	ha
𑀊	ū	𑀓	gha	𑀕	ṭa	𑀤	da	𑀫	ma		
𑀏	e	𑀔	ṅa	𑀖	ṭha	𑀥	dha	𑀬	ya		
𑀐	ai	𑀕	tša	𑀗	ḍa	𑀦	na	𑀭	ra		

Bileşik harfler

𑀖	khā	𑀤	dže	𑀜	to	𑀬𑁆𑀫	mha	𑀲	so	𑀲𑁆𑀲	ssi
𑀑	khe	𑀦	ńā	𑀝	tā	𑀬𑁆𑀫	mhi	𑀱	sta	𑀳	ho
𑀖	kho	𑀦	ńē	𑀞	do	𑀬	yo	𑀱	stā	𑀲𑁆𑀬	sya
𑀓𑁆𑀬	kya	𑀦	ńo	𑀟	no	𑀭	ra	𑀱	sti		
𑀒	go	𑀘	ṭe	𑀠	po	𑀭	ro	𑀱	ste		
𑀔	gho	𑀡	ṇe	𑀧𑁆	bhu	𑀮	lo	𑀱𑁆	stri		
𑀓𑁆𑀱	tšū	𑀡	ṇo	𑀪	bho	𑀯	wo	𑀲𑁆𑀫	sma		

Ünlü birleştirmeleri: 𑀅 kā, 𑀇 ki, 𑀈 kī, 𑀉 ku, 𑀊 kū, 𑀏 ke, 𑀐 ko, 𑀁 kā.

Magadha[12] (bugünkü *Bihar*), Ganj nehrinin kıyısında, aynı adı taşıyan krallığın başkentiydi. Budizm, beşiği olan bu krallıktan bütün Hindistan'a yayılmış, böylece Magadhi yazısı da diğer Hint yazılarını etkilemiştir. Alfabeleri karşılaştırarak, benzerlikleri kolayca görebiliriz.

Magadhi yazısında göstergeler birleştirilmez; eğer birkaç ünsüz aralarında hiçbir ünlü göstergesi olmadan arka arkaya geliyorsa, göstergeler alt alta yazılır. Bu kuraldan yola çıkarak, her tek başına kullanılan ünsüzün, bir *a*-sesi eklenerek okunması gerektiğini söyleyebiliriz.

Magadhi yazısını bundan önce bahsi geçen diğer Hint yazılarıyla karşılaştırırsak, bu yazının ne diğer yazıların atası olduğunu, ne de onlardan türediğini görürüz.

Farklı bölgelerde farklı yazı türleri gelişmiştir; Batıda *Sindhi* ve *Multani* yazıları oluşmuştur, kuzeyde oluşan *Magadhi* yazısı ise Budizm ile birlikte güney ve doğuya yayılmıştır.

Magadhi yazısı *Pali* yazısının modelini oluşturduğu gibi, Devanagari yazısında da bu yazıdan alınma birçok özelliğe rastlanır.

GUPTA HANEDANLIĞI YAZITLARI

Džirnar	Aşoka	Gucarat	Allahabad	Değer	Džirnar	Aşoka	Gucarat	Allahabad	Değer
𑀅	𑀅	𑀅	𑀅	a	𑀞	𑀞	𑀞	𑀞	ṭha
𑀆	𑀆	𑀆	𑀆	ā	𑀟	𑀟	𑀟	𑀟	ḍa
𑀇	𑀇	𑀇	𑀇	i	𑀠	𑀠	𑀠	𑀠	ḍha
		𑀈		ī	𑀡	𑀡	𑀡	𑀡	ṇa
𑀉	𑀉	𑀉	𑀉	u	𑀢	𑀢	𑀢	𑀢	ta
		𑀊		ū	𑀣	𑀣	𑀣	𑀣	tha
𑀏	𑀏	𑀏	𑀏	e	𑀤	𑀤	𑀤	𑀤	da
𑀐				ai	𑀥	𑀥	𑀥	𑀥	dha
𑀑	𑀑	𑀑	𑀑	o	𑀦	𑀦	𑀦	𑀦	na
	𑀒	𑀒	𑀒	au	𑀧	𑀧	𑀧	𑀧	pa
𑀋	𑀋	𑀋	𑀋	ṛ			𑀨	𑀨	pha
𑀓	𑀓	𑀓	𑀓	ka	𑀩	𑀩	𑀩	𑀩	ba
𑀔	𑀔	𑀔	𑀔	kha	𑀪	𑀪	𑀪	𑀪	bha
𑀕	𑀕	𑀕	𑀕	ga	𑀫	𑀫	𑀫	𑀫	ma
𑀖	𑀖	𑀖	𑀖	gha	𑀬	𑀬	𑀬	𑀬	ya
	𑀗	𑀗	𑀗	ṅa	𑀭	𑀭	𑀭	𑀭	ra
𑀘	𑀘	𑀘	𑀘	tša	𑀮	𑀮	𑀮	𑀮	la
𑀙	𑀙	𑀙	𑀙	tša	𑀯	𑀯	𑀯	𑀯	va
𑀚	𑀚	𑀚	𑀚	dža	𑀰	𑀰	𑀰	𑀰	sa
	𑀛			džha		𑀱	𑀱	𑀱	ša
𑀜	𑀜	𑀜	𑀜	ña		𑀲	𑀲	𑀲	ša
𑀝	𑀝	𑀝	𑀝	ṭa	𑀳	𑀳	𑀳	𑀳	ha

Ünlüler:	ka	gi	ghī	tšu	tšhū	de	dhai	mo	mau	kṛ	sya
Džirnar	𑀓	𑀖𑀺	𑀖𑀻	𑀘𑀼	𑀙𑀽	𑀚𑁂	𑀚𑁃	𑀓𑁄			𑀲𑁆𑀬
Aşoka	𑀓	𑀖𑀺	𑀖𑀻	𑀘𑀼	𑀙𑀽	𑀚𑁂	𑀚𑁃	𑀓𑁄	𑀓𑁅	𑀓𑁃	𑀲𑁆𑀬
Gucarat	𑀓	𑀖𑀺	𑀖𑀻	𑀘𑀼	𑀙𑀽	𑀚𑁂	𑀚𑁃	𑀓𑁄	𑀓𑁅	𑀓𑁃	𑀲𑁆𑀬
Allahabad	𑀓	𑀖𑀺	𑀖𑀻	𑀘𑀼	𑀙𑀽	𑀚𑁂	𑀚𑁃	𑀓𑁄	𑀓𑁅	𑀓𑁃	𑀲𑁆𑀬

Hindistan'ın farklı bölgelerinde bulunan yazıtlarda karşılaştığımız alfabelerin tümü Magadhi yazısına ait görünmektedir. Alfabelerdeki ufak farklılıkların sebebini, tarih farklarında (*Aşoka*[13] yazıtları İÖ 3. yüzyıl; *Gucarat* yazıtı İS 2. yüzyıl ve *Allahabad* yazıtı İS 5. yüzyıl) ve dış etkilerde bulabiliriz. İlk zamanlarda *a*-sesini simgeleyen birleştirme çizgisi bu yazıtlarda gittikçe yaygınlaşmaya başlamış ve sadece ünsüzlerden oluşan dizgeler kullanan birçok halk tarafından da kabul görmüştür (bkz. *Sindhi* yazısı).

TİBET YAZISI

Utšen	Umin	Khyu-gayi	Değer	Utšen	Umin	Khyu-gayi	Değer	Utšen	Umin	Khyu-gayi	Değer
			a				ńa				wa
			i				ta				ža
			u				tha				sa
			e				ta				'a
			o				na				ya
			ka				pa				ra
			kha				pha				la
			ka				pa				ša
			ña				ma				sa
			tša				tsa				ha
			tšha				tsha				
			tša				tsa				

Rakamlar:

Tibet yazısı, İS 7. yüzyılda Hint yazısından esinlenerek TONMI-SAMBHODA tarafından Tibet diline uyarlanmıştır. *Utšen* adı verilen eski tarz, kutsal kitaplarda kendini koruyabilmiştir ve *Gupta* yazıtlarına çok benzer bir karaktere sahiptir. Daha sonraları *Umin* adı verilen bir işlek yazı dizgesi ve *Khugayi* adlı daha da işlek karaktere sahip bir yazı türü gelişmiştir. Göstergeleri karşılaştırırsak, *ts, tš* sesleri için kullanılan göstergeler gibi birçok diğer göstergenin de sonradan geliştirildiğini görebiliriz. Sanskritçe kelimeleri yazabilmek için birçok ekleme yapılmıştır. Dişsil sesleri temsil eden göstergelerden, şekil değişiklikleri yardımı ile, *cerebral* sesleri temsil eden göstergeler yaratılmış ve dizgeye göstergesi eklenmiştir. Bu yüzden, yukarıdaki dizgeye, aşağıda belirtilen göstergeleri ilave etmek gerekir:

Utšen	Umin	Khyu-gayi	Değer	Utšen	Umin	Khyu-gayi	Değer	Utšen	Umin	Khyu-gayi	Değer
			ā				au				ṇa
			ī				ṭa				
			ū				ṭha				
			ai				ṭa				

Tibet dilinde *g, dž, b, d, dz* yumuşak sesleri yoktur, bu sesler sert telaffuz edilir. Sert sesler boğazsıl ve damaksıl olarak sınıflandırılır: ཀ *ka* (boğazsıl), ཁ *kha* (damaksıl), ག *ka.*

Ünlüler Hintçedeki gibi, ünlü işareti ile belirtilir; ཨ bileşik sesleri ifade eder: ཀི *ki,* ཀུ *ku,* ཀེ *ke,* ཀཻ *kai,* ཀོ *kau,* ཀཽ *kei,* ཀཾ *kao.*

Sekiz gösterge *ya* ile birleşir ve bu durumda ünsüzlerde de ses değişimi meydana gelir: ཏྱ *tya,* ཐྱ *tya, tšhya,* ཌྱ *tya,* སྱ *tša,* སྷྱ *tšha,* ཙྱ *tsa,* ཚྱ *ńa,* ཉྱ *ya.*

Yine aynı şekilde on dört gösterge *ra* ile birleşerek, ses değişimine uğrar: ཏྲ *ta,* ཐྲ *tha,* ཊྲ *ta,* ཋྲ *ta,* ཐྲ *tha,* ཎྲ *ta,* ནྲ *nra,* པྲ *ta,* ཕྲ *tha,* བྲ *pa,* མྲ *mra,* ཤྲ *ša,* ཥྲ *sa,* ཧྲ *ha.*

Genel olarak, Tibetçenin yazım kuralları çok karmaşıktır, çoğu kez ünsüzler sessizdir. Örneğin, ünsüzlerden önce, kelime başında གདབམཨ sessizdir. Bu yüzden: གསར *sa,* གཤོ *ša,* གཉོ *ńa,* དབར *pa,* དངོ *ńa,* དཟུ *ńa,* བསར *sa,* བཙོ *tsa,* བདུ *ta,* མཉོ *ńa,* མཚོ *tsa,* མཛེ *dza,* ཨཚོ *tša,* ཨཁོ *kha,* ཨགོ *gda.* Kelime sonunda ཀཁགདནསམ sessizdir. Bu yüzden: མསར ma, གསར ka, གཟགསར sa, ཨབསགསར pha, གཞགསར ža.

Ünlülerden önce *r,* göstergenin üzerine konan ྀ işareti ile ifade edilir: fakat bu gösterge genellikle sessizdir (örneğin, རྟོ་རྗེ་བཀས་བློན་ *to-rdze-traden*). Bu göstergeler dikkat çekicidir: ལྀ *la,* ལཱྀ *la,* ལྂ *la,* ཌྀ *da,* ཏྀ *la,* ལ྄ *la,* ཀྵ *ka,* ཁྵ *ka,* ཉྫ *ńa,* ཙྷ *tša,* ཛྷ *dža,* ཏྲྀ *ta,* པྲྀ *pa,* བྲྀ *ba,* ལྷྀ *lha,* ཀྵྀ *ka,* གྷྀ *ga,* ཉྫྀ *ńa,* ཀྵྀ *ńa,* ཏྲྀ *ta,* ཌྲྀ *da,* ནྲྀ *na,* པྲྀ *pa,* ཕྲྀ *pha,* བྲྀ *ba,* མྲྀ *ma,* ཙྪྀ *tsa,* ཚྪྀ *tsa,* ཥྚྀ *tra,* ཥྛྀ *tra,* ཥྣྀ *pra,* ཥྤྀ *bra,* ཥྨྀ *mra,* ཥྣྀ *nra,* ཀྱྀ *kya,* ཁྱྀ *kya,* ཅྱྀ *tšya,* ཆྱྀ *tšhya,* ཤྱྀ *tšya,* ཉྱྀ *ńya.*

Sessiz göstergelerin ayrımının sebebi, Tibet dilinin tek heceliliğinde ve bu hecelerin çok farklı anlamlar ifade etme özelliğinde yatar. Örneğin, ངྀ *ńa* "ben", ཉྀ *ńa* "tef", ངག *ńa* "konuşma", སྨྲས *ńa* "büyü"; དབུ *u* "baş", དཀྱིལ *u* "merkez"; མཆོག *tšo* "Tanrı", ཆོས *tšo* "yasa"; སྤྱོད *tšyo* "iş, gerçek"; སྤུ *tu* "değirmen", དཏུག *tu* "dev"; བཅུ *tšhu* "10", ཆུ *tšhu* "su"; ཅུག *tšya* "el", ལྕགས *tšya* "demir"; ཇའ *tšah* "çay bitkisi"; དཔལ *phel* "mükemmel", ཕལ *phel* "çok": བ *pa* "inek", པོ *pa* "akıntı", སྤ *pa* "tenha yer", དཔའ *pa* "güç": ཉ *ńa* "balık", ཉི *ńa* "boyun"; ཀླུ *lhu* "yılan", ལྷུ *lhu* "yüksek, yüce", ལུ *lu* "vücut", ལ *la* (tanımlık), ལྟ *la* "komşu", ལགས *lah* "el, dirsek", ལྷ *lha* "Tanrı, ilahi", གཉིས *toń* "yüz", ཁྲི་ *toń* "1000"; སྐོ *ko* "kapı", གསོལ་ *ko* "seçim"; དགྲ *tra* "düşmanca", སྒྲ *tra* "ses", གཅགས *tra* "kan".

Yabancı sesler şu şekilde ifade edilir:

ཨབ *b;* མདཟ veya ཨདཟ ya da ཌ *d;* ཕ *f;* ཨཛ veya མཛ ya da ཛྲ *dž;* ཨག veya མག *g;* ཀྭ *qu;* ཀྵ *ks;* ཨཛྷ, མཛྷ, མཟ *dz.*

Kitapların başında, başlangıç işareti olarak ༀ ཿ || yer alır. ། virgülü, ་ işareti ise hece ayrımını belirtir.

PASSEPA

Göst.	Değer		Göst.	Değer		Göst.	Değer		Göst.	Değer	
	Moğol	Çin		Moğol	Çin		Moğol	Çin		Moğol	Çin
	a	yā		ka	ko		na			ha	ho
	i	i		kha	kho		pa	po		ya	ya
	ī	ī		ka	ko		pha	pho		ya	yē
	u	wū		ṅa	ṅo		pa	po		ra	'lō
	ū	hiu		tša	tše		ma	ma		la	lo
	o			tša			tsa	tsa		ša	še
	ō	u		tša	tše		thsa			sa	ša
	au	oa		ńa	ńi		tsa	že		ha	ḥō
	ē	yē		ta	tan		va	fō		fa	fa
	ai			tha	tha		ža	žo		'a	hia
	hu	kwa		ta	ta		za	sa		ko	'o

Moğol İmparatoru KUBİLAY HAN, Çin'i egemenliği altına aldıktan sonra, sarayındaki bilim adamlarına Moğollar için bir yazı sistemi geliştirmelerini emretti. Bu bilim adamları arasında, Tibet doğumlu, yetenekli bir genç olan PHAGS-PA (Çince telaffuzu ile PASSEPA), Moğolca ve Çince için, burada yer alan dizgeyi geliştirdi.

Bu yazıyı çok beğenen imparator, bu dizgenin hükümdarlığı altındaki diğer ülkelerde de kullanılmasını emretti. Eğer hükümdar emellerini gerçekleştirmiş olsaydı, Çin kelime yazısı yerini bu sesçil alfabeye bırakmış olacaktı. Kubilay Han'ın ölümünden sonra bu politikadan vazgeçildi.

Kare biçimli bir Tibet yazısı olan yukarıda gördüğünüz dizgeye, Moğollar tarafından *Dörböldskhin* adı verilirken, Tibetliler tarafından ise *Horyik* veya *Sop* adı verilir. Aşağıda yer alan, Çince ve Passepa yazısını karşılaştırabileceğimiz yazıt örneğinde de görebileceğiniz üzere, bu dizge, Çince gibi, yukarıdan aşağıya doğru yazılır; fakat satırlar Çincenin aksine soldan sağa doğru sıralanır.

Değer	Moğolca	Çince
kēön šaṅ		上 祭
miṅ then		天 令

KUTİLA VE ASSAM YAZITLARI

Kutila	Assam	Değer	Kutila	Assam	Değer	Kutila	Assam	Değer	Kutila	Assam	Değer
		a			ga			ṇa			ya
		ā			gha			ta			ra
		i			ṅa			tha			la
		u			tša			da			va
		ū			tša			dha			sa
		e			dža			na			ša
		ai			ńa			pa			ša
		o			ṭa			pha			ha
		ṛ			ṭha			ba			
		ka			ḍa			bha			
		kha			ḍha			ma			

Ünlü birleşmeleri

Kutila: kā, gi, ghī, tšu, tšhū, de, dhai, mo, mau, kṛ, sya.

Kutila yazıtı İS 10. yüzyıldan kalmadır. Assam yazıtının şekillerinden yola çıkarak, bu yazının da aynı tarihten kaldığını söyleyebiliriz.

Kutila yazıtı, Devanagari yazısına çok benzer bir dizge içerir, Assam yazısı ise Bengali yazısına benzerlik gösterir.

Bu iki yazı tarzına özerk yazı türleri olarak değil, Hint ve özellikle Devanagari yazısının gelişiminde yer alan aşamalar gözüyle bakılmalıdır (s. 145'te Assam yazı türünü bulabilirsiniz). *Assam* ya da *Asam*, ülkenin Sanskritçe adıdır; Pali dilinde *Ahåm* adını alır. Bu tür bir gelişme Zend ve Sanskritçede yaşanmıştır; Zend dilinde *h* sesi, Sanskritçede *s* sesini alır. Tibetçe *s* göstergesinin sessiz olması, bu göstergenin sadece s-sesini değil, *h* sesini de ifade ediyor olması ile açıklanabilir.

Kutila ve Assam yazıtlarında en çok göze çarpan özellik, bu yazıların Devanagari yazısına geçiş karakteri taşımalarıdır.

Kutila yazıtı neredeyse tam olarak Devanagari özellikleri gösterir. Assam yazıtını ise Bengali yazısının öncüsü olarak görebiliriz.

DEVANAGARİ

(A.W. v. SCHLEGEL'e Göre Eski Matbaa Yazısı)

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
अ	a	ऌ	ḷ	ग	a	ट	ṭa	ध	dha	र	ra
आ	ā	ॡ	ḹ	घ	ha	ठ	ṭha	न	na	ल	la
इ	i	ए	e	ङ	ṅa	ड	ḍa	प	pa	ऴ	ḷa
ई	ī	ऐ	ai	च	tša	ढ	ḍha	फ	pha	व	va
उ	u	ओ	o	छ	tžha	ण	ṇa	ब	ba	स	sa
ऊ	ū	औ	au	ज	dža	त	ta	भ	bha	श ष	šа
ऋ	ṛ	क	ka	झ	džha	थ	tha	म	ma	ष	ša
ॠ	ṝ	ख	kha	ञ	ńa	द	da	य	ya	ह	ha

Bileşik harfler

क	k-	ख	khva	च	tštša	ट्ट	ṭša	त्र	tra	ब्र	dbra
क्क	kka	ग	g-	च्च	tšńa	ट्ठ	ṭsa	त्व	tva	ब्ह	dbha
क्त	kta	ग्न	gn-	च्र	tšra	ठ्ठ	ṭhma	थ	th-	ब्ह्य	dbhya
क्त्य	ktya	ग्न	gna	च्व	tšva	ठ्य	ṭhya	द्उ	du	ब्ह्र	dbhra
क्त्र	ktra	ग्र	gr-	च्ह्म	tšhma	ड्ड	ḍḍa	द्ऊ	dū	द्म	dma
क्त्व	ktva	ग्र	gra	च्ह्य	tšhya	ड्ढ	ḍḍha	द्ऋ	dṛ	द्य	dya
क्न	kna	घ	gh-	च्ह्र	tšhra	ढ्ढ	ḍbha	द्ग	dga	द्र	dra
क्न्य	knya	घ्न	ghna	च्ह्व	tšhva	ड्य	ḍya	द्ग्य	dgya	द्र्य	drya
क्म	kma	घ्र	ghra	ज	dž-	ढ्न	ḍhṇa	द्ग्र	dgra	द्व	dva
क्य	kya	घ्ल	ghla	ज्न	džna	ढ्म	ḍhma	द्घ	dgha	द्व्य	dvya
क्र	kra	ङ्क	ṅka	ज्र	džra	ढ्य	ḍhya	द्घ्र	dghra	द्व्र	dvra
क्र्य	krya	ङ्क्ष	ṅkša	ञ	ń-	ण	ṇ-	द्द	dda	ध	dh-
क्ल	kla	ङ्ख	ṅkha	च्छ	ńtša	ण्ण	ṇṇa	द्द्र	ddra	ध्न	dhna
क्व	kva	ङ्ग	ṅga	ञ्ज	ńdža	त	t-	द्द्व	ddva	ध्र	dhra
क्ष	kš-	ङ्घ	ṅgha	ञ्ञ	ńńa	त्त	tta	द्ध द्ध	ddha	ध्व	dhva
क्ष	kša	ङ्ङ	ṅṅa	ट्स	ṭtsa	त्त्र	ttra	द्ध्न	ddhna	न	n-
ख	kh-	ञ्म	ṅma	ट्प	ṭpa	त्त्व	ttva	द्ध्य	ddhya	न्त	nt-
ख्न	khna	ञ्य	ṅya	ण्म	ṭma	न	tn-	द्न	dna	न्त	nta
ख्र	khra	च	tš-	ट्य	ṭya	न्न	tna	द्ब	dba	न्त्र	ntr-

DEVANAGARİ

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
क्त	ntra	प्य	pvya	म्व	mva	श्च	štša	र	s-	ह्न	hna
क्त्य	ntrya	फ	ph-	य	y-	श्न	šna	स्न	sna	ह्म	hma
क्त्व	ntva	फ्म	phma	र्	r-	श्र	šra	स्त्र	stra	ह्य	hya
न्न	nna	फ्य	phya	रु	ru	श्ल	šla	स्र	sr-	ह्र	hra
त्र	nra	ब	b-	रू	rū	श्व	šva	स्र	sra	ह्र्य	hrya
प	p-	ब्र	bra	ल	l-	ष	š-	स्ल	sla	ह्ल	hla
प्त	pt-	भ	bh-	ल्ल	lna	ष्ट	šṭa	स्व	sva	ह्व	hva
प्त	pta	भ्र	bhra	ल्ल	lla	ष्ट्य	šṭya	हु	hu	ह्व्य	hvya
प्न	pna	म	m-	व	v-	ष्ठ	šṭha	हू	hū		
प्र	pra	म्न	mna	व्र	vra	ष्ठ्य	šṭhya	हृ	hṛ		
प्ल	pla	म्र	mra	व्ल	vla	ष्ण	šṇa	हॄ	hṝ		
प्व	pva	म्ल	mla	श, ष	š-	ष्व	šva	ह्न	hṇa		

Rakamlar: १ 1, २ 2, ३ 3, ४ 4, ५ 5, ६ 6, ७ 7, ८ 8, ९ 9, ० 0.

Devanagari ya da Tanrılar şehrinin *(Benares veya Varanasi)* yazısı Brahmanların kutsal kitaplarının ve bu sayede de din ve hukuk dilinin yazısıdır. Bu alfabenin hem fonetiğine, hem de görünüşüne çok özen gösterilmiştir. *Devanagari* yazısında Hintçe ünlü tanımlaması ve ünsüz birlikteliği prensibi mükemmelleştirilmiştir.

Gelişimini, önceki sayfalarda açıklanan alfabeler doğrultusunda izleyebileceğimiz Devanagari yazısı, Hindistan'ın en gelişmiş yazı türü olarak, daha sonra diğer alfabeler için örnek teşkil etmiş ve bu yazıların göstergelerinin çoğalmasına neden olmuştur. Bu yazı türü, Brahmanların kutsal dili *Sanskritçe*, neredeyse bütün Hint halkı için anlaşılabilir olan Orta Kuzey Hindistan dili *Hindi* ve tam gelişmemiş eski yazı ile birlikte *Sindhi* dili için kullanılır.

Damaksıl grubundaki göstergelerin bugünkü telaffuzu *k′, g′, k″, g″* olmakla birlikte, bunlar önceleri *tš, dž, tšh, džh* olarak telaffuz edilmiş olmalıdır. Müslümanlıkla birlikte Hindistan'da Arapça ve Farsça kelimeler kullanıldığından, bu sesbirimlerini belirtmek için Devanagari göstergelerine noktalar eklenmiştir. Bu, yabancı dillerden aktarılan göstergeleri ve ünlü birleştirmelerini s. 134'te görebilirsiniz.

DEVANAGARİ

(Eski Elyazmalarına Göre Yeni Matbaa Yazısı)

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
अ	a	ऌ	ḷ̥	ग	ga	ट	ṭa	ध	dha	र	ra
आ	ā	ॡ	ḹ	घ	gha	ठ	ṭha	न	na	ल	la
इ	i	ए	e	ङ	ṅa	ड	ḍa	प	pa	ळ	ḷa
ई	ī	ऐ	ai	च	tša	ढ	ḍha	फ	pha	व	va
उ	u	ओ	o	छ	tšha	ण	ṇa	ब	ba	स	sa
ऊ	ū	औ	au	ज	dža	त	ta	भ	bha	श ष	ša
ऋ	ṛ̥	क	ka	झ	džha	थ	tha	म	ma	ष	ša
ॠ	ṝ	ख	kha	ञ	ńa	द	da	य	ya	ह	ha

Bileşik harfler

क	k-	क्ष	kša	घ्य	ghya	ज्झ	dždžha	द्ध्र	ḍhra	त्त	ttra
क्क	kka	क्ष्म	kšma	घ्र	ghra	ञ्	džń-	ण	ṇ-	त्न	tna
क्त	kta	क्ष्य	kšya	ङ्ख	ṅkha	ञ्ज	džńa	ण्ट	ṇṭa	त्म	tma
क्त्व	ktva	क्ष्व	kšva	ङ्ग	ṅga	ज्य	džya	ण्ठ	ṇṭha	त्म्य	tmya
क्थ्य	ktha	ख	kh-	ङ्घ	ṅgha	ज्र	džra	ण्ड	ṇḍa	त्य	tya
क्न	kna	ख्य	khya	ङ्घ्र	ṅghra	ज्व	džva	ण्ढ	ṇḍha	त्र	tra
क्म	kma	ग	g-	च	tš-	झ्	džha	ण्ण	ṇṇa	त्र्य	trya
क्य	kya	ग्य	gnya	च्च	tštša	ञ	ń-	ण्य	ṇya	त्व	tva
क्र	kra	ग्र	gra	च्छ	tštšha	ञ्च	ńtša	ण्व	ṇva	त्स	tsa
क्र्य	kra	ग्र्य	grya	च्म	tšma	ञ्ज	ńdža	त	t-	त्स्न	tsna
क्ल	kla	घ	gh-	छ्र	tšhra	ट्ट	ṭṭa	त्क	tka	त्स्य	tsya
क्व	kva	घ्न	ghna	ज	dž-	ठ्य	ṭhya	त्त	tta	थ	th-
क्ष	kš-	घ्म	ghma	ज्ज	dždža	ठ्र	ṭhra	त्त्य	ttya	थ्य	thya

DEVANAGARİ BİLEŞİK GÖSTERGELER

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
द्द	dṛ	ध्व	dhva	प्व	pva	म्य	mya	श्च	štša	स्त्र	stra
द्ग	dga	न	n-	प्स	psa	म्र	mra	श्य	štšya	स्थ	stha
द्घ	dgha	न्त	nta	ब	b-	म्स	msa	श्न	šna	स्न	sna
द्द	dda	न्त्र	ntra	ब्घ	bgha	र	y-	श्र	šra	स्प	spa
द्ध	ddha	न्द	nda	ब्ज	bdža	य	ya	श्ल	šla	स्फ	spha
द्ध्य	ddhya	न्द्र	ndra	ब्ट	bṭa	य्य	yya	श्व	šva	स्म्य	smya
द्न	dna	न्ध	ndha	ब्ध	bdha	रु	ru	श्श	šša	स्य	sya
द्ब	dba	न्न	nna	ब्ब	bba	रू	rū	ष	š-	स्र	sra
द्भ	dbha	न्म	nma	ब्भ	bbha	ल	l-	ष्ट	šṭa	स्व	sva
द्भ्य	dbhya	न्य	nya	ब्र	bra	ल्क	lka	ष्ट्न्य	šṭnya	ह	h-
द्म	dma	न्र	nra	भ	bh-	ल्प	lpa	ष्ट्य	šṭya	ह्र	hṛ
द्य	dya	न्स	nsa	भ्न	bhna	ल्म	lma	ष्ट्र	šṭra	ह्ल	hṇa
द्र	dra	प	p-	भ्य	bhya	ल्य	lya	ष्ट्र्य	šṭrya	ह्म	hma
द्व	dva	प्त	pta	भ्र	bhra	ल्ल	lla	ष्ट्व	šṭva	ह्य	hya
द्व्य	dvya	प्न	pna	म	m-	ल्व	lva	ष्ठ	šṭha	ह्र	hra
ध	dh-	प्प	ppa	म्न	mna	व ०	v-	ष्ण	šṇa	ह्ल	hla
ध्न	dhna	प्म	pma	म्प	mpa	व्य	vya	ष्म	šma	ह्व	hva
ध्म	dhma	प्य	pya	म्प्र	mpra	व्र	vra	ष्य	šya		
ध्य	dhya	प्र	pra	म्व	mva	ब्व	vva	स	s-		
ध्र	dhra	प्ल	pla	म्भ	mbha	श्र	š-	स्ख	skha		

Ünlü Birleştirmeleri

का kā, कि ki, की kī, कु ku, कू kū, कृ kṛ, कॄ kr̥̄, कॢ kḷ, कॣ kḹ, कॅ ke, कै kai,

को ko, कौ kau, कं kā, कँ kā, कः kaḥ, क+ kaχ, कॅ kaf, क्र् rk, क्रे rke, क् k.

Yabancı Göstergeler

अ़ ʾa, ह़ hʿa, क़ qa, ख़ χa, ग़ γa, स़ δa, s̲a, z̲a, त़ d̲a, ज़ δa, za, फ़ fa, अॅ ā, इॅ ī.

Rakamlar

१ 1, २ 2, ३ 3, ४ 4, ५ 5, ६ 6, ७ 7, ८ 8, ९ 9, ० 0.

LEPÇA[14] VEYA RONG YAZISI

Ünsüz göstergeleri								Bitim göst.		Ünlü göst.	
Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	ka		tha		tsha		wa		k		a
	kha		da		za		kla		m		ā
	ga		na		ya		gla		l		i
	ṅa		pa		ra		pla		n		ī
	tša		pha		la		fla		b, p		o
	tšha		fa		ha		bla		r		ō
	ža		ba		va		mla		t		u
	ńa		ma		sa		hla		ñ		ū
	ta		tsa		ša				ṅ		e

Bileşik harfler

	kya		phya		vya		hlya		bra		frya
	khya		fya		klya		aya		mra		brya
	gya		bya		glya		kra		hra		mrya
	tya		mya		plya		gra		krya		hrya
	thya		rya		flya		ṅra		grya		tra
	dya		lya		blya		prya		ṅrya		thra
	pya		hya		mlya		fra		prya		dra

Ünlü birleştirmeleri:

ḱa, kā, ki, kī, ko, kō, ku, kū, ke.

Bitim göstergeli heceler:

kak, kam, kal, kan, kap, kar, kat, kañ, kaṅ.

Rakamlar: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.

Himalaya dağlarının *Nepal*, *Tibet* ve *Bhutan* arasında kalan *Sıkım* bölgesinde yaşayan *Lepçaların* ya da diğer adıyla *Rongların* yazısının, diğer hiçbir Hint yazısıyla benzerliği yoktur. Bu yazıda ünsüzlerin bitim göstergeleri olarak kullanılması, sadece Amerikan yerlilerinin *Cree* ve *Tinne* yazılarından tanıdığımız bir özelliktir. Ünlü göstergelerinin dışında, vurgulama işareti olarak kullanılan ~ göstergesi bulunur ve bu işaret ünlünün boğazsıl, *i* sesinin ise uzun telaffuz edilmesi gerektiğini belirtir (MAINWARING G.B.).

NEPAL YAZILARI

Kaiti-Nagari	Randža	Bandžin-Mola	Değer	Kaiti-Nagari	Randža	Bandžin-Mola	Değer
𑐎	𑑛	𑰀	ka	𑐣	𑑢	𑰢	da
𑐏	𑑜	𑰁	kha	𑐤	𑑣	𑰣	dha
𑐐	𑑝	𑰂	ga	𑐥	𑑤	𑰤	na
𑐑	𑑞	𑰃	gha	𑐦	𑑥	𑰥	pa
𑐒	𑑟	𑰄	ṅa	𑐧	𑑦	𑰦	pha
𑐓	𑑠	𑰅	tša	𑐨	𑑧	𑰧	ba
𑐔	𑑡	𑰆	tša	𑐩	𑑨	𑰨	bha
𑐕	𑑢	𑰇	dža	𑐪	𑑩	𑰩	ma
𑐖	𑑣	𑰈	džha	𑐫	𑑪	𑰪	ya
𑐗	𑑤	𑰉	ńa	𑐬	𑑫	𑰫	ra
𑐘	𑑥	𑰊	ṭa	𑐭	𑑬	𑰬	la
𑐙	𑑦	𑰋	ṭha	𑐮	𑑭	𑰭	va
𑐚	𑑧	𑰌	ḍa	𑐯	𑑮	𑰮	sa
𑐛	𑑨	𑰍	ḍha	𑐰	𑑯	𑰯	śa
𑐜	𑑩	𑰎	ṇa	𑐱	𑑰	𑰰	ša
𑐝	𑑪	𑰏	ta	𑐲	𑑱	𑰱	ha
𑐞	𑑫	𑰐	tha				

Ünlü birleştirmeler: 𑐀𑐵 kā, 𑐁𑐵 kī, 𑐂𑐵 ku, 𑐂𑐶 kū, 𑐂𑐷 kṛ, 𑐂𑐸 kṝ, 𑐂𑐹 kḷ, 𑐂𑐺 kḹ.

Rakamlar: 𑑑 1, 𑑒 2, 𑑓 3, 𑑔 4, 𑑕 5, 𑑖 6, 𑑗 7, 𑑘 8, 𑑙 9, 𑑐 0.

Budizmin tüm özellikleriyle günümüze kadar korunmuş olduğu Nepal'de kitaplarda dört farklı yazı türü kullanılır: 1. *Nevari; Devanagari* ile neredeyse aynıdır. 2. *Kaiti-Nagari*, 3. *Randža*, 4. *Bandžin*-Mola. Bütün bu yazı türleri birbiriyle yakın akrabadır. 2. ve 3. yazılar satır hizasında birleştirilerek yazılırken, 4. yazıda göstergeler çengel ile birleştirilir. Bu çengelin zamanla çizgiye mi yoksa çizginin zamanla çengele mi dönüştüğü bilinmiyor. Çengel işaretinin 𑰿 a sesbirimini ifade ettiğini düşünürsek, ilk olasılık daha güçlüdür. O durumda *Bandžin-Mola* yazısı göstergelerin ayrı yazıldığı yazıdan bileşik yazıya geçişte bir aşama olmalıdır. Ayrıca *Bandžin-Mola Nevari* yazısı ile biçim benzerliği gösterir.

Ünlü tanımlaması Devanagari ile aynıdır. Rakamlarda Bengali yazısına benzerlikler görülür.

BENGALİ YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
অ	a	এ	e	ঙ	ṅa	ড	ḍa	প	pa	ল	la
আ	ā	ঐ	ai	চ	tša	ঢ	ḍha	ফ	pha	স	sa
ই	i	ও	o	ছ	tšha	ণ	ṇa	ব	ba	শ	ša
ঈ	ī	ঔ	au	জ	dža	ত	ta	ভ	bha	ষ	ša
উ	u	ক	ka	ঝ	džha	থ	tha	ম	ma	হ	ha
ঊ	ū	খ	kha	ঞ	ńa	দ	da	য	ya		
ঋ	ṛ	গ	ga	ট	ṭa	ধ	dha	য়	ia		
ঌ	ḷ	ঘ	gha	ঠ	ṭha	ন	na	র	ra		

Bileşik harfler

ট্ট	ṭi	শ্রী	śrī	ছ্ছ	tšhu	শ্ত	šta	ধু	dhu	†	*başlangıç*
ক্ল	kḷa	ক্র	kṛa	ড়	ra ়	ক্ষ্ম	khya	ষ্ণ	šńa	*	*mısra bitiş işaretleri*
শূ	šū	চ্চ	tštša	ঢ়	rha ঁ	প্র	pra	ত্র	tṛa	❋	
ণ্	rṇa	ন্ন	nna	শ্	śra	গু	gu	।	*mısra ayracı*		

Ünlü birleştirmeleri:

ক ka, কা kā, কি ki, কী kī, কু ku, কূ kū, কৃ kṛ, কৃ kḷ, কে ke, কৈ kai, কো ko, কৌ kau.

Rakamlar: ১ 1, ২ 2, ৩ 3, ৪ 4, ৫ 5, ৬ 6, ৭ 7, ৮ 8, ৯ 9, ০ 0.

Bengali ya da *Gaura* (adını tuğla ile inşa edilmiş ve şimdi yıkık durumda olan *Gaur* kentinden alır) yazısı, Sanskritçeye en yakın yazı türüdür. Sanskritçe ölü bir dil haline geldikten sonra, Bengali dili yüksekokulların eğitim dili ve ilmi yazılarda kullanılan dil haline geldi. Dizge, *Sindhi* yazısına benzer bazı arkaik özellikler taşır. Ancak bu dizge, *e* ünlüsünün önek olarak kullanılması ve ünsüzlere *o* ve *au* göstergelerinin eklenmesi gibi bazı *Pali* yazısı özellikleri de taşır.

Bu yazıda birleştirme çizgisi Devanagari yazısına kıyasla daha sık bölünmeye uğrar ve okuma işareti *virama*[15] kullanılmaz.

ORİYA[16] YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ଅ	a	ଓ	o	ଚ୍ଛ	tša	ଣ	ṇa	ବ	ba	ଶ	ša
ଆ	ā	ଔ	au	ଜ୍ଝ	dža	ତ	ta	ଭ	bha	ଷ	ša
ଇ	i	କ	ka	ଜ୍ଝ୍	džha	ଥ	tha	ମ	ma	ହ	ha
ଈ	ī	ଖ	kha	ଞ୍ଜ	ńa	ଦ	da	ଯ	ya	ଫ୍	fa
ଉ	u	ଗ	ga	ଠ	ṭa	ଧ	dha	ର	ra		
ଊ	ū	ଘ	gha	ଠ୍	ṭha	ନ	na	ଲ	la		
ଏ	e	ଙ	ṅa	ଡ	ḍa	ପ	pa	ଳ	va		
ଐ	ai	ଚ	tša	ଢ	ḍha	ଫ	pha	ସ	sa		

Bileşik harfler

କୀ	kī	କ୍ଷ	dždža	ତ୍ର	trtha	ଯୀ	yī	କ୍ଲ	lla	ଷ୍ଟ	šta
କୁ	ku	ଢ଼	ḍ	ଥ	thi	ଯୂ	yu	ଲ୍ୟ	lya	ଶ୍ୟ	šya
କ୍ର	kr	ଢ୍ମ	ḍhma	ଦୀ	dī	ର୍	ra	ସ୍ଥ	stha	ଷ୍ଟ୍ଷ	štš
କ୍ରି	kri	ଢ୍ଯୁ	ḍhyu	ଭ୍ୟ	dbha	ୀ	rī	ସ୍ପ	spa	ଃ	šr
କ୍ଷ	kša	ଢ୍ହ୍ର	ḍhr	ଦ୍ୱ	dwa	ୂ	ru	ସ୍ୱ	swa	ଶୁ	šu
ଖ୍ରୀ	khrī	ଣ୍ଠ	ṇṭha	ବ୍ଧ	dba	ୀ	rdha	ସ୍କ	sda	କ୍ଲ	hl
ଗୁ	gu	ଣ୍ଟ	ṇṭa	ନ୍ଦ	nda	ର୍ଯ୍ୟ	ryva	ସ୍ଫ	sha		
ଙ୍କ	ṅka	ଣ୍ଡ	ṇda	ପ୍ର	pda	ଲ	l	ସ୍ସ	ssa		
ଞ୍ଚ	ńtša	ତ୍ର	tra	ପ୍ର	pra	୍ଲା ୍ଲୀ	lā	ସ୍କ୍ର	ska		
ଞ୍ଛ	ńtša	ତ୍ୟ	tya	ବ୍ର	br	୍ଲୀ	lī	ସ୍ପ୍ର	spa		
ଞ୍ଛା	ńtšā	ତ୍ୱ	twa	ମ୍ଭ	mbha	୍ଲ୍ପ	lpa	ଶ୍ୱ	šwa		

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, arada ünlü olmaksızın, bir ünsüze eşlik eden ünsüzler kısaltma işaretleri ile belirtilir: ୍ୟ *y* (ünsüzden sonra), ୍ର *r*, ୍ୟ *v* (ünsüzün altında), ୍ଲ *l*, ୍ଞ *ń*, ୍ନ *n*, ୍ମ *m*, ୍କ *k*, ୍ଚ *tš*, ୍ଢ *ḍ*, ୍ଜ *dž*, ୍ଢ *ḍh*, ୍ତ *t*, ୍ଥ *th*, ୍ର *r*.

Ünlü birleştirmeleri:

କା kā, କି ki, କୀ kī, କୁ ku, କୂ kū, କୃ kṛ, କୄ kṝ, କୢ kḷ, କେ ke, କୈ kai, କୋ ko, କୌ kau, କଂ kā, କଃ kaḥ.

Rakamlar: ୧ 1, ୨ 2, ୩ 3, ୪ 4, ୫ 5, ୬ 6, ୭ 7, ୮ 8, ୯ 9, ୦ 0.

NARBADDA YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	a		ga		ṅa		ta		pha		la
	ā		gha		ṭa		tha		ba		va
	i		ṅa		ṭha		da		bha		sa
	ī		tša		ḍa		dha		ma		ša
	ka		tša		ḍha		na		ya		ša
	kha		dža		ṇa		pa		ra		ha

Ünlü birleştirmeler: kā, ke, ki, ku, ko, kša.

KRİŞNA YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	a		gha		ṭha		da		bha		sa
	ā		ṅa		ḍa		dha		ma		ša
	i		tša		ḍha		na		ya		ša
	ka		dža		ṇa		pa		ra		ha
	kha		ńa		ta		pha		la		
	ga		ṭa		tha		ba		va		

Ünlü birleştirmeler: kā, ke, ki, ku, ko, kša. džńa.

Hindistan'ın Narbadda ve Krişna (Kistna) ırmaklarının kıyılarında bulunmuş olan bu yazıtların çok önemli bir özelliği, *Gupta* Hanedanlığı yazıtları ile *Telugu* ve *Kannara* yazılarında karşılaştığımız şekiller arasında bir geçiş dönemi karakteri taşımalarıdır. Ayrıca bu yazıtlar sayesinde Telugu ve Kannara yazılarının anlaşılmaz gözüken, kendilerine has karakterlerini de açıklayabiliriz. *Narbadda* yazısı, *Gupta* Hanedanlığı yazıtlarına çok benzer göstergeler içerir. *Krişna* yazısı daha işlek karakterde bir yazı türüdür ve bu yazının daha da işlek formu Telugu yazısıdır. Süslemeler, Devanagari yazısındaki birleştirme çizgisinin sadece farklı biçimleridir.

Birçok göstergenin altına eklenen çizgi yardımı ile başka göstergeler oluşturulmuştur. Buradan, Telugu yazısının ilk zamanlar az sayıda gösterge içerdiği ve Sanskritçe sesbirimlerinin zenginliğine yeterli olabilmesi için geliştirilmiş olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

TELUGU YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
అ	a	ఎ	ē	చ ఛ	tša	ద	da	ల	la
ఆ	ā	ఐ	ai	జ	dža, dza	ధ	dha	ళ	ḷa
ఇ	i	ఒ	o	ఝ ఝు	džha	న న	na	వ ఏ	sa
ఈ	ī	ఓ	ō	ఞ ణ	ńa	ప ప	pa	శ	šša
ఉ ఁ	u	ఔ	au	ట	ṭa	ఫ ఫ	pha	ష ష	ša
ఊ ఁ	ū	క క	ka	ఠ ఠ	ṭha	బ	ba	హ హ	ha
ఋ	ṛ	ఖ	kha	డ	ḍa	భ	bha	ఱ	ṭ'a
ౠ	ṝ	గ గ	ga	ఢ ఢ	ḍha	మ మ	ma		
ఌ	ḷ	ఘ ఘ	gha	ణ	ṇa	య ఱు	ya		
ౡ	ḹ	ఙ ఙ	ṅa	త	ta	వ ప	va		
ఎ	e	చ చ	tša, tsa	థ	tha	ర ర	ra		

Bileşik göstergeler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
క్ష	kša	డు	ḍu	డ్డ	ddu	పొ	po	యా	yā	శి	ši
ఘ్నా	ghā	తె	te	ద్ధా	ddhā	ప్పు	ppu	రా	rā	షా	šā
చి	tši	త్తు	ttū	ధా	dhā	భూ	bhū	ఁ	-l	ష్ట	šṭa
ఝా	džā	త్ర	tra	నా	nā	మా	mā	ళ	lla	సా	sā
ఞా	ńā	దా	dā	న్న	nna	మ్మ	mma	ఫ్ర	vva	స్తా	stā

Ünlü birleştirmeleri: కా kā, కి ki, కీ kī, కు ku, కూ kū, కఌ kṛ, కౡ kṝ, కె ke, కే kē, కై kai, కొ ko, కో kō, కౌ kau.

Rakamlar: ౧ 1, ౨ 2, ౩ 3, ౪ 4, ౫ 5, ౬ 6, ౭ 7, ౮ 8, ౯ 9, ౦ 0.

Telinga veya diğer adıyla Telugu yazısı, Tamil ve Kannara ile birlikte Dravid dil öbeğinden Güney halkının yazısıdır.

Krişna Irmağı Yazıtına benzerlik gözlenebilen bu yazıda, harflerde yine bu yazıdan tanıdığımız üst çengeller ile karşılaşırız.

KANNARA[17] YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
ಅ	a	ಎ	e	ಞ ಜ	ṅa	ಣ ಱ	ṇa	ಮ ಮ	ma
ಆ	ā	ಏ ಎ	ē	ಚ ಚ	tša	ತ	ta	ಯ ಯ	ya
ಇ	i	ಐ	ai	ಛ ಛ	tšha	ಥ ಥ	tha	ವ ವ	va
ಈ ಈ	ī	ಒ ಒ	o	ಜ ಜ	dža	ದ ದ	da	ರ ರ	ra
ಉ	u	ಓ ಓ	ō	ಝ ಝ	džha	ಧ ಧ	dha	ಲ ಲ	la
ಊ	ū	ೌ	au	ಞ ಞ	ńa	ನ	na	ಸ ಸ	sa
ಋ	ṛ	ಕ ಕ	ka	ಟ ಟ	ṭa	ಪ ಪ	pa	ಶ ಶ	šа
ೠ	ṝ	ಖ	kha	ಠ ಠ	ṭha	ಫ ಫ	pha	ಷ ಷ	ša
ಌ	ḷ	ಗ ಗ	ga	ಡ ಡ	ḍa	ಬ ಬ	ba	ಹ ಹ	ha
ೡ	ḹ	ಘ	gha	ಢ ಢ	ḍha	ಭ ಭ	bha	ಱ ಱ	t'a

Bileşik göstergeler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ಕು	ku	ೈ	gai	ತೈ	tai	್	-n	ಭೂ	bhū	ವ	vu
ಕಿ	ke	ಞಾ	ṅā	ಟ್ಟು	ttu	ನಾ	nā	ಮ್ಮಾ	mmā	ವೂ	vū
ಕೋ	kō	ಞು	ṅu	ಟ್ಟೆ	tte	ನಿ	ni	ರಾ	rā	ವೃ	vṛ
ಕ್ಷೆ	kša	ಡೆ	ḍe	ತ್ರ	tra	ನೀ	nī	ರೆ	re	ವೄ	vṝ
ಗಾ	gā	ಡೊ	ḍō	ದಾ	dā	ನು	nu	ಲಾ	lā	ವೇ	ve
ಗಿ	gī	ತಿ	ti	ದಿ	di	ನೆ	ne	ಲೂ	lū	ವ್ವು	vvu
ಗು	gu	ತೀ	tī	ದೀ	dī	ನ್ನ	nna	ಲೊ	lō	ಷಾ	šā
ಗೆ	ge	ತು	tu	ದೆ	de	ಪು	pu	ಶ	yā	ಷ್ಟ	šṭa
ಗೀ	gē	ತೆ	te	ಡ್ರಿ	dri	ಪ್ರ	pra	ವಾ	vā	ಹೋ	hō

Ünlü birleştirmeler: ಕಾ kā, ಕಿ ki, ಕೀ kī, ಕು ku, ಕೂ kū.

Kannara yazısı, Telugu yazısı ile komşu ve yakın akrabadır. Elyazmalarında bazı durumlarda farklılıklarla karşılaşılabildiği için, burada gösterilen alfabede bileşik harflere de yer verilmiştir.

TAMİL YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
அ	a	இ	i	ஈ	ī	உ	u	ஊ	ū
க	ka	கி	ki	கீ	kī	கு	ku	கூ	kū
ச	tša	சி	tši	சீ	tšī	சு	tšu	சூ	tšū
ட	ṭa	டி	ṭi	டீ	ṭī	டு	ṭu	டூ	ṭū
ற	t'a	றி	t'i	றீ	t'ī	று	t'u	றூ	t'ū
த	ta	தி	ti	தீ	ī	து	tu	தூ	tū
ப	pa	பி	pi	பீ	pī	பு	pu	பூ	pū
ந	ṅa	நி	ṅi	நீ	ṅī	நு	ṅu	நூ	ṅū
ஞ	ńa	ஞி	ńi	ஞீ	ńī	ஞு	ńu	ஞூ	ńū
ண	ṇa	ணி	ṇi	ணீ	ṇī	ணு	ṇu	ணூ	ṇū
ன	ǹa	னி	ǹi	னீ	ǹī	னு	ǹu	னூ	ǹū
ந	na	நி	ni	நீ	nī	நு	nu	நூ	nū
ம	ma	மி	mi	மீ	mī	மு	mu	மூ	mū
ய	ya	யி	yi	யீ	yī	யு	yu	யூ	yū
ர	ḷa	ரி	ḷi	ரீ	ḷī	ரு	ḷu	ரூ	ḷū
ல	la	லி	li	லீ	lī	லு	lu	லூ	lū
ழ	ṛa	ழி	ṛi	ழீ	ṛī	ழு	ṛu	ழூ	ṛū
ர	ra	ரி	ri	ரீ	rī	ரு	ru	ரூ	rū
வ	va	வி	vi	வீ	vī	வு	vu	வூ	vū

Rakamlar

க 1, உ 2, ரு 3, சு 4, ரு 5, சூ 6, எ 7, அ 8, கூ 9, ஔ 10, ற 100, கூ 1000.

Şu ünlüler birleştirilmez: எ *e*, ஏ *ē*, ஐ *ai*, ஒ *o*, ஓ *ō*, ஔ *au*.

Bunun yerine, *e* sesli göstergeler kelimenin önüne, *a* sesli göstergeler ise kelimenin arkasına konur: கெ *ke*, கே *kē*, கை *kai*, கொ *ko*, கோ *kō*, கௌ *kau*.

ஆ *ā* sadece *ŕ* ile birlikte ஶ *ŕā* olarak, *ṇ* �ணா *ṇā* ve *n* ஞா *ńā* olarak birleştirilir, bunun dışında ா olarak ünsüzün arkasına eklenir. Ünsüzün üzerinde yer alan bir nokta, ünlünün yazıda belirtilmediğini gösterir; örneğin, க் *k*, ட் *t*. ஓம் *Om* kutsal hecedir.

Tamil dilinde üç ses grubu vardır: Altı adet patlamalı ses (*k, tš ţ, t, p, ŕ*); altı adet burunsal ses (*ṇ, ṅ, ń, ǹ, n, m*); altı yarım ünlü (*y, r, ṛ, l, ḷ, v*).

MALABARİ (MALAYALAM, GRANTHAM) YAZISI

Eski	Yeni	Değer	Eski	Yeni	Değer	Eski	Yeni	Değer	Eski	Yeni	Değer
അ	അ	a	ഒ	ഒ	o	ട	ട	ṭa	ഭ	ഭ	bha
ആ	ആ	ā	ഓ	ഓ	ō	ഠ	ഠ	ṭha	മ	മ	ma
ഇ	ഇ	i	ഔ	ഔ	au	ഡ	ഡ	ḍa	യ	യ	ya
ഃം	ംഃ	i	ക	ക	ka	ഢ	ഢ	ḍha	ര	ര	ra
ഉ	ഉ	u	ഖ	ഖ	kha	ണ	ണ	ṇa	റ	റ	ṛa
ഊ	ഊ	ū	ഗ	ഗ	ga	ത	ത	ta	ല	ല	la
ഋ	ഋ	ṛ	ഘ	ഘ	gha	ഥ	ഥ	tha	ള	ള	ḷa
ഌ	ഌ	ṝ	ങ	ങ	ṅa	ദ	ദ	da	വ	വ	va
ൡ	ൠ	ḷ	ച	ച	tša	ധ	ധ	dha	ശ	ഽ	sa
ൠ	ൡ	ḹ	ഛ	ഛ	tša	ന	ന	na	ഷ	ഷ	ša
എ	എ	e	ജ	ജ	dža	പ	പ	pa	സ	സ	ša
ഏ	ഏ	ē	ഝ	ഝ	džha	ഫ	ഫ	pha	ഹ	ഹ	ha
ഐ	ഐ	ai	ഞ	ഞ	ńa	ബ	ബ	ba		ാ	d'a

Bileşik göstergeler (yeni)

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ു	ku	ൂ	tštšu	ൺ	ddha	ബ്ര	bra	യ്യ	yyu	ക്ഷ	šṭa
ൂ	kū	ജ്ജ	dždža	ദ്യ	dya	ഭ	bhu	ര	ru	ക്ഷ	šṭha
ൃ	kṛ	ഞ്ച	ńtša	ൻ	-n	ഭ്ര	bhū	ര്‍	rū	ഷ്പ	špa
ൄ	kku	ഞ്ഞു	ńńu	ന	nu	ഭൃ	bhṛ	ര്‍ഗ്ഗ	rgga	സൂ	sū
ൠ	kkū	ട	ṭu	ൽ	nṛ	ഭ്ര	bhra	ര്‍ത്ഥ	rtha	സ്ത	sta
ക്ര	kra	ട്ടു	ṭṭu	ന്ത	nta	മു	mu	ൽ	-l	സ്ത്ര	stra
ക്ല	kla	ങ്ക	ṇka	ന്തു	ntu	മൂ	mū	ലൃ	lu	സ്ഥ	stha
ക്ഷ	kša	ണ്ടു	ṇṭu	ന്ത്ര	ntra	മൃ	mṛ	ല്ക്കു	lkku	സ്മ	sma
ക്സ	ksa	ണ്മ	ṇma	ന്ദ	nda	മ്മ	mma	ല്പ	lpa	സ്ര	sra
ഗു	gu	ത്തു	tu	ന്ധ	ndha	മ്ല	mla	ല്മ	lma	സ്സു	ssu
ഗൃ	gṛ	ത്തൂ	tū	ന്ന	nna	്യ	-ya	ല്ല	lla	ഷ്മ	sha
ഗ്ദ	gda	ത്ര	tr	ന്മ	nma	യു	yu	ല്ലു	llu	ഹു	hu
ഗ്ന	gna	ത്ത	tta	ന്വ	nva	യ്ക	yka	ള	-v	ഹൂ	hū
ഗ്ര	gra	ത്തു	ttu	പു	pu	യ്ക്ക	ykka	വു	vu	ഹൃ	hṛ
ഘ്ര	ghra	ത്മ	tṛna	പൂ	pū	യ്ക്കു	ykku	വൂ	vṛ	ഌ	ḷ
ങ്ക	ṅka	ത്ര	tra	പ്ത	pta	യ്ത	yta	വ്വ	vva	ഌൂ	ḷḷa
ങ്കു	nku	ത്രു	tru	പ്ന	pna	യ്തു	ytu	ശു	šu	ൃ	ṛu
ങ്ങ	ńńa	ത്സ	tsa	പ്പ	ppa	യ്മ	yma	ശ്ച	štša	ൃ	ṛtu
ൗ	tšū	ദൂ	dū	പ്ര	pra	യ്മ	yma	ശ്ര	šru	ദ്രു	dru
ച്ഛ	tštša	ദൃ	dṛ	ബു	bu	യ്യു	yya	ശ്ശ	ššа		

Ünlü birleştirmeleri:

ക ka, കാ kā, കി ki, കീ kī, കു ku, കൂ kū, കെ ke, കൈ kai, കൊ ko, കൌ kau.

Rakamlar: ൧ 1, ൨ 2, ൩ 3, ൪ 4, ൫ 5, ൬ 6, ൭ 7, ൮ 8, ൯ 9, ൦ 0.

SİNHALA (SİNGHALA) YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
අ	a	ඓ	ai	ඝ	gha	ඨ	ṭha	න	na	ල	la
ආ	ā	ඔ	o	ඞ	ṅa	ඩ	ḍa	ප	pa	ළ	ḷa
ඉ	i	ඕ	ō	ච	tša	ඪ	ḍha	ඵ	pha	ව	va
ඊ	ī	ඇ	e̯	ඡ	tšha	ණ	ṇa	බ	ba	ෂ	sa
උ	u	ඈ	ē	ජ	dža	ත	ta	භ	bha	ශ	šа
ඌ	ū	ක	ka	ඣ	džha	ථ	tha	ම	ma	ෂ	ša
එ	e	ඛ	kha	ඤ	ña	ද	da	ය	ya	හ	ha
ඒ	ē	ග	ga	ට	ṭa	ධ	dha	ර	ra		

Bileşik harfler

ක්	k	ත්ව	tva	න්	n	භූ	bhu	ෘ	rī	සි	si
ක්‍ර	kra	ද	dā	නි	ni	මි	mi	ර්ග	rga	සු	su
ක්ෂ	kša	දි	di	නු	nu	මු	mu	ල්	l	ස්ව	sva
ග්	g	දු	du	න්ව	nva	ම්බ	mba	ලූ	lu	හි	hi
ඤ	ñña	දෙ	de̯	ප්	p	ය	y	ලූ	lū		
ට්‍	ṭi	ද්‍ර	dra	පි	pi	ර	r	ව්	v		
ට්‍	ṭī	ද්‍රි	dri	පු	pu	රා	rā	වී	vī		
ත්	t	ඩ	ddha	බ්	b	ෙ	ri	ස්	s		

Ünlü birleştirmeleri: කා kā, කි ki, කී kī, කු, කූ, ක්‍ර ku, කූ, ක්‍ර kū, කෙ ke, කේ kē. කෛ kai, කො ko, කෝ kō, කෑ ke̯, කෑ kē̯, කෘ kā, කෲ k.

Rakamlar: ෧ 1, ෨ 2, ෩ 3, ෪ 4, ෫ 5, ෬ 6, ෭ 7, ෮ 8, ෯ 9, ෦ 0.

Seylan, İskender zamanında Ταπροβάνη (adını *Tambapanni* şehrinden alır, Pali dilinde *Tamraparni*) olarak biliniyordu; Ptolemaios ona Σαλιχή (Hintçe *Sinhala* aslanlar diyarı) adını verdi. Buradan da Arapça *Serendib* (*dib* ada). Avrupa dillerinde ise *Zeilon* veya *Ceylon* adları türedi. Bu yazı *Malabari* yazısına çok benzer, sadece ondan daha narindir ve çizgileri daha kıvrımlıdır.

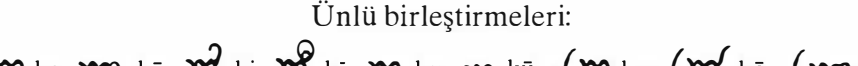
Budizm İÖ 322 yılında yerleştiği için, yazının ana karakteri Palidir. Ünsüzlerin üzerine eklenen ve sadece kelimenin sonunda değil, ortasında da yer alabilen okuma işareti ් *Virama*'nın kullanımı dikkat çekicidir. Viramanın, *Devanagari* ve *Pali* yazılarında karşılaştığımız gibi, ünsüz işaretinin altında yer almasına gerek yoktur ve bileşik göstergeler sadece ünlülerden oluşur. Bu işaret, *e* göstergesi ile kullanıldığı zaman uzunluğu belirtirken, *o* göstergesi ile birlikte *au* sesini ifade eder. *Virama* işareti *b* ve *w* seslerinde göstergelerin sondaki kuyruklarının çift çizilmesi ile belirtilir (බ් *b*, ව් *w*).

AHOM (ASSAM) YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	a		ńa		ta, da		pa, ba		ya		va
	ka, ga		tša, dža		tha, dha		pha, bha		ra		sa
	kha, gha		ńa		na		ma		la		ha

Ünlü birleştirmeleri:

ka, kā, ki, kī, ku, kū, ke, kē, ko,

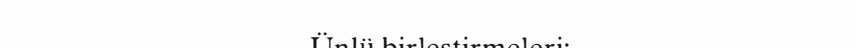

kō, kị, kai, kaị, kau, keu, koi.

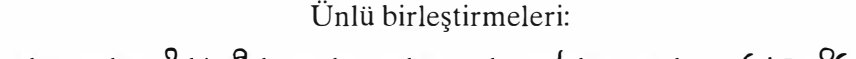
Ahom ya da Assam yazısı, Birman yazısına benzerlik gösterir; fakat bu yazı Pegu yazısına daha da yakındır. Ünlülerde bazı farklılıklar görülmesine rağmen, bu yazının Pegu yazısından türemiş olma olasılığı çok yüksektir.

PEGU[18] YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	a		ṅa		ta, da		pa, ba		ya		va
	ka, ga		tša, dža		tha, dha		pha, bha		ra		sa
	kha, gha		ńa		na		ma		la		ha

Ünlü birleştirmeleri:

ka, kā, ki, kī, ku, kū, ke, kē, ko, kō, kị,

kai, kaị, kau, keu, koi.

Pegu'ların diline de, insanlarına da *Mon*[19] adı verilir. Pegu yazısı Şan[20] yazısı ile özdeştir.

Birman yazısıyla akraba olan Pegu yazısının, bu yazıyı etkilemiş olduğu düşünülür.

Pegu, eskiden büyük bir devlet iken, Birmanlar ve Siyamlar tarafından ele geçirildi ve halkı onların köleleri oldu.

Siyam'da tarımla uğraşanların hâlâ Pegular olması, bu halkın eski zamanlarda çok medeni ve tarım toplumu olduklarını gösterir.

PALİ-BİRMAN YAZISI

Yazıt	Resim	Oyma	Değer	Yazıt	Resim	Oyma	Değer
			a				ḍa
			ā				ḍha
			i				ṇa
			ī				ta
			u				tha
			ū				da
			e ē				dha
			o				na
			ō				pa
			ka				pha
			kha				ba
			ga				bha
			gha				ma
			ṅa				ya
			tša				ra
			tša				la
			dža				va
			dža				sa
			ña				ša
			ṭa				ša
			ṭha				h

PALİ-BİRMAN YAZISI, BİLEŞİK GÖSTERGELER

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	kya		dždža		tva		bba		ru
	gā		ńtša		tvā		bbā		si
	gi		ṭi		ddha		mmā		sī
	ghā		ṭṭa		dva		mu		sī
	tši		ṇḍa		nu		mba		ssa
	tši		tā		nta		mbu		ūlhi
	štša		tā		ndha		yā		ā
	štšha		ti		nna		yya		ḥ
	tšya		tū						

Pali ya da *Bali*, Budistlerin kutsal kitaplarının dilidir ve Sanskritçe ile akrabadır. Budistlerin, rahipleri bütün halk zümrelerinden seçtiklerini göz önünde bulundurarak, Palinin Sanskritçenin bir halk lehçesi olduğu sonucuna varabiliriz. Budizm İS 397 yılında Pegu'ya ve Çinhindi'ndeki diğer ülkelere yayılmış ve benimsenmiştir.

Birmanların kutsal yazılarında biçim olarak birbirine çok benzeyen, fakat kaligrafi olarak ayrım gösteren üç farklı yazı tipi görüyoruz: Kare yazı, fırça ile resmedilen kalın bir yazı türü ve kazınan ufak bir yazı türü. En son adı geçen yazı türü Birmanlar tarafından hâlâ kullanılmaktadır.

Kare yazı, bir sesbirimi ifade eden birçok farklı gösterge ile karşımıza çıkar (örn., ve *da* sesini ifade eder). Bu olgu Pali yazısının, diğer Hindistan Yarımadası yazı türlerinde de göze çarptığı gibi, birçok farklı yazının birleştirilmesinden oluştuğunun bir kanıtıdır.

Pali yazılarının ve onlarla akraba diğer yazı türlerinin bir özelliği, *e*-göstergesinin ünsüzden önce kullanılması ve bu göstergenin *o* ve *au* göstergelerinin özelliklerini taşımasıdır. Ünsüzler, arada bir ünlü olmadan, yan yana kullanılıyorsa, ikinci ünsüz birincinin altına yazılır. *İ* sesbirimi için gösterge harfin üzerine yazılır. Böylece her satır aslında üç satırdan oluşur: Ana satır ile üstünde ve altında yer alan göstergeler.

İlerideki sayfalarda yer alan Çinhindi alfabelerinde, hem ünlü birleşmesi, hem de ünsüz göstergelerinin birleşmesinin ayrıntılı açıklamalarına dikkatinizi çekmek isteriz.

BİRMAN YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
အ	a	ဪ	au	ဆ	tša	တ	ta	မ	ma
အာ	ā	အံ	ā	ဇ	dža	ထ	tha	ယ	ya
ဣ	i	အးး	aḥ	ဈ	džha	ဒ	da	ရ	ra
ဤ	ī	က	ka	ဉ	ña	ဓ	dha	လ	la
ဥ	u	ခ	kha	ဋ	ṭa	န	na	ဠ	ḷa
ဦ	ū	ဂ	ga	ဌ	ṭha	ပ	pa	ဝ	va
ဧ	e	ဃ	gha	ဍ	ḍa	ဖ	pha	သ	sa
အဲ	ai	င	ṅa	ဎ	ḍha	ဗ	ba	ဟ	ha
ဩ	o	စ	tša	ဏ	ṇa	ဘ	bha		

Bileşik göstergeler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
ကွ	kva	ကြ	krva	ကြီ	tyī	ဠှ	ḷha	ျ	yva	ှ	hra
ကျ	kya	ကြိ	tšhi	ညှ	ñha	န္ဒြ	ndra	ြ	rva	ှ	hva
ကျွ	kyva	ကြု	ṭu	မြှ	mhru	ဆြု	ñmu	ာ	h		
ကြ	kra	ကြူ	ṭū	ဂြီ	grvī	ဇြ	džhdž ha	ျ	hya		

Ünlü birleştirmeleri:

ကိ k, ကာ kā, ကိ ki, ကီး kī, ကု ku, ကူး kū, ကေး ke, ကဲ kai, ကော့ ko, ကော် kau, ကံး kā, ကား kaḥ.

Rakamlar: ၁ 1, ၂ 2, ၃ 3, ၄ 4, ၅ 5, ၆ 6, ၇ 7, ၈ 8, ၉ 9, ၁၀ 0.

Ünsüzler, hayli yeni oldukları düşünülen adlar taşırlar: က *kakyīh* "büyük ka"; ခ *khakhve* "burmalı kha". İlk iki göstergenin adlarından yola çıkarak, alfabeye *Kakyi-khakhve* adı verilmiştir.

A sesi, ာ göstergesinin ilave edilmesi dışında, ါ göstergesi ile de belirtilir (örneğin, ခါ *kha*). က် ခ် တ် ဒ် sesleri çifttir (bu yüzden ပက်လက် *pe̱llē̱k*); ဉ *ṅ* ve bilhassa ာ (*a*) göstergelerinden sonra ပ *pa*, တ *ta*, က *ka*, vb. sert sesler yumuşak telaffuz edilir *(ba, da, ga)*.

PALİ-SİYAM YAZISI

Boromat	Phāti-mokkha	Değer	Boromat	Phāti-mokkha	Değer	Boromat	Phāti-mokkha	Değer
		a			tša			na
		ā			dža			pa
		i			džha			pha
		u			ńa			ba
		e			ṭa			bha
		o			ṭha			ma
		ka			ḍha			ya
		kha			ṇa			ra
		ga			ta			la
		gha			tha			va
		ṅa			da			sa
		tša			dha			ha

Bileşik göstergeler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	kā		tši		rū		ńtša		ttha
	gā		ṇi		bhū		tštša		dda
	džā		ti		tše		ddža		ddha
	ṭā		tī		ro		mdža		nna
	tā		dhi		kka		ńdža		ppa
	nā		ri		ṅka		ddžha		mpa
	rā		vi		kkhi		ṭṭha		bba
	yā		si		ṅga		ṇṭha		bbha
	vā		wū		ggha		ṇḍa		mma
	ki		rū		tštša		tta		sma
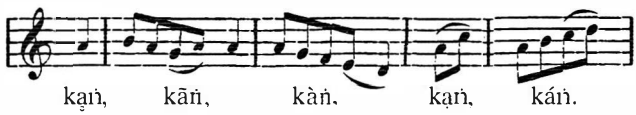
SİYAM YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
อ	a	ฤๅ	ṝ	อำ	ā	จ	tža	ฑ	t'a	ย	ya
อา	ā	ฦ	ḷ	อะ	aḥ	ช	tša	ธ	dha	ร	ra
อิ	i	ฦๅ	ḹ	ก	ka	ช์	tš'a	น	na	ล	la
อี	ī	เอ	e	ข	kha	ซ	śa	บ	ba	ฬ	ḷa
อึ	ị	แอ	ē	ฃ	χ'a	ฌ	džha	ป	pa	ว	va
อื	ī	โอ	ai	ค	k'a	ญ	ńa	ผ	pha	ศ	sa
อุ	u	เอ	ei	ฅ	χa	ฐ	da	ฝ	fa	ห	ha
อู	ū	โอ	ō	ฆ	gha	ฒ	ta	พ	bha	ฮ	ao
อๆ	ṛ	เอา	au	ง	ṅa	ณ	tha	ม	ma		

Ünlü birleştirmeleri:

ก ka, กา kā, กิ ki, กี kī, กึ kị, กื kị̄, กุ ku, กู kū, เก ke, แก kē, ไก kai, ใก kei, โก ko, เกา kau, กำ kā, กะ kaḥ, กน kŏn, กัน kăn, กอน kōn, กวน kven, เกียน kyen, เกื่อน kuīen, เกิน keun. Vurgular: กฺ kạ, ก่ kā, ก้ kà, ก๊ kạ, ก๋ ká.

Pallegoix, vurguları yanda gördüğünüz notalar ile ifade eder.

Okuma işaretleri: ์ sessiz, örneğin สงฆ์ *saṅgh* (*saṅ* olarak okunur); ะ vurgunun bitimi, aynı zamanda kısaltma: ะก bitiş, ๏ başlangıç; ๏ kitabın sonu.

Rakamlar: ๑ 1, ๒ 2, ๓ 3, ๔ 4, ๕ 5, ๖ 6, ๗ 7, ๘ 8, ๙ 9, ๐ 0.

Siyam halkının diline *Tayca* adı verilir ve yazısı Pali yazısına benzer. Sayfa 149'daki alfabelerde de göze çarptığı gibi, Siyam yazısının Budizm kitaplarında kullanılan tarzı, Birman-Pali yazısından daha köşeli bir karaktere sahiptir. Boromat ve Phatimokkha kitaplarından alınma bu alfabeler Bournouf ve Lassen (Essay sur le Pali) tarafından aktarılmıştır.

Birçok dilbilimci ข ฃ ค ve ฅ arasında sesçil bir ayrım gözetmezken, burada, bu göstergelerin farklı telaffuz özelliklerine yer veren Lepsius esas alındı.

Siyam dili (Tayca) tek heceli bir dildir ve Çince gibi, eşsesli kelimeler farklı tonlamalar sayesinde ayırt edilir. Yukarıda, Pallegoix'in "Grammatica lingua Thai" adlı eserinde müzik notaları yardımı ile yaptığı ayrıma yer verildi.

Kelimeler, boşluk bırakmadan birbiri ardına sıralanır. Boşluk, bizim yazımızdaki virgül veya noktalı virgül görevini görerek, cümlenin bölümlerini belirtir.

LAOS YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	ka		dža		ṇa		pha		va
	kha		džha		ta		ba		sa
	ga		ńa		tha		bha		ha
	gha		ṭa		da		ma		
	ṅa		ṭha		dha		ya		
	tša		ḍa		na		ra		
	tšha		ḍha		pa		la		

Lao veya *Lawa* (Portekizliler tarafından *Laos* adı verilmiştir) dili Siyam dili ile akraba olduğu gibi, yazısı da Siyam yazısına benzerlik gösterir. Siyamlıların kanunlarını ve dinlerini Laos'tan aldıklarını göz önünde bulundurursak, Siyam yazısının Laos yazısından türediği sonucunu çıkarabiliriz. Laos yazısı, Siyam halk yazısına değil, Pali-Siyam yazısına ve bilhassa Boromat'taki alfabeye benzerlik gösterir (bkz. s. 149).

PALİ-KAMBOÇYA YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	a		ai		na		ṭha		dha		ya
	ā		o		tša		ḍa		na		ra
	i		au		tšha		ḍha		pa		la
	i		ka		dža		ṇa		pha		ḷa
	u		kha		džha		ta		ba		va
	ū		ga		ńa		tha		bha		sa
	e		gha		ṭa		da		ma		ha

Yukarıdaki yazı, Pali-Siyam yazısı ile çok yakın akrabadır ve göstergelerin ses değerleri Pali dilinden alınmadır. Kamboçya halk dili ve göstergelerinin telaffuzu, Pali dilinden oldukça uzaktır. Yukarıdaki alfabenin işlek biçimlerindeki bu fark, ilerdeki sayfalarda yer alan alfabelerde daha da ayrıntılı ele alınacaktır.

KAMBOÇYA - İŞLEK YAZI

Nomu				Kakha						Tšeuṅ			
Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	no		au		ka		to		pho		ṅo		ba
	mū		ru		kha		tho		mo		tša		mo
	pu		rū		ko		na		yo		tšha		yo
	thea		lu		kho		ta		ro		tšo		ro
	yo		lū		ṅo		tha		lo		ṅo		lo
	se		ē		tša		tha		vo		da		vo
	thō		ai		tšha		to		sa		tha		sa
	a		o		tšo		tho		saba		to		po
	ā		au		tšho		no		sako		na		po
	ĕ		ā		ṅo		pa		ha		tha		
	ei		ă		ta		pha		ḷa		tho		
	o		aḥ		tha		po		ā		no		

M. Aymonier (Cours de Cambodgien) Kamboçya yazısının iki alfabeden oluştuğunu ve bunlara alfabelerin ilk harflerinden oluşan *Nomu* ve *Kakha* isimlerinin verildiğini belirtmiştir. Nomu alfabesinin ilk 7 harfi sesçil göstergeler değil, dini bir ibaredir: "Buda'nın onuruna". Sesçil göstergeler *a* ile başlar ve *Nomu* alfabesinde ünlüler, *Kakha* alfabesinde ise ünsüzler yer alır. Pali yazısı kökenli olan ve Siyam yazısı ile de yakın akraba olan göstergeler, Kamboçya diline uyarlanırken eski sesçil değerlerinden uzaklaştılar; *ṛ* ve *ḷ* seslerinden *ru* ve *lu* türedi. Pali alfabesinin ünsüz grubundan sessiz ve sert göstergelerin telaffuzu değişmez, oysa Pali alfabesindekiler *a*-sesini, Kamboçya alfabesindekiler ise *o*-sesini alırlar, yani Pali alfabesinde *ā*, Kamboçya alfabesinde ise kısa *å*-sesini alır. *Aksar* adı verilen bu göstergelerde üst bölüm (*sak*: saç), orta bölüm (*khluon*: gövde) ve alt bölüm (*tšeuṅ*: ayak) arasında ayrım yapılır. Her ne kadar bir gösterge, Pali yazısındaki gibi diğer bir göstergenin altına konunca, ünlü her zaman düşmese de, orta bölüm (gövde) alt bölüm (ayak) olarak kullanılırsa, üst bölümünü (saçlarını) kaybeder. Ünlü birleşmelerini bir sonraki tabloda görebilirsiniz.

KAMBOÇYA - İŞLEK YAZI

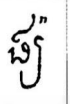
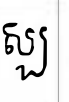
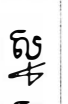
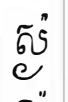
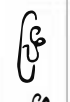
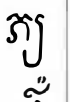
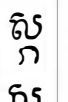
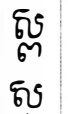
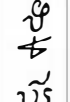
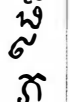
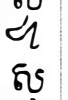
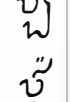
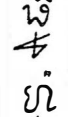
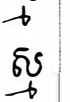
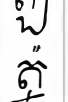
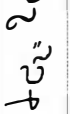
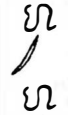
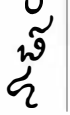
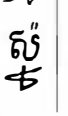
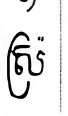
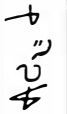
a-sesli ünlü birleşmeleri						o-sesli ünlü birleşmeleri					
Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	ka		kuo		kọ		ko		kuo		koū
	kā		kō		kaū		kẹa		kẹu		kou
	kĕ		kị		kŏ		kĭ		kị		kū
	kei		kĕ		kō		kī		kẹ		kō
	kŏ		kē		kă		kŭ		kẹ		kā
	kau		kai		kaḥ		kū		kei		keaḥ

Bazı *a*'lı sesler (*sa, ha, la*) *o*'lu seslerde, bazı *o*'lu sesler (*ṅo, ño, mo, yo, ro, lo, vo*) ise *a*'lı seslerde eşlerini bulamazlar. Böylece ses değişimini göstermek için, göstergenin üzerine ya üst bölüm (saç) eklenir ya da iki çizgi (˝) ilave edilir; bazen de göstergenin altına bir *a* eklenir. Aşağıdaki ünlü birleşmelerinde aynı zamanda Kamboçya diline has heceler de gösterilmiştir.

Bileşik göstergeler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	kapa		kra		khma		khvo		tšhmo		mena
	kata		kro		khmo		tšepa		tšhna		meno
	kena		khtša		khna		tšera		tšhno		mero
	kaṅa		khtšo		khno		tšero		tšhva		nero
	keṅo		khyo		khña		tšhla		tšhvo		pra
	kmo		khla		khño		tšhlo		lopa		pro
	keno		khlo		khv		tšhma		loha		

KAMBOÇYA İŞLEK YAZI - BİLEŞİK GÖSTERGELER

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	phya		sepa		sno		seṅa		tro		thlo
	phyo		seka		spo		sva		teno		thmo
	phla		sko		sto		svo		thpa		thno
	phlo		sna		stha		tepa		thla		hva
	phsa		smo		sta		tena		thma		hvo
	phto		sna		sra		tra		thna		

Şu sonsesler genellikle telaffuz edilmez: *au, u, āu, ou*'dan sonra *v; e, ē, o*'dan sonra *r ve h;* õ'dan sonra *m;* sonda yer alan *y*. Fakat *ṅ*'den önce gelen burunsal ◌ kaybolur. Sonda yer alan ünsüzler ile hece işaretleri arasında bir ayrım yapılmaması, okuyucuyu bir ünlüyü telaffuz edip etmemekte özgür kılar. Şu noktalara dikkat edilmelidir: *p* harfi *po* veya *pa* olarak belirtilir; *k, n, t,* için bazı imla kuralları yüzünden *ka, no, ta* göstergeleri daha yaygındır. Vurgu işareti ´ hecenin kısa olduğunu belirtir, ◌ ünlüyü boğuklaştırır. Eğer bir kelime iki kere arka arkaya kullanılacaksa, sadece bir kere yazılıp arkasına "iki" yazılır. Bir kelime diğer kelimelerin önünde tekrarlanıyorsa, bunlar alt alta yazılır ve dikey bir çizgi eklenir.

Örneğin: *me* $\begin{matrix} srok \\ prei \end{matrix}$ | *me srok me prei* anlamına gelir.

Üç tür rakam sistemi vardır: genel rakamlar, kısaltılmış ticari rakamlar ve Siyam rakamları.

Genel rakamlar:

Kısaltılmış rakamlar:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.

Kamboçya yazısı, Hint yazılarının yapıları hakkında ilginç bilgiler edinmemize yardımcı olması açısından önemlidir. Bu yazı, çoğu kez harflerin üst ve ana göstergelere biçim benzerliği göstermeyen alt bölümlerinin aslında bir zamanlar kendi başlarına anlam ifade eden göstergeler oldukları tezimizi doğrular. Bu olgu sadece (şimdi çoktan unutulmuş) farklı yazıların kaynaşmasıyla açıklanabilir.

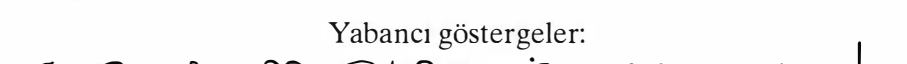
MALDİVLER YAZISI

Eski	Yeni	Değer	Eski	Yeni	Değer	Eski	Yeni	Değer	Eski	Yeni	Değer
		h			l			m			g
		th			k			ph			n
		ṅ			a			dh			s
		r			w			t			ḍ
		b						l			

Yabancı göstergeler:

χ, p, t, z, y, γ, h.

Ünlüler:

a, ā, e, ē, i, i, o, ō, u, ū, ötümsüz.

Maldivler, ya da asıl adıyla *Malayadiba*, Malabar (*Malaya*)'ın adalarıdır. Burada yaşayan halkın iki yazı türü vardır. Birincisi J. PRINSEP'in "Journal of the Asiatic Society of Bengal Vol.V"da yayınladığı, Arap rakamlarından oluşan ve ünlülerinin de Arapçadan türetilmiş olduğu bir yazı türüdür. Maldivler yazısı soldan sağa doğru yazılır.

FİLİPİNLER YAZISI

Tagala	Bisaya	Değer	Tagala	Bisaya	Değer	Tagala	Bisaya	Değer	Tagala	Bisaya	Değer
		a			ṅa			ba			sa
		i			ta			ma			ha
		u			da			ya			
		ka			na			la			
		ga			pa			wa			

Ünlü birleşmeleri:
ka, kē, ki, ko, ku.

Birbiriyle yakın akraba olan bu yazılarda, Sindhi ve Multani yazılarıyla da benzerlikler görebiliriz; örneğin, *g* (Sindhi *dž*), *h*, *b* (Sindhi *w*), *d*. Şurası muhakkak ki, bu yazılar çok eskidir ve ünlü tanımlaması çok basittir.

CAVA YAZISI

Haksara		Pasãñan		Değer
Antiqua	İşlek	Antiqua	İşlek	
				hå
				nå
				tšå
				rå
				kå
				då
				tå
				så
				wå
				lå
				på

Haksara		Pasãñan		Değer
Antiqua	İşlek	Antiqua	İşlek	
				ḍa
				ď̈å
				yå
				ńå
				må
				gå
				bå
				tå
				ṅå
				ṛ
				ḷ

Ünlüler ve okuma işaretleri *(Saṇḍãñan)*

Ad	Antiqua	İşlek	Değer	Ad	Antiqua	İşlek	Değer
Pepet			ẹ	*Piñkal*			y *(ünsüzden sonra)*
Wulu			i	*Tšakra*			r *(ünsüzden sonra)*
Suku			u	*Keret*			ṛ *(ünsüzden sonra)*
Taliṅ			e	*Layar*			r *(sonda)*
Taliṅ-taruṅ			o	*Wigṅan*			ḥ
Paten			*Ünlünün kalkması*	*Tšetšak*			ṅ *(=˜sonda)*

İnisiyal ünlü göstergeleri

Antiqua	İşlek	Değer	Antiqua	İşlek	Değer	Antiqua	İşlek	Değer
		A			U			O
		I			E			

CAVA YAZISI

Büyük göstergeler *(Haksara gẹdẽ)*

Ad	Haksara		Pasāṅan		Değ.	Ad	Haksara		Pasāṅan		Değ.
	Antiqua	İşlek	Antiqua	İşlek			Antiqua	İşlek	Antiqua	İşlek	
Na-gẹdẹ					N	*Sa-gẹdẹ*					S
Tša-gẹdẹ					TŠ	*Pa-gẹdẹ*					P
Ka-gẹdẹ					K	*Na-gẹdẹ*					Ń
Ta-gẹdẹ					T	*Ga-gẹdẹ*					G
Sa-gẹdẹ					S	*Ba-gẹdẹ*					B

Yabancı sesler

Antiqua	İşlek	Arapça	Değer	Antiqua	İşlek	Arapça	Değer	Antiqua	İşlek	Arapça	Değer
		ح	h́, h			ز	z, ž			ف	f, p
		خ	χ, k			ش	š, s			ع	ʒ, ṅ
		ذ	δ, d			غ	γ, g				

Rakamlar

Antiqua:										
İşlek:										
	1,	2,	3,	4,	5,	6,	7,	8,	9,	0.

Noktalama işaretleri

Antiqua: Virgül, yarım duraklama, tam duraklama, bölüm.

İşlek:

Antiqua: şiirin başında, şiirin sonunda

İşlek:

Bir ünsüzden hemen sonra diğer bir ünsüz geliyorsa, *Pasāṅan* (ekleme işareti) kullanılır; örneğin, *kikmat.* "Büyük göstergeler" aslında ण ङ ख थ ध फ क घ भ Hint seslerinin göstergeleridir (Fr. Müller, Über den Ursprung der Schrift der malayischen Völker). İslam dininin yayılmasıyla birlikte Arapça sesler de Cava diline yerleşti: fakat bu sesler Arapça telaffuz edilmez. Bu yüzden burada göstergelerin hem Arapça hem de Cavaca telaffuzlarına yer verildi.

SELEP ADASI VE SUMATRA YAZISI

Maṅkāsar	Bugi		Battak		Redžaṅ	Lampuṅ	Değer
	Eski	Yeni	Eski	Yeni			
							a
							ka
							ga
							ṅa
							tša, ťa
							dža, ďa
							ńa
							ta
							da
							na
							pa
							ba
							ma
							ya
							ra
							la
							wa
							sa
							ha

Bugi[21] ünlüleri şunlardır: *titi* veya *ana irate i*, *titi* veya *ana irawa u*, *ana ri-boko ē*, *ana ri-yolo o* örneğin, *ki*, *ku*, *kē*, *ko*.

Battak[22] ünlüleri ise şunlardır: İnisiyaller *a*, *i*, *u*; ortada ve sonda *i*, *u*, *o*, *e*, . *A* ünsüzlerden ayrılmaz; *e* ünsüzlerin başında yer alır (*bere*); sonda veya ünlünün üstünde yer alır (*pā*, *pī*), birleştirilir (örneğin, *bupusutu*).

AVRUPA

RUN[1] YAZISI

Edda[2] manzumelerinde adları çok sık geçen ve bu sayede çok eski olduklarını bildiğimiz Runlar, zaman ve büyü (*runa* "giz" anlamına gelir) işaretleridir. Kendilerine has bir sıralamaları vardır ve bu sıralama, ilk harflerinin oluşturduğu *f, u, θ, o, r, k* yani *Fuθork* adı ile anılır. Run yazısı Romalılar veya Yunanlılardan alınma değildir; aksine Yunanlıların, İonia[3] alfabesini kabul etmeden önce kullandıkları 16 göstergelik alfabe, 16 göstergelik Kuzey Run alfabesi olabilir. Ayrıca ne Yunan alfabesindeki Β'nin ne de Latin alfabesindeki R'nin Fenike alfabesinde örneği yoktur; Run alfabesinden türetilmiş olabilir. Kuzey halkları alfabelerini Yunanlılardan veya Romalılardan almış olsalardı, noktalı Runları yaratmalarına gerek kalmazdı; *v, d, g, e, p* için var olan göstergeleri benimseyebilirlerdi.

Prof. LAUTH'un "Das germanische Runen-Fudark, München 1857" adlı yapıtında Runların zaman göstergeleri olarak kullanımı hakkında değerli bir araştırması vardır. Her ne kadar bu eser birkaç hata içerse de, Runların açıklanması için doğru yolu sunar. Kuzey ülkelerinin 16 Run göstergesinden başka 24 Gotça Run ve 30 civarında Anglosakson Run göstergesi bulunur. LAUTH, 24 Gotça Run göstergesinin günün 24 saatini temsil ettiğini gösterdiği gibi FAULMANN'ın "Illustrierte Geschichte der Schrift" adlı eserinde de 16 Kuzey Run göstergesinin aynı anlamı ifade ettiği kanıtlanmıştır.

Runlar, tehlikelerden korunmak için bedenin ve silahların üzerine çizilir. Sigdrifumal[4]'da şu Runlardan bahsedilir: *Zafer Runları*[5], *Genel Runlar*[6], *Dağ Runları*[7], *Köpüren Kayalık Runları*[8], *Dal Runları*[9], *Mahkeme Runları*[10], *Ruh Runları*[11]. Bu işaretlere gizli güçler atfedilirdi. Çoğu kez Runlar fal için kullanılırdı; üç sopa alınır ve onların tesadüfi konumundan, gelecek okunmaya çalışılırdı. Ayrıca Runlar gizli yazı olarak da kullanılırdı. Son olarak, Runların mezar taşlarında yazıt olarak kullanıldığını biliyoruz. Ancak, İsa öncesi zamana ait örnekler bulunamamıştır. Run bilgisi bilhassa rahiplerin ve soylu hanımların tekelindeydi.

KUZEY RUN YAZISI

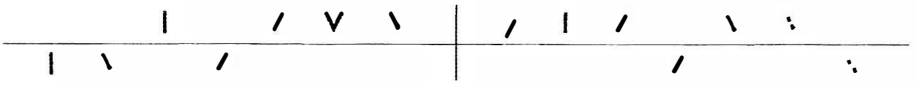
Ad	Gös.	Değer	Rakam	Ad	Gös.	Değer	Rakam	Ad	Gös.	Değer	Rakam
Fe	ᚠ	f	1	*Hagl*	ᚼ	h	7	*Biörk*	ᛒ	b	13
Ur	ᚢ	u	2	*Naud*	ᚾ	n	8	*Laugr*	ᛚ	l	14
Thurs	ᚦ	θ	3	*Is*	ᛁ	i	9	*Madr*	ᛘ	m	15
Os	ᚬ ᛅ	o	4	*Ar*	ᛆ ᛅ	a	10	*Yr*	ᛦ	y	16
Reid	ᚱ	r	5	*Sol*	ᛋ	s	11				
Kaun	ᚴ	k	6	*Tyr*	ᛏ	t	12				

Kuzey Run yazısı İsveç, İzlanda ve Danimarka'da bulundu. İzlanda diliyle karşılaştırınca bazı göstergelerin farklı değerlerini görüyoruz:

ᚠ *f, w, p*; ᚢ *u, o, y, ö, v*; ᚦ *θ, d*; ᚬ *o* ve ᚮᚭ ile değişebilirdi; ᚱ *r*; ᚴ *k, ck, ṅ, k'*; ᚼ *h* ve ᚴ ile değişebilirdi. ᚾ *n* ve ünsüzlerden önce kullanılmazdı, bu yüzden ᚴ *ṅ*; ᛁ *i, e, ä, ö* için; ᛅ *a, ä, å* için kullanılırdı; ᛆᚢ *au* ve ᛆᛁ *ei* yerine kullanılırdı; ᛋ *s*, ᛏ *t* ve *d*; ᛒ *b* ve *p*, ᛒ sonses olarak ᛘ *m* veya ᛘᛒ *mb* ile değişebilirdi, ᛚ *l*; ᛘ *m*; ᛦ *aur* (zenginlik), ᛁ *i* yerine kullanılırdı ve kelimenin sonunda *r* yerine (bizim dilimizdeki *er*-sonsesi buradan gelişmiştir) geçebilirdi (Dieterich, Dr. U. W., Runen-Sprachschatz).

Bu telaffuz farkları sonradan *Waldemarr Runları* adı verilen noktalı Run göstergelerinin doğmasına sebep olmuştur: ᚠ *w*; ᚢ *ü*; ᚦ veya ᛏ *d*; ᚴ *g*; ᚾ veya ᛅ (ᛆ yanında) *e*; ᛒ *p*.

Ayrıca *Helsing Runları* adıyla anılan çubuksuz Run göstergeleri bulunmuştur.

f u θ r k h n i a s t b l m n

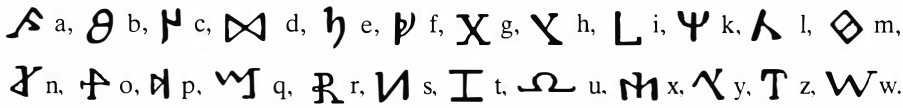
Helsing Runlarında satır hizası farklı tanımlanır ve | işareti ile iki farklı sıraya ayrılır. Her sırada 7 işaret vardır. İlk sıra büyük olasılıkla daha eski tarihlidir. *Helsing Runları* ile ayrıca çivi yazısı şeklinde de karşılaşıyoruz.

Bu Run göstergeleri ile yukarıdaki Kuzey Run göstergeleri arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını bulmak, artık çok zordur. Her iki türün de aynı yaşta olma ihtimali bulunduğu gibi, bu Run göstergelerinin daha eski tarihli olma ihtimali de vardır; çünkü 16 Kuzey Run göstergesi de sekizer göstergeden iki sıraya ayrılabilir. Bu durumda eski sıraya *i* ve *a, s* ve *t* eklemek gerekir. Eski sıralamada *i* ve *a* ünlülerine yer verilmemiştir veya bunların yerine *f* ve *o* kullanılmıştır. *Fe, Reid, Hagl* isimleri bu tezi destekler.

MARKOMANN[12] RUNLAR

Ad	Gösterge	Değer	Ad	Gösterge	Değer	Ad	Gösterge	Değer
Asch		a	*His*		i	*Rehit*		r
Birith		b	*Gilch*		k	*Suhil*		s
Khen		χ	*Lagu*		l	*Tac*		t
Thorn		θ	*Man*		m	*Hur*		u
Eho		e	*Not*		n	*Helahe*		ks
Fehc		f	*Othil*		o	*Huyri*		ị
Gibu		g	*Perch*		p	*Ziu*		ts
Hagale		h	*Khon*		q			

Bize HRABANUS, LAZIUS tarafından "Codex Vindob."da ve "Cod. Exoniens" ile "Cod. Sangall"da aktarılmış olan Markomann Run yazı dizgesi tamamen Latin alfabesi sıralamasına sahiptir. İlginçtir ki Kuzey ve Anglosakson Run yazısı bu sıralamada aktarılmamıştır. Aktarılan alfabelerin birçoğunun eksikleri vardır. Birçoğu sadece 15 gösterge içerir ve dizgeler sadece *p* göstergesine kadar mevcuttur. Böylece, bir küçük, bir de büyük alfabenin varlığını kabul etmemiz gerekir. TRITHEMIUS tarafından yayımlanmış bir alfabe oldukça farklı bir yapıya sahiptir ve şu göstergeleri içerir:

GOTÇA RUNLAR

İm	Değer	İm	Değer	İm	Değer	İm	Değer	İm	Değer	İm	Değer
	f		r		h		kw		t		m
	u		k		n		p		b		ṅ
	δ		g		i		uu		e		θ
	a		w		γ		s		l		o

Gotça Runlara Schonen[13]'de bulunan tek taraflı sikkelerde rastlandı. Göstergelerin isimleri VULFILA[14] tarafından aktarılan alfabe (bkz. sayfa 164) ile uyuşuyor olmalıdır.

MÖSOGOTÇA

Ad	Gösterge	Değer	Rakam	Ad	Gösterge	Değer	Rakam
Ans	𐌰	a	1	*Jer*	𐍂	γ	60
Bairika	𐌱	b	2	*Urus*	𐌿	u	70
Giba	𐌲	g	3	*Pairðr*	𐍀	p	80
Dags	𐌳	d	4		𐍊		90
Aihvus	𐌴	e	5	*Raida*	𐌹	r	100
Qairðr	𐌵	q	6	*Sojil, Sauil*	𐍃	s	200
Iuja, Ius	𐌶	z	7	*Tius*	𐍄	t	300
Hagls	𐌷	h	8	*Vinja*	𐍅	v	400
Thaurnus	𐌸	δ	9	*Faihu*	𐍆	f	500
Eis	𐌹	i	10	*Iggus*	𐌧	ks	600
Kaunzama	𐌺	k	20	*Hvair*	𐍈	w	700
Lagus	𐌻	l	30	*Oðal*	𐍉	o	800
Manna	𐌼	m	40		𐍇		900
Nauðs	𐌽	n	50				

Gotlar, hiç şüphesiz Run yazısını tanıyorlardı. Buna rağmen, Piskopos VULFILA İncil'in Gotça tercümesinde Yunanca ve Run göstergelerinin karışımından oluşan kendine has bir alfabe kullanmıştır. Burada Run göstergelerinin adlandırılması korunmuş, hatta Yunanca göstergelere de uyarlanmıştır; örneğin *g* için *Giba* (Yunanca *Gamma*). Ayrıca dilbilimci ZACHER (Das Gothische Runen-Alphabet VULFILA's) ve KIRCHHOFF'un Run gösterge adlandırmasını açıklayamamalarının sebebi, bu adlandırmanın Got dilinden daha eski tarihlere dayanması olabilir. VULFILA'nın Yunan ve Got yazısını, benzerliklerin mümkün kıldığı yerlerde Yunanca göstergeleri kullanarak birleştirmiş olması muhtemeldir. Belki de, Run göstergelerinin çokanlamlılığı, onların yerine Yunan göstergelerinin kullanılmasına sebep olmuştur. Bu dizge, rakamları da belirtir. Rakamların 900'e çıkarılabilmesi için 90 sayısını temsilen Latince *q* kullanılmıştır ve 900 için *Tyr*-Run göstergesi eklenmiştir. Her iki rakamın da sesçil değeri yoktur; *q* zaten 6 sayısı için, *t* ise 300 sayısı için kullanılmıştır. Rakamlar nokta ve çizgiler içine alınır ve üzerlerine, bazen de altlarına, bir çizgi eklenir.

Okuma işareti olarak sadece ï göstergesi üzerinde noktalar, noktalama işaretleri olarak da bir veya iki nokta kullanılır.

ANGLOSAKSON RUNLAR

Ad	Gösterge	Değer	Ad	Gösterge	Değer	Ad	Gösterge	Değer
Feoh	ᚠ	f	*Eoh*	ᛊ ᛉ ᛇ	eo	*Ac*	ᚪ	a
Ur	ᚢ ᚤ	u	*Peorð*	ᚼ ᛈ ᛸ	p	*Æsc*	ᚫ	ę
Thorn	ᚦ ᚹ	ð	*Eolhx*	ᛘ ᛠ ᛯ	ks	*Yr*	ᚣ ᛦ	ü
Os	ᚩ	o	*Sigel*	ᛋ	s	*Io, Iar*	ᛡ	io
Rað	ᚱ	r	*Tir*	ᛏ	t	*Ear, Tis*	ᛠ	ear
Cen	ᚳ	k	*Beorc*	ᛒ	b	*Cweorð*	ᛥ	kw
Gyfu	ᚷ ᛯ ᛵ	g (i)	*Eh*	ᛖ	e	*Iolx, Calc*	ᚺ ᛣ	k
Wen	ᚹ	uu	*Dæg, Man*	ᛞ ᛗ	d, m	*Stan*	ᛝ ᛟ	st, ts
Hægl	ᚻ ᛭ ᚼ	h	*Lagu*	ᛚ	l	*Gar*	ᛜ	ɣ, &
Nyd	ᚾ ᚿ	n	*Ing*	ᛜ ᛝ ᛞ ᛭	ṅ		ᛣ	ts
Is	ᛁ	i	*Eðel*	ᛎ ᛟ	ö			
Ger	ᛄ	ɣ (ę)	*Man, Dæg*	ᛗ	m, d			

Anglosakson Run alfabesi Fuðork, *Dæg-Man* göstergesine (*d* ve *m* eşdeğerlidir) kadar olan bir kök ve adlandırılmaları değişen, diğer ek göstergelerden oluşur.

Burada gösterilen Fuðork'un kökeninin, aralara eklenmiş (*Cen*'den sonra *Gyfu* ve *Wen*, *Ger*'den sonra *Eoh*, *Peorð* ve *Eolhx*) ve ilave göstergelerle zenginleştirilmiş eski Kuzey Run alfabesi olduğu çok açıktır. Markomann ve Gotça Runlarla akrabalığı olan bu göstergelerin birçoğu, Anglosakson yazısında korunmuştur.

Göstergelerin farklı sesdeğerleri vardır (Örneğin *Dæg-Man*, *Iolx-Calc*) ve adların anlamında göstergelere benzerlik gözlenir. Bunlar hiyeroglifler gibi kavram göstergeleridir. Bu adlar W. C. Grimm'in "Über Deutsche Runen" adlı eserinde yayımladığı Run manzumelerinde günümüze kadar gelmişlerdir. İlk Run göstergesi hakkında şöyle deniyor:

> Para tesellidir
> her insan için,
> fakat herkes
> onu yeterince dağıtmalıdır
> eğer Tanrı'nın huzurunda
> suçlanmak istemiyorsa.

Bu Run şiirlerinin anlamı hâlâ tam olarak açıklanamamıştır. Burada yer alan Runlar Grimm'in eserlerinden alınmıştır.

KELT OZANLARININ ALFABESİ

Göst.	Değer	Rak.	Göst.	Değer	Rak.	Göst.	Değer	Rak.	Göst.	Değer	Rak.
	a	1		ū			χ			n	13
	ā			ö			ṅ			lh	
	e	2		b	5		g	10		l	14
	ē			v			ṅ			rh	
	i	3		m			t	11		r	15
	o	4		m	6		θ			s	16
	ō			p	7		nh (nd)			h	
	u			f	8		d	12		hw (wh)	
	ū			mh			ð				
	ụ			k	9		n				

Kelt ozanlar geçmişten beri kendi alfabelerini korudular. Buradaki alfabe GANN'ın "Traethawdar hynafiaeth ac awdurdodaeth Coelbren y Beirdd" (*coulbren* "gösterge çubukları" anlamına gelir) adlı eserinden alınmıştır. Geleneklere göre bu alfabe aslında 16 göstergeden oluşuyordu ve bunlar, yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi sayısal gösterge olarak da kullanılıyordu. Bu göstergeler zamanla ayrımlaşma yoluyla çoğaldılar. Yazı, tahta tabletlerin üzerine yazılıyor veya kazınıyordu. *M* sesi patlamalı bir ünsüzdür, *n* sesi ise kelimenin ilk kısmında vurgulanır.

OGHAM YAZISI

a o u e i b l f s n h d t k q m g ṅ st, ts r

Bir yazı çizgisi çekersek, ünlüler ve son grup bu çizgi ile kesişirken, ikinci grup bu çizginin altında, üçüncü grup ise üstünde kalır. Ek harfler şunlardır: *eo*, *oi*, *ui*, *io*, *ae*. Bu göstergelerin ses değerlerini iki dil içeren yazıtlardan biliyoruz. *Ogham craobh* ismi "çubuklar" olarak tercüme edildi. Bu da bu göstergelerin bir tür Run yazısı oluşturduklarını düşündürmektedir.

İrlanda'da ve az sayıda olmakla beraber İskoçya'da da, dik duran taşların üzerine kazınmış olarak bulunan bu yazıya, ayrıca elyazmalarında ve kitaplarda da rastlanmıştır.

YUNAN YAZILARI

Yunan yazısı, göstergelerinin sıralaması ve sayısal değerleri açısından Fenike yazısına uyum gösterir; ancak şekil ve anlamı değişebilen birkaç gösterge daha içerir. Bu yüzden harf yazısı esasının Fenike'den başlayarak batıya doğru ilerlediğini kabul edebiliriz. Bu bağlamda Likya ve İberya yazılarına, Yunan yazısının doğu ve batı komşuları olarak yer verilmiştir.

Yunanistan'da kullanılan birçok alfabe arasından, büyük olasılıkla Homeros'un şiirlerinde kullandığı, 24 göstergeden oluşan İonia alfabesi egemen yazı haline geldi ve Ol. 94, 2[1]'de Atina, büyük olasılıkla aynı sıralarda da bütün Yunanistan'da kabul edildi. Bu tarihten önce kullanılan Yunan yazılarını ilerdeki sayfalarda, KIRCHHOFF'un Yunan yazısı tarihçesi hakkındaki araştırmalarından alınma tablolarda görebilirsiniz (s. 169-170).

Satırlar, yazıtlarda genellikle soldan sağa doğru kullanılırken, bazen de "boustrophedon" şeklinde (tarlalardaki saban izleri gibi) soldan sağa, sağdan sola doğru ve tekrar dönerek kullanılmıştır. Yazıtlar zaman zaman da aşağıdan yukarıya doğru yazılmıştır (KIRCHHOFF, s. 50). Son olarak yazının soldan sağa doğru kullanımı egemen olmuştur.

Miladi takvimin ilk zamanlarında yazıtlarda kullanılan ve matbaacılığın keşfine kadar kitap yazısı olarak da işlev gören majiskül[2] yazı türü dışında, bir onsiyal[3] yazı türü ve bir işlek yazı türü gelişti. Bu işlek yazı eşzamanlı veya daha da önce Mısır papirüs belgelerinde kullanılmıştır.

9. yüzyıldan beri onsiyal yazıdan miniskül yazıya geçiş görülmektedir. WATTENBACH (Anleitung zur griechischen Palaegraphie) burada şekillere göre dört ayrı grup belirtir: *vetustissimi* 9. yüzyıl; *vetusti* 10-12. yüzyıl; *recentiores* 13-14. yüzyıl; *novelli* 15. yüzyıl. Son adı geçen tür, matbaacılar tarafından benimsenmiştir.

Ayrıca birçok elyazmasında "tachygraphie"[4] ile karşılaşıyoruz; burada vurgulama o derece özenle yapılmıştır ki, bu yazı türü konuşmaları yazıya dökmek için değil de, kitaplar için kullanılmış olmalıdır (bkz. s. 170).

LİKYA YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
𐊀 𐊁	a	𐊉	y	𐊕	t
𐊂 𐊃	b	𐊊 𐊋 𐊌 𐊍	k	𐊖 𐊗 𐊘	v
𐊄	g	𐊎 𐊏	l	𐊙 𐊚 𐊛 𐊜	kh
𐊅 𐊆	d	𐊐 𐊑	m	𐊝 𐊞 𐊟 𐊠 𐊡 𐊢	
𐊇 𐊈	i	𐊒 𐊓 𐊔 𐊕 𐊖	n	𐊣 𐊤 𐊥 𐊦 𐊧	o
𐊉	v	𐊗	u	𐊨 𐊩	w
𐊊	dz	𐊘 𐊙 𐊚 𐊛 𐊜	p	𐊪	th
𐊋 𐊌	e	𐊝 𐊞	r	𐊫	ah
𐊍	h	𐊟 𐊠 𐊡	s	𐊬	ih

Buradaki alfabe J. SAVELSBERG'in Likya yazılı anıtlarını çözme çalışmalarının sonuçlarından alınmıştır. Bilinen Yunanca isimlerin yazılışı kendine has bir yazım gösterir: Örneğin; 𐊁𐊙𐊘𐊙𐊁 𐊖𐊗𐊍𐊁 *Harpagus*, 𐊁𐊚𐊗𐊋𐊒𐊇𐊄𐊁 *Appolonidas*, 𐊠𐊄𐊅𐊕𐊝𐊇𐊁 *Sidarios*, 𐊍𐊙𐊘𐊝𐊉 *Hrpyi*, 𐊄𐊅𐊄𐊩𐊇(𐊁𐊠𐊁 *Dauasa*, 𐊕𐊋𐊁𐊕𐊁 𐊐𐊒𐊁 *Hekatomnas*.

Bu yazım türü, alfabe sabit bir şekil almadan önce kullanılmış olmalıdır. İberya sikke yazılarında benzer bir yazımla karşılaşıyoruz. Bu göstergeler PHILLIPS'in "über das iberische Alphabet, Stzb. d. k. Akad. d. W. 1870, LXV, II" adlı eserinden alınmıştır.

İBERYA YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
𐬀 𐬁 𐬂 𐬃 𐬄 𐬅 𐬆 𐬇 𐬈 𐬉		𐬊 𐬋 𐬌 𐬍 𐬎 𐬏 𐬐 𐬑 𐬒	n
𐬉 𐬊 𐬋 𐬌 𐬍 𐬎 𐬏 𐬐 𐬑	a	𐬓 𐬔 𐬕 𐬖 𐬗 𐬘 𐬙 𐬚 𐬛 𐬜	
𐬒 𐬓 𐬔 𐬕 𐬖 𐬗 D	b	𐬝 𐬞 𐬟 𐬠 𐬡 𐬢 𐬣 𐬤	
𐬘 𐬙 𐬚 𐬛 𐬜 𐬝 𐬞 𐬟 (C)	(c) g	𐬣 𐬤 𐬥 𐬦 𐬧 𐬨 𐬩 𐬪 𐬫 𐬬	o
𐬠 𐬡 𐬢 𐬣 𐬤	d	𐬭 𐬮 𐬯 𐬰 𐬱 𐬲	p
𐬥 𐬦 𐬧 𐬨 𐬩 𐬪 𐬫 𐬬 𐬭 𐬮 𐬯		𐬳 𐬴 𐬵 𐬶 𐬷 𐬸 𐬹 𐬺 𐬻 𐬼 𐬽	r
𐬰 𐬱 𐬲 𐬳 𐬴 𐬵 𐬶 𐬷 𐬸	e	𐬾 𐬿 𐭀 𐭁 𐭂 𐭃 𐭄 𐭅	s
𐬹 𐬺	h	𐭆 𐭇 𐭈 𐭉	t
𐬻 𐬼 𐬽 𐬾 𐬿 𐭀 𐭁	i	𐭊 𐭋 𐭌 𐭍 𐭎	u
𐭂 𐭃 𐭄 𐭅	k	𐭏 𐭐 𐭑	ü
𐭆 𐭇 𐭈	l	𐭒 𐭓 𐭔 𐭕 𐭖 𐭗 𐭘 𐭙 𐭚 𐭛 𐭜 𐭝	ts
𐭉 𐭊 𐭋 𐭌 𐭍 𐭎	m	𐭞 𐭟 𐭠 𐭡 𐭢 𐭣	kh

ESKİ YUNAN YAZISI

Halikarnassos[5]	Prokonnesos[6] ve Milet	Thera[7]	Milos	Kreta[8]	Atina eski	Atina yeni	Argos	Korinthos	Korfu	Anaktorion	Değer
A	A A	A A	A A	A A	A A	A	A A	A A	A A A	A A	a
B			ᛋ ᛋ	B	B B	B	B	ᒍ ᒣ	ᒍ	ᛋ	b
Γ	Γ	ᚴ Γ	ᒣ Γ ᚴ	ᚴ ᚴ ᚴ	ᚴ ᚴ	ᚴ	ᚴ ᚴ	C I	ᚴ ᚴ	C	g
Δ	D Δ	Δ	Δ	Δ	D Δ	Δ	D D	Δ D	Δ	Δ	d
E	E E	E E E E	E E E	E E	E E	E	E E E	B B X B	B	B	e, ei
				F Ꝼ			F F	F F			f
I					I	I					dz
H	H H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	e h
⊙	⊗ ⊕	⊗ ⊕	⊙	⊗ ⊕	⊕	⊙	⊗ ⊕	⊗ ⊕	⊕	⊕	th
I	I	ϟ ϟ ϟ ϟ ϟ	ϟ I	ϟ ϟ	I	I	I	Σ Σ ϟ	ϟ ϟ	I	i
K	K K	K K K	K	K	K	K	K	K	K	K	k
Λ	Λ Λ	Λ Λ B	Λ Λ	Λ Λ Λ	L L	L	L Λ	Λ Λ	Λ Λ	Λ Λ	l
M	M	M	M M M	M	M	M	M	M	M	M M	m
N	N N	N	N N	N	N	N	N N	N	N	N	n
ǂ	ǂ ǂ		ǂ				ǂ	ǂ	ǂ ǂ		ks
O	O	O o	O C	O O	O	O	O O	O	O O O O	O ◇	o, u
Γ	Γ Γ	Γ Γ	Γ	C Γ	Γ	Γ	Γ	Γ Γ	Γ	Γ Γ	p
		Φ Q			Q	Q Q		Q			q
P	P P D	P	P P R R	P P	P R	P R	P P	P P R	P P	P R	r
ξ	ξ Ε	M	M M Σ	M Σ	ϟ ϟ	Σ	M ϟ Σ	M M	M M	Σ	s
T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	t
Y ϒ	V	V Y Y	V V Y	V Y	V	Y	Y V	V Y Y	Y	V Y	ü
Φ	Ø		Φ	Ø Φ	Ø Φ	Φ	Ø Φ	Φ Φ Φ	Φ		ph
X	X		X		X +	X	X +	X +	X		kh
Ψ	Ψ Ψ							Ψ			ps
Ω Ω	Ω	⊙	O								ō

Buradaki yazılar KIRCHHOFF'un Yunan alfabesinin tarihçesi hakkındaki araştırmalarının bir bölümüdür. Biz de, KIRCHHOFF gibi, Yunan alfabelerini X göstergesinin ses değerine göre iki gruba ayırıyoruz. Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, göstergelerin değerlerinde uzun süre farklılıklarla karşılaşıldı. Fakat şunu belirtmeliyiz ki, şekillerin değişikliği hiçbir zaman yanlışlıklara sebebiyet vermemiştir. Bir alfabede ϟ göstergesi *i* sesini temsil ediyorsa, M göstergesi *s* sesini, M göstergesi de *m* sesini temsil ediyordu. Ayrıca M ve M *s* ve *m* veya *m* ve *s* için kullanılıyordu.

ESKİ YUNAN YAZISI

Euböa*	Böotia	Lokris	Tesalya	Lakonia	Arkadhia	Elcia	Akhaia Kolonileri	Değer
A A A A	A A A	A A D	A A A	A A A	A A A	A A A	A A A A	a
B B B	B B	B		B		B	B	b
Γ Γ Λ	Λ Γ	Γ C C	Γ	Λ	C C	C	I	g
D D Δ	D D Δ	D	D	D Δ	D D Δ	D	D D Δ	d
E E E	E E F E	E E E E	F E	E F	E E	E	E F E E	e, ei
	F C	F F	F	F	F	F	F C	f
I	I	I I						dz
H	H H	H		H	H		H	e, h
⊗ ⊕ Θ	⊕ ⊞ Θ	⊕ Θ	⊕ Θ	⊗ ⊕	⊕	⊕	⊕ Θ ◇	th
I	I	I	I	I	I	I	I I I	i
K K	K	K	K	K	K	K	K	k
Λ Λ L	L	Λ Λ	Λ	Λ	Λ Λ	L Λ	Λ Λ	l
M M M	M M	M M	M	M	M	M M	M	m
N N N	N N	N N	N	N N	N	N	N	n
◇ O o	O Θ □ ◇	O o	O o	O	O	O o	◇ O o	o, u
Π Π	Π ⊃ Π	Γ	⊃ Γ	Π Π	Π Γ	Π Π	Π Λ	p
		?			Q		Q	q
R R P	R R P P	R R	R	P P R	R R	P	P P	r
S S ≀ Σ	S ≀ Σ	≀	4	Ξ ≀ 4 ≀	4 Σ	4 ≀	M	s
T	T T	T	T	T	T	T	T T	t
V Y	V Y Y	V	V	V Y Y	V	V	V Y Y	ü
+	+	+		X	+	X	+	ks
Φ	Φ Φ Φ	Φ Φ	Φ Φ	Φ		Φ	Φ	ph
Ψ Y	Ψ Ψ Ψ	Ψ	Ψ	Ψ Y	Ψ	Ψ Y	Ψ	kh
		✳			✳ ✳			ps

Rakamlar: I 1, II 2, III 3, IIII 4, Π *(πέντε)* 5, ΠI 6, ΠII 7, ΠIIII 8, ΠIIIII 9, Δ *(δέκα)* 10, ΔΔ 20, ΔΠ 50, H *(ἕκατον)* 100, X *(χίλιοι)* 1000, M *(μύριοι)* 10000.

Buradaki ikinci grup, Yunanistan'ın büyük bölümünde kullanılmıştır ve daha çok İtalyan yazısına benzerlik gösteren şekiller içerir. Bunların yerine daha sonra İonia göstergeleri geçmiştir. İonia yazı tarzı zamanla daha da uyumlu hale geldi. Miladi takvimin ilk yıllarında kullanılan Yunan büyük harf yazısı, Yunan kitap yazısındaki büyük harflerde hâlâ kullanılır.

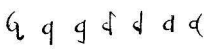
ORTAÇAĞ YUNAN YAZISI

Ad	Kapital	Onsiyal	İşlek	Miniskül[40]	Değer
Alpha	Α				a
Beta	Β				b
Gamma	Γ				g
Delta	Δ				d
Epsilon	Ε				e
Zeta	Ζ				dz
Eta	Η				ē
Theta	Θ				th
Iota	Ι				i
Kappa	Κ				k
Lambda	Λ				l
My	Μ				m
Ny	Ν				n
Ksi	Ξ				ks
Omikron	Ο				o
Pi	Π				p
Rho	Ρ				r
Sigma	Σ				s
Tau	Τ				t
Ypsilon	Υ				ü
Phi	Φ				ph
Khi	Χ				kh
Psi	Ψ				ps
Omega	Ω				ō

MİNİSKÜL KISALTMALAR VE BİLEŞİK HARFLER

Gösterge	Açılımı	Gösterge	Açılımı
	α		γελλ
	αι		γεν
	ἀγαθὸς καὶ		γερ
	αθι		γη
	αι		γι
	αις		γίνεται
	αλ		γο
	αλλ		γον
	ἄν		γρ
	ἄν		γράφεται
	αξ		γράμμα
	ἀπὸ		γράφων
	ἀπόστολος		γρι
	αρ		γρο
	ἄρα		δαι
	ας		δε
	αυ		δὲ
	αὐτὸ		δὲ καὶ
	αὐτοῦ		δέον
	αὐτῷ		δες
	βα		δευ
	βασιλεύς		δεξ
	βασιλικὸν		δη
	γα		δηλον. δῆλονότι
	γὰρ		δι
	γη		δια
	γε		δο
	γεγ		δρ
	γει		δυν
	γελ		εβ

MİNİSKÜL KISALTMALAR VE BİLEŞİK HARFLER

Gösterge	Açılımı	Gösterge	Açılımı
	εγ		ξήται
	ει		ἥλιος, χρυσός
	εῖ		ἥμισυ
	ειν		ην
	εῖναι		ης
	εἰσι		θα
	εκ		θαι
	ελ		θε
	ελλ		θει
	ἔλαττον		θείς
	εν		θέντων
	ἐν		θη
	εξ		θι
	ἐξ		θο
	επ		θρ
	ἐπειδή		θυ
	ἐπ᾽ ἐμὲ		θω
	ἐπευ		ι
	ἐπι		ικός
	ἐπί		ιν
	ἐπο		ἰνδικτίων
	ερ		ις
	εσ, ες		καὶ
	ἔστι		καὶ
	ἐστίν		καὶ
	ετ		κατὰ
	ευ		κατὰ
	εχ		κεφάλαιον
	εψ		κὴν
	εως		κοντ

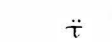
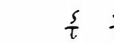
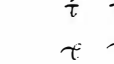
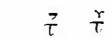
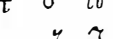
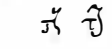
MİNİSKÜL KISALTMALAR VE BİLEŞİK HARFLER

Gösterge	Açılımı	Gösterge	Açılımı
	κάτος		μν
	λαβὼν		μῶν
	λαὸς		ναι
	λεγ, λογ		νικὸν
	λην		νοοῦντες
	λλ		νῶν
	λλων		ο
	λόγοις		οηον
	λόγον		οις
	λόγους		ὁρᾶσθαι
	λόγων		ον
	μαλα		ὄνομα
	μαρ		ονται
	ματα		οντες
	ματοι		ος
	μάτων		ὅσιος
	μεγάλην		ὅτι
	μεθ		ου
	μὲν		οὐδὲ
	μεναι		οὐκ
	μενοι		οὖν
	μενον		ους
	μενος		οὔτε
	μενους		οὗτος
	μένων		οὐτοῦ
	μένως		οὕτως
	μετὰ		πάντα
	μὴν		παπας
	μοναχὸς		παρα
	μος		παρὰ

MİNİSKÜL KISALTMALAR VE BİLEŞİK HARFLER

Gösterge	Açılımı	Gösterge	Açılımı
	παρὰ τὴν		σο
	παρὰ τὸ		σπ
	παρὰ τοῖς		σπαν
	παρὰ τοῦτο		σπερ
	παρὰ τῷ		σπλ
	πελ		σσ
	πεμ		στ
	πεν		στι
	περ		στχ
	περι		στω
	περὶ		τα
	πο		ται
	πρεσβει		ταῖς
	πρεσβύτερος		ταῖς
	προ		ταν
	προς		τας
	πρότερον		τὰς
	πρω		τατος
	πτ		ταυ
	πτειν		ταῦτα
	ρα		τε
	ρο		τεις
	σα		τεν
	σαι		τερ
	σάρκα		τες
	σαῦτα		την
	σε		τὴν
	σθ		τήριον
	σθαι		της
	σι		τῆς

MİNİSKÜL KISALTMALAR VE BİLEŞİK HARFLER

Gösterge	Açılımı	Gösterge	Açılımı
	τηται		υι
	τι		υν
	τιν		ὑπ
	τικός		ὑπὲρ
	τις		ὑπερ
	το		ὑπο
	τὸ		ὑπὸ
	τοις		φασὶ
	τον		φημί, φησὶ
	τὸν		φησὶν
	τος		φρ
	τοῦ		χα
	τους		χαν
	τοὺς		χι
	τρ		χε
	τρο		χο
	ττ		χορός
	ττι		χρ
	τυ		χρόνος, χρυσός
	τω		χωρίς
	τῶν		ψι
	τῷ		ω
	τῶν		ὠ
	τως		ων
	υ		ως
	υη		ὥσπερ
	υθ		ὥστε
	ὑθωρ		ὥρα

Buradaki kısaltmalarla kısmen el-yazmalarında, kısmen de basılmış eski kitaplarda karşılaşıyoruz. Günümüzde, matbaacılıkta kısaltmalar kullanılmaz.

TACHYGRAPHIE - ESKİ YUNAN STENOGRAFİSİ

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	a		ē		n		t
	b		th		ks		ü
	g		i		o		ph
	d		k		p		kh
	e		l		r		ps
	dz		m		s		ō

Bitiş göstergeleri

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	ai		ou		eis		ēs		os
	au		ais		en		in		oun
	ei		ein		es		is		ous
	eu		an		eus		ois		ōn
	oi		as		ēn		on		ōs

Kısaltmalar

	ba		ra		dō		dzein		don
	ga		sa		thai		seis		dos
	da		ta		rau		den		roun
	tha		pha		dei		tes		dous
	ka		kha		teu		leus		tous
	la		de		toi		tēn		thün
	ma		dē		tou		tēs		nün
	na		di		tais		tin		tōn
	ksa		do		tan		tis		dōs
	pa		dü		tas		thois		

gnō, thli, pre, phtheg, am, kreit, bal, pol, gar, ber, ēr.

Eski Yunan stenografisi bir hece yazısıdır; ünsüzlerle ünlüler birleştirilir, hece işaretleri ayrı yazılır.

YUNAN MATBAA YAZISI

Ad	Antiqua	İtalik	Değer	Rakam	Ad	Antiqua	İtalik	Değer	Rakam
Alpha	Α α	*Α α*	a	1	*Ny*	Ν ν	*Ν ν*	n	50
Beta	Β β	*Β β*	b	2	*Ksi*	Ξ ξ	*Ξ ξ*	ks	60
Gamma	Γ γ	*Γ γ*	g	3	*Omikron*	Ο ο	*Ο ο*	ŏ	70
Delta	Δ δ	*Δ δ*	d	4	*Pi*	Π π	*Π π*	p	80
Epsilon	Ε ε	*Ε ε*	e	5	*Rho*	Ρ ϱ	*Ρ ϱ*	r	100
Zeta	Ζ ζ	*Ζ ζ*	dz	7	*Sigma*	Σ σ ς	*Σ σ ς*	s	200
Eta	Η η	*Η η*	ē	8	*Tau*	Τ τ	*Τ τ*	t	300
Theta	Θ ϛ θ	*Θ ϛ θ*	th	9	*Ypsilon*	ϒ υ	*ϒ υ*	ü	400
Iota	Ι ι	*Ι ι*	i	10	*Phi*	Φ φ	*Φ φ*	ph	500
Kappa	Κ ϰ	*Κ ϰ*	k	20	*Khi*	Χ χ	*Χ χ*	kh	600
Lambda	Λ λ	*Λ λ*	l	30	*Psi*	Ψ ψ	*Ψ ψ*	ps	700
My	Μ μ	*Μ μ*	m	40	*Omega*	Ω ω	*Ω ω*	ō	800

Diftonglar: αι, αυ, ει, ευ, ηυ, οι, ου, υι, ωυ; eski: ᾳ ῃ ῳ, yerine: αι, ηι, ωι.

Okuma işaretleri:

᾽ Spiritus lenis[11], ῾ Spiritus asper[12], ´ Acutus[13], ` Gravis[14], ῀ Circumflex[15], ¨ Diäeresis[16]

Ek rakamlar:

ϝ veya ϛ 6, ϙ 90, ϡ 900.

Noktalama işaretleri:

, virgül, · noktalı virgül, . nokta, ; soru işareti, ᾽ kesme işareti.

Yunan matbaa yazısı, matbaacılığın keşfi zamanında kitaplarda kullanılan miniskül yazıdan alınmıştır. İlk zamanlarda kısaltmaların (s. 172) kullanılmasına karşın, bunlar sonradan tek tek göstergelere ayrılmıştır: sadece *st* için ϛ göstergesi ve *ου* için ϐ göstergesi hâlâ kullanılır. Ses değeri *s* olan göstergelerden σ kelimenin başında ve ortasında, ς ise sonunda kullanılır. Ayrıca birleştirmelerde *s* için yine ς kullanılır, örneğin, *προςφέρω*.

Diftongların doğru telaffuzu hakkında karşıt iki görüş vardır. ERASMUS'un iddiasına göre diftonglar, ünlülerin ses değerleri esas alınarak, REUCHLIN'e göre ise Yeni Yunanca telaffuzu doğrultusunda okunmalıdır (αι: *ä;* αυ: *aw, af;* ει: *i;* ευ: *ew, ef;* ηυ: *iw, if;* οι: *ü;* ου: *u;* υι: *ü;* ωυ: *ow*). Dikte esnasında doğru yazımı mümkün kıldığı için ERASMUS telaffuz şekli günümüzde kabul görmüştür.

Diğer göstergelerle ilgili, şu hususları göz önünde bulundurmak gerekir: *κ, χ, ξ*'den önce gelen *γ* göstergesi *n* gibi okunur (yani *γγ: n*, *γκ: nk*, *γξ: nks*); I her zaman ünlü olarak telaffuz edilir (bu yüzden *ἴαμβος: i-ambos*); *τι* hiçbir zaman hışırtılı telaffuz edilmemelidir, her zaman *Tirol* kelimesindeki gibi *ti* sesini alır; *σχ* ayrı okunur (bu yüzden *ἐσχω*: *es-khо*).

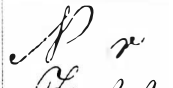
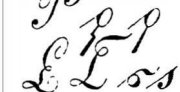
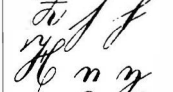
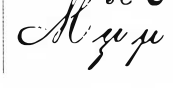
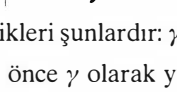
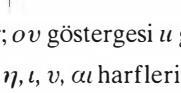
Spiritus lenis kelimenin başında, ünlüden önce hafif bir soluk sesidir. *Spiritus asper* kuvvetli bir soluk sesidir ve ayrıca *r* (*ῥ*)'de kullanılır - çift *r*'de iki gösterge de bu işareti alır: *ῥῥ*. İskenderiyeli dilbilimci ARISTHOPHANES (İÖ 200) spiritus işaretlerini H göstergesini kullanarak yarattı: ⊦ *spiritus asper*, ⊣ *spiritus lenis*, bundan ⌐¬ işareti ve zamanla ( ) işareti türedi. Özellikle Aelonien lehçelerinde diğer bir soluk sesi, uzun süre kullanılan *f*-sesiydi ve bu sesin işareti Ϝ ile benzerliği sebebiyle *Γ Digamma* "çift gamma" ismini aldı ve zamanla *υ, β* ve *φ* göstergesine dönüştü. Bu işaret, eski adı ile *Bau*, 6 sayısının göstergesi olarak korundu.

İÖ 200 yıllarında ARISTHOPHANES BYZANTINUS, kelimelerin doğru telaffuzunu koruyabilmek için vurgu işaretlerini geliştirdi: ´ keskin tonlama için; ` yumuşak tonlama için; ~ uzatılan sesler için (῀ işareti diğer iki işaretin birleştirilmesinden doğmuş olmalıdır). Vurgulama işaretleri *spiritus* işaretleri ile birlikte de kullanılır: ᾽, ᾿, ῾, ῍, ῏, ῝. Diftonglarda vurgu ikinci ünlünün üzerindedir. Birbiri ardına gelen iki ünlüde, eğer ünlüler diftong olarak telaffuz edilmiyorsa, ikinci ünlüye *Diaresis* eklenir (örneğin, *ἀΐδης*: *a-ides*). Birbirini takip eden iki kelimeden ikincisi bir ünlü ile başladığı için birincisinin sonundaki ünlü düşerse, bu kesme işareti ile belirtilir; örneğin, *ἐπ' ἐμὲ* (*ἐπὶ ἐμὲ* yerine). Birleştirilmiş kısa kelimeleri birbirinden ayırt edebilmek için kullanılan virgül benzeri işarete *Diastole* denir, örn.: *ὅ,τε* "nc de"; *ὅτε* "orada". Bu kelimeler ayrı da yazılabilir: *ὅ τε*.

´ işareti ayrıca rakamları belirtmek için de kullanılır: *α´* 1, *β´* 2, *γ´* 3, *δ´* 4, *ε´* 5, *ϛ´* 6, *ζ´* 7, *η´* 8, *ϛ´* 9, *ι´* 10, *ια´* 11 vs. Bu işaret harfin altında yer alırsa, 1000 anlamına gelir: *͵α* 1000.

Kelimelerin bölünmesinde şu kural geçerlidir: Bölünen hecelerden ilki ünlü ile biter, ikincisi ünlü veya ünsüz ile başlar (örneğin, *ἔ-βδο-μος, ὄ-γδο-ος,*). Şu durumlar bu kurala girmez: Çift ünsüzler (örneğin, *ἄλ-λος, πάπ-πος*); yan yana yer alan ünsüzler (örneğin, *B ἄλ-λος, πάπ-πος*); akıcı ünsüzlerin ardından gelen ünsüz (örneğin, *ἕλ-κω, ἄν-θρω-πος, ἀμ-φί*); ünlü düşmesi olmayan bileşik kelimeler (örneğin, *συν-εκ-δέχομαι* fakat *πα-ρέχω* [*παρά*'dan], *ἀ-φ'οῦ* [*ἀπό*'dan], *ἐ-φ'ᾧ* [*ἐπί*'den]).

Noktalama işaretleri: , virgül, · iki nokta ve noktalı virgül, . nokta, ; soru işareti ve son zamanlarda ünlem işareti olarak da kullanılmaya başlamıştır.

Ad	Matbaa yazısı	El yazısı	Değer	Ad	Matbaa yazısı	El yazısı	Değer
Alpha	Α α		a	*Ni*	Ν ν		n
Wita	Β β		w	*Ksi*	Ξ ξ		ks
Gamma	Γ γ		g, γ	*Omikron*	Ο ο		o
Delta	Δ δ		δ	*Pi*	Π π		p
Epsilon	Ε ε		ε	*Ro*	Ρ ϱ		r
Zita	Ζ ζ		z, ź	*Sigma*	Σ σ ς		s, ś
Ita	Η η		i	*Taf*	Τ τ		t
Thita	Θ ϑ θ		θ	*Ipsilon*	Υ υ		ị
Iota	Ι ι		i	*Fi*	Φ φ		f
Kappa	Κ κ		k, k'	*Khi*	Χ χ		χ, χ
Lamwda	Λ λ		l	*Psi*	Ψ ψ		ps
Mi	Μ μ		m	*Omega*	Ω ω		o

Telaffuz özellikleri şunlardır: *γ* göstergesi *ε*, *ι*, *υ*'dan önce *γ* olarak yumuşak telaffuz edilir, *γ*, *κ*, *ξ*, *χ*'den önce *n* olarak okunur; *k* açık ünlülerden önce *k'* sesini alır; *μπ* kendi sesini sadece hece bölünmesinde temsil eder, kelimelerin başında veya hece sonunda *b* sesini alır, buna da yalnızca yabancı kelimelerde rastlanır. Yine aynı şekilde *ντ d* olarak okunur; *ντζ* hece bölünmesi dışında *dž* sesini alır; *στ* genellikle *σ* olarak ifade edilir; *τζ* bazen *ts* olarak, genellikle de *tš* olarak okunur; *υ* harfi *i* gibi telaffuz edilir, diftonglarda ünlülerden ve *γ*, *δ*, *λ*, *μ*, *ν*, *ϱ* göstergelerinden önce *w* gibi (*αυ=aw*), yoksa *f* gibi telaffuz edilir; *ου* göstergesi *u* gibi okunur; *χ* harfi *ε*, *η*, *ι*, *υ*, *αι* harflerinden önce *ẋ* sesini alır; *αι* diftongu *ä* olarak telaffuz edilir; *ει* ve *οι* göstergeleri *i* olarak okunur. Bunların dışında, *Spiritus*, vurgulama ve noktalama da dahil olmak üzere Eski Yunanca telaffuz kuralları geçerlidir.

Bütün diğer Avrupa halklarında olduğu gibi, Yunanlılar da güzel bir işlek yazı türü geliştirdiler. Bu yazı ortaçağın kitap yazılarından bağımsız olarak gelişmişe benzemektedir; *b*, *k*, *p*, *t*, *ps* için kullanılan şekiller dikkat çekicidir. Bazı el yazılarında, *l* eski işlek yazıdaki gibi satırın altında yer alır.

ARNAVUT ALFABELERİ

Kendilerine *Škipetar* (dağ haklı) adını veren, egemenliği altında oldukları Türkler tarafından *Arnavut* (Yunanca *'Αλβανίτης*, tabirinin *'Αρναβίτης* olarak değişime uğramış hali) olarak adlandırılan bu halk, antik İllyria ve Epiros'un büyük bir bölümünde, yani Adriya Denizi çevresinde, doğuda Pindus ile sınırlı, İşkodra'dan Korinthos Körfezine kadar uzanan bölgede yaşar. Arnavutlar ayrıca 14. yüzyıldan itibaren Yunanistan'da nüfusun beşte birini oluşturmaktalar. Arnavut dili, diğer komşu dillerle herhangi bir benzerliği olmaması açısından ilginçtir. Arnavutça iki değişik lehçeye ayrılır: Kuzeyde *Gegce* ve güneyde *Toskça*. *Gegce* Latin harfleri ile yazılır; *Toskça* için Yunan alfabesi kullanılır. Ayrıca sadece belirli bölgelerle ve ailelerle sınırlı, bazı yerel yazı türleri vardır. Bunlar da Arnavutça gibi, birlik açısından hiçbir benzerlik göstermezler.

ELBASAN YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
𐔀	a	𐔆	ts	𐔌	r	𐔓	ṅ	𐔚	θ	𐔡	š
𐔁	e	𐔇	ds	𐔍	r̄	𐔔	γ	𐔛	b	𐔢	ž
𐔂	i	𐔈	nds	𐔎	f	𐔕	ps	𐔜	mb	𐔣	št
𐔃	o	𐔉	w	𐔏	δ	𐔖	h	𐔝	p	𐔤	te
𐔄	u	𐔊	l	𐔐	m	𐔗	χ	𐔞	n	𐔥	ń
𐔅	ü	𐔋	ľ	𐔑	y	𐔘	χ́	𐔟	tš	𐔦	as
𐔅 𐔅	ę	𐔌	ḱ	𐔒	χ́	𐔙	t	𐔠	dž	𐔧	o̧
𐔈	s	𐔍	k	𐔓	ṅ	𐔚	d	𐔡	ndž	𐔨	jü
𐔉	dz	𐔎	ks	𐔔	χ́	𐔛	nd	𐔜	st		

BÜTHAKUKYE YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
𐓘 𐓨	a	𐓱 𐓹	w	𐓶 𐓾	0	𐓻 𐓽	n	𐓴 𐓼	t	𐓿 𐓯	ts
𐓪 𐓫 𐓬	e	𐓷 𐓸 𐓺	b	𐓦 𐓧	dz	𐓵 𐓵	ṅ	𐓰 𐓱	f		
𐓗 𐓘	i	𐓙 𐓚	g	𐓒 𐓓	k	𐓖 𐓗	p	𐓝 𐓞	χ		
𐓪 𐓫	o	𐓷 𐓸	y	𐓒 𐓓	k′	𐓰 𐓱	r	𐓽𐓪 𐓾𐓫	ks		
𐓥 𐓦	ị	𐓵 𐓵	δ	𐓕 𐓖 𐓗 𐓘	l	𐓰 𐓱	z	𐓷 𐓸	ts		
𐓧 𐓨	ü	𐓳 𐓳	d	𐓛 𐓜	m	𐓰 𐓱	s′	𐓒 𐓓	ts′		

VESO BEY YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
𖬀	a	𖬁	e	𖬂	i	𖬃	n	𖬄	r	𖬅	χ
𖬆	b	𖬇	dz	𖬈	k	𖬉	ks	𖬊	s	𖬋	ps
𖬌	g	𖬍	ē	𖬎	l	𖬏	o	𖬐	t		
𖬑	d	𖬒	θ	𖬓	m	𖬔	p	𖬕	ph		

ARNAVUT-YUNAN YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
Α α	a	Γ̇j γ̇j	χ́	Θ ϑ	0	Μ μ	m	Π π	p	Υ υ	ü
Β β	w	Δ δ	δ	Ι ι	i	Ν ν	n	Ρ ρ	r	Φ φ	f
B b	b	D d	d	Κ κ	k	Ν̇ ν̇	ṅ	Σ σ	s	Χ̇ χ̇	h
J j	ý	E ε	e	Κj κj	k′	Νj νj	ń	Σ̇ σ̇	ž	Χ χ	χ
Γ γ	γ	E̲ ε̲	ę	Λ λ	l	Ξ ξ	ks	Σ̈ σ̈	š		
Γ̇ γ̇	χ́	Ζ ζ	dz	Λj λj	l′	Ο ο	o	Τ τ	t		

Burada yer alan yazılardan birincisinin anavatanı *Elbasan* şehriydi. Bu yazı komşu şehir *Berat*'ta da tanınır ve kullanılırdı. İkinci yazının BÜTHAKUKYE adlı bir Arnavut tarafından geliştirildiği söylenir. Üçüncü yazı türü ise VESO BEY adlı ünlü bir boy beyinin yine Arnavut olan lalasından öğrendiği yazıdır.

İSLAV YAZILARI

Kökenleri İskit[1] kabilelerinin karanlık geçmişinde saklı olan İslav halkları eski zamanlarda Run alfabesine benzer bir yazı kullanıyorlardı. Run alfabesi gibi, sesçil alfabe olarak kullanılmayan bu yazı, yine de o derece kabul görmüştü ki, Hıristiyan misyonerler İslav halkını Hıristiyan din kitaplarıyla tanıştırabilmek için bu yazıyı kullanmak zorunda kaldılar.

Glagol[2] (*Bukiviza*) yazısını veya İslav din kitaplarının Hieronymia alfabesini geliştirmiş olan Dalmaçyalı rahip HIERONYMUS[3] 3. yüzyılda bu yazıya çok sadık kalırken, İslavlara ve Moravyalılara Hıristiyan dinini kabul ettiren CYRILLIUS[4] ve METHODIUS daha çok Yunan üslubunu kullandılar. Dini ayinleri Latince yerine İslav dilinde yaptıkları için Papa'ya şikâyet edildiler; fakat Roma 867 yılında yaptıklarını haklı buldu ve geliştirdikleri yazı bu tarihten itibaren İslav kilise kitaplarının yazısı olarak kaldığı gibi, Sırp, Romanya ve Rus yazısının da temelini oluşturdu. Rumenler son zamanlarda Latin harflerinin kullanımını tercih ediyorlar ve eski İslav göstergelerini sadece İslav diline özel sesler için (ses değerlerini karşıladıkları ölçüde) fakat basitleştirilmiş şekilleriyle koruyorlar. Çekler ve Lehler, vurgu işaretleri ile zenginleştirilmiş Latin alfabesini kullanıyorlar.

İslav dilleri seslerinin zenginliği açısından farklı bir yere sahiptir. Göstergeler, eski zamanlarda nesnelerin resimleriydi (hiyeroglifler): ⰱ *Buki* "gürgen", hiyeratik ⱎ *š* "bahçe"; ⰻ *vědi* "çayır", hiyeratik ⱑ *a, tu* "vadi"; ⰾ *ljudi*, "halk, insanlar", hiyeratik ⱞ *mn* "halk". Burada Kiril ve Hieronymia alfabelerindeki isim benzerliklerinin sebebine de bir açıklama getirebiliriz; nasıl VULFILA Gotça isimlere sadık kaldıysa, CYRILLIUS da, geleneklere karşı gelmemek için alışılmış isimleri korumak zorunda kaldı. Birçok diğer yazı türünden bildiğimiz gibi, göstergeler aynı zamanda, 1000 sayısına kadar, rakamları da temsil ediyordu. Bu sayı Glagol sayılama sisteminde *ts*, Kiril yazısında ise özel bir gösterge (ҵ) ile gösterilir.

GLAGOL YAZISI

Ad	Bulgarca	İliryaca	Değer	Rakam
Az			a	1
Buki			b	2
Vědi			v	3
Glagoľ			g	4
Dobro			d	5
Esť			e	6
Živěte			ž	7
Zělo			dz	8
Zemlja			z	9
Iže			i, ii	10
I			i	20
Děrv', Jot			d', y	30
Kako			k	40
Ljudi			l	50
Myslite			m	60
Naš			n	70
On			o	80
Pokoj			p	90
R'ci			r	100
Slovo			s	200
Tvr'do			t	300
Uk			u	400
Fert			f	500
Khěr			χ	600
O			ō	700
Šta			št	800
Tsi			ts	900
Tšerv'			tš	1000
Ša			š	
Jer			o, e	
Jery			ü	
Jerek			*yumuşama*	
Jeť			ye, ya	
Ju			yu	
Ąs			ō	
Ęs			ẽ	
Jąs			yō	
Jęs			yẽ	
Thita			θ	
Ižica			ü	

Glagol alfabesi bilinen en eski İslav dili olan Eski Slavonca için kullanılırdı. Artık kullanılmayan bu alfabe sadece Yunan kilisesinin İslav destekçilerinin, yani Rusların, Bulgarların ve Sırpların, ayin düzeni kitaplarında yer alır.

Bu yazının biri yuvarlak diğeri de köşeli karaktere sahip iki tarzı vardır; Chodzko (grammaire paléoslave) tarafından birincisi Bulgarca ikincisi ise İliryaca[5] olarak adlandırılmıştır. Göstergelerin rakam olarak kullanıldığı, iki nokta arasına alınarak belirtilir: ·ⰰ· 1, ·ⰱ· 2 vs. Genel noktalama işaretleri geçerlidir.

KİRİL ALFABESİ

Ad	Gösterge	Değer	Rakam	Ad	Gösterge	Değer	Rakam
Az	А а	a	1	*Khěr*	Х х	x	600
Buki	Б б	b		*Ó*	Ѡ ѡ	ō	800
Vědi	В в	v	2	*Tsi*	Ц ц	ts	90
Glagol'	Г г	g	3	*Tšervʹ*	Ч ч	tš	
Dobro	Д д	d	4	*Ša*	Ш ш	š	
Est'	Є є	e	5	*Šta*	Щ щ	št	800
Živěte	Ж ж	ž		*Jer*	Ъ ъ	ŭ	
Zělo	Ѕ ѕ	dz	6	*Jery*	Ы ы	į	
Zemlja	З з	z	7	*Jerek*	Ь ь	ĭ	
Iže	И и	i (yi)	8	*Jery*	Ы ы	į	
I	І і	i	10	*Jetʹ*	Ѣ ѣ	ē	
Kako	К к	k	20	*Ja*	Ꙗ ꙗ	ya	
Ljudi	Л л	l	30	*Ju*	Ю ю	yu	
Myslite	М м	m	40	*Je*	Ꙥ ꙥ	ye	
Naš	Н н	n	50	*Ęs*	Ѧ ѧ	ē	900
On	О о	o	70	*Ąs*	Ѫ ѫ	ō	
Pokoj	П п	p	80	*Jęs*	Ꙙ ꙙ	yē	
Rci	Р р	r	100	*Jąs*	Ꙗ ꙗ	yō	
Slovo	С с	s	200	*Ksi*	Ѯ ѯ	ks	60
Tverdo	Т т	t	300	*Psi*	Ѱ ѱ	ps	700
Uk	Ꙋ ꙋ	u	400	*Thita*	Ѳ ѳ	θ	9
Fert	Ф ф	f	500	*Ižica*	Ѵ ѵ	ü	

Kayser MICHAEL'in emri üzerine, 863 yılında İslav havarileri CYRILLIUS ve METHODIUS birçok kilise kitabını Yunancadan İslav dillerine tercüme ettiler ve bunun için de bütün Doğu İslav yazıları için kullanılan Kiril alfabesini geliştirdiler. Kiril yazısında kısaltma işaretleri *(titly)* şunlardır: ◌̑ *titla* (tek), ◌̑ *dobro-titla*, ◌̑ *glagol-titla*, ◌̑ *slovo-titla*, ◌̑ *oneček*, ◌̑ *rzui-titla*, ◌̑ *ch.* ◌̈ *ot*, ◌̑ *ж*, ◌̑ *dž* göstergeleri bu alfabeye özeldir. ◌̑ sadece *o*'nun üzerinde kullanılır. ◌̈ işareti, harfi rakama çevirir (örneğin, ◌̈ *2*)

Harflerin sayı değerleri Glagol alfabesine değil, Yunancaya benzer.

RUTENYA[6] ALFABESİ

Ad	Antiqua	El yazısı	Değer	Ad	Antiqua	El yazısı	Değer
Az	А а		a	*Uk*	Оу оу		u
Buki	Б б		b	*Fert*	Ф ф		f
Vědi	В в		v	*Khěr*	Х х		χ
Hlahol'	Г г Ґ ґ		g	*Ó*	Ѡ ѡ		ō
Dobro	Д д		d	*Tsi*	Ц ц		ts
Est'	Є є		e, ye	*Tšerv*	Ч ч		tš
Živěte	Ж ж		ž	*Ša*	Ш ш		š
Zělo	Ѕ ѕ		dz	*Šta*	Щ щ		štš
Zemlja	З з		z	*Jer*	Ъ ъ		*sertleş-me*
Iže	И и й		i (yi)	*Jery*	Ъі ъі		į
I	І і		i	*Jerek*	Ь ь		*yumu-şama*
Kako	К к		k	*Jery*	Ы ы		į
Ljudi	Л л		l	*Jeť*	Ѣ ѣ		ē
Myslite	М м		m	*Ja*	Ꙗ ꙗ		ya
Naš	Н н		n	*Ju*	Ю ю		yu
On	О о		o	*Ęs*	Ѧ ѧ		ē
Pokoj	П п		p	*Ksi*	Ѯ ѯ		ks
Rci	Р р		r	*Psi*	Ѱ ѱ		ps
Slovo	С с		s	*Fita*	Ѳ ѳ		f
Tverdo	Т т		t	*Ižica*	Ѵ ѵ		ü, w

RUS ALFABESİ

Antiqua	İtalik	El yazısı	Değer	Antiqua	İtalik	El yazısı	Değer
А а	*А а*	*А а*	a	Т т	*Т т*	*Т т*	t
Б б	*Б б*	*Б б*	b	У у	*У у*	*У у*	u
В в	*В в*	*В в*	v	Ф ф	*Ф ф*	*Ф ф*	f, ph
Г г	*Г г*	*Г г*	g	Х х	*Х х*	*Х х*	χ
Д д	*Д д*	*Д д*	d	Ц ц	*Ц ц*	*Ц ц*	tz
Е е	*Е е*	*Е е*	ye, e	Ч ч	*Ч ч*	*Ч ч*	tš
Ж ж	*Ж ж*	*Ж ж*	ž	Ш ш	*Ш ш*	*Ш ш*	š
З з	*З з*	*З з*	z	Щ щ	*Щ щ*	*Щ щ*	štš
И ий	*Ий*	*И и*	y, i, iy	Ъ ъ	*Ъ ъ*	*Ъ ъ*	*sertleşme*
І і	*І і*	*І і*	i	Ы ы	*Ы ы*	*Ы ы*	į
К к	*К к*	*К к*	k	Ь ь	*Ь ь*	*Ь ь*	*yumuşama*
Л л	*Л л*	*Л л*	l	Ѣ ѣ	*Ѣ ѣ*	*Ѣ ѣ*	e, ye
М м	*М м*	*М м*	m	Э э	*Э э*	*Э э*	ę
Н н	*Н н*	*Н н*	n	Ю ю	*Ю ю*	*Ю ю*	yu
О о	*О о*	*О о*	o	Я я	*Я я*	*Я я*	ya
П п	*П п*	*П п*	p	Ѳ ѳ	*Ѳ ѳ*	*Ѳ ѳ*	ft, th
Р р	*Р р*	*Р р*	r	Ѵ ѵ	*Ѵ ѵ*	*Ѵ ѵ*	ü (v)
С с	*С с*	*С с*	s				

Ruslar tarafından benimsenen Kiril alfabesi, 17. yüzyılın sonunda ELIAS KOPIEWITSCH tarafından basitleştirildi. Zamanla bu yazıdan ayrıca güzel bir işlek yazı (el yazısı) şekli daha türedi. Rus harflerinin adlandırılması Rutenya alfabesi ile özdeştir.

FİN UGUR ALFABESİ

Antiqua	İtalik	El yazısı	Değer	Antiqua	İtalik	El yazısı	Değer
А а	*А а*		a	Л̀ л̀	*Л̀ л̀*		l′
Б б	*Б б*		b	М м	*М м*		m
В в	*В в*		w	Н н	*Н н*		n
Г г	*Г г*		g	Н̀ н̀	*Н̀ н̀*		n′
Д д	*Д д*		d	● о	*О о*		o
Д̀ д̀	*Д̀ д̀*		d′	Ӧ ӧ	*Ӧ ӧ*		ö
Е е	*Е е*		e	П п	*П п*		p
Э э	*Э э*		e	Р р	*Р р*		r
З з	*З з*		z	С с	*С с*		s
З̀ з̀	*З̀ з̀*		z′	С̀ с̀	*С̀ с̀*		s′
Ж ж	*Ж ж*		š	Ш ш	*Ш ш*		š
Дз дз	*Дз дз*		dźe	Т т	*Т т*		t
Дз̀ дз̀	*Дз̀ дз̀*		dźe′	Т̀ т̀	*Т̀ т̀*		t′
Дж дж	*Дж дж*		dže	У у	*У у*		u
І і	*І і*		i	Ч ч	*Ч ч*		tš
Ј ј	*Ј ј*		y	Ч̀ ч̀	*Ч̀ ч̀*		tš′
К к	*К к*		k	Ы ы	*Ы ы*		yi
Л л	*Л л*		l				

Fin-Ugur yazısı Perm, Wologda gibi Kuzey Rus bölgelerinde, yukarıda gösterilen tarzlarda (antiqua, italik yazı, el yazısı) kullanılır. Rus alfabesinin bazı değişikliklerle zenginleştirilmiş hali bu alfabenin temelini oluşturur.

ROMANYA (ULAH) YAZISI

Ad	Gösterge		Değer	Ad	Gösterge		Değer
	Eski	Yeni			Eski	Yeni	
As	А а	А а	a	*Uk*	Ѹ ѹ	Ꙋ ꙋ	u
Buke	Б б	Б ѣ	b	*Fert*	Ф ф	Ф ф	f
Wide	В в	В в	v	*Chir*	Х х	Х х	χ
Glagol	Г г	Г г	g	*O*	ѡ ѡ		o
Dobro	Д д	D d	d	*Tsi*	Ц ц	Ц ц	ts
Jest	Е е	Е е	e	*Tšer*	Ч ч	Ч ч	tš
Šiwete	Ж ж	Ѓ ѓ	ž	*Ša*	Ш ш	Ш ш	š
Salo	Ѕ ѕ		6	*Šta*	Щ щ	Щ щ	št
Semlia	З з	Z z	z	*Jor*	Ъ ъ	Ъ ъ	ę
I	Й й		i	*Jaty*	Ѣ ѣ		ea
Iše	І і	І і	i	*Ju*	Ю ю		yu
Kako	К к	К k	k	*Jako*	Ꙗ ꙗ		ya
Liude	Л л	Л Л	l	*la*	Я я		ia
Meslite	М м	М m	m	*Jus*	Ѧ ѧ		ị
Naš	Н н	N n	n	*Ksi*	Ѯ ѯ		ks
On	О о	О о	ō	*Psi*	Ѱ ѱ		ps
Pokoi	П п	П п	p	*Ftita*	Θ θ		ft, th
Rze	Р р	Р Р	r	*Ižitsa*	Ѵ ѵ		v, ü
Slowo	С с	S s	s	*Ün*	Ѫ ѫ	Î î	ī
Twerdo	Т т	Т t	t	*Dže*	Ꙉ ꙉ	Ꙉ ꙉ	dž
Uniku	Оу оу		u				

Ulahlar ya da (sonraları aldıkları adla) Romanyalılar eski zamanlarda Kiril alfabesini kullanıyorlardı. Bu alfabenin yerine son zamanlarda gittikçe daha sık Latin harfleri kullanılmaktadır. İslav dillerine has sesler için kullanılan göstergelerin birçoğu da yok olmaktadır.

BULGAR ALFABESİ

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
А а	a	З з	z	О о	o	Х х	χ	Ь ь	*yumuşama*	Ц ц	dž
Б б	b	И и й	yi	П п	p	Ц ц	ts	Ѣ ѣ	ye, ę	Ѫ ѫ	ị
В в	v	І і	i	Р р	r	Ч ч	tš	Э э	e	Ꙗ ꙗ	ia
Г г	g	К к	k	С с	s	Ш ш	š	Ю ю	yu		
Д д	d	Л л	l	Т т	t	Щ щ	štš	Я я	ya		
Е е	ye	М м	m	У у	u	Ъ ъ	*sert-leşme*	Θ θ	f		
Ж ж	ž	Н н	n	Ф ф	f, ph	Ы ы	ị	Ѵ ѵ	y, w, v		

SIRP ALFABESİ

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
А а	a	Ж ж	ž	Љ љ	ľ	С с	s	Ч ч	tš	Э э	ye
Б б	b	З з	z	М м	m	Т т	t	Ш ш	š	Ю ю	yu
В в	v	И и й	yi	Н н	n	Ћ ћ	t′, tž	Щ щ	štš	Я я	ya
Г г	g	І і	i	Њ њ	ń	У у ѳ	u	Ъ ъ	*sert-leşme*	Θ θ	th
Д д	d	Ј ј	y	О о	o	Ф ф	f	Ы ы	į	Ѵ ѵ	ü, w
Ђ ђ	đ′	К к	k	П п	p	Х х	h	Ь ь	*yumuşama*	Џ џ	dz
Е е	e	Л л	l	Р р	r	Ц ц	ts	Ѣ ѣ	ye, ę		

İLİRYA ALFABESİ

Kiril	Latin	Değer	Kiril	Latin	Değer	Kiril	Latin	Değer	Kiril	Latin	Değer
а	A a	a	ф	F f	f, w	м	M m	m	ɯj	Tj tj	t′
б	B b	b	г	G g	g	н	N n	n	у	U u	u
ц	C c	ts	гj	Gj gj	g′	њ	Nj nj	ń	в	V v	w
ћ	Ć ć	tś	х	H h	h	о	O o	o		X x	ks
ч	Č č	tš	и	I i	i	п	P p	p		Y y	ü
д	D d	d	j	J j	y	р	R r	r, ŗ	з	Z z	z
ђ	Dj dj	đ′	к	K k	k	с	S s	s	ж	Ž ž	ž
е	E e	e	л	L l	l	ш	Š š	š	џ	Dž dž	dž
ej	E ě	y, i	љ	Lj lj	ľ	т	T t	t			

Güney İslav halklarından Bulgarlar ve Sırplar, Rus yazısını kendi dilleri için bazı değişiklikler uygulayarak kabul ettiler. İliryalılar ise Sırp yazısını sadece kısmen kullanırlar; bütün Katolikler gibi, Hırvatların ve Dalmaçya İslavlarının da kullandığı Latin yazısını benimsemişlerdir. Latin harflerinin düzenli bir şekilde yayılmamasından dolayı, İlirya yazısı tarz farklılıkları gösterir; *š* yerine *sh* veya *sc*, *č* yerine *cs*, *c* yerine *ch*, *c* yerine *cz*, *s* yerine *sz* ve *r* hem ünlü hem de ünsüz olarak kullanılır. Ünsüz olarak kullanılan *r* harfi, *ŗ*, *er̀* veya *ŕ* olarak ifade edilir. Yukarıdaki alfabe Katoliklerin dergi ve kitaplarında kullanılan yazımı gösterir.

LATİN YAZILARI

Yunanistan'da, İonia alfabesinin benimsenmesinden önce nasıl birçok farklı alfabe kullanılıyorsa İtalya'da da halkların her biri kendi alfabesine sahipti. Bu alfabeler aslında akraba olmalarına rağmen, göstergelerinin şekillerinde fazla benzerliğe rastlanmıyordu. Roma, diğer İtalyan halklarını yenilgiye uğrattığında, bütün yazı türlerinin yerini Romen yazısı aldı. Zenginleşen, sanata ve bilime çok değer veren Roma, böylece İtalya'nın ruhani merkezi haline geldi. Romen yazısı, daha sonra Batı Roma Hıristiyan Kilisesinin yazısı olarak, İncil'le birlikte bütün Batı Avrupa'ya yayıldı, "dinsizlerin yazısı" ve "nefret uyandırıcı büyü işaretleri" olarak tanımlanan Run yazısının gerilemesine sebep oldu.

Romen yazısının farklı türleri vardır:

1. Kapital yazı: Büyük harf yazı, en fazla yazıtlarda rastlanır, fakat el yazılarında da kullanılmıştır.

2. Onsiyal yazı: 3. yüzyıldan beri karşılaştığımız bu yazı, kapital yazı türünün daha yuvarlak formlu bir tarzıdır.

3. İşlek yazı: Siebenbürgen'deki maden ocaklarında, 2. ve 3. yüzyıldan kalma balmumu tabletlerin üzerinde bulundu. Bu yazı 5. yüzyılda Kayser Kalem Odasında ve 4. yüzyıldan itibaren kitaplarda da kullanıldı (WATTENBACH, Anleitung zur lateinischen Palaeographie).

4. Tiro işaretleri: TIRO tarafından geliştirilmiş, hızlı yazı için kullanılan göstergeler ve kısaltmalar 9. yüzyıla kadar biliniyordu.

Lombardia[1] yazısı, Doğu Got yazısı, Frenk (Merovenj[2]), İrlanda ve Anglosakson yazısı gibi birçok ulusal yazının atası olan Romen yazısına geçiş döneminde, bu yazıya bazı yeni yerel biçimler de eklenmiş olmalıdır; çünkü bu yazı, sadece Romen kapital yazının değişik bir biçimi olarak açıklanması mümkün olmayan göstergeler içerir.

Miniskül yazı türü, 8. yüzyılda bu temel üzerinde gelişmiştir ve kapital yazı, bu yazının inisiyal biçimi olarak korunurken, onsiyal ve işlek yazı türleri de yine bu yazı sayesinde gerilemeye uğratılmıştır. Matbaa yazısı ise miniskül yazıdan türemiş bir yazı türüdür.

ESKİ İTALİK DİLLERİN YAZILARI

Değer	Etrüsk	Umbria	Oskça	Falisci	Messapia	Romen	
						Eski	Yeni
a	A A ᴖ	A	ᴖ	Я	A ᴧ	A ᴧ ᴧ ᴧ	A
b		B	B		B	ᗷ B	B
g	Ↄ ʎ)		>	Ↄ C	Γ	ᐸ C	C
d			Я	D	Δ	D	D
e	∃ ∃ ∃	∃	∃	∃	E	E Ⅱ	E
v, f	ℶ ℶ	⊐ ℶ	⊐	↑	F Ⅎ	F Ⅰ'	F
dz	Ⅎ ± I	∤ ∤	I	∤ ⊬	I Z	Z	Z
χ	⊟ ⊟	⊘	⊟	⊟ H	H Ж	H	H
θ	O ⊗ ()	⊙			⊙		
ı	I I	I	I	I	I	I	I
k	> ж	ж	ж		ĸ	ĸ	K
l	↓ ✓	↓	↓	↓ ⅃ ⅄	⊬	⊬ L	L
m	⋈ M Ш Ш	Ш Ш ∧	Ш	Ш	M	M M	M
n	ϟ И Н	И Ν	Н	N	N	N ᴎ	N
o				O	o	O	O
p	⅂ ∧ ⊓	⅂	⊓	⅂ ᑭ	⊓	⊓ ᑭ	P
q						ᕴ	Q
r	D ʊ ᗡ ϙ	ᗡ	ᗡ	Я	ᖇ P	ᖇ ᖇ	R
s	M ⋈ ≷ ≀	ƨ M	≀	Ƽ ƨ	≤ Σ	≤ Ƽ	S
t	ϯ ϯ	ϯ ϟ	T	ϯ ⊬	T	T	T
u	ᚷ V ↓	V	V	V		V	V
ph	Φ ⅂						
ks	↓			ϯ	X	X	X
f	∛ (F	8	8				
rs		ᑯ					
ie		ϙ	⊦				

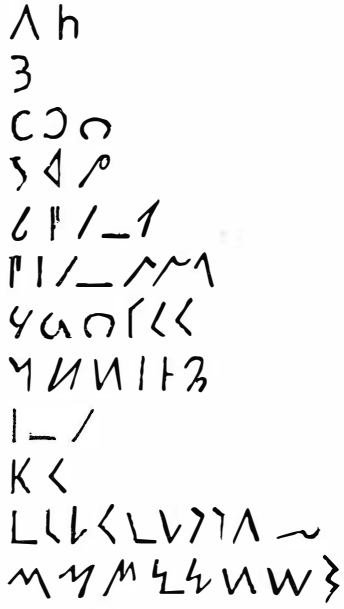
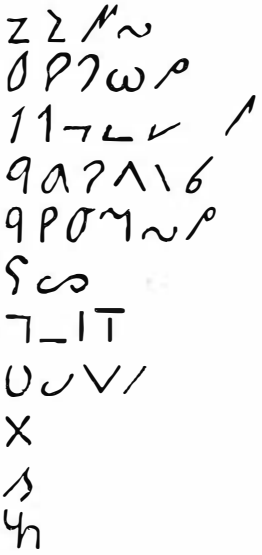
Rakamlar

Etrüsk: I 1, ∧ V 5, X + 10, ↑ ↓ 50, ⊕ 100, ∛ 1000.

Romen: I 1, II 2, III 3, IV (IIII) 4, V 5, VI 6, VII 7, VIII (IIX) 8, IX 9, X 10, XI 11, XIV 14, XV 15, XIX 19, XX 20, XXIV 24, XXX 30, XL 40, L 50, LX 60, LXX 70, LXXX 80, LXXXIX 89, XC 90, C 100, CC 200, D 500, CIↃ, M 1000, MDCCCLXXVIII 1878.

Romen rakamlarının bazı özellikleri vardır; V göstergesi el şeklini, X ise iki el şeklini sembolize eder, L göstergesi de Ⅼ = C 100 göstergesinin yarısını ifade ediyor olmalıdır.

TİRO İŞARETLERİ

Göstcrge	Değer	Gösterge	Değer
	a b c d e f g h i k l m		n o p q r s t u χ ph ts

Önekler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	al		ap		oc		in		prae
	ac		ad		de		inter		pro
	an		con		di		ob		re
	ab		circa		ex		per		sub

Sonekler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	a		ans		are		atis		emus
	ae		ant		ari		atur		ens
	am		antes		aris		e		ent
	amini		anticis		arum		el		ente
	amur		antur		as		em		entes
	amus		anus		at		emur		enti

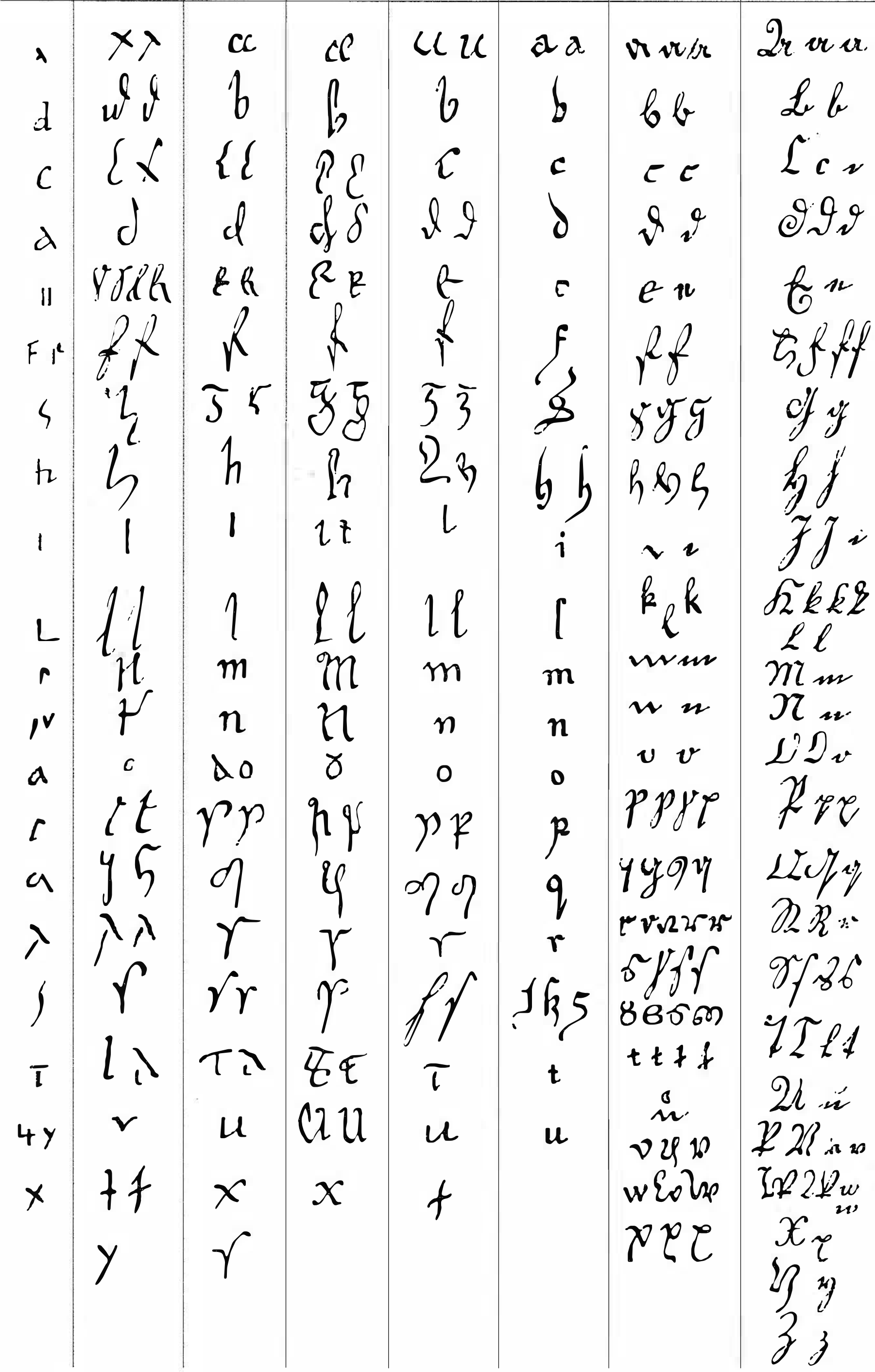
TİRO İŞARETLERİ

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	entis		itur		de		num		tat
	entibus		ius		do		ra		tato
	entiam		ium		dorum		rum		tatis
	er		o		dum		rant		te
	ere		oa		la		re		ter
	eris		or		lia		ret		ti
	es		orem		liam		rer		tia
	et		orum		lium		rere		tio
	etur		os		lii		remus		tis
	i		u		liis		res		tatem
	ia		uam		m		ri		to
	iae		um		mam		ris		toribus
	ie		unt		ma		rorum		torum
	ii		ur		me		s		to
	iis		us		mo		sa		tos
	iit		vum		mus		sem		tu
	im		bilia		na		sum		tun
	imus		us		ne		t		tus
	inus		bilibus		nes		ta		
	is		ci		ni		tam		
	it		cum		nis		tas		

Tiro işaretleri, CICERO[3]'nun bir azatlısı olan MARCUS TULLIUS CICERO tarafından, CICERO'nun konuşmalarını kaydetmek için icat edildi. Sözcükler, önekler ve sonekler için, TIRO tarafından geliştirilen kısaltmalara daha sonra diğerleri de eklendi ve özellikle Hıristiyan dininin egemen olmasıyla birlikte, İncil'le ilgili isimler de ilave edildi. Bu yazı türünün Kayser zamanında Roma'da çok yaygın olmasına, hatta okullarda bile öğretilmesine rağmen, pek az belge günümüze kadar kalabilmiştir. Klasik dilin çökmesiyle birlikte, işaret bilgisi de unutuldu. Tiro işaretleri ortaçağda sadece noter belgelerinde nadiren kullanılıyor ve işaretler hakkındaki bilgiler kelime kataloglarında korunuyordu.

LATİNCE-ALMANCA İŞLEK YAZI

2. yy	Kayser Kalem Odası 5. yy	İtalyanca işlek yazı	Merovenj	Yeni işlek yazı	13.-14. yy Diplomalar	15.-17. yy Mektup yazısı	18. yy

ORTAÇAĞ KİTAP YAZISI

Onsiyal		Eski İrlandaca		8-9. yy		9-10. yy		10. yy	
Büyük	Küçük	İnisiyal	Minis.	İnisiyal	Minis.	İnisiyal	Minis.	İnisiyal	Minis.
A A	a	A a	a a	a A A	a cc	A A A	a	A	a
B B	b	b	b	B	b	B	b	B	b
C	c	C	c	C	c	C	c	C	c
D	d ð	D	d	D	d	D D	d	D	d ð
E	e	E	e	E	e	E E	e	E E	e
F F	f	F	f	F	f	F	f f	F	f
G	g	G	g	G	g	G G	g	G	g
h	h	h	h	H h	h	H h	h	H	h
I	i	I J	i j	I J	i	J	i	I	i
K	k			K	k	K k	k	K	k k
L	l	l	l	L	l	L	l l	L	l
M M	m	M M	m	M M M	m	M M	m	M M	m
N	n	N n	n	N	n	N N	n	N	n
O	o	O	o	O	o	O	o	O	o
P	p	P	p	P	p	P	p	P	p
Q	q			Q q	q	Q q	q	Q	q
R	r	R r	r ꝛ	R	r r	R	r	R	r r
S	s	S	ſ s	S	ſ	S	ſ	S	ſ
T	t	T	t	T	t	T	t	T	t t
U U	u	U	u	U	u	U	u	U	u
	v	V	v	V	v	V	v	V	v
				W	w	W	w	W	w
	x x			X	x	X	x	X	x
	y ẏ			y	ẏ	y	v̇ y	Y	ẏ
	z			Z	z	Z	z	Z	z

Rakamlar: i 1, ŋ 2, v 5, x 10, c 100, d 500, m 1000.

Miniskül yazı Tour'daki ALKUIN okulunda İrlandalı (İskoç) rahiplerin etkisi altında gelişti. Ortaçağ kitaplarının inisiyallerinde ve kenar süslemelerinde bu yazı örnek alınmıştır.

Rakamlar, Romen yazısındaki minisküllerdir.

ORTAÇAĞ KİTAP YAZISI

11. yy		12. yy		12-13. yy		13-14. yy		14. yy	
İnisiyal	Minis.	İnisiyal	Minis.	İnisiyal	Minis.	İnisiyal	Minis.	İnisiyal	Minis.
A a	a	A	a a a	A A A	a a	A	a	A	a
B	b	B	b	B B B	b	B	b	B	b
C	c	C	c	C	c c	C	c c	C	c
D	d ſ	D	d d	D D D	d	D	d	D	d
E e	e	E	e	E E	e	E	e e	E	e
F	f	F	f f	F F	f f	F	f	F	f
G	g ȝ	G	g	G G G	g g	G	s	G	g g
H h	h	H	h h ȝ	H H	h h	H	h	H	h
I	i	I	i	I I	i i	I	i i	I	i
K	k	K	k	K	k	K	k k	K	k k
L	l	L	l l	L L L	l	L	l	L	l
M m	m	M	m m	M M M	m	M	m	M	m
N n	n	N	n	N N	n	N	n	N	n
O	o	O	o	O	o	O	o	O	o
P	p	P	p	P P	p	P	p	P	p
Q	q	Q	q	Q	p	Q	q	Q	q
R	r	R	r r R	R R	r r	R	r r	R	r r
S	ſ	S	ſ ſ s	S S S S	ſ s s	S	ſ s	S	ſ s
T	r r	T	r	T T	t t	T	t	T	t t
U u	u	U	u	U U J	u	U	u	U	u
V	v	V	v	V	v	V	v	V	v
W	w	W	w	W	w	W	w	W	w
X	x	X	x	X	x	X	x	X	x
Y	y	Y	y	y	y	Y	y	Y	y
Z	z	Z	z	z	z	Z	z	Z	z z

Rakamlar: 1 1, 2 2, 3 3, 4 4, 5 5, 6 6, 7 7, 8 8, 9 9, 0 0.

Miniskül yazının bir özelliği, onsiyal yazıda nadiren rastlanan kısaltmaların, bu yazıda çok yaygın kullanımıdır.

Bunlar zamanla matbaacılar tarafından ayrıştırılmıştır. 14. yüzyılda Arap rakamları kullanılmaya başlanmıştır.

ORTAÇAĞDA KISALTMALAR VE BİLEŞİK HARFLER

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
á ꝏ	ali	dc̄ſ'	dictus	ff	fratres
am̓	aliquem	dn̄r	dicuntur	g'	genus
ā	am, an	ȝ	dics	gꝛa	gloria
an̄	ante	dıo	dilectio	g̃	gra
aī	animi	dt	dilectissimi	gr̄a	gratia
a;	apparet	ȝ	dis	hr̄ he	habere
ap̄ apd	apud	dm̄ſ' dn̄s	dominus	hr	habetur
ap̄c̓ cp̄ſ	archiepiscopus	dm̄	deum	h ff	hacc
az	arguitur	dc̄	dunt	h	hic, hoc
ām ar^{m}	argumentum	duc	duplex	h°	homo
c̄c̄ d	aut	ę ę	ae	hū	hominum humanum
aū hc aut	autem	.e. ecta	ccclesia	h,	hujus
b	bis, ber, burg	c^{9} ȝ	cjus	h,ı	hujusmodi
Bap^{e}	baptistae	ē	em	iꝺ	ibi
be	beatae	ñ ħ.n.	enim	ĩo	ideo
Bſ	beatus	en̄	ensis	ıd ⁂ ȝ·	id est
bn	bene	n̄	entia	ıhc ıhſ'	Jesus
bl	bilitur	ō	eo	ıhm̄	Jesum
br b^{r}	bitur	ep̄c	episcopus	g^{1}ı^{2}	igitur
Ca cap̄	caput	epta	epistola	ı^{d}	illud
cāu	casu	g̊ g̊	erga, ergo	ī	im, in, ei
cā	causa	e^{r}	erit	ıp̄r	imperator
cōı	tioni	ėė ēe ⸗ ȣ =	esse	ın̄	inde
qe	commune	ę	essentiae	ır̄	inter
qēꝛɔ ⊖ ↄ	con	ꝛ ÷ ÷ ȝē		ıp̄e	ipse
ŏ ĕt	contra	ĕ ω ȣ ȝ ȝ ȣ	est	ıt̄	item
ŏbr	contrahitur	ꝶ ꝶ ꝯ ꝗ ⅂		ıt̄m	iterum
qn̄s	consequens	ꝛ ⅂ ȝ ƵƵ	et	ⱪ	kalend.
c̃oa	consequentia	; X ⅋		t	lectio, licet, lis, vel
⅋t ct	ct	⅋c ꝛ	et caetera	ł ll	ll
c'	cuius	⅋ ⅋ıā ƶ t̄	etiam	tt	llorum
ctı	culi	ȝ	et patet	tr	liter
cū	cum	ew^{m}	evangelium	ly	lum
ȣ ȣ ꝺ	de	e ę̈	extra	lū;	lunam
ꝺ	dit, id. od, ud	fcā ffcā	facta	m̄	men, mni, um
ꝺı dī	dei	fac̄ fcıt	facit	ꝛa	Maria, millia
ȣ	deus	f'	fer	m̄r	mater, martyr
ȣ ϑ	denarium	feſ	febris	mīa	misera, misericordia
ꝺs dſ	dcus	for̆	forma	mıē	minimae
ꝺr	dicitur	fr̄	frater	ṁ	mihi

ORTAÇAĞDA KISALTMALAR VE BİLEŞİK HARFLER

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
m̃ſ'	meus, mens, mus	p̃	pur	s̃a	substantia
m̊	monachus, modo	q̊ q̈	qua	ſ̆ b̆	supra
mo͞m	monasterium	q̄ʳ	quaeritur	ff	suprascripsit
mtcı	multi	qo͞	quaestio	ſc ş̄	sunt
m̃	multiplex	q̄m̄ q̄m̄	quam	tl tſı	talis
n̄	non, nobis	qn̄ qđo	quando	t̀	taliter
n̊	nec	q̄m̄	quantum	t̄m	tantum
n̊	nihil	·q· q̇i	quasi	t̄n	tamen
ṅ ꝛ	nisi	q̄ q̈ q	que, quae	t̄	tem, ten, ter, tur
ñ nr̄	noster	q̄m̄	quem	tꝰ tᶜ	tempus
n�unl	nullus	q q̣	qui	tēpe	tempore
N̄	nt	q̄	quid	ℭ	tenent
o	obiit	q	quia	tꝛ	termini
o ō	omino	q̊	quo	;a;	tertiam
oē	omne	qđ ꝺ q̄	quod	ꝺ ẖ	ti
ōı	omnia	qm̄	quoniam	t	tibi
o·	omnino, opinio, oratio	q̊; q̊q̊	quoque	to͞	tio
oȝ	oportet	r̄	ratio	ℜ	titulo
oꝛ	orum	~	re	tc	tunc
onđ	ostendit	ra̋	regula	ũ	um, un, ven, ver
p̄p̄ p̊p	papa	rᵉ	regulae	~	ur
ſ·	paragraphus	reaʳ	realiter	ꝰ ȷ ; ꝺ	us
p̄ı	pari	rr̄	rerum	u̇	ubi
pr̄	pater	p̄p	respondetur	vꝺ	velud
pȝ	patet	r	respectu	v̇	verbi
pn̄a	penitentia	,	ri	v̄	verbum
p̄	per	ꝛ	rt	v̊ ů ūo	vero
p̄p̄m	perpetuum	r̄	rum, runt	ur̄	vester
p̊	persona	ſ̄ s̄ ꝟ	sanct, sunt, sive, sed, us	vꝛ ꝑ	vestra reve rendissima paternitas
ptes'	plures	ſcſ̄	sanctus		
p'	post	ſcı̄	sancti	vn	vestrae sanctitatis
p̄	potest	ſctm	saeculum	ꝺȝ uiꝫ ů	videlicet
p̊	pra	ꝟ	secundum	u̇ ū	vit
p̄	prae	ꝑ ſ	secundum, sed, sis	vꝺ	vobis
pn̄s	praesens	ſ; ·ſ·	scilicet	vn̄ un̄	unde
pr̄h pb̄r	presbyter	ſ	ser, sis, sive	x̊ x̊ xpı	Christi
p	pro	ꝑ ?	sibi	x̊ x̊ x̄pꝸ	Christus
p̄p p̄p ppc	propter	ſp̄ſ	spiritus	x̄	xit
p̊	propri	ſb	sub	ỹ	hymnus

İRLANDA YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
a a	a	d d	d	g g	g	m m	m	p p	p	t t	t
b b	b	e e	e	i i	i	n n	n	r r	r	u u	u
c c	k	f f	f	l l	l	o o	o	s r	s	h h	h

Bileşik harfler

ao	að	bp	b	eao	ea	mb	m	pp	b	tt	d
aé	e	cc	g	ṗ	h	mp	m	rr	rr	ṽ	ī
á	air	ċ	χ	gc	g	ṁ	w	ṙ	h	ṽo	ī
á	ar	dp	d	ġ	γ	no	n	ħ	si	ṽoe	ie
b	v, w	dt	d	ḋo ġ	ī	ñ	nn	ċ	h	⁊	agus
bṗ	v, w	ę	ea	ln	ll	ṗ	f	tr	t		

Yukarıda gösterilen İrlanda yazısı, eski köşeli yazının benzeri, bir antiqua tarzdır (s. 196). Bileşik harfler dikkat çekicidir; bunların Romen kısaltmalarında hiçbir örneğine rastlanmaz. Bileşik harfleri, İberya yazısı gibi, sabit bir alfabe gelişmeden önce kullanılan yazının korunmuş hali olarak görebiliriz. İrlanda yazısının kökeni karanlıkta kalmıştır.

ANGLOSAKSON YAZISI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
A a	a	F f	f	L l	l	R r	r	X x	ks	⁊	and
B b	b	G g	g	M m	m	S s f	s	Y y Ÿ ÿ	ü	þ	paet
C c	q	h h	h	N n	n	T t	t	Z	dz	ð	aðde
D d	d	I i	i	O o	o	U u	u	Đ đ	đ		
E e	e	K k	k	P p	p	V ƿ	w	Þ þ	θ		

Anglosakson yazısı Romen kökenlidir, fakat yazıda İrlanda etkisi de görülmektedir. Run alfabesinin kullanılmaması için kesin bir tavırla mücadele veren Romen misyonerler gibi, Anglosaksonlar da İrlandalıların öğrencileriydi.

Tabloda gösterilen göstergelerden sadece birkaçı Romen alfabesinde korunmuştur.

MATBAACILIK

Yazıyı mekanik yöntemlerle çoğaltmak, en eski zamanlardan beri var olan bir düşünce olmasına rağmen, uzun süre hiçbir mucit bunu uygulamaya geçirememiştir. Babilliler tuğlalara yazı basabilmek için yazı kalıpları geliştirmişlerdi; Asurlular da Mısırlılar gibi, mühür yüzükler kullanıyorlardı. Romalıların ise, isim simgeleri için harf kalıpları ve köleleri, hayvanları, ekmekleri, seramikleri işaretlemek için mühürleri vardı. Romalılar, birçok köleyi kitapları kopyalama işinde çalıştırmalarına rağmen kitapları mekanik yoldan çoğaltmayı düşünmemişlerdi.

Bu düşünce ilk defa Çin'de uygulamaya geçirildi; JULIEN'den sonra, 593 yılında, Kayser WEN-TI zamanında tahta levha baskılar yapıldı ve bunlar 10. yüzyılda mükemmelliğe ulaştı. KIŃ-LI zamanında (1041-1049), bir soğuk demirci olan PI-ŠIŃ, hareketli matbaa harflerini icat etti, fakat devamı gelmedi. 1662 yılında, misyonerlerin yine aynı tür bir denemesi başarısızlıkla sonuçlandı. Çin'de ancak 1776 yılından itibaren hareketli matbaa harfleri kullanılmaya başlandı. Bunlar matrislere dökülmüyor, tek tek kesiliyordu.

14. yüzyılda Almanya'da, bu gelişmelerden bağımsız olarak, tahta levha baskısı icat edildi. Kaligraflar dışında, mektup ressamları adı verilen ve halkın genel okul ve ibadet kitapları ihtiyacını karşılayan, aziz tasvirleri, oyun kartları ve yasal yazışmalar dışında kalan ufak tefek yazışmaları düzenleyen bir grup yazman vardı. Resimlerin ve oyun kartlarının panayırlarda çok rağbet görmesi üzerine, mektup ressamlarının aklına bunları kalıplar kullanarak ve metni tahta levhalara kazıyarak hazırlama düşüncesi geldi. Bilinen en eski gravür, 1423 yılından kalma, Aziz Christoph'un ilahi çocukla birlikte gösterildiği tasviridir ve bu gravür iki satırlık bir imza taşır.

Mainz'ın ileri gelenlerinden JOHANN GENSFLEISCH ZUM GUTENBERG, tahta levhaların baskısını kolaylaştırmak ve el kuvvetiyle sadece tek taraflı basılabilen sayfaları çift taraflı da basabilmek için, 1434-1443 yıllarında Strassburg'da vidalı presi icat etti.

GUTENBERG, 1444 yılında veya 1445 yılının başında Mainz'a geri döndüğünde, ilk başlarda tahtadan kesip matrislere döktüğü harfler yerine, hareketli matbaa harfleri geliştirmeyi düşündü. GUTENBERG, çok para gerektiren bu denemeyi gerçekleştirebilmek için 1450'de zengin bir Mainz'lı olan JOHANN FUST'un desteğini aldı ve böylece büyük ve bol kazanç vaat eden bir işe girişti: 1452'de 42 satırlık İncil'i kendi döktüğü harflerle bastı.

Matbaacılık sanatının ilk zamanlarında, sadece metinler basılabiliyor, genellikle oldukça süslü olan inisiyaller kaligraflar tarafından üzerlerine çiziliyordu. İşte bu kaligraflardan biri olan PETER SCHÖFER VON GERNHEIM, bu zanaatın incelikleriyle böyle tanıştı. Bu buluşun önemini hemen kavrayan SCHÖFER VON GERNHEIM, ayrıca bu buluşun eksiklerini de görebiliyordu ve bunları düzeltmeyi başardı. SCHÖFER VON GERNHEIM çelikten mühürler yapıp bunları bakırın içine oturtarak, dayanıklı matrisler geliştirdi ve bu sayede daha keskin harfler elde ettiği gibi, baskı rengini düzeltmeyi de başardı. Böylece FUST bu bol kazançlı işi, SCHÖFER VON GERNHEIM ile tek başına yapmaya ve GUTENBERG'i devre dışı bırakmaya karar verdi; bir borç davası sayesinde GUTENBERG'i matbaasını ona bırakmaya zorladı. GUTENBERG 1468 yılında Eltvill'de, FUST ise 1446 yılında Paris'te öldü. SCHÖFER VON GERNHEIM matbaacılığa devam etti ve işini çocuklarına miras bıraktı.

Matbaacılığın keşfi, yazı üzerinde önemli bir rol oynadı. Basılı ilk İnciller el yazısı olarak satıldı. Gerçek daha sonra ortaya çıkınca matbaacılar, muntazam matbaa harflerini basarak, el yazısının güzelliğiyle rekabet etmeye çalıştılar. Büyük eserlerde ve dua kitaplarında kafes biçimli yazı türü (Rahip yazısı) taklit edildi. Bu yazının matbaacılar tarafından daha da geliştirilmiş işlek bir türü, Schwabach yazısı olarak, hâlâ bilinir. Paris'te, İtalya'da da olduğu gibi, bilginlerin zevkleri doğrultusunda 11. yüzyılın güzel miniskül yazısı örnek alındı ve şimdiki antiqua türü olarak mükemmelleştirildi. Venedik'te ALDUS MANUTIUS, matbaacılığa işlek yazının da girmesini sağladı. Fransızlar ve İngilizler ise yerel tarzı örnek aldılar. Bu tarihten kalma *Incunabulalar*[1] o zamanın kaligrafisini yansıtırlar. Daha sonra matbaa yazısı ve el yazısı ayrıldı; el yazısının işlek karakteri daha da belirginleşti. 1799 yılında Sennefelder'in litografiyi geliştirmesi, matbaacılığa yeni bir ivme kazandırdı; rekabet ortamı, matbaacıları kitaplarına daha da fazla estetik ve zarafet katmaya zorladı ve farklı grafik disiplinlerinin birleştirilmesiyle, yazılı yapıtlarda faydalanılabilecek, gravür sanatı, yedirmeli veya yedirmesiz litografi, stereotip gibi birçok yeni tür gelişti.

GUTENBERG İNCİL YAZISI

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
A a	a	h	h	o	o	v	v
b	b	i	i	p	p	w	w
c	c	j	j	q	q	x	x
d	d	k	k	r	r	y	y
e	e	l	l	s	s	z	z
f	f	m	m	t	t		
g	g	n	n	u	u		

Bileşik harfler

ā	anı, an	do		pa		r	
ar̄	ar	nd		pe		re	
ba		em, en, est		per		rum	
be		er, re		præ		s	
bet		fi		po		ser	
bo		fl		pp, pop		ss	
ch		ffl		ppe		st	
cha		gi		pre, pri		ta	
che		gra		pri		ter, tur	
cho		ha		pro		th	
co		he		prop		the	
com		im, in, min, mni, ni		qua, gui		ua	
cra, cri		j		quam, quan		uer, ver	
cri		el, il, les, ul		que		um, un	
ct		mm, mn		que, quod		us	
da		an		qui		va	
de		nn, omin		quo		ve	
dem		ao		quod		et	
den		io, on		quoque			

INCUNABULA ALFABELERİ

Antiqua										İtalik		Almanca İşlek 1539	
İlk İtalyanca baskılar Subiaco-Rom			Venedik 1469 JOH. V. SPEYER		Sorbonne 1470	Venedik 1495 ALDUS				Venedik 1514 ALDUS			
A	A	a	A	a	a	A	a			*a*		𝒜	*a*
B	B	b	B	b	b		b			*b*		B	*b*
C	C	c	C	c	c	C	c			*c*		C	*c*
D	D	d		d	d	D	d			*d*		*D*	*d*
E	E	e		e	e	E	e			*e*		*E*	*e*
		f		f f	f	F	f			*f*		*F*	*f*
G	G	g		g	g	G	g			*g*		G	*g*
H		h		h	h	H	h			*h*		*H*	*h*
I		i	I	i	i	I	i			*i*		*I*	*i*
L		l		l	l	L	l			*l*		*L*	*l*
M	M	m	M	m	m	M	m			*m*		*M*	*m*
N	N	n		n	n	N	n			*n*		*N*	*n*
	O	o		o	o	O	o			*o*		O	*o*
P		p	P	p	p	P	p			*p*		𝒫	*p*
Q	Q	q		q	q		q			*q*		Q	*q*
R		r		r	r	R	r			*r*		*R*	*r*
S	S	ſ s	S	ſ s	ſ s	S	ſ			*ſ s*		*S*	*ſ s*
T		t		t	t	T	t			*t*		*T*	*t*
	V	u	V	u	u	V	u			*u*			*u*
												V	*v*
		x		x	x		x			*x*		*X*	*x*
						Y	y			*y*			*y*
							z						*z*

INCUNABULA ALFABELERİ

Fraktur				Schwabach
Londra 1476	Paris 1498	Augsburg 1514	Lyon 1558	yazısı
A a	A a	A a	A a	A a
B b	b	b	B b	B b
C c	C c	c	C c	C c
D d	D d	d	D d	D d
E e	E e	e	E e	E e
F f	f	f	f f	F f
G g	G g	g	G g	G g
H h h	h	H h	H h	H h
I i	J i	I i	I i	I i j
K k	k	k	K k	K k
L l	L l	l	L l	L l
M m	M m	M m	M m m m	M m
N n n	N n n	n	N n u u	N n
O o	O o	O o	O o	O o
P p	P p	P p	P p	P p
Q q	Q q	q	Q q	Q q
R r ꝛ	R r ꝛ	R ꝛ r	R r	R r
S ſ s	S ſ s	S ſ s	ſ	S ſ s
T t	T t	T t	T t	T t
u	U u	U u	U u	U u
V v s	v	V v		V v
W w W		w		W w
x	x		B	x
y	y	Y y	J	ÿ y
	z	z	Z	Z z

Garamond 1530				Etienne				Didot			
Antiqua		İtalik		Antiqua		İtalik		Antiqua		İtalik	
A	a	*A*	*a*	A	a	*A*	*a*	A	a	*A*	*a*
B	b	*B*	*b*	B	b	*B*	*b*	B	b	*B*	*b*
C	c	*C*	*c*	C	c	*C*	*c*	C	c	*C*	*c*
D	d	*D*	*d*	D	d	*D*	*d*	D	d	*D*	*d*
E	e	*E*	*e*	E	e	*E*	*e*	E	e	*E*	*e*
F	f	*F*	*f*	F	f	*F*	*f*	F	f	*F*	*f*
G	g	*G*	*g*	G	g	*G*	*g*	G	g	*G*	*g*
H	h	*H*	*h*	H	h	*H*	*h*	H	h	*H*	*h*
I	i	*I*	*i*	I	i	*I*	*i*	I	i	*I*	*i*
	j		*j*	J	j	*J*	*j*	J	j	*J*	*j*
K	k	*K*	*k*	K	k	*K*	*k*	K	k	*K*	*k*
L	l	*L*	*l*	L	l	*L*	*l*	L	l	*L*	*l*
M	m	*M*	*m*	M	m	*M*	*m*	M	m	*M*	*m*
N	n	*N*	*n*	N	n	*N*	*n*	N	n	*N*	*n*
O	o	*O*	*o*	O	o	*O*	*o*	O	o	*O*	*o*
P	p	*P*	*p*	P	p	*P*	*p*	P	p	*P*	*p*
Q	q	*Q*	*q*	Q	q	*Q*	*q*	Q	q	*Q*	*q*
R	r	*R*	*r*	R	r	*R*	*r*	R	r	*R*	*r*
S	ſ s	*S*	*s*	S	ſ s	*S*	*ſ s*	S	s	*S*	*ſ s*
T	t	*T*	*t*	T	t	*T*	*t*	T	t	*T*	*t*
	u		*u*	U	u	*U*	*u*	U	u	*U*	*u*
V	v	*V*	*v*	V	v	*V*	*v*	V	v	*V*	*v*
X	x	*X*	*x*	X	x	*X*	*x*	X	x	*X*	*x*
Y	y	*Y*	*y*	Y	y	*Y*	*y*	Y	y	*Y*	*y*
Z	z	*Z*	*z*	Z	z	*Z*	*z*	Z	z	*Z*	*z*

MODERN BATI AVRUPA YAZILARI

Avrupa haritası üzerinde 80. boylam ile 32. boylam arasında eğik bir çizgi çekersek, bir batı, bir de doğu Avrupa elde ederiz. Doğu Avrupa Yunan kilisesinin etkisi altındadır; diğeri ise Roma kilisesine bağlıdır. Doğuda Yunan-İslav yazısı kullanılır; batıda ise ilk zamanlarda Latin dilinin yazısı olan ve daha sonraları diğer ulusal diller için de kullanılan Latin yazısı benimsenmiştir. Matbaacılığın gelişmesiyle birlikte ayrıca biçimsel bir farklılık oluşmuştur; Almanlar, Çekler, Estonyalılar, İsveçliler ve Danimarkalılar Latin yazısının köşeli bir tarzını (fraktur) kullanmayı tercih etmişler, diğer halklar ise 10. yüzyılın yuvarlak miniskül (antiqua) tarzına geri dönmüş ve bunu daha da geliştirmişlerdir.

Antiqua yazı kendini her yerde Latin dilinin yazısı olarak koruyabildiği için son zamanlarda Almanlarda, Çeklerde ve diğer uluslarda fraktur yazının yerini almaya başlamıştır. Bu yazı özellikle ilmi eserlerde tercih edilir. Hem misyonerlerin, hem de dilbilimcilerin etkisiyle şimdiye kadar bir yazı sistemine sahip olmayan halkların da bu bahsi geçen antiqua yazıyı benimsemeleri sağlanmıştır.

Ortaçağ rahip yazısının yeniden doğuşu; gotik yazı, kitap başlıklarındaki süslemelerde ve başlıklarda vs. hâlâ kullanılmaktadır.

Latin yazısının temelini oluşturan, 25 harflik kapalı bir alfabe, farklı Avrupa dillerine doğal olarak aynı oranda uygulanamadığı için, *c* ve *z* gibi bazı harfler farklı telaffuz edilir. Latin alfabesi ulusal dillere has sesleri her zaman temsil etmeye yetmediği için, harfler birleştirilerek veya vurgular eklenerek, yeni göstergeler geliştirilmiştir.

Ayrıca, bazı dillerin geçirdiği evrimler yazıya uyarlanamamış, bunun doğal sonucu olarak da dil ve yazı arasında bir farklılık doğmasına sebep olmuştur. Bu yüzden her ulusal alfabeye özel yer vermek ve telaffuz özelliklerini belirtmek gerekir. Bütünlük açısından, kullanılan batı Avrupa alfabelerinin ana tiplerine burada öncelikle yer veriyoruz.

MODERN BATI AVRUPA YAZILARI

Antiqua	İtalik yazı	Latince el yazısı	Gotik	Fraktur matbaa yazısı	Fraktur el yazısı	Ronde
A a	*A a*		𝔄 𝔞	𝔄 𝔞		𝒜 𝒶
B b	*B b*		𝔅 𝔟	𝔅 𝔟		ℬ 𝒷
C c	*C c*		ℭ 𝔠	ℭ 𝔠		𝒞 𝒸
D d	*D d*		𝔇 𝔡	𝔇 𝔡		𝒟 𝒹
E e	*E e*		𝔈 𝔢	𝔈 𝔢		ℰ 𝑒
F f	*F f*		𝔉 𝔣	𝔉 𝔣		ℱ 𝒻
G g	*G g*		𝔊 𝔤	𝔊 𝔤		𝒢 𝑔
H h	*H h*		ℌ 𝔥	ℌ 𝔥		ℋ 𝒽
I i	*I i*		ℑ 𝔦	ℑ 𝔦		ℐ 𝒾
J j	*J j*		𝔍 𝔧	𝔍 𝔧		𝒥 𝒿
K k	*K k*		𝔎 𝔨	𝔎 𝔨		𝒦 𝓀
L l	*L l*		𝔏 𝔩	𝔏 𝔩		ℒ 𝓁
M n	*M n*		𝔐 𝔪	𝔐 𝔪		ℳ 𝓂
N n	*N n*		𝔑 𝔫	𝔑 𝔫		𝒩 𝓃
O o	*O o*		𝔒 𝔬	𝔒 𝔬		𝒪 ℴ
P p	*P p*		𝔓 𝔭	𝔓 𝔭		𝒫 𝓅
Q q	*Q q*		𝔔 𝔮	𝔔 𝔮		𝒬 𝓆
R r	*R r*		ℜ 𝔯	ℜ 𝔯		ℛ 𝓇
S s	*S s*		𝔖 𝔰	𝔖 𝔰		𝒮 𝓈
T t	*T t*		𝔗 𝔱	𝔗 𝔱		𝒯 𝓉

MODERN BATI AVRUPA YAZILARI

Antiqua	İtalik	Latince el yazısı	Gotik	Fraktur	Fraktur el yazısı	Ronde
U u	*U u*		𝔘 𝔲	𝔘 𝔲		𝔘 𝔲
V v	*V v*		𝔙 𝔳	𝔙 𝔳		𝔙 𝔳
W w	*W w*		𝔚 𝔴	𝔚 𝔴		𝔚 𝔴
X x	*X x*		𝔛 𝔵	𝔛 𝔵		𝔛 𝔵
Y y	*Y y*		𝔜 𝔶	𝔜 𝔶		𝔜 𝔶
Z z	*Z z*		𝔷 𝔷	𝔷 𝔷		𝔷 𝔷

Rakamlar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 ½ ⅔ vs.

Noktalama:

. , ; : ! ? ”

Astronomi Sembolleri

Sembol	Anlam	Sembol	Anlam	Sembol	Anlam	Sembol	Anlam
☋	Dolunay	♀	Venüs	⚴	Pallas	☌	Kavuşum
☾	Son dördün	♁	Dünya	♃	Jüpiter	⚹	Altıgen
☍	Yeni ay	♂	Mars	♄	Satürn	□	Kare
☽	İlk dördün	⚶	Vesta	♅	Uranüs	△	Üçgen
☉	Güneş	⚵	Junon	♆	Neptün	☊	Çıkış düğümü
☿	Merkür	⚳	Ceres	☍	Karşıkonum	☋	İniş düğümü

Burç Sembolleri

Resim	Hiyeratik	Anlam	Resim	Hiyeratik	Anlam	Resim	Hiyeratik	Anlam
	♈	Koç		♌	Aslan		♐	Yay
	♉	Boğa		♍	Başak		♑	Oğlak
	♊	İkizler		♎	Terazi		♒	Kova
	♋	Yengeç		♏	Akrep		♓	Balık

MATEMATİK SEMBOLLERİ VE KISALTMALAR

Sembol	Anlam	Sembol	Anlam
$+$	artı, pozitif	cotg.	kotanjant
$-$	eksi, negatif	$\dot{C}(n)$	n elementin r-sınıfından birleşimi
$\pm$	artı veya eksi	d	çap
$\times$.	çarpı	e	tabii logaritma bazı
:	bölü	f (x)	*x* fonksiyonu
$=$	eşit	g. g. M.	en büyük ortak ölçü
$\doteq$	neredeyse eşit	k. g. V.	en küçük ortak ölçü
∞	sonsuz	l., log.	logaritma
$\parallel$	paralel	ll.	logaritmanın logaritması
$\nparallel$	eşit ve paralel	lim.	limit
$\sphericalangle$ $\measuredangle$	açı	n!	faktöryel
$\perp$	dikey	$\binom{n}{r}$	*n* üstü *r*
$\triangle$	üçgen, fark	p.	çevre
$\square$	kare	p. p.	kısmi orantı
$\square$	dörtgen, dikdörtgen	p. C.	yorumlama sonucu
$\sim$	benzer	p. H.	varsayım sonucu
$\cong$	eşdeğer	π	dairenin çevresinin çapına oranı
$\equiv$	özdeş	r	yarıçap
$a > b$	*a* büyüktür *b*	$\sqrt{}$	kök
$a < b$	*a* küçüktür *b*	$\sqrt{-1} = i$	imajiner birim
$a \lessgtr b$	*a* büyüktür veya küçüktür *b*	$\int$	integral
$\frown$	yay	S, s, Σ	toplam
°	derece	sec.	sekant
h	saat	sin.	sinüs
′ m	dakika	tang.	tanjant
″ s	saniye	$\dot{V}(n)$	*n*-elementin *r*-sınıfından varyasyonu
‴ t	salise	ℳ	Taler
a, b, c, . .	bilinen sayı, büyüklük	ℱ.	Gulden
. . . . *u, v, w, x y, z*	bilinmeyen, değişken sayı	xr.	Kreuzer
ar.	area	ℳ	Mark
arc.	arcus	ß	Fenik
cos.	kosinüs	ℒ	Şilin
cosec.	kosekant	℔	Sterlin

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
A a	a	E e	e	J j	y	O o	o	T t	t	Z z	dz
B b	b	F f	f	K k	k	P p	p	U u	u		
C c	e, i'*den önce* ts	G g	g	L l	l	Qu qu	kw	V v	v		
C c	a, o, u'*dan önce* k	H h	h	M m	m	R r	r	X x	ks		
D d	d	I i	i	N n	n	S s	s	Y y	ü		

Latin alfabesine Yunancadan *k, y, z* göstergeleri eklenmiştir; bunlar sadece Yunanca kelimelerde kullanılır. Eskiden *I* ve *V* göstergeleri hem ünlü, hem de ünsüz olarak kullanılırdı. Ancak son zamanlarda, bu göstergelerde okunuşları doğrultusunda yazımda da bir ayrım yapılmıştır: *I* ve *U* ünlü, *J* ve *V* ünsüz olarak kullanılır. Latin yazısı genellikle okunduğu gibi yazılır. Dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır: *c* harfi *i* ve *e*'den önce *ts* olarak, *a, o, u*'dan önce *k* olarak telaffuz edilir; *ti* göstergesi kelimenin sonunda ünlülerden önce *ts* olarak okunur (örneğin, *oratio: oratsio*).

Kelimelerin bölünmesi şu kurallar doğrultusunda uygulanır: Bir ünsüz iki ünlü arasında yer alıyorsa, ikinci heceye aittir (örneğin, *ma-ter*). İki ünlü arasında yer alan iki ünsüz, eğer Latince veya Yunanca bir kelimeye başlayabiliyorsa veya en azından *muta cum liquida*[1] ise, yine ikinci heceye aittir (örneğin, *pa-tris, li-bri, si-gnum, scri-ptor, scri-psi, re-ctor, La-tmus, Le-sbos, po-sco, ho-spes, magi-ster, Ara-chne, te-gmen, Da-phne, Pha-tnae, rhy-thmus*). Diğer durumlarda ise, ilk ünsüz ilk heceye aittir (örneğin, *men-tes, fal-lo, fal-ce, al-ter, comma*). İki ünlü arasında üç ünsüzün yer alması halinde, eğer ilk ünsüz arkasından *muta cum liquida* gelen *c, p* veya *s* harflerinden biri ise, ünsüz grubu ikinci heceye aittir (örneğin, *do-ctrina, Ba-ctra, corru-ptrix, sceptrum, ca-stra, magi-stri*). İki ünsüz arasında yer alan dört ünsüz hiçbir zaman ikinci heceye ait değildir; en azından birinci ünsüz ilk heceye eklenir (örneğin, *mon-strum, mul-ctrum, ton-strix*). Bileşik kelimeler bölünürken ayrım, eğer iki öğe de tamsa, her iki öğeye ait olan heceler bölünmeyecek şekilde (örneğin, *abs-condo, dis-quiro, et-iam, obs-curus, red-eo, sed-itio*) yapılır. Eğer iki öğe birleştirilirken birinci kısaltılmışsa ayrım basit kelimelerdeki gibi uygulanır (örneğin, *de-cennis, po-tes, qua-drangulus, ve-neo, ani-madverto, ma-gnanimus, lon-gaevus*). Kelime bölünmesinde satır sonunda veya başında sadece bir harf kalacaksa, bölünme yapılmaz (örneğin, *o-mnis, ante-a*).

a. a. c. anno ante Christum
a. aer. vulg. anno aerae vulgaris
A. B. artium baccalaureus
a. c. anno Christi, ante Christum, anni currentis, anno currente
acc. accepi
a. d. anno domini, dato
add. adde, addatur
A. E. Archiepiscopus
a. f. anni futuri
ad. lib. ad libitum
a. lin. a linea
A. M. Artium Magister
a. m. anno mundi
a. m. c. a mundi condito
ao. anno
a. o. r. anno orbis redemti
a. p., a. praet. anni praeteriti
a. pr. anni praesentis
a. praec. anni praecedentis
a. p. R. c. anno post Romani conditam
A. R. Academia Rector
a. r. anno regni
a. r. s. anno recuperatae salutis
A. SS. Acta sanctorum
a. u. c. anno urbis conditae
A. U. S. actum ut supra
b. m. beatae memoriae
c. cum
ca. circa
cf. conf. confer, conferatur
cod. codex
curr. currentis
D. Dux
dat. datum
dd. ddt. dedi, dedit
d. d. de dato
d. d. d. dat, dicat, dedicat
del. deleatur
D. j. u. Doctor juris utriusque
d. m. dextra manu
d°. ditto
D^r., Dr. Doctor
Dr. M., Dr. med. Doctor medicinae
Dr. phil. Doctor philosophiae
Dr. theol. Doctor theologiae
e. c. exempli causa, ex commissione
ed. editio, edidit
edd. ediderunt
e. g. exempli gratia
ej., ejusd. ejusdem
e. o. ex officio
eod. eodem
etc., &c. et caetera
excl. exclusive
f., fec. fecit
f., fem. femina
f°., fol. folio
f°. r° folio recto
f°. v°. folio verso
gl. m. gloriosae memoriae
gr. granum, granulu
h. hydrogenium. herba, homo, habet
h. a. hoc anno
h. e. hoc est
h. l. hoc loco, hujus loci
h. l. q. c. hora locoque consueto
h. m. hoc mense
h. s. hoc sensu
h. t. hoc tempore
huj. hujus
I. imperator
ib., ibid. ibidem
ictus. juris consultus
id. idem
i. e. id est
I.H.S.(Jesus) Jesus hominum salvator
incl. inclusive

I. N. D. in nomine Dei
i. q. id quod, idem quod
it. item
J. N. R. J. Jesus Nazarenus Rex Judaeorum
jun. junior
J. U. C. juris utriusque candidatus
J. U. D. juris utriusque Doctor
L. linea, Licentiatus
l. liber, lex
l. a. lege artis
L. B. S. lectori benevolo salutem
l. c. loco citato
L. S. loco sigilli
m., masc. masculinum
M. A. Magister artium
M. D. medicinae Doctor
m. m., mut. mut. mutatis mutandis
mp., mpp., m. pr. manu propria
m. s. c. mandatum sine clausula
MS. Manuscriptum
MSS. Manuscripta
n. nomen, neutrum, nominativus
N. B., NB. nota bene
N. L. non liquet
N. N. nomen nescio
No., Nro. numero
nom. nominativus
O. A. D. G. omnia ad Dei gloriam
op. opus
opp. opera
p., pag. pagina
p. c. pro cent
p. d. per deliquium
p. expr. per expressum
pl., plur. pluralis
P. M. pro memoria
P. o. professor ordinarius
Pont. Max. pontifex maximus
p. p. praemissis praemittendis, professor publicus
p. p. o. professor publicus ordinarius
P. S. post scriptum
p. t. pro tempore
P. T. pleno titulo
q. e. d. quod erat demonstrandum
q. l. quantum libet
q. p. quantum placet
q. s. quantum satis
q. v. quantum vis
quaest. quaestionis
R. D. Reverendus Dominus
resp. respective
R. I. P. requiescat in pace
s. seu, sive
S., St., Sct. sanctus
s., sequ., sq. sequens
sc. scilicet
s. e. c. salvo errore calculi
sign. signatum
S. J. societas Jesu
s. l. e. a. sine loco et anno
S. O. servus observantissimus
s. r. salva ratificatione
S. T. salvo titulo
s. v. salva venia
T. testatur, teste
T., Tom. tomus
tab. tabula
u. c. urbis conditae
ult. ultimo
u. s. ut supra
v. verte, versus, vide
v. D. volente Deo
vet. Test. vetus testamentum
vic. videlicet
vol. volumen
v. v. vice versa

TIBBİ KISALTMALAR

℞, Rec., Rp. recipe
℔ libra
℥ ons
℥ dirhem
℈ Scrupel
ß yarım
℔ Gran
āā her ikisinden de eşit miktar
j 1, ij 2
Aq. Aqua
Ax. Axungia
Bals. Balsamum
But. Butyrum
C. C. Cornu cervi
Cort. Cortex
Dt. Decoctum
Elect. Electuarium
Empl. Emplastrum
Ess. Essentia
Extr. Extractum
Fl. Flores
Fol. Folia
G. Gummi
Gtt. Guttae
Hb. Herba
Inf. Infusum
Lap. Lapis
Lign. Lignum
Lig. Liquor
M. P. Massa Pilularum
Mixt. Mixtura
Ol. Oleum
Ox. Oxymel
Pil. Pilulae
Pulv. Pulvis
Rad. Radix
Sol. Solutio
Sem. Semen
Spec. Species
Spir. Spiritus
Stip. Stipites
Succ. Succus
Syr. Syrupus
Tinct., Tr. Tinctura
Ung. Unguentum
V., Vin. Vinum
V. A. vinum album
V. C. vinum coctum
V. R. Vinum rubrum
Coq. Coquatur
D. Detur., D. in 2plo. Detur in duplo
Div. in p. aeq. Dividatur in partes aequales
D. S. Detur, Signetur
F. Fiat
Fasc. Fasciculus
Fict. Fictile
F. l. a. Fiat lege artis
Hor. Hora
Man. Manipulus
M. D. S. misce da signa
Mens. Mensura
p. aeq. Partes aequales
p. c. pondus civile
p. m. pondus medicinale
pp. praeparare
Pug. Pugillus
q. l. quantum libet
q. p. quantum placet
q. s. quantum satis
q. v. quantum vis
S. signetur
S. a. secundum artem
scat. scatula
solv. solvatur
ter. teratur

İTALYANCA

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
A a	a	G g	a, o, u'*dan önce* g	N n	n	U u	u	à	ā
B b	b	G g	e, i'*den önce* dž	O o	o	V v	w	è	ē
C c	a, o, u'*dan önce* k	H h	'	P p	p	Z z	dz	ì	ī
C c	e, i'*den önce* tš	I i	i	Qu qu	kw	Ch ch	k	ò	ō
D d	d	J j	y	R r	r	Gh gh	g	ù	ū
E e	e	L l	l	S s	s	Gl gl	ľ		
F f	f	M m	m	T t	t	Gn gn	ń		

İtalyanca okunduğu gibi yazılır; sadece *h* harfi sessizdir ve *c, g* seslerinin iki farklı telaffuzu vardır: *a, o, u*'dan önce sert, *e* ve *i*'den önce daraltılarak (*tš, dž*) okunur; *e* ve *i*'den önce, sert telaffuz edildiği durumlarda bir *h*-sesi eklenir (*ch, gh*). *Gl* ve *gn,* yumuşak *l*-sesi ve *n*-sesi olarak telaffuz edilir; bu yüzden *l* ve *n*'ye yumuşama işareti ´ eklenir. Bir ünsüzün yan yana iki kere kullanılması, onun çift okunmasını gerektirir (*bb, cc* [*tts*], *cch* [*kh*], vs.). Ünlülerle, diftong[2] (Dittonghi) veya triftong[3] (Trittonghi) olarak karşılaşabiliriz; örneğin, *pia, creai, buoi.*

İtalyancada kısaltmaların kullanımı fazla yaygın değildir; sadece ticarette, unvanlarda ve müzikte kullanılır.

Kullanılan kısaltmalar şunlardır:

Ab. Abbate
a. c. anno corrente
Avv. Avvocato
bco. Banco
btto. Brutto
Comp. Compagno, Compagnia
Cospoli. Constantinopoli
d. c. da capo
D[r]. Dottore
d. s. del segno
ecc. eccetera
f. forte
ff. fortissimo
fi. s. fiorini, soldi
fr. franco
i. r. imperiale regio
Le LL. MM. Le loro Maestà
l. i. lire italiano
m. meno, mezzo
Mss. manoscritto
nto. netto
p. piano
p. e. per esempio
P. M. Pontefice Massimo
P. S. Pubblica sicurezza
q. quondam
r. p. republica
s. solo
S. Santo
Sig. Signore
S. M. Sua Maestà
S. S. Sua Santità
t. tenor, tutti
ult. ultimo
v. c. vostro conto
V. S. Vossignorie

İSPANYOLCA

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
A a	a	G g	g *(a, o, u'dan önce)*	N n	n	V v	w	á	ā
B b	b, w			O o	o	X x	ks	é	ē
C c	k (a, o, u'dan önce)	G g	χ *(e, i'den önce)*	P p	p	Y y	y, i	í	ī
C c	θ (e, i'den önce)	H h	'	Qu qu	kw	Z z	θ	ó	ó
D d	d, δ	I i	i	R r	r	Ch ch	tš	ú	ū
E e	e	J j	χ	S s	s	Ll ll	l'		
F f	f	K k	k	T t	t	Ñ ñ	ń		
		L l	l	U u	u	Gu gu	gw *(a'dan önce)* g *(e'den önce)*		
		M m	m						

AA. autores *Yazar*

A. C. año Cristiano (comun)

(a) arroba *(25 ﷺ)*

Adm^{or}. administrator *İdareci*

Ag^{to}. Agosto *Ağustos ayı*

Am°. amigo *Arkadaş*

ant. *veya* antic. anticuado

Ant°. Antonio

App^{co}. apostolico

Art. *veya* art°. Articulo

Arzbp°. Arzobispo *Başpiskopos*

B. beato

b. vuelta *Çeviriniz*

Barna. Barcelona

B. L. M. beso las manos

B. L. P. beso los pies

B^{mo}. P. Beatisimo Padre

B^{r}. bachiler

B^{r}. d. S. Bachiler de Salamanca

C. *veya* cap. capitulo

C. M. B. cuyos manos beso

C. P. B. cujos pies beso

Cam^{ra}. Camara

Cap^{n}. Capitan

Capp^{n}. capellan

col. coluna

Comis°. Comisario

Comp^{a}. Compañia

Cons°. consejo

Con^{te}. conveniente

corr^{te}. corriente

c^{do}. cuando

c^{to}. cuanto

D. *veya* D^{n}. Don

D^{a}. *veya* D^{ña}. Doña

D. D. Doctores

D^{r}. *veya* D^{or}. deudor *ya da* Doctor

D^{s}. Dios

desp^{s}. despues

Dic^{re}. *veya* 10re Diciembre

d^{ho}. *ve* d^{hos}. dicho, dichos

d^{ha}. *veya* d^{has}. dicha, dichas

Din°. *ve* Din^{os}. dinero, dineros

Dom°. *veya* D^{go}. Domingo *Pazar*

dros., dres. derechos

D^{s}. g^{de}. a Umb. Dios guarde a Usted

Ecc°., Ecc^{a}. ecclesiastico, ecclesiastica

e. g. *veya* e. gr. exempli gracia

En°. Enero *Ocak ayı*

Escr^{a}. S. escritura santa *Kutsal yazı*

Es^{nio}. Es^{ma}. *veya* Ecs^{mo}. Ecs^{ma}. Exmo. Exma. ecselentisimo, ecselentisima

Escb°. escribaño

Ep^{la}. epistola *Mektup*

Feb°. Febrero *Şubat ayı*
Fed^{co}. Federico
fho., fha. fecho, fecha
fol. folio
Fr. Fray *Rakip*
Fran^{co}. Francisco
Frnz. Fernandez
G^{de}., Gue. guarde *Korusun, mektuplarda bitiş kelimesi*
G^{de}., D^{os}. guarde Dios
Genl. General
G°. de Mej°. Golfo de Mejico
gral. general
Gr^{as}. gracias
grs. géneros
Her^{n}. Hernandez
H^{rco}. Henrico
ib. ibidem
Ind. orr. Indias orientales
Ind. occ. Indias occidentales
Ill^{e}. ilustre
Illmo. Illma. ilustrisimo, ilustrisima
I°. I^{a}. primero, primera
Jhs. Jesus
J. C. Jesu cristo
dph. José Joseph
J^{n}. Juan
Lana R. F. S. Lana refina, fina, sucia
lib. libro *alıntılarda*
lib^{s}. libras
Lic^{do}. Licenciado
lin. linea
Los a^{s}. d. m. D^{os}. los años de mis deseos
M^{e}. Madre
Mro. maestro
Mag^{d}. Magestad
Man^{l}. Manuel
M. S. manuscrito
M. SS. manuscritos
M^{rs}. Maravedís
Mrn. Martin
Mrnz. Martinez
M^{s}. Seg^{ro}. Cr^{do}. mas sequro criado
M^{or}. mayor (*unvan, örn.*, oficial M^{or}.)
May^{mo}. mayor domo
mrd. merced
M^{s}. mese *Ay*
Mig^{l}. Miguel
Minro. ministro
M^{r}. Monsieur *veya* mister
m^{s}. a^{s}. muchos años
M. P. S. Muy Poderoso Señor
M. S^{ñr}. M°. Muy Señor mio
M. S^{ñs}. M^{os}. *veya* N^{os}. M^{uy} Señores mios *ya da* nuestros
N. fulano
N. B. nota bene
Nov^{re}., 9re. Noviembre
nro., nra. nuestro, nuestra
N. S. nuestro Señor
N. S^{ra}. nuestra Señora
N. S. J. C. nuestro Señor Jesu Cristo
n°. numero
Obpo. Obispo
Oct^{re}., 8re. Octubre
Ome., Omes hombre, hombres
onz. onza
Orn., Orns. orden, ordenes
P^{e}. Padre
paga^{da}. pagadera *ödenebilir*
p. *veya* pag. pagina
par. parafo *Paragraf*
p^{a}. q^{e}. para que
pa^{do}. pasado
p^{o}. Pedro

p^{as}. piesas *Parça*
pl. plana
p^{ta}. plata
Pltt^{s}. R^{s}. Platillas reales
p^{r}. por
p^{r}. c^{to}. por ciento
p. e. por ejemplo
p^{r}. M^{s}. a^{s}. por muchos años
p^{r}. q^{e}. por que
P. D. post data *Dipnot*
Pral. Principal
Pror. Procurador
Prov^{or}. Provisor
pp. proximo pasado
pp^{co}. publico
p^{to}. puerto
p^{s}. pues
p^{s}. q^{e}. pues que
q^{do}. cuando *veya* quedando
q^{to}. cuanto
q^{e}. que
Q. a. V. B. L. M. que á Usted besa la mano
q^{n}. quien
q^{ns}. quienes
q'. quintal *Elli kiloluk*
qq^{s}. quintales
R^{l}. R^{les}. real, reales *Kraliyet*
R^{l}. d. P. Real de Plata *Gümüş Real*
R^{l}. d. V. Real de Vellon *Bronz Real*
R^{vi}. recibi
R., R^{a}. Rei, Reina *Kral, Kraliçe*
R^{do}. R^{da}. reverendo, reverenda
R^{mo}, R^{ma}. reverendisimo, reverendisima
R. P. M. reverendo Padre Maestro
Rog^{do}. á D^{os}. les que. ms. as. rogando á Dios les guarde muchos años
S., S^{to}., Sto. San, Santo
SS^{mo}. santisimo
SS. PP. Santos Padres
SS^{ño}. Escribaño
Seb^{n}. Sebastian
S^{rio}. Secretario
S^{ria}. Secretaria
seg°. ser^{or}. seguro servidor
Sr. S^{or}. Señor
SS. S^{res}. Señores
Sept^{re}., 7re. Septiembre
Ser^{mo}. Serenisimo
serv°. Servicio
Serv^{vi}. servidor
spre. siempre
sig^{te}. siguiente
S. A. A. Su afecto amigo
S. A. Su Alteza
S. S^{d}. Su Santidad
S. M. Su Magestad
S. M. y AA. Su Magestad y Altezas
sup^{ca}., supp^{ca}. súplica, suplica
sup^{te}. suplicante
S. S^{a}. Su Señoria
Super^{te}. Superintendente
S. S. S. Su seguro servidor
SS. Ms. Ss. Sus mas seguros
ten^{te}. teniente
tpo. tiempo
tom. tomo
Um., Umd., Umbs., Ums. vuestra Merced *veya* Usted *yerine.*
Vn. vellon
V., V^{e}., Ven^{e}. venerabile
v. g. verbi gracia
vers°. versiculo
vol. volumen
V. P. Vuesa Paternidad
V. R^{a}. Vuesa Reverencia

V. S^{d}. Vuesa Santidad
V. S. Vueseñoria (Vusia)
V. S. I. Vueseñoria ilustrisima
vro., vra. vuestro, vuestra
V. A. Vuestra Alteza
V. B^{a}. Vuestra Beatidad
V. E. *veya* V. Exc. Vuecelenzia
V. M. Vuestra Magestad

Xptiano. Cristiano
Xpto. Cristo
Xptobal. Cristobal
Ygla. Iglesia
Ynq^{or}. Inquisidor

Eski yazıma göre, sadece eski yazılarda karşılaşılır.

Kısaltmalar eskiden yazılı metinlerde saygı belirtisi olarak kullanılırdı. Günümüzde ise fazla kullanılmazlar.

PORTEKİZCE

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
A a	a	I i	i	U u	u	ao, au	aŭ
B b	b, w	J j	ž	V v	w	ã	ã
C c	a, o, u'*dan önce* k	L l	l	X x	š (ks), s	ão	aũ
C c	e, i, y'*den önce* s	M m	m	Y y	i, y	ãe	aẽ
Ç ç	a, o, u'*dan önce* s	N n	n	Z z	z	é ê	ẽ
D d	d	O o	o	ch	š	eo	eu
E e	e, i	P p	p	gu	e, i'*den önce* g	ó ô	õ
F f	f	Qu qu	k (kw)	nh	ń	õ	õ
G g	a, o, u'*dan önce* g	R r	r	lh	l'	ões	oẽž, oĩž
G g	e, i, y'*den önce* ž	S s	s, ž	á	ā	oe	oi
H h	'	T t	t	ae	aĭ		

C ve *g* harfleri *a, o* ve *u*'dan sonra sert telaffuz edilir, *e* ve *i*'den önce ise yumuşak ve daraltılarak okunur. *G* harfi *gu* olarak sertleşir. *C* harfi, Fransızcadaki gibi, *ç* olarak yumuşar. Kelimenin sonunda veya tek başına yer alan (*e* "ve") *e* harfi *i* olarak okunur; *o* harfi aynı durumlarda *u* sesini alır (*o* "tanımlık"); *ou, o* veya *oi* olarak telaffuz edilir. *M* ve *n* harfleri kelimenin sonunda burunsal telaffuz edilir (örneğin, *bom: bõ, bem: bẽ, Aleman: alemã*). *Qu* bazı Latince kökenli kelimelerde *kw* gibi, yoksa hep *k* olarak telaffuz edilir. Kelimenin sonunda yer alan *s* harfi genellikle *ž* olarak, Brezilya'da ise *s* olarak okunur. *X* harfi Latince kökenli kelimelerin çoğunda *ks*, diğer durumlarda *s* (örneğin, *maximo: massimo*) veya *š* (örneğin, *baixo: baišu*) sesini alır.

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
A a	a	Gu	g	S s	s	ô, au, eau	ō, o̧
B b	b	H h	’	T t	t	eu	ö
C c	a, o, u’*dan önce* k	I i	ĭ, e̯	U u	ü	û	u̯
C c	e, i, y’*den önce* s	J j	ž	V v	w	ou	u
Ç ç	a, o, u’*dan önce* s	K k	k	X x	gs, ks	oy	oa
D d	d	L l	l	Y y	i, y	oui	uĭ
É é	e̯	M m	m, *sonda ve ünsüzden önce* ~	Z z	z	ui, uy	üĭ
È è ê	e̯	N n	n, *sonda ve ünsüzden önce* ~	ch	š	am, an em, en	ā
E e	e̯, o̧, e̯	O o	o̧	gn	ń	eim, ein, im, in	ē
F f	f	P p	p	â	ā	om, on	ō
G g	a, o, u’*dan önce* g	Qu qu	k (kw)	ê, ai, ei	e̯	um, un	o̧
G g	e, i, y’*den önce* ž	R r	r	î	ī		

Fransızca yazıda, güncel telaffuz tarzına her zaman uyum sağlamayan ve farklı sesler için aynı göstergelerin kullanıldığı eski yazı tarzı korundu. *C* harfi *a, o, u*’dan önce *k* sesini alır, *e, i, y*’den önce ise *s* gibi telaffuz edilir ve *k* sesinden *Cedille (ç)* farkıyla ayrılır; yine aynı şekilde *g* harfi *a, o, u*’dan önce sert, *e, i* ve *y*’den önce *ž* olarak telaffuz edilir, *e* ve *i*’den önce sert telaffuz edilmesi gereken yerlerde *gu* olarak yazılır, kelimenin sonundaki *gue* aslında sadece *g*’dir. Kelime sonunda yer alan *m* ve *n* burunsal okunurken *mm* ve *nn* *m* ve *n* gibi telaffuz edilir. *Qu* sadece Latince kökenli kelimelerde *kw* gibi okunur, diğer durumlarda *k* sesini alır. Aynı şekilde, *ch* bazı yabancı kelimelerde *k* sesini alırken, Fransızcada *š* sesine sahiptir. *X* harfi yabancı önekler-den *exa, exi* ve *exo*’da yumuşak bir *gs* sesini alır, ünsüzlerden önce *ks* olarak okunur. *Y* harfi tek başına veya ünsüzlerden önce kullanılırsa *i* olarak, iki ünlü arasında ise yarım ünlü *y* olarak okunur. *F* harfi *neuf heures* örneğinde *w* sesine yumuşar. Şu harfler sessizdir: Bazı kelimelerin sonundaki *b* harfi (örneğin, *plomb: plõ*); kelimenin sonundaki *d* harfi, fakat bir sonraki kelime ünlü bir önsese sahipse *d* okunur ve ona eklenir (örn., *grand-homme: grãdom*), buna birleştirme (*Liaison*) adı verilir. *H* harfi genellikle sessizdir ve birleştirmeyi bile engellemez, sadece soluklu *h (h aspirée)* ayrımı yapılır ve burada kesme işareti kullanılmaz, birleştirme yapılmaz. *R* harfi fiillerin, çok heceli isimlerin ve sıfatların sonunda sessizdir (bu yüzden *er: e̯*). *T* harfi kelime sonunda sessizdir (fakat *ette: et*). *X* harfi kelime sonunda sessizken

birleştirmede *z* sesine benzer telaffuz edilir. *D, n, r, s, t, x, z* sonsesleri birleştirilir.

Kullanılan kısaltmalar şunlardır:

B^{on}. Baron
Ch^{r}. Chevalier
Cte. Comte
D^{r}. Docteur
D. M. Docteur Médecin
etc. et caetera
et Cie. et Compagnie
LL. AA. Leurs Altesses
LL. AA. II. Leurs Altesses Impériales
LL. AA. RR. Leurs Altesses Royales
LL. AA. SS. Leurs Altesses Sérénissimes
LL. EE. Leurs Excellences
LL. ÉÉm. Leurs Éminences
LL. HH. PP. Leurs Hautes Puissances
LL. MM. Leurs Majestés
LL. MM. II. Leurs Majestés Impériales
Le R.P. Le Réverend Père
Le S.P. Le Saint Père
Les SS. PP. Les Saints Pères
M., M^{r}. Monsieur
M^{d}. Marchand
M^{de}. Madame
M^{e}. Maître
Melle. Mademoiselle
Mgr. Monseigneur
Mis. Marquis
M^{ss}., MS. Manuscrit
N. D. Notre Dame
Neg^{t}. Negociant
N. S. J. C. Notre Seigneur Jesus-Christ
1er. premier
2e. seconde
S. A. Son Altesse
S. A. É. Son Altesse Électorale
S. A. S. Son Altesse Sérenissime
S. E. Son Excellence
S. Ém. Son Éminence
S. G. Sa Grâce
S. H. Sa Hautesse
S. M. Sa Majesté
S. M. B. Sa Majesté Britanique
S. M. T. C. Sa Majesté Très-Chrétienne
S. M. T. F. Sa Majesté Très-Fidèle

GALCE

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
A á	a	O ô	ō	B b	b	C c	k	Th th	θ	Ll ll	l
A â	ā	W w	u	F f	v	Ch ch	χ	Nh nh	n'	Rh rh	r'
E è	e	W w	ū	M m	m	ngh	ṅ'	D d	d	R r	r
E ê	ē	Y y	ü	Mh mh	m'	G g	g	Dd dd	ð	S ss	s
I i	i	Y ý	ū̇	P p	p	Ng ng	ṅ	N n	n	H h	h
O ò	o	Y y	ö	F f	f	T t	t	L l	l'	Wh hw	hw

Ad	Göst.	Değer	Ad	Göst.	Değer	Ad	Göst.	Değer	Göst.	Değer
E	A a	a, å, ą̆, ę̄, ę̆	*Dže*	J j	dž	*Yu*	U u	u, o̤, yu	ay	ai
Bi	B b	b	*Ke*	K k	k	*Vi*	V v	v	aw	å
Si	C c	*e, i, y'den önce* s	*El*	L l	l	*Döbblyu*	W w	u	ei	ę̄, ę̆, ĭ
	C c	*a, o, u'dan önce* k	*Em*	M m	m	*Eks*	X x	ks	eu	yu
Di	D d	d	*En*	N n	n	*Uei*	Y y	y, ei, ĭ	ey	i
I	E e	ę̆, ĭ	*O*	O o	ō, ŏ, o̤, u	*Zed*	Z z	z	oi, oy	eu
Ef	F f	f, v	*Pi*	P p	p		ch	tš (k)	ou	au, o̤, ō
Dži	G g	*e, i, y'den önce* dž	*Kyu*	Qu qu	kw		sh	š	ow	au, ō
	G g	a, *o, u, i'den önce* g	*Arr*	R r	r		zh	ž	ous	o̤s
Ētš	H h	h	*Es*	S s	s		th	θ, ð	age	edž
Ei	I i	ei, ĭ, ę̆	*Ti*	T t	t		ai, ay	ē	tion	žę̆n

Ünlülerin telaffuzunda farklılıklar vardır. Örneğin, *ā: ca(l)m, far; å: all, fall, saw; ą̆* (*ă* ile *ę̆* arasında değişir): *hat, fat; ę̄: hare, care; ę̆: ale, male, rain, day; ę̆: best, stir, bird; ī: here, feel, feeble (fibl); ĭ: ill, fill, beauty (byuti), Stanley (Stą̆nli); ō: hope, bow (bō); ŏ: hot, not; o̤: word (wörd), blood, but; ū: move (muv), proof; ŭ: foot, bull, full; yū: use, beauty, few, new; ei: kind, mine, by, my; eu: noise, boy, oyster; au: owl, now.* İngilizce kelimelerin sonunda yer alan *e* genellikle sessizdir.

Ünsüzlerle ilgili şu hususlar önemlidir: *B* harfi kelimenin sonunda yer alan *mb*'de sessizdir (örneğin, *climb: kleim, lamb: lăm*). *C* harfi *a, o, u* ve ünsüzlerden önce *k* gibi ve *e, i, y*'den önce de *s* gibi telaffuz edilir. *F* kelimenin sonunda genellikle *v* gibi okunur. *G* harfi *a, o, u* ve ünsüzlerden önce her zaman, *i* harfinden önce bazen *g* olarak okunur (örneğin, *give*), bunun dışında *dž* olarak telaffuz edilir. *Gh* genellikle sessizdir, fakat kelimenin sonunda hafif bir *f*-sesi alır (örneğin, *enough: ĭnöf*). *H* Latince ve Fransızca kökenli kelimelerin önünde yer alıyorsa sessizdir, Anglosakson kökenli kelimelerin önünde ise kendi sesini alır. *K* harfi *n*'den önce hep sessizdir (örneğin, *knight: neit*). *Ph* Yunanca kelimelerde *f* sesini alır. *Qu* her zaman *kw* olarak okunur. *W* hep *u* veya *uw* sesini alır, *wh* ise *hŭ* olarak okunur (örneğin, *which: hŭits*). *Y* kelime başında yarım ünlü *y* olarak okunur. *Ch* sadece bazı yabancı kelimelerde ve ünsüzlerden önce *k* sesini alır, kelime başında veya sonunda *tš* sesini alır. *Th* kelime başında veya sonunda *θ* olarak telaffuz edilir, *ð* sesi sadece tanımlıklarda, adıllarda ve belirteçlerde kullanılır.

Kısaltmalar şunlardır:

A. answer
A., ac., accd. accepted
A. B. Artium Baccalaureus
Abp. Archbishop
A. C. ante Christum
ac., a/c., acct. account
A. C., Acct. Curt. account current
A. D. Anno Domini
ad 3m. dte. ad three months' date
ag. against
A. M. Artium Magister, ante meridiem
Amt., a^{mt}. amount
a. s. f. and so forth
a. s. o. and so on
B. A. Bachelor of arts
Bart. Baronet
b. c. before Christ
B. D. Baccalaureus Divinitatis, Bachelor of Divinity
B. L. Baccalaureus Legum, Bachelor of Laws
B. M. Baccalaureus Medicinae, Bachelor of Medicine
Bp. Bishop
Bucks. Buckinghamshire
B. V. Blessed Virgin
Cant. Canticles
Capt. captain
Cent. centum
Chap. chapter
Co. Company
Col. Colonel
C. P. S. Custos privati sigilli
Cr. Creditor
Crim. con. criminal conversation
C. S. Custos Sigilli
Cur. curate
Cust. Rot. Custos Rotulorum
Cwt. hundred weight
d. denarius (penny)
dol., $ Dollar
D. C. L. Doctor of civil law
D. D. Doctor of Divinity
Deac. Deacon
Dft. draft
dit., do. ditto
Dr. Doctor
E. Earl
Edm. Edmund
Edw. Edward
E. G. Exempli gratia
Eliz. Elizabeth
Esq., Esqr. Esquire
Excy. Excellency
F. A. S. Fellow of the Antiquarian Society
F. E. S. Fellow of the Entomological Society
F. R. S. Fellow of the Royal Society
F. S. A. Fellow of the Society of Arts
G. C. B. Knight Grand Cross of the Bath
Gen. General
Gent. Gentleman
Geo. Georg
Gosp. Gospel
Hams. Hampshire
hbl. humble
Hble. honourable
H. B. M. Her (his) British Majesty
Hd., hon^{d}. honoured
Hen. Henry
hf. half
Hhd. Hogshead (Oxhoft)
Hier. Hieronymus

H. M. S. Her (his) Majesty's Service, Her (his) Majesty's Ship
H. P. Half pay
Hum. Humphry
Ib., ibid. ibidem
Id. idem
I. e. id est
Ill. Illustrious
Incog. incognito
Inst. instant
int. interest
inv. invoice
Ja., Jas. James
J. D. Juris Doctor
Jer. Jeremy, Jerom
J. P. justice of (the) peace
J., Jo., Joh. John
Just. justice
K. king
Kt., Knt. knight
K. B. Knight of the Bath
K. C. B. Knight Commander of the Bath
K. G. Knight of the Garter
K. G. F. Knight of the Golden Fleece
K. M. Knight of Malta
K. M. T. Knight of Maria Theresia
K. P. Knight of St. Patrick
K. T. Knight of the Thistle
L., Ld. Lord
L., L. D. Legum Doctor
L., £, l. pound (Sterlin)
L. lb. pound (ağırlık)
Lat. and Long. Latitude and longitude
L. C. J. Lord Chief Justice
Lieut., Lt. Lieutenant
L. S. Locus Sigilli
M. Majesty, Member, Marquis
M. A. Master of Arts
M. A. S. Member of the Asiatic Society
Mart. Martin, Martyr
M. M. Bachelor of Music
M. D. Doctor of Medicine
Mess., Messrs. Messieurs
MM. Mastres
M. P. Member of Parliament
Mr. Mister, Master
Mrs. Mistress
Ms. Manuscript
M. S. Memoriae sacrum
N. B. Nota Bene
Nem. Con. Nemine contradicente
Notts. Nottinghamshire
N. S. New Style
Ob. Obolus (halfpenny)
Obdt. obedient
O. S. Old Style
Oz. Ounce
P. President
Par. Parish
P. C. per Centum
Pd. paid
P. M. Post meridiem
Prof. Professor
P. S., Post script. Post scriptum
Q. Queen, Question
Q. C. Queen's College
Q. d. quasi dicas
Q. E. D. Quod erat demonstrandum
Q. l. quantum libet
Q. s. quantum sufficit
R. Rex, Regina, Reverend
Rev. Revelation
Revd. Reverend
R. M. Royal Marine
R. N. Royal Navy

R. P. Res publica
R. S. S. Regiae societatis socius
Rt. Right
Rt. Honble. Right Honourable
Rt. Revd. Right Reverend
S., s. Shilling, Saint
Sam. Samuel
Serj. Sergeant
Shrop. Shrophshire
S. S. T. P. Sacrosanctae Theologiae professor
St. Saint, Street
Swd. Sword
T. B. Theasury bill
Tho. Thomas
T. o. (s. P. t. o.) turn over
U. J. D. Utriusque juris doctor
Ult. Ultimo
U. S. United States
V. Verse, vide
Venb^{hle}. venerable
Viz. videlicet
Vol. Volume
Wm. William
Wp. Worship
Wpful. Worshipful
Xn. Christian
Xpher. Christopher
Xt. Christ
Xtmas. Christmas

FLAMANCA

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
A a	a	I i	i	Qu qu	kw	Y y	i, ei	aa, ae	ā	ieu	iü
B b	b	J j	y	R r	r	Z z	z	au	aü	oo	ō
C c	s	K k	k	S s	s	ch	χ, š	ee	ē	oe	u
D d	d	L l	l	T t	ü	gch	χχ	ei	eï	oei	ui
E e	e	M m	m	U u	u, ö	gg	χχ	eu	ö	ou	au
F f	f	N n	n	V v	v	sch	sχ	eeu	eü	uu	ū
G g	χ	O o	o	W w	w	ssch	sχ	ie	ī	ui	eu
H h	h	P p	p	X x	ks	-tie	siĕ	ij	ei		

C, qu ve *x* harfleri sadece yabancı kelimelerde kullanılır. *Ch* Flamanca kelimelerde *χ* olarak telaffuz edilir, Fransızcada ise *š* sesini alır. *T* harfi kelimenin sonundaki *tien* hecesinde yumuşar ve *s*-sesini alır (örneğin, *natien: nasiĕn*). *Ei* sesi ayrı telaffuz edilir. *Ij* Hollanda dilinde *ei,* Flamancada ise *y* olarak belirtilir. *Y* harfi yabancı kelimelerde *i*-sesini temsil eder (*cylinder: silinder*). *U* harfi hecenin sonunda *ū*, ünsüzden önce ise *o̯* sesini alır. Flamanca Almancanın bir koludur ve Kuzey Almanya şivesine çok yakındır.

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
a	a	h	h, χ	o	o	v, f	f	ü	ü	ei	ei
b	b	i	i	p	p	w	w	â	ā	iu	iu
c	k	j	y	qu	kw	ȝ	s	æ	ę̄	ie	ie
d	d	k	k	r	r	z	dz	î	ī	ou	ou
e	e	l	l	s	z	ë	ę	ô	ō	öu	öu
f	f	m	m	t	t	ê	ę̄	œ	ǭ	uo	uo
g	g	n	n	u	u	ö	ö	û	ū	üe	üe

Orta Yüksek Almancada *a, ë, e, i, o, ö, u* kısa ünlüler, *â, æ, ê, î, ô. œ, û* uzun ünlüler, *ei, iu, ie, ou, öu, uo, üe* ise diftonglardır. Çekim ekleri ve türetme soneklerinin birçoğunda iki aşaması olan zayıf bir *e* sesi vardır. Uzun kök heceden sonra gelen *e*-harfi vurgusuzdur, kısa kök heceden sonra ise bu harf sessizdir. Akıcı sesten sonra, *e* harfi genellikle yazılmaz (örn., *müle* yerine *mül*). Çift sesler, önceleri ayrı ayrı telaffuz ediliyordu, bunlardan daha sonraları tek sesler oluştu; *uo*-sesi *u* halini, *üe*-sesi *ü* halini alırken, *î*-sesi *ei* olarak, *û*-sesi *au* olarak, *iu* ve *öu*-sesleri *eu* ve *äu* olarak, *ou*-sesi de *äu* olarak değişti.

V, kelimenin başında genellikle *f* yerine kullanılırdı, (*Vater* örneğinde hâlâ kullanılır); diğer taraftan, bugünkü *pf*-sesi Orta Yüksek Almancada *ph*-sesinin yerini tutar. Sonses *c*, genellikle *k*'nın yerine kullanılır (örn., *tranc*), önses olarak nadiren görülür (örneğin, *cruize*). Keskin *s*-sesini temsil eden ȝ göstergesi, Yeni Yüksek Almancada ß göstergesiyle ya da *s* harfiyle gösterilir (örn., *daȝ*). Elyazmalarında ve bazı baskılarda, ȝ ve *z* arasında fark gözetilmez. *Z*, kelime başında ve *l, r, n* harflerinden sonra *ts* ve sadece kısa ünlülerden sonra *dz* olur. Bu yüzden de *tz* her zaman çift bulunur. *Ng* göstergesi, Yeni Yüksek Almancadaki *n̈* harfine benzemez, Latincedeki *longus* gibi ayrı okunur. *H* harfi, *t* ve *s*'den önce, *r* ve *l*'den sonra χ gibi telaffuz edilir, uzatma işareti olarak ve *t*'den sonra kullanılmaz. *Z* harfi aynı zamanda *tz* için de kullanılır. *K, kh* ve *ckh* göstergeleri *ck* için; *sc š* için; *z* veya *t*'den sonra gelen *v* göstergesi *w* için; ȝ aynı zamanda ȝȝ için; *x hs* için; *gg ck* ve *k* için; *c* bazen kelime başında *i*'den önce *ts* için (örn., *cirkel*); *h ch* için (örn., *noh*); *ck k* için (örn., *lack*); *n m* için (örn., *gezan, frun*) kullanılır. Önseste, *i*'den önce gelen *j* harfi *g*'ye dönüşür (örn., *jehen, ich gihe*). Bazı durumlarda *er* hecesinin önüne *d* harfi eklenir (örn., *derkande*). Bir kelimenin sonunda *ch* varsa, sonraki kelimenin başındaki *d, t*'ye dönüşür, örneğin, *sich tacte (dacte)*. Ünsüz düşmesi ve ünlülerin birleştirilmesi ile genellikle *age, ege* ve *ede*'den *ei, ade*'den *ā, ige* ve *ibe*'den ise *ī* oluşur (örn., *geseit, gein, reite, schât, lît, gîst*).

YENİ YÜKSEK ALMANCA

Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer
A a	𝔄 𝔞	a	G g	𝔊 𝔤	g	P p	𝔓 𝔭	p	Z z	𝔷	dz
B b	𝔅 𝔟	b	H h	𝔥	h	Qu qu	𝔔𝔲 𝔮𝔲	kw	tz	ℨ	ts
C c	ℭ 𝔠	e, i'*den önce* ts	I i	𝔦	i	R r	ℜ 𝔯	r	Sch sch	𝔰𝔠𝔥	š
C c	ℭ 𝔠	a, e, u'*dan önce* k	J j	𝔧	y	S s	𝔖 𝔰 ſ	z	Ä ä	Ä̈ ä̈	ę
Ch ch	ℭ𝔥 𝔠𝔥	a, o, u, au'*dan önce* χ	K k	𝔎 𝔨	k	ss	ß	s	Ö ö	Ö̈ ö̈	ö
			ck	𝔠𝔨	kk	T t	𝔗 𝔱	t	Ü ü	Ü̈ ü̈	ü
Ch ch	ℭ𝔥 𝔠𝔥	e, i, ei, ę, ö, ü'*den önce* χ́	L l	𝔏 𝔩	l	U u	𝔘 𝔲	u	Ei ei	𝔈i 𝔢i	ei
			M m	𝔐 𝔪	m	V v	𝔙 𝔳	v	Ai ai	𝔄i 𝔞i	ai
D d	𝔇 𝔡	d	N n	𝔑 𝔫	n	W w	𝔚 𝔴	w	Eu eu	𝔈u 𝔢u	eu
E e	𝔈 𝔢	e, ę	ng	𝔫𝔤	ń	X x	𝔛 𝔵	ks	Au au	𝔄u 𝔞u	au
F f	𝔉 𝔣	f	O o	𝔒 𝔬	o	Y y	𝔜 𝔶	i	Äu äu	Ä̈u Ä̈u	eu

Alman dilinin, sadece telaffuz özelliklerinde değil kelime ifadelerinde de farklılıklar gösteren, birçok lehçesi vardır. Yüksek Almanca, yazarların en çok rağbet ettiğidir ve bu sayede yazı dili olarak kabul görmüştür.

E ve *ę* göstergeleri arasındaki fark, sadece *ę*'nin *a*'dan türediği durumlarda belirtilir ve *ä* yazılarak ifade edilir. *S* ile *z* arasındaki fark ise yazıya şu şekilde yansır: Keskin *s* kısa ünlüden sonra ſſ veya ſs olarak, uzun ünlüden sonra ise ß olarak yazılır. Latin yazısında genellikle bunun yerine *ss* kullanılır. Güney Almanya lehçesinde *s* harfi ünsüzden önce hep *ž* harfine dönüşür (örn., *žtern: Stern, žpil: Spiel*). Kuzey Almanca lehçesinde, *g* sesi kelimelerin başında (ve sert seslerden önce) *y* sesine, kelime sonunda ise *ch* sesine dönüşür (*e, i, ei, e, ö, ü*'den sonra *χ́* olarak, *a, o, u*'dan sonra *χ* olarak okunur).

Hecelerin uzatılması şu şekilde belirtilir: *ā* sesi *ah, aa*; *ē* sesi *ee, eh; ī* sesi *ie, ih; ō* sesi *oo, oh; ū* sesi *uh* göstergeleri ile. Hecelerin kısalığı, çift kullanımla ifade edilir. *Ck* göstergesi *kk* yerine, *tz* göstergesi de *ts (zz)* yerine geçer. *Pf* sesi Almancaya has bir sestir.

Grimm, kelime bölünmesini hecelere göre uygulamayı önerir: *be-we-gun-gen, ord-nung, wes-ten, weh-ren, kran-ker, wak-ker, fort-ge-hen.*

Almancada en sık kullanılan kısaltmalar:

Abschn. Abschnitt
Abth. Abtheilung
Anm. Anmerkung
Aufl. Auflage
A. T. Altes Testament
a. a. O. anı angeführten Orte
B. Buch

B., Bd. Band
Cap. Capitel
Ct. Ctr. Centner
Dem. Demoiselle
dsgl. desgleichen
d. V. der Verfasser
Dtzd. Dutzend
Durchl. Durchlaucht
Ev. Evangelium
Eu., Ew. Euer, Eure
Exc. Excellenz
f., ff. folgende
Fig. Figur
Fl., fl. Florin (Gulden)
Fr. Frau
Frl. Fräulein
Frk. Frank
Frhr. Freiherr
geb. geboren
gest. gestorben
Gr. Groschen
h., heil. heilig
h. S. heilige Schrift
Hptst. Hauptstadt
Hr., Hrn. Herr, Herrn
I. Ihre
I. M. Ihre Majestät
i. J. im Jahre
Jgfr. Jungfrau
ingl. ingleich
k. k. kaiserlich-königlich
kais. kaiserlich
kön., kgl. königlich
kr. Kreuzer
L. Liter
l. lies
M. Mark
Mag. Magister
Maj. Majestät
Md. Madame
Mll. Mademoiselle
Mscr. Manuscript
N. Norden
N. N. Name
Ngr. Neugroschen
N. T. Neues Testament
N. S. Nachschrift
O. Osten
Pag. Pagina (Seite)
Pf. Pfennig
Pfd. Pfund
Prof. Professor
pp. und so weiter
Qutch. Quentchen
Q. M. Quadratmeile
Rec. Recensent
Ref. Referent
Rthlr. Reichsthaler
S. Seite, Süden
Se., Sr. Seine, Seiner
St., Stck. Stück
st. statt
Schl. Schilling
Sgr. Silbergroschen
s. siehe
sel. selig
u. a. m. und andere mehr
u. dergl. m. und dergleichen mehr
u. e. a. und einige andere
u. s. f. und so fort
vergl. vergleiche
V. Vers
v. o. von oben
v. u. von unten
W. Westen
z. B. zum Beispiel
z. E. zum Exempel
ꝛc. und so weiter

DANCA

Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer
A a	𝔄 𝔞	a	I i	𝔍 𝔦	i	Qv qv	𝔔𝔳 𝔮𝔳	kw	oug	𝔬𝔲𝔤	au
Aa aa	𝔄𝔞 𝔞𝔞	å	J j	𝔍 𝔧	y	R r	𝔑 𝔯	r	hj	𝔥𝔧	y
Æ æ	𝔄̈ 𝔞̈	ę	K k	𝔎 𝔨	k	S s	𝔖 𝔰	s	hv	𝔥𝔳	w
B b	𝔅 𝔟	b, p	L l	𝔏 𝔩	l	T t	𝔗 𝔱	t	sj	𝔰𝔧	š
C c	𝔈 𝔠	k, s	M m	𝔐 𝔪	m	U u	𝔘 𝔲	u	zz	𝔰𝔷	ts
D d	𝔇 𝔡	d	N n	𝔑 𝔫	n	V v	𝔙 𝔳	w, f	ch	𝔠𝔥	š
E e	𝔈 𝔢	e, ę	● o	𝔒 𝔬	o	X x	𝔛 𝔵	ks, s	ph	𝔭𝔥	f
F f	𝔉 𝔣	f	Ø ø	𝔒̷ 𝔬̷	ǭ	Y y	𝔜 𝔶	ü	ng	𝔫𝔤	ṅ
G g	𝔊 𝔤	y, k	Ö ö	𝔒̈ 𝔬̈	ö	Z z	𝔜 𝔷	s	ae	𝔞𝔢	aë. ā
H h	𝔎 𝔥	h	P p	𝔓 𝔭	p	af	𝔞𝔣	aw	oe	𝔬𝔢	oë. ō

B harfi, kısa hecelerde genellikle sert telaffuz edilir (örneğin, *ribs: rips*). *C* harfi sadece yabancı kelimelerde kullanılır ve *a, o, u* harflerinden önce *k* gibi, *e, i* ve *y* harflerinden önce ise *s* gibi okunur. *Ch* göstergesi, Fransızca kelimelerde *š* sesini alır. *D* harfi, *l, n, r* (uzatılmış ünlüde), *sk, st, t* harflerinden sonra, *ds*-sonsesinde ve *s*'nin tamlayan durumu haricinde sessizdir. *G* harfi, hece başında ve uzun hecelerin sonunda yumuşak telaffuz edilir (*y*), iki ünlü arasında yer alıyorsa, sessizdir; kısa hecelerin sonunda ise sert okunur (*k*). *Eg* ve *ög* göstergeleri, bazı kelimelerde *ei* ve *äu* olarak okunur. *J* harfi, *e, œ* ve *ø*'den önce yer alan *gj, kj* ve *sj* seslerinde telaffuz edilmez. *Sj* göstergesi, *š* olarak okunur. Yabancı bir kelime *ps* ile başlıyorsa, *p* sessizdir (örneğin, *psalme: salme*). *Tion* göstergesi yabancı kelimelerde *sion* sesini alır. *Vt* göstergesi *ft* olarak okunur, *v* harfi diğer durumlarda *w*-sesini alır. Yabancı bir kelimenin başında yer alan *x* harfi, *s* gibi telaffuz edilir, *sexten* (16) örneğinde, bu durum kelime ortasında da geçerlidir *(seisten)*.

İZLANDACA

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
A a	a	F f	f, w, b, p	L l	l	R r	r	Ð	ð	œ	ai
Á á	ā	G g	g, y	M m	m	S s	s, z	Þ	θ	ei	eï
B b	b	H h	h	N n	n	T t	t	Y y	ü	ey	eü
D d	d	I i	ĭ, ę	O o	o	U u	u, ü, ö, ę	Ý ý	ū̆		
E e	e	Í í	ī	Ó ó	ǫ	Ú ú	ū	Z z	dz. ðs		
É é	ē	J j	y	Ö ö	ö	V v	w	Au au	aü		
È è	ye	K k	k	P p	p	X x	ks	Æ æ	ai		

F kelime ortasında, *g* ve *j*'den önce *w* olarak, *l, m, n, d*'den önce *b* olarak, *s* ve *t*'den önce *p* olarak okunur. *G* kelime sonunda veya bir ünlü ile *j* arasında veya *r* ya da *l* arasında yer alıyorsa, yumuşak okunur. *Hv* göstergesi *kw* gibi okunur. Yabancı kelimelerdeki *qu*, *hv* veya *kv* olarak yazılır. *L, n, r* ve *j* harflerinden önce gelen *h* sessizdir. *Ll* göstergesi *dll* olarak telaffuz edilir. *Nn* bazen *dn* gibi okunur. *P* ise kelimenin sonunda ve *t*'den önce *f* gibi telaffuz edildiği için, çok sık *f* ile karıştırılır. *N* ve *l*'den önce gelen *r, t* gibi okunur. *S* harfi *i*'den önce ve iki ünlü arasında yumuşak telaffuz edilir (*z*).

İSVEÇÇE

Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer
A a	𝔄 𝔞	a	I i	𝔍 𝔦	i	S s	𝔖 ſ ſ	s
Å å	𝔄̊ 𝔞̊	å	J j	𝔍 𝔧	j, i	Ss ss	𝔖ſ ſſ	s
Ä ä	𝔄̈ 𝔞̈	ę	K k	𝔎 𝔨	*sert ünlülerden önce* k	T t	𝔗 𝔱	t
B b	𝔅 𝔟	b	K k	𝔎 𝔨	*t', yumuşak ünlülerden önce* tš	ts	𝔱𝔰	s
C c	𝔈 𝔠	*sert ünlülerden önce* k	L l	𝔏 𝔩	l	U u	𝔘 𝔲	u
C c	𝔈 𝔠	*yumuşak ünlülerden önce* s	M m	𝔐 𝔪	m	Ü ü	𝔘̈ 𝔲̈	ü
D d	𝔇 𝔡	d	N n	𝔑 𝔫	n	V v	𝔙 𝔳	w
E e	𝔈 𝔢	e, ę	O o	𝔒 𝔬	o	X x	𝔛 𝔵	ks
F f	𝔉 𝔣	f, w	Ö ö	𝔒̈ 𝔬̈	ö	Y y	𝔜 𝔶	ü, ö
G g	𝔊 𝔤	*sert ünlülerden önce* g	P p	𝔓 𝔭	p	Z z	𝔝 𝔷	s
G g	𝔊 𝔤	*yumuşak ünlülerden önce* y	Qv qv	𝔔𝔳 𝔮𝔳	kw	ch	𝔠𝔥	š, k
H h	𝔎 𝔥	h	R r	𝔑 𝔯	r			

A, o, u, å sert, *e, i, y, ä, ö* yumuşak ünlülerdir. *E* genellikle *r*'den önce ve kelimenin başındaki *er* hecesinde *ę* sesini alır. *G* kelime veya hecenin sonsesi olarak sert telaffuz edilir, kısa hecelerde *s* ve *t*'den önce *k* sesini alır (*sagt: sakt*), *ä* ve *ö*'den önce, *l* ve *r*'den sonra yumuşak telaffuz edilen *y* sesine sahiptir. *J* ünlülerden sonra sonses olarak *i*-sesini alır. *K* kelimenin sonundaki kısa, vurgusuz hecelerde, *e* ve *i*'den önce sert telaffuz edilir. *P*, *s*'den önce sessizdir (*psalm: salm*). *Tion* soneki ünlülerden sonra *tšōn*, ünsüzlerden sonra *šōn* olarak okunur. *W* sesi *antiqua* yazısında *v* *fraktur* yazısında 𝔴 olarak yazılır. *Ch* Fransızcada *š*, Yunanca ve İsveççe *och* göstergesinde *k* gibi, *stj, sj* ve *skj* her zaman, *sk* göstergesi ise sadece yumuşak ünlülerden önce *š* sesi ile okunur. *Dj, gj, hj* ve *lj* göstergeleri *y* gibi okunur. *H* harfi *v*'den önce sessizdir (*hv: w*).

LETÇE

Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer
A a	𝔄 𝔞	a	J j	𝔍 𝔧	y	Pj pj	𝔓𝔧 𝔭𝔧	p′
Â â	𝔄̂ 𝔞̂	ā	K k	𝔎 𝔨	k *sert*	R r	𝔑 𝔯	r
B b	𝔅 𝔟	b	K̆ k̆	𝔎̆ 𝔨̆	k *yumuşak*	R̆ r̆	𝔑̆ 𝔯̆	r′
Bj bj	𝔅𝔧 𝔟𝔧	b′	L l	𝔏 𝔩	l	S ſ	𝔖 𝔰	z
D d	𝔇 𝔡	d	Ł ł	𝔏̣ 𝔩̣	l′	S̈ ſ̈	𝔖̈ 𝔰̈	s
Ds ds	𝔇𝔰 𝔡𝔰	dz	M m	𝔐 𝔪	m	Sch sch	𝔖𝔠𝔥 𝔰𝔠𝔥	ž
Dsch dsch	𝔇𝔰𝔠𝔥 𝔡𝔰𝔠𝔥	dž	Mj mj	𝔐𝔧 𝔪𝔧	m′	S̈ch s̈ch	𝔖̈𝔠𝔥 𝔰̈𝔠𝔥	š
E e	𝔈 𝔢	e	N n	𝔑 𝔫	n	T t	𝔗 𝔱	t
Ê ê	𝔈̂ 𝔢̂	ē	ng	𝔫𝔤	ṅ	Tsch tsch	𝔗𝔰𝔠𝔥 𝔱𝔰𝔠𝔥	tš
G g	𝔊 𝔤	g *sert*	N̆ n̆	𝔑̆ 𝔫̆	ń	U u	𝔘 𝔲	u
Ğ ğ	𝔊̆ 𝔤̆	g *yumuşak*	n̆g	n̆g	ń	Û û	𝔘̂ 𝔲̂	ū
H h	𝔎 𝔥		O o	𝔒 𝔬	o	W w	𝔚 𝔴	w
I i	𝔍 𝔦	i	Ô ô	𝔒̂ 𝔬̂	ō	Wj wj	𝔚𝔧 𝔴𝔧	w′
Î î	𝔍̂ 𝔦̂	ī	P p	𝔓 𝔭	p	Z z	𝔜 𝔷	dz

H sadece uzatma göstergesidir. Bu alfabede *f, ch,* ve *v* yoktur. Sadece yabancı kelimelerde yer alan *q, x, y* sesleri *kw, ks, i* olarak yazılır.

FİNCE

Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer
A a	𝔄 𝔞	a	J j	𝔍 𝔧	y	P p	𝔓 𝔭	p	Y y	𝔜 𝔶	ü
D d	𝔇 𝔡	d	K k	𝔎 𝔨	k	R r	𝔑 𝔯	r	Ä ä	𝔄̈ 𝔞̈	e
E e	𝔈 𝔢	e	L l	𝔏 𝔩	l	S s	𝔖 𝔰	s	Ö ö	𝔒̈ 𝔬̈	ö
G g	𝔊 𝔤	g	M m	𝔐 𝔪	m	T t	𝔗 𝔱	t			
H h	𝔎 𝔥	h	N n	𝔑 𝔫	n	U u	𝔘 𝔲	u			
I i	𝔍 𝔦	i	O o	𝔒 𝔬	o	V v	𝔙 𝔳	v			

Diftonglar: *au, ou, eu, iu, öy, ai, oi, ui, äi, öi, ui, ei.* Uzun ünlüler*: aa, ää, ee, ie (ii), oo (uo), uu, yö, yy.* Bu alfabede *b, f, c, x, z* harfleri yoktur. *C* harfi, yabancı kelimelerde *k* olarak, *e, i, y* harflerinden önce ise *s* olarak okunur. *Z* harfi sadece *t* harfinden sonra kulllanılır (Almanca *tz* gibi), yabancı dillerdeki *z*-sesi *ts* olarak ifade edilir. *X* harfi *ks* gibi, *b* harfi *p* gibi, *f* harfi *w* gibi, *q* harfi de *k* gibi telaffuz edilir.

BOHEMYA (ÇEKÇE)

Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer	Antiqua	Fraktur	Değer
A a	𝔄 𝔞	a	G g	𝔊 𝔤	g	Ó ó	𝔒́ 𝔬́	ō, å	Ů ů	𝔘̊ 𝔲̊	ū
Á á	𝔄́ 𝔞́	ā	H h	𝔥 𝔥	h, χ	ou	𝔬𝔲	ū	V v	𝔙 𝔳	v
B b	𝔅 𝔟	b	I i	𝔍 𝔦	i	P p	𝔓 𝔭	p	Y y	𝔜 𝔶	į
C c	𝔠 𝔠	ts	Í í	𝔍́ 𝔦́	ī	R r	𝔯 𝔯	r	Ý ý	𝔜́ 𝔶́	į̄
Č č	𝔠̌ 𝔠̌	tš	J j	𝔍 𝔧	y	Ř ř	𝔯̌ 𝔯̌	ř	Z z	𝔷 𝔷	z
D d	𝔇 𝔡	d	K k	𝔎 𝔨	k	S s	𝔖 𝔰	s	Ž ž	𝔷̌ 𝔷̌	ž
Ď ď	𝔇̌ 𝔡̌	d'	L l	𝔏 𝔩	l	Š š	𝔖̌ 𝔰̌	š	Qu (kv)	𝔔𝔲 (𝔨𝔳)	kv
E e	𝔈 𝔢	e	M m	𝔐 𝔪	m	T t	𝔗 𝔱	t	X x	𝔵 𝔵	ks
É é	𝔈́ 𝔢́	ē	N n	𝔑 𝔫	n	Ť ť	𝔗̌ 𝔱̌	t'			
Ě ě	𝔈̌ 𝔢̌	ey	Ň ň	𝔑̌ 𝔫̌	ń	U u	𝔘 𝔲	u			
F f	𝔉 𝔣	f	O o	𝔒 𝔬	o	Ú ú	𝔘́ 𝔲́	ū			

Qu ve *x* seslerine sadece yabancı kelimelerde rastlanır. *G* sesi de Çekçeye has bir ses değildir. *C* harfi *k*'dan önce *ts* sesini alır (*necky: netskį*). *H* harfi kelime başında ve içinde soluklu bir sestir, kelime sonunda *χ* sesini alır. *ř* göstergesi, Almanca *Büršte* kelimesindeki gibi *rš* olarak telaffuz edilir; *ú* ve *ů* aynı sesi ifade ederken, *ů* sadece *o* sesinin uzatıldığı yerlerde kullanılır. *S*, *š*, *z* ve *ž* ünsüzleri türetme hecesi *ský*'dan önce okunmaz. *J* harfi kelimenin başında, ünsüzden önce sessizdir, fakat önünde ünlü ile biten bir hece yer alıyorsa okunur (örneğin, *nejsem*). *Dc*, *ds*, *ts* sesleri *ts* sesinden, *dš* ve *ts* ise *tš* sesinden farksızdır. Sadece bir ünsüzden oluşan *k*, *s*, *v*, *z* gibi öntakılar, takip eden kelimenin ilk hecesine eklenir; bu yüzden satırın sonuna değil, bir sonraki satırın başına yazılmalıdır.

Kelime bölünmesi şu kurallar doğrultusunda uygulanır: Bir ünsüz, iki ünlü arasında veya bir ünlü ile *l* veya *r* harfi arasında yer alıyorsa, ikinci heceye eklenir (örn., *stra-ka, ba-vl-na*). Birden fazla ünsüzden oluşan bir ünsüz grubunun ardından bir ünlü geliyorsa, son ünsüz ikinci heceye eklenir; *sk, šk, st, št* ayrılmaz, ikinci heceye ilave edilir. Bu durumda genellikle ilk hecede ünlü kalmaz, *l* veya *r* hecenin ortasında yer alır (örn. *hrn-číř*). Bir ünlüden hemen önce *l*, *r* veya *ř* harfi geliyorsa, bunlara ünlüden önce gelen ünsüz (*n* istisnadır) de eklenir ve eğer bu ünsüz *st*, *šk*, *st* veya *št* ise ikisi birlikte ikinci heceye dahil edilir (örn. *knoflík, žej-dlík*). Bileşik kelimeler, birleştirildikleri şekilde ayrılırlar (örn., *ou-voz*).

WENDE (SORAB)

Gösterge	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
a	a	dž, dż	dž	j	y	ó	o	u	u
b	b	e	e	l	l	ò	å	v, w	v
b′	b′	é, ė	ę	lj, ľ, l’	ľ	p	p	w′	v′
c, cz, z	tz	f	f	ł, w	ł (w)	p′	p′	y	į
č, ć, cž, cż	tś	f′	f′	m	m	r	r	z	z
č, tž, cž, tsch	tš	g	g	m′	m′	r′	r′	ž, ż, ż	ž
d	d	h	χ	n	n	s	s		
dz, ds	dz	ch, k	k	ń	ń	š, sch	š		
ds, tz, ts	ts	i	i	o	o	t	t		

Anavatanı Lausitz olan Wende dilinin farklı yazı şekilleri vardır. Bu yüzden yukarıdaki tabloda aynı seslerin değişik yazılış şekillerine yer verilmiştir. Sadece Kuzeydoğu'da *l* olarak okunan *ł* göstergesi, Wende'in diğer bölgelerinde *w* sesini alır ve bu şekilde de yazılır. *Tz* ve *ts* göstergeleri, *ts* göstergesinin sert telaffuzuyla ayırt edilir ve sıralama şu şekildedir: *dz, tz, ts*.

LEHÇE

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
A a	a	dź	dź	K k	k	p	p′	W w	v	ję	yē
ą	ō	E e	e	L l	l	R r	r	ẃ	v′	jo	yo
B b	b	ę	ē	Ł ł	ł	rz	ř (ž)	X x	ks	ju	yu
b′	b′	é	ę, į	M m	m	S s	s	Y y	į	ay	ay
C c	ts	F f	f	ḿ	m′	ś	ś	Z z	z	ey	ey
c	tś	f′	f′	N n	n	ść	śtś	ź	ź	óy	oy
cz	tš	G g	g	ń	ń	sz	š	ż	ž	uy	uy
ch	χ	H h	h	O o	o	szcz	štš	ja	ya	yy	iy
D d	d	I i	i	ó	o	T t	t	ją	yō	jaj	yay
dz	dz	J j	y	P p	p	U u	u	je	ye	jej	yey

SLOVAKÇA

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
A a	a	F f	f	L l	l	R r	r	Z z	z	Ň n	ń (ny)
B b	b	G g	g	M m	m	S s	s	Ch ch	χ	Š š	š (s)
C c	ts	H h	h	N n	n	T t	t	Č č	tš (cs)	Ť ť	t' (ty)
D d	d	I i	i	O o	o	U u	u	Ď ď	d'	Ž ž	z (zs)
E e	e	K k	k	P p	p	W w	w	G g	g		

Ünsüz olarak *j* yoktur ve *q, š, ž, v, y* harflerinin yerini i, ť, ſ, ſť, ji almıştır. Yukarıdaki vurgulu harflerin dışında, yumuşak telaffuz edilen ť' kullanılır. Diftonglar kullanılmaz; Çekçe *ay* ve *ey* ag ve eg olarak ifade edilir. *Au,* ú olarak yazılır; á, é, í, ó, ú her zaman uzun ünlülerdir. Kelime içinde yer alan kesme işareti, *i* ünlüsünün veya *eg* hecesinin yazılmadığını belirtir.

MACARCA

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
A a	å	G g	g	N n	n	T t	t
Á á	ā	Gy gy (dj, dy)	ď	Ny ny	ń	Ty ty	ť
B b	b	H h	h	O o	o	U u	u
Cs cs (ch, ts)	tš	I i	i	Ó ó	ō	Ú ú	ū
Cz cz (c, tz)	ts	Í í	ī	Ö ö	ö	Ü ü	ü
D d	d	J j (y)	j	Ő ő	ǭ	Ű ű	ǭ
Ds ds	dž	K k	k	P p	p	V v	w
E e	ę, ě	L l	l	R r	r	(Y y)	(i)
É é	ē (e^{i})	Ly ly	ľ	S s	š	Z z	s
F f	f	M m	m	Sz sz	s	Zs zs (ż)	ž

Ayraç içine alınmış olan göstergeler eski, artık kullanılmayan göstergelerdir. *Y* harfi, sadece isimlerde bağımsız olarak kullanılır (örn. *Pálffy*); diğer durumlarda ünsüzün yumuşadığını belirten bir göstergedir. *E,* ünsüzlerden önce ę olarak (örn. *kérelem: kę̄rę̇lę̇m*), iki ünsüzden sonra ve üzerinde vurgu varsa ę olarak telaffuz edilir.

TELGRAF

Yazılı belgeleri uzak mesafelere nakletmek (*telegraphie;* Yunanca *tele:* uzak, *graphein:* yazmak – ç.n.) eski çağlarda da önemli bir ihtiyaçtı. Bu ihtiyaç krallıklar var olduğundan beri mevcuttur; hükümdarlar sınırlarında olup bitenden çabuk haberdar edilmeli ve düşman tehdidi altında, halk mümkün olduğu kadar hızlı bir araya getirilmeliydi.

En eski telgraf örneği görsel bir araçtı: Tehlike anında dağ ve kulelere sancak (İbranice נס) dikilirdi. İşaya[1] 5, 26'da şöyle yazılıdır: "Ve o bir sancak açacaktır, uzakta, dinsizlerin arasında ve onları dünyanın sonundan uzaklaştıracaktır. Ve bakın, aceleyle, hızla buraya geliyorlar." Aynı şekilde Klytamnestra[2]'nın Truva'nın fethini aynı gece dokuz ara haberleşme istasyonu üzerinden 70 mil uzaklıktaki Argos'a bildirdiği söylenir. İÖ 450 yılında Kleoxeneos ve Demotrikos bir harf telgrafı geliştirmişlerdir. Bu telgraf beş sıra halinde dizilmiş 25 harfin yazılı olduğu bir levhadan oluşuyordu. Sol tarafta önlerine siper konan beş meşale (gündüzleri ise bayrak) iletilmek istenen harfin sırasını gösterirken, aynı anda sağ tarafta, sayısı 1'den 5'e kadar olan meşale veya bayraklarla da sıranın kaçıncı harfinin iletilmek istendiği gösteriliyordu. Markoman gizli yazısında ve İrlanda Ogham yazısında buna benzer uygulamalarla karşılaşıyoruz.

Diğer bir gelişme, hareketli kolların yardımıyla belirli figürlerin gösterildiği işaret telgrafları (semaforlar) ile sağlandı. Bunlar savaşlarda ve elektronik telgrafların icadına kadar demiryollarında kullanıldı. Optik telgraf en fazla denizcilikte kullanım alanı buldu; farklı şekil ve renklerde 18 değişik figür (B'den W'ya kadar) içeren sinyal bayrakları sayesinde 78.642 farklı mesaj iletilebilir. Bunu yaparken asla dört bayraktan fazlasına gerek yoktur. Örneğin 1870 yılında bir gemi diğerine şu mesajı yolladı: IN (Savaş) - BGLP (Fransa) - BDCQ (Almanya) - NVM (Ele geçirilme tehlikesindesiniz) - MHP (Rotanızı değiştirin) - BDPH (Pernambuco) - DSHK (Güvenli).

Her ülkenin, kendi deniz kuvvetlerine özel, diğer ülkelerden gizli bir sistemi daha vardır.

TELGRAF ALFABESİ (MORS)

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	a		n		3
	á		o		4
	ä		ö		5
	b		p		6
	c		q		7
	ch		r		8
	d		s		9
	e		t		0
	é		u		.
	f		ü		;
	g		v		,
	h		w		:
	i		x		?
	j		y		!
	k		z		”
	l		1		’
	m		2		/

Amerikalı MORSE, 1832 yılında, telgraf bağlantısı kurmak için elektromanyetizmayı kullanmayı düşündü. Birçok başarısız denemeden sonra, MORSE 1835 yılında New York Üniversitesine "recording electric telegraf"ının bir modelini sundu. 1837 yılında Washington'da buluşuna patent aldığı sıralarda İngiltere'de WHEATSTONE ve Bavyera'da STEINHEIL manyetik telgraflar geliştirmişlerdi. STEINHEIL'ın buluşu aslında MORSE'un icadından çok da farklı değildi; ancak çok hassas ve karmaşık mekanizması yüzünden bu alet uzak mesafeler için kullanışlı değildi. Bu yüzden STEINHEIL, MORSE telgrafının kullanımına bizzat taraftar oldu. Bu tarihten sonra birçok farklı sistem denenmesine rağmen MORSE telgraf sistemi, basitliği ve kullanım kolaylığı sayesinde hâlâ kullanılmaktadır. MORSE telgraf sisteminin temelinde, akımla harekete geçen bir elektromanyetizmanın ucunda bir pin olan mıknatıs kolunun çekilmesi ve böylece maniplenin kısa veya uzun süre akımı iletmesi sayesinde kâğıt şeridin üzerine nokta veya çizgiler delinmesi yatar. Yukarıda gösterilen alfabe işte bu noktalar ve çizgilerden oluşur. MORSE telgraf sistemi, kullanıldığı bütün ülkelerde bazı yerel eklemelerle birlikte kullanılır; Macarcada *á* eklenmiştir; Lehçede *ą, ę, ó* için *ä, é, ö* işaretleri kullanılır.

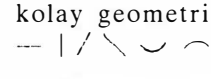
STENOGRAFİ

Stenografi modern çağın bir buluşudur; klasik harfler yerine, çok süratli yazmayı mümkün kılan yeni, basit işaretler kullanılır.

Stenografinin ilk örnekleriyle antik çağda karşılaşıyoruz: Yunanlıların kullandığı tachygraphie (bkz. s. 177) ve Romalılar tarafından kullanılan Tiro işaretleri (bkz. s. 193).

Hızlı yazı düşüncesi modern çağlarda önce İngilizler tarafından benimsendi ve 1602'de JOHN WILLIS ilk alfabeyi geliştirdi. WILLIS ve takipçileri kısa ses işaretleri ve kısaltmalar geliştirmekle yetindiler.

JOHN BYROM 1767 yılında stenografinin temel teorik kurallarını geliştirdi. BYROM fonetik esas üzerine kurulu, en sık kullanılan seslerin en küçük yazıldığı, en sık birleştirilen seslerin ise birleştirmeye en müsait işaretler olarak yazıldığı bir sistemi savundu. BYROM yazının en basit göstergeleri olarak kolay geometrik işaretleri seçti:

Ünlüleri, ünsüzlerin farklı yerlerine ilave edilen noktalar yardımıyla ifade etti.

SAMUEL TAYLOR (1786) bu yazıyı basitleştirdi; ünlülerin dizgeye dahil edilmediği veya ayrım gözetmeksizin bir nokta ile belirtildiği sistemde kısaltmaların sayısını da minimuma indirdi. TAYLOR'un geliştirdiği sistem fevkalade basit olduğu için Avrupa dillerinin hemen hepsine uyarlandı ve birçok parlamentoda kullanıldı. Ancak bu sistemin basitliği sadece görünüşte kalmaktaydı; ünlülerin belirtilmediği bu yazıyı okumak çok fazla alıştırma gerektiriyordu.

Bunun sonucu olarak stenografi yazısını daha kolay okunabilir kılacak çözüm arayışına gidildi. İngiliz ISAAC PITMAN, stenografi işaretleriyle sesleri tam olarak temsil etmenin mümkün olduğu ve bu yüzden "fonografi" adını verdiği sistemi geliştirdi. PITMAN, öncelleri ile aynı geometrik işaretlerden faydalandı, ünlüleri de farklı konum ve kalınlıkta noktalar kullanarak belirtti, işaretlerin modifikasyonu ve kısaltmalar sayesinde yazıyı yalınlaştırmayı başardı. PITMAN'IN stenografi sistemi İngiltere ve Kuzey Amerika'da revaç gördü.

Almanya'da, GABELSBERGER (1834) sesleri ifade etmek için işlek yazı harflerinin parçalarını kullanarak, daha önceki İngilizce geometrik-stenografi işaretlerinin taklitlerinden sıyrılıp kurtulmayı başardı. GABELSBERGER bilhassa yazı işaretlerinin birleşerek ve kaynaşarak bir kelime yapısı oluşturmasına özen gösterdi. Bu yüzden de geliştirdiği sisteme "okuma işaretleri sanatı" adını verdi. Ünlüleri ünsüzlerle birlikte kısaltmalar halinde kullandı veya bunları ünsüzlerin birbirine olan konumu sayesinde belirtti. Böylece kolay okunabilen ve hızlı yazılabilen, ancak farklı ünlü tanımlamaları yüzünden öğrenmesi güç bir yazı sistemi oluştu. GABELSBERGER sık kullanılan kelimeler ve özellikle yapım ekleri için kısaltmalar geliştirdi ve Tiro işaretlerinden esinlenerek, söz dizime dayanan, cümlenin yapısından tahmin edilebilen kelimelerin kısaltıldığı, bağımsız bir kısaltma sistemi de yarattı. Böylece aynı kısaltma, farklı kelimelerin yerine kullanıldı ve diğer taraftan her kelime, karakteristik bir işaretle temsil edildi. GABELBERGER'in stenografi sistemi Almanya'da genel beğeni kazandı, birçok okulda eğitim programına dahil edildi ve Avrupa dillerinin çoğuna uyarlandı.

WILHELM STOLZE (1840) stenografiyi dilbilimsel bir temele oturtmaya ve kesin bir ses tanımlaması geliştirmeye çalıştı. STOLZE, bu yüzden kök heceler ve yan heceler arasında bir ayrım gözeterek, kök heceleri tam olarak yazarken, yan heceler için kısaltmalar kullandığı sisteminde ayrıca kavram sözcükleri için de kısaltmalar geliştirdi. Ancak son zamanlarda bu sözcük kısaltmaları, hafızaya gereksiz yük oldukları gerekçesiyle, STOLZE'nin yandaşlarının bir bölümü tarafından kullanımdan çıkarıldı. STOLZE yazısının elverişsizliği, satır farklılıklarıdır. Ünlüler, kelimelerin satır hizasına olan konumlarıyla ifade edilir. Bu sistem, özellikle Kuzey Almanya ve İsviçre'de beğeni kazandığı gibi, Macaristan'da da kullanılır.

CARL FAULMANN fonografi sisteminde, hızlı yazının avantajlarıyla el yazısının çabuk öğrenilme özelliğini birleştirirken, sesleri en az el yazısındaki kadar kesin ifade edebilmenin yollarını aradı. Sisteminde kullandığı ünlü işaretleri tüm ünsüz işaretleri ile eşit derecede birleştirilir. Her kelimenin ilk harfi satırı belirler; bu yüzden satır çizgilerine gerek yoktur. Bu yazı zaten yeterince kısa olduğu için, genel kullanımda kısaltmalara da ihtiyaç yoktur. Sadece hızlı konuşmaların yazımında, el yazısında kendiliğinden oluşan basit kısaltmalar sistemi kullanılır.

Göst.	Değer	Kelime anlamı	Göst.	Değer	Kelime anlamı
	b	be, by, been		s	his, is, as, us
	d	do, did		t	that, time
	f v	off, of, if		w	with, which, who
	g	god, give, go		ks	example, except
	h	have, he		y	you, your, year
	k q	know, known, no		tš	such, chance
	l	lord, all		š	shall, shalt
	m	me, my, many		θ	the, thee, they
	n	hand, and, an, in		ios	conscious, judicious
	p	peace, person	o	etc.	
	r	are, air, our or		viz	

Kelimeden önce veya sonra kullanılan bir nokta, kelimeden önce veya sonra bir ünlünün okunması gerektiğini belirtir; kelimenin içindeki ünlüler gösterilmez.

B gösterilmeyebilir, örneğin *number.*

C telaffuza göre *k* veya *s* olarak yazılır.

D kelimenin sonunda *t* olarak ifade edilir.

Gh yazılmaz veya *f* olarak yazılır.

H yazılmaz.

Ly soneki kelimenin altında yer alan bir noktayla belirtilir.

Ment soneki *m* olarak ifade edilir.

R harfi olarak da yazılabilir, *d* harfinden farkı yukarıya doğru yazılmasıdır. Bu yöntem, kelimede eğer başka ünsüz yoksa veya sadece iki tane *r* harfi varsa kullanılır, yoksa iki *r* uzatılmış , yani , olarak belirtilir.

W harfi yazılmayabilir, örneğin *answer, fellow.*

Y harfi sadece başta yazılır, sonda noktayla ifade edilir.

İki ünsüz arka arkaya geliyorsa, işaret daha büyük yazılır.

Ing son hecesi küçük bir çizgiyle belirtilir (örneğin, *king*); *ings* aynı işaretin daha aşağıya yazılmasıyla ifade edilir (örneğin, *kings*). *Tion* işaretin üzerine konan bir nokta ile yazılır (örneğin, *nation*); *tions* işaretin üzerine konan bir çizgiyle belirtilir (örneğin, *nations*).

Bu sistemin Fransızca ve Almancaya uyarlanmasında, işaretlerin çoğunluğu korunurken, onlara sadece farklı kelime anlamları verilmiştir.

I. PITMAN İNGİLİZCE FONOGRAFİ

Ünlüler

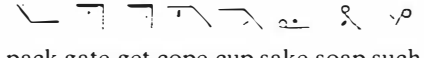
Antiqua	İtalik	El yazısı	Stenografi	Antiqua	İtalik	El yazısı	Stenografi	Antiqua	Stenografi	Antiqua	Stenografi
A a	*A a*	*A a*	˙|	A a	*A a*	*A a*	˙|	i, ay	ˊ|	woh	|ᵕ
E e	*E e*	*E e*	·|	E e	*E e*	*E e*	·|	oi, oy	ˋ|	woo	|ᵕ
I i	*I i*	*I i*	.|	I i	*I i*	*I i*	.|	ow	^|	yah	|^
O o	*O o*	*O o*	¯|	O o	*O o*	*O o*	¯|	wah	ᶜ|	yeh	|ᶜ
U u	*U u*	*U u*	-|	U u	*U u*	*U u*	-|	weh	ᶜ|	yee	|ᶜ
U u	*U u*	*U u*	_|	U u	*U u*	*U u*	_|	wee	ᶜ|	yaw	|ᶜ
U u	*U u*	*U u*	ᵛ|	U u	*U u*	*U u*	ᶜ|	waw	ᵔ|	yoo	|ᶜ

Ünsüzler

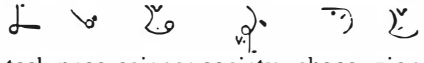
Antiqua	İtalik	El yazısı	Stenografi	Antiqua	İtalik	El yazısı	Stenografi	Antiqua	İtalik	El yazısı	Stenografi
P p	*P p*	*P p*	\	F f	*F f*	*F f*	⌒	M m	*M m*	*M m*	⌒
B b	*B b*	*B b*	\	V v	*V v*	*V v*	⌒	N n	*N n*	*N n*	⌒
T t	*T t*	*T t*	|	Ð ð	*Ð ð*	*Ð ð*	(	Ŋ ŋ	*Ŋ ŋ*	*Ŋ ŋ*	⌒
D d	*D d*	*D d*	|	Ð ð	*Ð ð*	*Ð ð*	(	L l	*L l*	*L l*	⌒
C ç	*C ç*	*C ç*	/	S s	*S s*	*S s*	)ₒ	R r	*R r*	*R r*	⌒/
J j	*J j*	*J j*	/	Z z	*Z z*	*Z z*	)ₒ	W w	*W w*	*W w*	⌒
K k	*K k*	*K k*	—	Σ ʃ	*Σ ʃ*	*Σ ʃ*	⌒	Y y	*Y y*	*Y y*	⌒
G g	*G g*	*G g*	—	Ȝ ȝ	*Ȝ ȝ*	*Ȝ ȝ*	⌒	H h	*H h*	*H h*	°⌒

Standart alfabeye göre yukarıdaki göstergeler şunlardır: *ā, ē, ī, ō, ō̲, ū, ei, ă, ĕ, ĭ, ŏ, ŏ̲, ŭ, yu, p, b, t, d, tš, dž, k, g, f, v, θ, ð, s, z, š, ž, m, n, ṅ, l, r, w, y, h.*

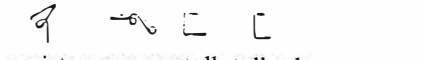
Ünsüz göstergeleri sözcüğün gövdesini oluşturur; ünlü göstergeleri sözcüklerin içine yazılır, örneğin

pack gate get cope cup sake soap such

task peas science society chaos zion

registry express talk talked.

İşaretlerin büyük yazılması, çift telaffuz edilmesi gerektiğini belirtir (örneğin *pass*, *passes*, *cause*, *causes*) veya *tr* eklenmesi gerektiğini gösterir (örneğin *father*, *neither*, *mother*, *letter*, *inventor*). *H* harfi ufak bir çizgiyle ifade edilir: *hm*, *hl*, *hr*, *hthr*. Ayrıca önekler, sonekler ve kök heceler için kısaltmalar vardır (örneğin *selfcontrol*, *eating*, *doing*, *friendship*).

Diğer ünsüz bileştirmelerini ileri-deki sayfada görebilirsiniz.

I. PITMAN İNGİLİZCE FONOGRAFİ - BİLEŞİK HARFLER

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	pl		pr		pn		pf		ps		sp		stp		spr
	bl		br		bn		bf		bs		sb		stb		sbr
	tl		tr		tn		tf		ts		st		stt		str
	dl		dr		dn		df		ds		ss		std		sdr
	tšl		tšr		tšn		tšf		tšs		stš		sttš		stšr
	džl		džr		džn		džf		džs		sdž		stdž		sdžr
	kl		kr		kn		kf		ks		sk		stk		skr
	gl		gr		gn		gf		gs		sg		stg		
	fl		fr		fn				fs		sf		fst		
	vl		vr		vn				vs		sv		vst		
	θl		θr		θn								stθ		
	ðl		ðr		ðn										
					sn										
					zn										
	šl		šr		šn				šs		šs		stš		
			žr		žn										
	ml		mr		mn				ms		sm		stm		
	nl		nr		nn				ns		sn		stn		
			ṅr		ṅgn										
			nkr		ln		rf, hf		ls		sl				
					rn				rs		sr				
	pt		plt		spt		ft		flt		sft		mt		mlt
	bd		bld		sbd		vd		vld		svd		md		
	tt		tlt		stt		θt		θlt		sθt		nt		nlt
	dd		dld		sdd		ðd		ðld		sðd		nd		
	tšt		tšlt		stšt		st						lt		
	džd		džld		sdžd		zd								
	kt		kld		skt		št		šlt						
	g		gld		sgd		žd								

GABELSBERGER - ALMANCA STENOGRAFİ

Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	a		ei		n		b		kw
	e		ai		ṅ		p		sp
	i		eu		h		f		st
	o		au		g		v		ks
	u		eu		χ χ́		s		ts
	ę		l		k		š		tš
	ö		r		y		d		(c)
	ü		m		w		t		(y)

Bileşik harfler

	ur		rp		χt		dp		tsw-f
	ür		pr		šn		s-ts		tp
	ein		kwr		šl		st-ts		tf
	rr		rs		spl		kom		stf
	ss		rt		nd		kmp		stp
	mm		tr		χs		hn		špf
	tt		tšr		χst		hṅ		šlpf
	rb		rv		ls		hnd		šnpf
	br		rw		bs		kwn		šrpf
	rd		wr		ds		hl		tšlpf
	dr		rz		ms		χl		χš
	rf		šw		ns		šf		χšl
	gr		tsw		ps		šlf		χšr
	hr		šm		pf		šnf		χšw
	χr χ́r		mp		hf		šwf		χšn
	kr		mpf		df		ts-f		χ-ts

Ünlüler genellikle ünsüz işaretlerinin içinde sembolize edilir. *E* harfi sadece birleştirilir (örn., *leben*). *A* harfinin ardından gelen işaret kalın yazılır (örn., *wagen*), fakat *f* ve *t* ile biten hecelerde bir önceki işaret kalın yazılır (örn., *kater*) veya işaretler ortalanır (örn., *lam*, *mal*). *İ* harfi sıkıştırılarak yazılır (örn., *wi*, *pi*, *vi*, *fi*, *di*, *ti*, *χi*, *if*, *ip*, *iv*, *it*, *its*), diğer durumlarda ardından gelen işaret daha yukarıya yazılır (örn., *himmel*); eğer küçük bir işaret orta uzunlukta veya uzun işaretlerin önünde geliyorsa, bir önceki işaret yukarıya yazılır (örn., *ligen*). *İ* harfi *t* ve *ts* işaretlerinde eğri yazımla belirtilir (örn., *biten*). *O* harfi işaretleri yuvarlaklaştırır (örn., *bo*, *do*, *go*, *ho*,

ko, lo, mo, no, po, kwo, ro, to, vo, wo, fakat *). Bu işaretlerden birinden sonra *o* harfi geliyorsa, bir sonraki ünsüze uygulanır (örn., *sommer*). *U* harfi bir sonraki harfin aşağıya yazılmasıyla belirtilir (örn., *buch*); eğer küçük bir işaret orta veya uzun işaretlerden önce geliyorsa, bir önceki işaret aşağıya yazılır (örn., *rum*). *U* harfi ayrıca birleştirilir (örn., *bu, du, lu, mu, pu, ru, tu, wu, ug, um, up, us, uš, ut, ur,* son örnek gibi birleştirilir). *ę* harfi işaretin kalınlaştırılması ve uzatılması ile ifade edilir (örn., *męren*). *Ö* harfi, işareti geniş yuvarlayarak belirtilir (örn, *römer*). *Ü* harfi, işaretlerin kesişmesi ile yazılır (örn., *tür*) veya *u* harfinde olduğu gibi işaretinin birleştirilmesi ile belirtilir. *Ei* sesi, eğri konumla ifade edilir (örn., *eif, eit, eiχ, eits*) veya uzatma ile gösterilir (örn., *ein*). *Au* sesi işaretin aşağıya yazılması (*u* sesindeki gibi) veya kalınlaştırılması ile belirtilir (örn., *baum, raum*); *eu* ve *ęu* sesleri, *ei* sesinde olduğu gibi, aşağıya yazılarak ve ayrı ayrı kalınlaştırılarak gösterilir (örn., *šeune, bęume*). Önses olan ünlüler harfen yazılır; şunlar istisnadır: *en, erb, erd, end, eχt, erst, ęχtsen, al, ar, ir, il, ul, an, in, un, im, it, if, ip, iz, eit, eif, eiχ, aust.* Sonses olan ünlüler de harfen yazılır ve ünsüzlerle mümkün olduğu kadar birleştirilir.

Ünsüz alfabetik işaretlerde önses, sonses anlamına gelir. İki ünsüz arasında ünlü yer almıyorsa, ünsüzler birleştirilir veya girift yazılır (bkz. bileşik harfler); *erde* ve *rede* arasında ayrım yapılır; çift yer alan sesler her zaman dikkate alınmaz. Bazı işaretler kısaltma olarak veya farklı yerlerde değişik anlamlar taşırlar.

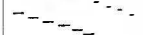
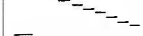
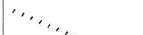
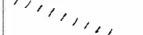
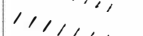
Kısaltmalar

Göst.	Anlam	Göst.	Anlam	Göst.	Anlam	Göst.	Anlam
·	ab-, ad-	c	-bar	ei	durch		einmal
·	war		circum, circa		diese, dis-	/	für, -fach
··	ana-	e	das, dass		Disciplin		Freund
	also	e	seid	-	eine		ferner
	bald	e	darf		eben		dürfe
	bin, bist	eo	das heisst		etwa		dürfte
	bleiben	eo	desto		etwas		durfte
	besonders		dich		sei		oft
<	aber	ei	doch		einem		Schrift

GABELSBERGER STENOGRAFİSİ - KISALTMALAR

Göst.	Anlam	Göst.	Anlam	Göst.	Anlam	Göst.	Anlam
	ganz		-lich		plötzlich		ultra
	mag		lassen		Paragraph		Universität
	gegen		will		Pfund. Pfennig		uns
	glaube		soll		Quelle		-ung
	gleich		dem		er. her- (ab etc.)		auf
	gross		am		wäre		üb-, über
	Grund		um		irgend		würde
	-graphie		im, ihm		des		euer
	ge-, gewesen, gehabt		-sammen		es		aus
	gegeben		immer		muss		brauchen
	gemein		immermehr		sie		äuss
	gerecht, Gericht		hin- (ab etc.)		sub		ausser-ordentlich
	haben, -haft		an		so		Volk
	handhaben		den		solche		ver-
	halb		könne		sonst		vor
	-heit		ein		statt. Staat		von
	her		sein (Hfzw.)		müsst		wir, wenig
	hierüber		nun		musst		werden
	hin		einen, können		selbst		welche
	hinein		nur		stets		wegen
	mochte		einer		Mensch		wider, wieder
	möchte		eines		schon		was
	ich, ihn, in		sind		schreiben		zu (Präp.)
	ist		könnte		special. speciell		zu (Adv.)
	inter-		unter		sprechen		zum Beispiel
	-jenige		unten		nicht		zurück
	jemand		neben		hatte		zusammen
	jedermann		entweder		hätte		zwischen
	jedweder		noch		tief		Ziehung
	kann		ob		konnte		Über-zeugung
	Kaiser		worden, geworden		trans-		Hundert
	König		ohne		-tisch, deutsch		Tausend
	kein		möge		-schaft		Million
	Kreis		Oesterreich		un-, und		Jesus, mehr
	-selbe		Punkt		wurde		Christus

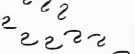
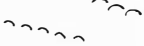
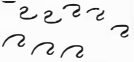
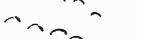
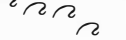
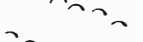
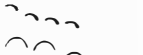
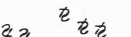
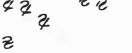
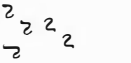
GABELSBERGER-STENOGRAFİ MATBAA GÖSTERGELERİ

No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge
1		36		71		106	
2		37		72		107	
3		38		73		108	
4		39		74		109	
5		40		75		110	
6		41		76		111	
7		42		77		112	
8		43		78		113	
9		44		79		114	
10		45		80		115	
11		46		81		116	
12		47		82		117	
13		48		83		118	
14		49		84		119	
15		50		85		120	
16		51		86		121	
17		52		87		122	
18		53		88		123	
19		54		89		124	
20		55		90		125	
21		56		91		126	
22		57		92		127	
23		58		93		128	
24		59		94		129	
25		60		95		130	
26		61		96		131	
27		62		97		132	
28		63		95		133	
29		64		99		134	
30		65		100		135	
31		66		101		136	
32		67		102		137	
33		68		103		138	
34		69		104		139	
35		70		105		140	

No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge
141		176		211		246	
142		177		212		247	
143		178		213		248	
144		179		214		249	
145		180		215		250	
146		181		216		251	
147		182		217		252	
148		183		218		253	
149		184		219		254	
150		185		220		255	
151		186		221		256	
152		187		222		257	
153		188		223		258	
154		189		224		259	
155		190		225		260	
156		191		226		261	
157		192		227		262	
158		193		228		263	
159		194		229		264	
160		195		230		265	
161		196		231		266	
162		197		232		267	
163		198		233		268	
164		199		234		269	
165		200		235		270	
166		201		236		271	
167		202		237		272	
168		203		238		273	
169		204		239		274	
170		205		240		275	
171		206		241		276	
172		207		242		277	
173		208		243		278	
174		209		244		279	
175		210		245		280	

No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge
281		316		351		386	
282		317		352		387	
283		318		353		388	
284		319		354		389	
285		320		355		390	
286		321		356		391	
287		322		357		392	
288		323		358		393	
289		324		359		394	
290		325		360		395	
291		326		361		396	
292		327		362		397	
293		328		363		398	
294		329		364		399	
295		330		365		400	
296		331		366		401	
297		332		367		402	
298		333		368		403	
299		334		369		404	
300		335		370		405	
301		336		371		406	
302		337		372		407	
303		338		373		408	
304		339		374		409	
305		340		375		410	
306		341		376		411	
307		342		377		412	
308		343		378		413	
309		344		379		414	
310		345		380		415	
311		346		381		416	
312		347		382		417	
313		348		383		418	
314		349		384		419	
315		350		385		420	

GABELSBERGER-STENOGRAFİ MATBAA GÖSTERGELERİ

No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge
421		456		491		526	
422		457		492		527	
423		458		493		528	
424		459		494		529	
425		460		495		530	
426		461		496		531	
427		462		497		532	
428		463		498		533	
429		464		499		534	
430		465		500		535	
431		466		501		536	
432		467		502		537	
433		468		503		538	
434		469		504		539	
435		470		505		540	
436		471		506		541	
437		472		507		542	
438		473		508		543	
439		474		509		544	
440		475		510		545	
441		476		511		546	
442		477		512		547	
443		478		513		548	
444		479		514		549	
445		480		515		550	
446		481		516		551	
447		482		517		552	
448		483		518		553	
449		484		519		554	
450		485		520		555	
451		486		521		556	
452		487		522		557	
453		488		523		558	
454		489		524		559	
455		490		525		560	

No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge
561		596		631		666	
562		597		632		667	
563		598		633		668	
564		599		634		669	
565		600		635		670	
566		601		636		671	
567		602		637		672	
568		603		638		673	
569		604		639		674	
570		605		640		675	
571		606		641		676	
572		607		642		677	
573		608		643		678	
574		609		644		679	
575		610		645		680	
576		611		646		681	
577		612		647		682	
578		613		648		683	
579		614		649		684	
580		615		650		685	
581		616		651		686	
582		617		652		687	
583		618		653		688	
584		619		654		689	
585		620		655		690	
586		621		656		691	
587		622		657		692	
588		623		658		693	
589		624		659		694	
590		625		660		695	
591		626		661		696	
592		627		662		697	
593		628		663		698	
594		629		664		699	
595		630		665		700	

GABELSBERGER-STENOGRAFİ MATBAA GÖSTERGELERİ

No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge	No.	Gösterge
701		725		749		773	
702		726		750		774	
703		727		751		775	
704		728		752		776	
705		729		753		777	
706		730		754		778	
707		731		755		779	
708		732		756		780	
709		733		757		781	
710		734		758		782	
711		735		759		783	
712		736		760		784	
713		737		761		785	
714		738		762		786	
715		739		763		787	
716		740		764		788	
717		741		765		789	
718		742		766		790	
719		743		767		791	
720		744		768		792	
721		745		769		793	
722		746		770		794	
723		747		771		795	
724		748		772		796	

Burada gösterilen, C. FAULMANN tarafından geliştirilmiş ve çizilmiş stenografi basım işaretlerinde, en güzel el yazıları örnek alınmıştır. Dizgide yan yana yerleştirilen matbaa harflerini, özellikle birçok farklı yerde kullanılan küçük harfleri, birden fazla (1-10) satırda dökmek gerekir.

El yazısına benzetebilmek için işaretlere farklı biçimler ve uzantılar (eğri veya düz) eklenir; ancak işaretlerin ters çevrilmesi karakterlerin sadeleşmesini sağlar (böylece *a l, b* ise *g* olur).

Aynı numara altında toplanmış olan işaretler aynı matrislerden dökülür. Buradaki bütün figürler için toplam 796 matris gereklidir.

STOLZE - ALMANCA STENOGRAFİ

Göst.	Değer	Gösterge		Değer	Gösterge		Değer	Gösterge		Değer
		Önses	Sonses		Önses	Sonses		Önses	Sonses	
	a			eu			f			ks (x)
	e			r			b			sp
	e			l			p			ph
	ei			m			pf			th
	ai			n			s, z			(y)
	i			h			s			l'
	o			χ, χ́			d			ž
	ö			y			t			kw
	u			g			š			šw
	ü			k			ts (z)			tsw
	eu			w			ts (c)			ll
	au			v			st			

Ünsüz işaretlerinde büyüklüklerine göre bir ayrım yapılır: *r* (bir seviyeli) *n*, *r* (iki seviyeli) *d*, *r* (üç seviyeli) *t*. Birçok harfin önses veya sonses olmalarına göre farklı işaretleri vardır (*l* önses, *l* sonses *b*); *r* ve *l* kelime başında soldan sağa doğru (*r* *o*), kelime sonunda ise sağdan sola doğru (*r* *o*) yazılır. Yabancı kelimeler kendi yazım kuralları doğrultusunda yazılır, bu yüzden *c*, *y*, *ph*, *th* için işaretler vardır. *r* işareti sonses olarak her zaman yumuşak sesi (*z*) temsil eder; keskin telaffuz edilen ses ⌒ olarak yazılır. Bütün önsesler sonses olarak da kullanılabilirler. Fakat eğer bu sonseslerin kendi işaretleri varsa, önsesler sonseslerden farklı anlamlar ifade eder (bkz. Sonses göstergeleri tablosu); örneğin *l* önses *b*, *l* sonses *bt*. Herhangi bir özel sonses işareti olmayan seslerden sonra, *t* iki seviyeli, yukarı doğru yazılır (örn., s. *mt*), diğer durumlarda önses yukarıya yazılır (örn., s. *mb*).

Sonses göstergeleri

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	nd		gg		tts		kk (ck)		mp		št
	nt		bb		kts (cc)		ll		mpf		tst (zt)
	ṅ		ss		dd		rr		χt, χ́t		kt (ct)
	nk		sst		tt		mm		gt		kst (xt)
	nn		tš		ff		pp		bt		

STOLZE - STENOGRAFİ ÜNLÜ BİRLEŞTİRMELERİ

İçses ünlüler				Önses ünlüler		Sonses ünlüler		Yan hece ünlüler	
Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer	Gösterge	Değer
	mel		mor		eh		se		nebel
	meil		mör		eil		ha		oheim
	mal		mur		ir		see		regal
	mär		mür		or		šri		einöde
	mir		meul		ör		heu		armut
	hyder		maul		al		sau		mesig
	maid		meul		ur		mai		magier

İşaretlerin sözcükler halinde birleştirilmesinde kök ve yan heceler arasında bir ayrım yapılır. Kök hecelerde ünlüler kelimenin konumu (satırın üstünde, hizasında veya altında) ile sembolize edilir; dar veya geniş birleştirmeler ve yukarıdaki tablo doğrultusunda önseslerin bastırılarak yazılması sayesinde ifade edilir. Yan hecede yer alan bir ünlü, kendinden sonra gelen ünsüzün konumunun değişmesi ile belirtilir ve eğer kalınlaştırılmış sonseslerle karışıklığa sebep olması söz konusu değilse, gerekli durumlarda kalınlaştırılır. Önseslerdeki zayıf ünlüler ön çizgi ile, güçlü ünlüler ise kelimenin konumu ile gösterilir. Güçlü ünlüler ve diğer tüm sonses ünlüleri alfabeye göre yazılır.

Ön ve son hecelere özel işaretler eklenir; eğer önses satır hizasında başlıyorsa, ön hece önsesten biraz aşağıda başlatılır (örneğin, *beleren)*; eğer önses satır hizasının üzerinde başlıyorsa, ön hece yukarıdan başlatılır (örn., *beheben)*. Kısaltılan diğer kelimeler için farklı kalınlık ve konumda (satırın üstünde, hizasında ve altında) kullanılan alfabetik işaretlerden yararlanılır.

Hece göstergeleri

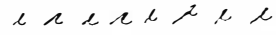
Önekler				Çekim ekleri ve sonekler							
Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	be		un		e		s		haft		heit, keit
	ge		mis		en		es		schaft		
	ver		zu		em		sel		sal		tum
	er		zer		-te		chen		sam		zehn
	ent		con		el		bar		lich		zig
	emp		sub		er		falt		nis		lei

STOLZE STENOGRAFİ KISALTMALARI

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
	war		gegen		solch		der		hätt
	wär		genug		als		nur		etwa
	an		gern		also		dar		seit
	am		ganz		mit		rück		weit
	auch		gerad		mein		sie		hatt
	auf		gleich		kaum		des		wurd
	euch		hier		mag		so		würd
	bis		her		mög		dies		und
	bei		hin, hint		man		das		u. s. w.
	hab		welch		um		uns		über
	ab		doch		nicht		sich		viel
	aber		manch		noch		sehr		vor
	bald		durch		nieder		aus		wer
	blos		mocht		ander		müsz		wir
	ward		möcht		sonder		desz		was
	wird		jed		nie		äusz		warum
	dein		jetzt		nach		musz		wenig
	darf		ist		nun		dasz		wider
	dürf		in		unter		ausz		weder
	dort		im		bin		wirst		weil
	werd		kein		denn		selbst		wol
	er		kann		dann		desto		zu sein
	es		liesz		sein		sind		zu
	sei		lass		ihn		sein		zu haben
	fern		lang		den		sonst		zu werd.
	fort		all		ohn		bist		zusamm.
	fast		woll		ihm		hast		zurück
	für		voll		dem		statt		zwar
	gewesen		soll		word		schon		
	gehabt		selb		oder		zwischen		

Ünlüler				Ünsüzler							
Zayıf	Değer	Güçlü	Değer	Zayıf	Değer	Güçlü	Değer	Zayıf	Değer	Güçlü	Değer
⌣	ę	⌢	a	⌣	h			⌒	ž	⌒	š
—	ę	⌐	ę	∂	χ́, j	ɔ	χ́χ́	⟨	dz	⟨	ts
/	i	⌐	ü	⌐	χ	⌐	χχ	⟩	zd	⟩	st
/	ai	⌐	aü	ʔ	g	ƨ	k	⌣	l	⌢	ll
–	o	⌣	u	⟨	w			⟩	r	⟩	rr
—	ö	→	au	⟨	f	⟨	ff	⌒	n	⌒	nn
				⟨	b	⟨	p	~	m	∿	mm
				⌒	z	⌒	s			ϐ	pf
				/	d	/	tt				

Ünlüler ünsüzlerle birleştirilirken ünsüz işaretinin alt çizgisi kalınlaştırılır:

ęb, ęb, ab, ęb, ib, aib, üb, aüb, ob, öb, ub, aub,

Önses işareti her zaman bir sonraki işaretin yerini belirler; *ę, ę, a, ę*'den sonra sonsesler önseslerle aynı hizada yazılırken, *i, ai, ü, aü*'den sonra gelen sonsesler önsesden daha yukarıya yazılır ve *o, ö, u, au*'dan sonra gelen sonsesler ise önsesten daha aşağıya yazılır (bu yüzden ⌒ *kukuk,* ⌒ *libanon,* ⌒ *honoriren).* Bu kurallar istisnasız uygulanır. Klasik yazım yerine şu kural uygulanır: Uzun bir heceden sonra zayıf, kısa bir heceden sonra güçlü, *e*'den sonra ise her zaman zayıf ünsüz gelir: *gut, Kutte, rieb, Rippe, nach, wachen, siech, sich, lügen, lücken* yerine *gud, kutę, rib, ripę, naχ, waχχęn, siχ́, siχ́χ́, lügen, lüken.*

Bileşik harfler

Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer	Göst.	Değer
∂	χ́χ́r	∂	pfr	⟨	fl	⟨	kt	⟨	rd	⌒	ng
⌐	χr	⌐	dr	⟨	pl	⟨	fd	⟩	rt	⌒	nk
⌐	χχr	⌐	tr	⟨	žl	⟨	ft	∿	mmt	⌒	ns
⌐	gr	⌐	žr	⌒	zdl	⟨	bd	⟨	mf	⌒	nst
⟨	wr	⌐	šr	⌐	χ́d	⟨	pt	⟨	mp	⌒	nd
⟨	fr	⟩	zdr	⌐	χ́t	⌐	št	⟨	mpf	/	nt
⟨	ffr	⌒	str	⌐	χd	⟨	dzd	⟨	χ́s	⌒	nš
⟨	br	⟨	gl	/	χt	⟨	tst	⟨	ks	⟨	kw
⟨	pr	⟨	kl	⌐	gd	⟨	dz	⌒	nχ́	⟨	šw

EK

İBRANİCE KISALTMALAR

א׳ אחד, אחת
א״א אני אומר, אדני אבי, אמר אליהו, אשת איש, אחד אמר, אופן אחד, אי אפשר, אברהם אבינו
אא״א אלא אי אמרת, אמן אמן אמן
אא״ס אמן אמן סלה
א״ב אלפא ביתא
א״ב א״ב א״ב אחד בתורה אחד בנביאים אחד בכתובים
אב״א אי בעית אימא
א״בי אתרוג בצים בשר יין
א״בד אב בית דין
א״בה אמר ברוך הוא
א״בו אדם בשר ודם
א״בי אתרוג בצים יין
א״ביה אליעזר בר יוסי הגלילי
א״ביי אשר בך ירחם יתום
א״ביע אצילות בריאה יצירה עשיה
א״ברה אב בן רוח הקדש
א״ג אית גרסין
אג״לא אתה גבור לעולם אדני
א״ד איכא דאמרי
אד״ה ע״ה אמר דוד המלך עליו השלום
א״דשה אחר דרישת שלומו הטוב
א״ה אפילו הכי, אי הכי, אליהו הנביא, אומות העולם
א״ו איסור והיתר
א״ז אור זרוע
אז״ל אמרו זכרונם לברכה
א״ח אחד חסר, אורח חיים
אח״כ, אח״כא אחר כך (אמר)
א״י ארץ ישראל, אינו יודע
א״יג אמר יהודה נדליה
א״יה אם יעזור השם, אם ירצה ה׳
א״ית אדני יתברך שמו
א״כ אם כן
אכ״ר אמן כן יהי רצון
אכ״מ אין כאן מקומו
א״ל אמר לו, אמרו לו, אמר ליה
א״לך אם לא כן, אמרו לו כן
א״מ ארץ מצרים, אחד מלא, אבינו מלכנו
אמ״ה אמר השם, אלהינו מלך חעולם
אמ״ו אדני מורי ורבי
אמ״ן אל מלך נאמן
אמ״ש אש מים שמים, אל מלך שדי
אמ״ת איוב משלי תהלים
א״נ אי נמי
א״נך אוריתא נביאים כתובים
אנ״סו אמן נצח סלה ועד
א״ס אמן סלה
א״סף אתנה סוף פסוק
א״ע אבן עזרא, אמר עולא
א״עג אף על גב
אע״פ אף על פי
אפ״ס אחד פסוק סימן
א״ץ אין צורך, ארץ צבי
א״צל אין צריך לומר
א״ק אמר קרא
א״קבו אשר קדשנו במצותיו וצונו
א״ר אמר רבי, אמר רבא, אמר רבה, אמר רבן
ארג״מן אוריאל רפאל גבריאל מיכאל נוריאל
אר״יבל אמר רבי יהושע בן לוי
א״רל אמר ריש לקיש
א״רמע אש רוח מים עפר
א״רש אמר רבי שמעון
ארש״בג אמר רבי שמעון בן גמליאל
א״ש אלהינו שבשמים, אלה שמות, אתי שפיר
אש״ט אמר שם טוב
אש״עה אמר שלמה עליו השלום
אש״ש אמר שמואל שולם

א"ת אם תאמר
את"ל אם תמצי לומר, אם תאמר לי
ב"א בית אב, בן אשה, בן אורין, בר אבוהון
ב"אד באותו דבור
בא"י אמ"ה ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
בא"י ש"ת ברוך אתה יהוה שומע תפלה
ב"ב בבא בתרא, בר בר, במהרה בימינו, בעלי בתים
ב"ג בישול גוים
בג"בג בן גר בן גיורית
בג"ד בגין דה"א
בג"ה בגבורת השם
ב"ד בית דין, בסיעתה דשמיא
בד"א במה דברים אמורים
בד"ה בדבור המתחיל
ב"ה בדברי הימים, בית המקדש, בית הכנסת, בעל הבית, ברוך המקום, ברוך השם, ביאור המלה, בדק הבית, ברוך הוא, בית הילל
בה"א בית הילל אומרים
ב"הג בעל הלכות גדולות
בהו"נא בעזרת השם ונאמר אמן
בה"קר בר הקדוש רבי
ב"ו בשר ודם
ב"ח בן חורין, בעלי חיים, בעל חוב
בח"רג בחרם רבנו גרשום
ב"י בית ישראל
בי"לאו ברוך יהוה לעולם אמן ואמן
ב"כ ברכת כהנים
בכ"יומ ברוך כבוד יהוה ממקומו
בכ"ר, בכ"מר בן כבוד מעלת רבי
ב"ל בן לוי
בלא"א בן לאדני אבי
בל"נ בלי נדר
בל"ס בלי ספק
ב"מ בבא מציעא, בר מנן
במ"א בר מן אחד
במ"מ בורא מיני מזונות
במ"ש במלות שונות, במה שאמר
ב"ן בן נפתלי
בנה"ש בנדוי חרם שמתא
בנ"לך ברוך נותן ליעף כח
ב"נר בורא נפשות רבות
ב"ע בן עזרא, בן עוזיאל, בריאת עולם
בע"ה בעזרת השם
בע"הב בעולם הבא, בעל הבית
בע"הז בעולם הזה
בע"המח בעל המחבר
בע"וה בעונותינו הרבים
בע"כ בעל כרחך
בעז"ה בעזרת השם
ב"פ בורא פרי, ב' פעמים
ב"ק בת קול
ב"ר בר רבי, בראשית רבא
ב"ש בית שני, בית שמאי
בש"א בית שמאי אומרים
בשכ"מלו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד
בש"ר בשם רבי
ב"ת בעל תכלית, בעל תשובה
ג' גבורה, גאולה, גזירה, גדול
ג"א גור אריה, גנת אגוז, גאולה אחרונה, גזירת אלהים, גבורת אלהים, ג' אמות, ג' אלפים, גלות אדום
ג"ב גלות בבל
גב"ס גריסין בישר מוריים
גב"ר גומלים בישנים רחמנים
ג"ג גלה גלת, גרש גרשים, גזירה גדולה גבורה גדולה, ג' גדולים
גג"ת גדולה, גבורה תפארת
ג"ד גבאי דמתא, גזר דינו
ג"ה גיהנם, גזרת השם, גיד הנשה, גרסת הגאון, גבורת השם
גה"ס גרסת הסופרים
גה"ת גלילת התורה
ג"ז גם זו, ג' זהובים
גז"ד גזר דין
גז"ה גזרת השם, גזירת המלך, גזרת השמד
גז"ל גם זו לטובה
ג"ח גמילות חסד, גלגל המה, גזרת חרם, ג' חדשים, גדר חכמים
ג"ט ג' טפחים, גורל טוב
ג"י גלילת ידך, ג' ימים, גאון יעקב
ג"כ גם כן, גם כי, גם כאן, גט כריתות
גל"הע גליל העליון
ג"מ גלות מצרים
ג"נ גטי נשים, גלגול נשמות, גן נעול, גורן גפן
ג"נת גימטריא נוטריקון תמורה
ג"ס גרסת ספרים
ג"ע גן עדן, גלוי עריות, ג' ערים, גליל עליון
גע"ג ג' על ג', גב על גב

ג״פ ג׳ פעמים, ג׳ פרשיות, ג׳ פסוקים, גט פטורין
גפ״ת גמרא פירוש תוספות
ג״ץ גבאי צדקה, גר צדק
ג״ק גרסת קנטרי
ג״ר ג׳ רביעית, גזירה רעה, גאולה ראשונה, גרסת רבנים
ג״ר״ל גורם רעה לעצמו
ג״רש גירסת רבינו שמשון
ג״ש גירסת שמואל, גזרה שוה, ג׳ שנים, ג׳ שבועות, גלגול שבועה
ג״ת גוזר תענית
גת״ת גבאי תלמיד תורה
ד״א דבר אחר, דרך אחר, דרך אמת, דרך ארץ, ד׳ ארצות, ד׳ אמות, דף א׳, דפוס אמשטערדם
דא״א דאי אפשר, דין ארבע ארצות
דא״ח דברי אלהים חיים
דא״כ דאם כן
דא״ל דאין לומר, דאיכא למימר, דאין לפרש
דאל״ה דאי לא הכי
דאל״כ דאם לא כן
ד״ב דף ב׳, דפוס ברלין
דב״אז דפוס באזיליא
דב״ל די בזה למבין
דב״ש דבית שמי
דד״מ דינא דבר מצרא
ד״ה דברי הימים, דברי הכל, דבור המתחיל, דוד המלך
דה״א דהא אמרינן, דהוה אמינא, דברי הימים א׳
דה״ב דברי הימים ב׳
דה״כ דברי הכותב
דה״מ דברי המתחיל
דה״עה דוד המלך עליו השלום
דה״פ דהכי פירשו
דו״ד דידין ודברים
ד״ז דבר זה
ד״ה דברי חכמים
ד״י דרך ישר, דין יורשים
ד״כ דרך כלל
ד״ל די למבין
דל״ד דף לדף
דלמא״ע דע לפני מי אתה עומד
דלת״ה דלא תימא הכי
ד״מ דרך משל, דיני ממונות, דפוס מאנטובא
דמ״ב דיני ממנות בשלושה
דמה״ט דמהאי טעמא
דמע״לד דמעבר לדף
דמש״ק דע מי שהוא קונך
ד״נ דם נדה, דברי נביאים, דיני נפשות
ד״ס דברי ספרים, דברי סופרים
ד״ע דעת עצמו, דברי עזרא, דרך עולם
דע״ה דרך עץ החיים
ד״פ דו פרצופין, ד׳ פרשיות, דיני פסה, דפוס פראג
דפ״פ דפוס פראנקפורט
דצה״ם דומם צומח חי מדבר
דצ״ך עד״ש בא״חב דם צפרדע כנים ערוב דבר שחין ברד ארבה חשך בכור
ד״ק דיני קדיש, דפוס קראקא
דר״ג דרבנו גרישום
דרנ״מה דברי רבינו גרשון מאור הגולה
דר״ה דיני ראש השנה
דר״ע דברי רבי עקיבה
ד״ש דורש שלומך, דיני שבת, דיני שחיטה
דש״א דיוקנא של אבות
דשלב״ל דבר שלא בא לעולם
דשל״מ דבר שיש לו מתירין
דש״ת דרש שלומך תמיד
ד״ת דברי תורה
דתבלב״א דברה תורה בלשון בני אדם
ה׳ השם, הלכות
ה״א הוה אמינא, האישה
הא״א הוא אדני אדנינו, הוא אדו אהדותו, הלכות אסורי אבילה
הא״הל הלכה אשר הונחה להורות
הא״וה האסור והיתר הארוך
הא״מ האיש מקדש
הא״נ האשה נקנית
הא״ע האבן עזרא, הוא אלהינו עלינן
הב״י הבעל בית יוסף
הב״ע הכא במאי עסקינן
הב״על הבא עלינו לטובה
ה״ג הכי גרסינן, הלכות גדולות
הג״ה הגהת המדבר
הג״מ הגהות מיימוני
ה״ד היכי דמי, היינו דאמרי, הוא דכתיב, הכי דרשינן, הדא דכתיב
הד״א היינו דאמרי אנשי, הכל דבור אחד
הד״ה הלא דין הוא
ה״ה הוא הדין,היינו הך,האיש הגדול,הלא הוא

הה"ד היינו הך דאיתמר
ההמ"כ האיש הגדול מנוחתו כבוד
הה"נ הוא הדין נמי
ה"ז היינו זה
הח"ר החכם רבי
הח"ש האל חנון שמו
ה"י השם יתברך
הי"ן השם יודע נסתרות
הכ"ם הרי כפירתו משכבו
ה"ל הוה ליה
ה"לל, הי"לל היה לו לומר
הל"מ הלכה למשה מסיני
ה"מ הני מילי, הכי מאי
המא"ג המאור הגדול
המד"א היך מה דאמר
המל"ע"ב המניע לידו תבוא עליו ברכה
הנ"ל הנזכר למעלה
הנמע"ל הנזכר מעבר לדף
הנע"ל היה נא עוזר לנו
הס"ד, הס"הד הוא סוף דבור, הוא סוף הדבור
הסר"הפ הסכמת רוב הפוסקים
העה"ב, העה"ז העולם הבא, העולם הזה
ה"פ הכי פירש
ה"ק הא קשה, הכי קאמר, האי קרא, הכי קתני
הקב"ה הקדוש ברוך הוא
הק"ל הקודם לבוא, הא קייבא לן
הקמ"ל הא קא משמע לן
הק"ר הקדוש רבי
ה"ר הושענא רבא
הרא"ם החכם רבי אליהו מזרחי
הרא"ש הרב רבנו אשר
הר"ר הרב רבי
השו"ק הכל שריר וקיים
הש"י השם יתברך
ואא"ז ואדוני אבי זקני
ואכמ"ל ואין כאן מקומו להאריך
וא"ש ואלה שמות
ואש"ר ואלה שמות רבא
ובב"א ובכל אחד
ובכ"מ ובכמה מקומות, ובכל מקום
ובנא"ה ובזה נבוא אל הביאור
וד"ל ודי למבין
והא"ר והא אמר רבי
והברי"ח והפותה בלי רשות ידקדנו הרב
והמ"ב והוא מובן בנקל
וחל"ב וחרם לזרים בנדוי
ויט"ל ויש טעם לדבר
ויל"ד ויש לדקדק
ויק"ר ויקרא רבא
וי"ת ויונתן תרגם
וכב"ב וכל בני ביתו
וכי"ר וכן יהי רצון
וכצ"ל וכן צריך לומר, וכן צריך להיות
וכת"י וכן תרגם יונתן
ולז"א ולזה אמרו
ולמ"ד ולמאן דאמר
ולמ"ל ולא מצי למימר
ול"נ ולכך נאמר
ולעד"נ ולפי עניות דעתי נראה
ולפ"ע ולפי ערכי
וע"א ועוד אמרו
וע"ד ועל דא, ועל דרך, ועל דבר
ועה"מ ועדים התומים משה
ועכ"ז ועל כל זה
ועכ"פ ועל כל פנים, ועוד כמה פעמים
וע"ע ועל ענין, ועד עולם
ועפ"א ועל פיהם אמרו, ועד פרושה אחרונה
ופני"ן ופורץ נדר ישכנו נחש
וצ"ע וצריך עיון
וש"ר ושלום רב
ז"א זעיר אנפין
זא"ב ולב"יא זכור את בוראך והצנע לכת
בית יהוה אלהיך
זאו"ן זעיר אנפין ונוקבא
ז"א"ז זה את זה, זה אחר זה, זמרו אלהים זמרו
ז"ה זה הדבר, זה הוא, זה האות, זה האיש
זה"אל"י זה השולחן אשר לפני יהוה
זה"ד זה הדין, זה הדרך, זה הדבר
זה"ל צ"יב זה השער ליהוה צדיקים יבואו בו
זה"ש זה הכתוב שאמר
זו"זג זה וזה גורם
זו"נ זכר ונקבה
ז"ח זהר חדש
ז"י זרע ישראל
ז"ל זכרונו לברכה, זכור לטוב, זה לישנו, זכר להרבן
זלה"ה זכרונו לחיי העולם הבא
זמה"ע זמן העבר
ז"ס ז' ספירות, זהו סוד
ז"ע זה עד
זע"ז זה על זה
ז"פ זמן פרעון, ז' פעמים

זצ״ל זכר צדיק לברכה
ז״ק זרע קיים
זש״ה זה שאמר הכתוב
ז״ת זכרון תרועה
ח׳ חלק, חלון
ח״א חכמים אומרים, חד אמר, הדושי אנדות
האה״ע חסידי אומות העולם
ח״ב חרבן בית
חב״ה חרבן בית המקדש
חב״ו חפץ בתורה ובמעשים
חב״ר חרבן בית ראשון
חב״ש חרבן בית שני
חג״ב תמימת גמרא בבלית
ח״גבי חלב גבינה ביצה יין
ח״גבש חלב גבינה בצלים שיחליים
חג״י תמימת גמרא ירושלמי
חג״ת חסד גבורה תפארת
ח״ד חלוקה דרבנן
ח״ד כח״ד הושבנא דדין, כהושבנא דדין
ח״ה חלול השם, חלוץ הנעל, חדש העולם, חול המועד, חקות הבתים, חוקות התורה, חובות הלבבות
הח״א חכמי האומות
הח״ג חוקות הגוים
הח״ו חקוק היוצר והאב
הח״מ חושן המשפט, חתימת המשנה, הכמת המזלות
הח״ן חכמי הנוצרים
הח״ע חתימת העדים
הח״פ הכמת הפרצוף
הח״ת חתימת התורה
ח״ו חיים ושלום, חס ושלום
חו״ב חכמה, ובינה, חריף ובקי
חו״ג חסד וגדולה, הכמה וגבורה
חו״ד הלה וסת הדלקה
חז״ל חכמינו זכרונם לברכה
ח״ה חרם הכמים
הח״ג חסד הכמה גבורה
הח״ן חסד הכמה נצח
הח״ת חמשה חומשי תורה
ח״י חתימת ידי, חכמי יון
ח״ב הלוף כתב, הסרון כים, חביבי כנפשי
ח״ל חוצה לארץ, הלילה לי, חס לנו
ח״ל בנח״ש דר״ג מ״ה חרם לזרים בנדוי חרם שמתא דרבנו גרשום מאור הגולה
חל״ד, חל״עהב הלק לעולם הבא
חל״ם חתום לכטה
ח״מ חתום מטה, חול מועד, הכמי משנה, חצי משי
חמ״פג חלתית מוריים פת נבינה
חמ״שת חקה מדה שנה תורה
ח״ן חיי נפשי, חצי נזק
חנ״כל ש״צמ חמה נוגה כוכב לבנה שבתאי צדק מאדים
הע״כ התימת עדים כשרים
ח״פ חטף פתח, חונה פה
ח״ק חטף קמץ, חברה קדישא, חצי קדיש, חכמי קבלה
הקב״טנעחסין קדוש ברוב טובך נהל עדתך
ח״ש חכמת שלמה
חש״ו חרש שוטה וקטין
הת״ט התימה טובה
ט״א טעם אחר, טעות אחד, ט׳ אדומים
טא״ה טור אורח חיים
ט״ב תשעה באב
ט״ה טעם המקרא
ט״ות טענות ותביעות
ט״ט טוב טעם
ט״מ טומאת מת, טפחא מונח, טעמי מצות טעמי מקרא
ט״נ טמאת נפש, טומאת נדה
טנ״תא טעמים נקודות תגין אותיות
ט״ס טעות ספר
ט״ע טביעות עין
ט״ק טלית קטן, טבעת קדושין
ט״ר טפחא רביע
י״א יש אומרים, יש אוסרין, יסוד אמונה, ישע אלהים
יא״יא יהוה אלהינו יהוה אחד
יא״וא יהי אור ויהי אור, יהוה אלהי ואלהי אבותי
י״ב יש בכור, יודעי בינה
יב״ג יוסף בן גורין
יב״ן יששכר בנימין נפתלי
יב״נה יין בשמים נר הבדלה
יב״ע יונתן בן עוזיאל
יב״ק יענינו ביום קראנו
יג״ יש גרסין
יגל״פזק יחיד נאה לעמך פני זוכרי קדושתך
יג״ם י״ג מדות
יג״ע י״ג עקרים

י״ד יורה דעה, יוסיף דעת
יד״ן יהי דן נחש
י״ה יום הכפורים
יה״ז יום הזכרון
י״ז יתעלה זכרו, יראה זרע
יז״ייא יראה זרע יאריך ימים אמן
יז״ל יהוה זכרו לעד, יתברך זכרו לנצח
י״ח יום חול, ידי חובתו, יוצאי הלציו
יח״ו יושב חביו וסתר
י״ט יום טוב, יש טעם, יצר טוב
יט״ל יש טעם לדבריו
י״ז יהוה יבנה זבוליו, יתברך יתרומם זכרו
יי״י יחיד יהוה יחיד
יי״ב ישמח יהוה במעשיו
יי״לאו ימלך יהוה לעולם אמן ואמן
י״כ יום כפור
יכ״ק יום כפור קטן
י״ל יש לומר, יש להשיב, יכול להיות, יכול לומר
ילאפו״ליצו יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגואלי
יל״י יהוה לעד יתברך
י״ם יש מפרשים, עשרה מאמרים
ימ״ה יוצא מן הכלל
ימ״ש ימח שמו
ימש״ו ימח שמו וזכרו
י״נ ידיד נפש, יאיר נרו, יין נסך, ישוע נוצרי, יפי נוף
י״ס יש ספרים, יש סימנים
יס״א יש ספרים אחרים
יס״ג יש ספרים גורסין
יס״י יש ספרים ישנים
יס״ם יש ספרים מדויקים
י״ע ימות עולם
י״עא יכוננה עליון אמן, יבונה עיר אלהינו, יחונן עליהם אלהים
יצ״הר יצר הרע
יצ״ו ישמרהו צורו וגאלו
יק״ב יחוד קדושה ברכה
יק״נהז יין קדוש נר הבדלה זמן
י״ר יהי רצון
י״רה ירום הודו
י״רם, ירמ״יא, ירמ״יאוא יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי
י״ש ימח שמו
יש״ב יעשה שלום במרומיו
יש״טל יתן שכר טוב לצדיקים
יש״ו יתברך שמו ויתעלה זכרו
יש״י עמ״הן יבוא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחו
ישר״אל יש ששים רבוא אותיות לתורה
י״ת יונתן תרגם
י״ת וי״ת יתברך ויתעלה
כ״א כי אם, כל אחד, כה אמר, כלל אחד, כל איש, כבוד אלהים
כא״לש כל אשר לו שלום
כא״חזל כן אמרי חכמינו זכרונם לברכה
כאל״שויר כל אשר לך שלום ויש רב
כא״עי כי אם על ידי
כאר״לפ כי אתה רחום לכל פועל
כ״ב כל בו
כ״בב כל בעל בית, כל בני בית
כ״בה כבית הילל, כבנין הורדוס
כב״חט כתבנו בספר חיים טובים
כב״ע כופר בעקר
כב״ש כבית שמאי, כבנין שלמה
כ״ג כהן גדול, כהאי גונא, כלל גדול
כ״ד כמא דאמר, כל דבר, כה דברי
כד״א כמא דאיתמר
כדא״רזל כה דברי אנחנו רבנו זכר לטוב
כד״בב כה דברי בנך בתך
כד״ע כה דברי עבדך
כ״ה כהן הדיוט, כן הוא, כסא הכבוד
כה״א כן הוא אמר
כה״ג כהאי גונא
כה״ד כי ההוא דלעיל, כהן הדיוט
כה״רר כבוד הרב רבי
כה״ת כתר הראש תפילין, כל הברואים תציל
כהת״יה כל הנשמה תהלל יה הללויה
כ״וכ כן וכן, כמה וכמה
כ״וקכל ויעודיו קדושים, כבודו ואמונתו קדוש
כ״ז כל זה, כלי זהב, כל זמן
כט״ד כטופסי דשטרי
כ״י כנסת ישראל, כתיבת יד
כי״ר כן יהי רצון
כ״ך כל כך, כל כדנן, כן כתיב, כן כתב, כל כתב
כ״ל כל לשנא
כ״לה כי לעולם חסדו
כ״לי כהן לוי ישראל, כתרו לעד יתרומם, כבודו לישראל יכונה
כל״עז כומר לעבודה זרה

כ״מ כבוד מעלתך, כן משפט, כן מצאתי, כל מקום
כמ״אר כבוד מעלת אדוני רבי
כמ״ד כמאן דאמר
כמד״א כמה דאת אמר
כמ״הר כבוד מעלת הרב רבינו
כמ״והרר, כמ״ר כבוד מורנו ורבנו הרב רבי
כמ״ל כל משאלות לבך
כמ״רזל כמאמר רבותינו זכרונם לברכה
כמ״ש כמו שאמר
כמ״שד כמו שדרשו
כמ״שה כמו שאמרו החכמים, כמה שאמר הכתוב
כמש״ל כמו שכתבתי לעיל
כמ״שפ כמו שפרישתי
כמ״ת כבוד מעלת תפארתך
כנ״ל כן נראה לי, כנזכר לעיל
כנל״עד כן נראה לפי עניות דעתי
כס״פ כל סופי פסוקים
כ״ע כולי עלמא, כל ענין, כח עליון
כע״ה כענין הנזכר
כע״לפ כולי עלמא לא פליגא
כע״ע כן עתירת עבדך
כ״פ כל פנים כי פלגי, כך פסק, כך פירש, כל פעם, כמה פעמים
כפ״א כן פסקי אחרונים
כ״צ כהן צדק
כצ״ל כן צריך להיות
כ״ק כל קריא
כר״פם כבוד רום פאר מעלתו
כ״ש כל שכן, כמו שאמר, כבוד שמו, כל שהוא
כש״ט כתר שם טוב
כש״ת כביד שם תפארתו
כ״ת כבוד תפארתך
כת״א כן תרגום אונקלוס
כת״ה כתקון החכמים
כת״י כן תרגום יונתן
כת״ר כתקנת ראשונים
ל׳ לית
ל״א לשון אחר, לשון אשכנז
לא״א לאדוני אבי
לא״ו לשם אייום ונורא, לשמו אדיר ומלוכה, לא אדר ונדולה, לאורך ושנים
לא״י לאורך ימים
לב״ע לבריאת עולם
לבע״חש לבעל השטר
ל״ג לא גרסינין, לשון גמרא
ל״ד לאו דוקא, לפי דעתי, לפי דרכו
לד״א לדעת אונקלוס, לדעת אחרים
לד״ה לדעת הכמים
לד״י לדעת יונתן
לד״ם לדברי משה, לדעת מורה
לד״נ לדברי נביאות
לד״ק לדעת קצת
לד״ר לדעת ראשונים, לדעת רבותינו
ל״ה למען השם, לשון הוה
לה״ד למה הדבר דומה
לה״דמ לא היה דברים מעולם
לה״ונ לא היה ולא נברא
לו״ר לעד ולעולם ועד
ל״ז לשון זה, לשון זכר
לז״א לזאת אמר
לחט״ר לחיים טובים ולשלום
לה״ל לב הכם לימינו
לה״עה לחיים עולם הבא
ל״י לשנא יתרה, לשון יהיד, לשון יוני
לי״כ ליל יום כפור
לי״קו לישועתך קויתי יהוה
ל״כ לפי כבודו
לכ״א לכן אמר, לכל אחד
לכ״נל לכך נראה לי
ל״ל למה לי, ליכא למימר
ל״מ לשון מקרא, לא משמע, לא מבעיא, לשון מזרחית
למ״בי למספר בני ישראל
למ״ג למספר נדול
למ״ד למאן דאמר
למ״דד למה הדבר דומה
למו״ל למזל ולברכה
למ״ט למזל טוב
למ״ש למה שכתבתי
ל״נ לי נראה, לשון נקבה, לא נהירא
לנ״מ למאי נפקא מנה
ל״ע לא עליכם, לשון עבר, לשון עתיד, לשון עברי
לע״ד לפי עניות דעתי
לע״ל לעתיד לבוא
לע״ע לעת עתה
לע״ש לערב שבת
ל״פ לא פליגי, לפי פשוטו, לפי פירושו
לפ״ד לפי דעתי, לפי דרכי

לפ״ז לפי זה
לפ״ל לית פליג ליה
לפ״מש לפי מה שכתבתי
לפ״ק לפרט קטון
לפ״ר לפום ריהטא
ל״צ לא צריך
ל״ק לא קשיא, לישנא קמא
לק״מ לא קשה מידי
ל״ר לישון רבים
ל״ש לא שייך, לא שנו
לש״וש לששון ושמחה
לש״ש לשם שמים
ל״ת לא תעשה
מ׳ משנה, מרת, מסכת
מ״א משקל אחד, מדרש אגדה, מנהג אשכנז, מנהג אבותינו, מתנת אלוה, מלכים א׳, מאמר א׳
מאב״י מנהג אבותינו בידינו
מאד״ה משה אדון הנביאים
מא״ל מודה אני לפניך, מיא איכא למימר
מ״אס מאין סוף
מ״ב מעשה בראשית, מלכות בבל, מתן בסתר, מאה ברכות
מב״נע מנוחתו בנן עדן
מב״ד משיח בן דוד, מלכות בית דוד
מב״ו מלך בשר ודם
מב״י משיח בן יוסף
מ״ביא מתן בסתר יכפה אף
מ״בם מנחם בן סרוק
מבע״י מבעוד יום
מב״ת מנשים באהל תבורך
מ״ג מחזור גדול, מסורה גדולה
מג״מ מלחמות גוג ומגוג
מ״ד מאן דאמר, מאי דכתיב, מהו דתימא, מהו דעתך
מד״א מה דאת אמר
מדה״ר מדת הרחמים
מ״ה מאור הגולה, משום הבי, מדת העולם, מדת הדין, מלאך המות, מלכי האומות, מלאכי השרת, מלך העולם
מ״המ דת״ר מנא הני מילי דתנו רבנן
מד״ן מראות הצובאות
מד״ק משל הקדמוני
מד״ראם מורנו הרב ר׳ אליה מזרחי
מהר״של מורנו הרב ר׳ שלמה לוריא
מ״ו מורי ורבי, משה וישראל
מו״מ מלך וממליך מלכים, משא ומתן
מז״ל מאמרם זכרונם לברכה
מז״רח מצד זה רוח חיים
מ״ח מלאכי חבלה
מח״ל מאמר חכמינו זכרונם לברכה
מח״נ משלם חצי נזק
מח״פז מיתא חמש פריון זרים
מ״ט מה טעם, מעשים טובים, מזל טוב
מ״י מנא ידעינן, מלחמות יהוה
מי״כ מי יעמוד כנגדו
מיל״ה מלאך יורד לפני התיבה, מי יעלה לנו השמים, משתה יעשה לכל הקרואים
מ״כ מעלת כבודך
מכ״בי מי כמוך באלים יהוה
מכ״דהכ מלא כל הארץ כבודו
מכ״ת מעלת כבוד תפארתך
מ״ל מנא לן, מנא ליה
מלב״ו משל למלך בשר ודם
מ״לה מלכות הרשעה, מלכותו לעולמי העולמים
מ״להד משל למה הדבר דומה
מ״מ מכל מקום, מראה מקום, מאי משמע, מעשה מרכבה
ממ״ה מלך מלכי המלכים
ממ״ש ממה שנאמר
מ״נ מנא נפשך
מנ״ח מדליקין נר חנוכה
מנ״ל מנא נפקא לן
מנ״ק מה, נורא קדושתו
מנ״ש משלם נזק שלם
מ״ס מר סבר, מוכר ספרים, מנהג ספרדיים
מס״א מספרים אחרים
מס״ו מלאך סמאל ולילית
מסל״ת מסיח לפי תומו
מס״ק מסורה קטנה
מ״ע מצות עשה, מאור עינים, מת נות עניים מלך עליון
מע״המשה עליו השלום, מעלה, עליו הכתוב
מע״ל מעת לעת
מע״שי ביצ״ו מגדל עז שם יהוה בו ירוץ צדיק ונשגב
מע״ת מעלת תפארתך
מ״פ מנהג פולין
מפ״ב מגלה פנים בתורה
מ״צ מורה צדק

מצו"ת מילה ציצית ותפילין
מ"ק מקרא קדש, מועד קטן, מספר קטון, מסורה קטנה
מקי"א משומדים קראיים יונים אפיקורסים
מ"ר מדבר רבא, מדרש רות, מלאכי רחמים, מים ראשונים
מר"ל מה רצונו לומד
מרמ"י מה רבו מעשיך יהוה
מר"עה משה רבנו עליו השלום
מ"ש מוצאי שבת, מי שאמר, מאי שנא, מלכות שמים, מורא שמים
משא"כ מה שאין כן, מה שאמרו כאן
מש"ה מהלך שבילי הדעת, משום הכי מה שאמר הכתוב, מטטרון שר הפנים
משר"זל מה שאמרו רבינו זכרונם לברכה
מ"ת מתן תורה, משנה תורה
מת"ח מתנת חנם
מת"ל מה תלמוד לומר
מת"ש מתן שכר
נ"א נוסחא אחרונא, נא אדני, נר אלהים, נשמת אדם, נתיב א'
נ"ב נכתב בצדו, נתיב ב', נאמן בית
נב"ן נביא בן נביא
נב"ת נרו בוער תמיד
נגדי"כש נאגבור דורשי יהודך כבבת שמרם
נד"ה נגינה דגש חירק
נ"ה נמי הכי, נץ החמה, נר הבדלה, נשמה הטהורה
נר"ן נעשה ונשמע
נ"ח נר חנוכה
נה"ל נחזור לענייננו, נותן חסד ליראיו
נה"ש נדוי חרם שמתא
נ"ט נותן טעם, נטילת ידים
נט"ל נותן טעם לדבריו, נטילת לולב
נ"י נרו יאיר
נ"ך נביאים כתובים, נשיאת כפים
נ"ל נזכר למעלה, נראה לי, נוכל לומר, נפקא לן, נראה לפרש
נ"לעד נראה לפי עניות דעתי
נל"פ נראה לפי פירושו
נ"מ נפקא מנא
נ"ע נוחו עדן, נר עליון, נאמן עדה
נר"ו נטרה רחמנא ופרקיה
נר"ן נפש רוח נשמה
נרנ"יה נפש רוח נשמה יחידה חיה
נ"ש נזק שלם, נוה שלום
נש"א נשיא אלהים
נ"שג"ז נדה שפחה נויה זונה
נש"ר נפתלי שבע רצון
נת"ל נתבאר לעיל
ס' סתומה, סימן, ספר, סעיף, סדר, סדרא, סבה, סוד
ס"א ספר אחר, סבה אחרת, סבה אחרת, סימן אחר, סברא אחרת
סא"א ספרים אחרים אינו
סא"ל סוף אין לאחדותו, סוד אדוני ליראיו
ס"ב ספר בראשית, סדר בראשית, סימן ברכה סדר ברכות
ס"ג סוף גמרא, סוד גדול, סימן גאולה
ס"גל סגן לויה, סוף גנב לתליה
ס"ד סלקא דעתך, סוף דבר, סיעתא דשמיא
סד"א סלקא דעתך אמינא
סד"ה סדר היום
סד"הג סוף דבר הכל נשמע
ס"ה סם המות, סך הכל
ס"הב ספר הבחיר
ס"הד סוף הדבור
ס"הז ספר הזוהר
ס"ח סם החיים
סט"ה ספר טעמי המצות
ס"י ספר יצירה, ספר ישן, סתם יינם, סמיכות ידים
סו"ט סוד וסימן טוב
סי"ל סוד יי ליראיו, סימן יפה לבנים
ס"ם ס"מג ספר מצות גדול
סמו"ט סור מרע ועשה טוב
סמ"ק ספר מצות קטון
ס"נ סרכות נפישות
ס"ס סוף סוף, סוף ספר, סוף סימן, ספק ספיקא
ס"ע סדר עולם, ספירת עומר
סע"ל סעודת לויתן
סע"ם סעודת מצוה
ס"פ סוף פסוק, סוף פרק
סף"ק סוף פרק קבא
ס"ק סעיף קטן
סק"ש סדר קריאת שמע
ס"ר סבה ראשונה
ס"ת ספר תורה, ספרי תורה, ספר תרומה, סוף תיבה
סת"ם ספרים תפילין מזוזות
סת"ה ספר תרומות הדשן

סר"ר סוף תוך ראש
ע' עמוד, ענין
ע"א ענין אחר, עבודת אלילים, עד אחד
עא"כו על אחת כמה וכמה
ע"ב עמוד ב', עבודת בורא
עב"ע עבר במקום עתיד, עם ב' עדים
ע"ג על גב, עמידי גולה, עבודה גדולה
עג"מ על גב מזבח
ע"ד על דרך, על דבר, על דא, עניות דעתי
עד"א על דרך אחר, על דרך אמת, על דרך אחד
עד"ה על דרך האמת, על דרך המדרש, על דרך השאלה
עד"ז על דבר זה, על דרך זה
עד"י על דרך יושר
עד"מ על דרך משל, על דבר מה
עד"ש על דרך שלום
ע"ה עליו השלום, ענין הזה, עולם הזה, עולם הנפשות, עין הקורא, עין הרע, עם הארץ, עמוד השחר, עמוד הגולה, עמוד העולם, עוקר הרים
עה"ד עץ הדעת, על הדרך
עהט"ר עץ הדעת טוב ורע
עה"מ עשרה הרוגי מלכות, עיר המלוכה
עה"ק עיר הקדש, עבודת הקודש
עוה"ב עולם הבא
עוה"ז עולם הזה
ע"ז עבודה זרה, על זה, עם זה, ענין זה
ע"ז על זה נאמר
עח"מ עדים חתומים מטה
עט"ת עטרת תפארת
ע"י על ידי, עין יעקב, עדת ישרים, עתיק יומין
עי"ט ערב יום טוב
עי"כ על ידי כך
עי"ל עוד יש לומר
עי"מ על ידי מיוחד
עי"נ על ידי נאמנים
עיש"ן על ידי שליח צבור
עי"ת עשרת ימי תשובה
ע"כ על כן, עד כאן, עבודת כוכבים, על כרחו
עכ"א על כן אמר, עד כאן אמרו
עכ"ד עד כאן דבריו
עכ"ום עובדי כוכבים ומזלות
עכ"ג עם כל זה
עכי"ח עם כל יוצאי הלציו
עכ"ל עד כאן לשונו
עכנ"ל על כן נראה לי
עכ"פ על כל פנים, עד כאן פירושו
ע"ל עיין לעיל, עובר לסוחר
ע"מ על מנת, על משקל, על מדת, על משפט, על מהצה
עמ"א על משקל אחר
ע"מי ע"שו עזרי מעם יהוה עשה שמים וארץ
עמ"כ על מנת כן
עמר"א עפר מים רוח אש
עמ"ש עול מלכות שמים
ע"נ עשרה נסים
ענ"ג עדן נדר גן
ע"ס עט סופר, עשר ספירות
ע"ע עבד עברי, על ענין, עד עולם
עע"א עובדי עבודת אלילים
עע"ז עובדי עבודה זרה
ע"פ על פי, ערב פסח
עפ"א על פי אונס, על פי אחרים
עפ"ז על פי זה
עפ"ח על פי הכמים
ע"ץ על צד, עובדי צלמים
עצ"ה על צד העבר
ע"ק עוד קשה
ע"קל עוד קשה לי
ע"ש ערב שבת, עין שם, על שם
עש"ב עשה שלום במרומיו
עש"נ ערכאות של גוים
ע"שן עולם שנה נפש
ע"ת על תנאי
פ' פרק, פעם, פסוק, פרשה, פתוחה
פ"א פירוש אחר, פרקי אבות, פעם אחרת
פ"אפ פה אל פה, פנים אל פנים
פ"בפ פלוני בר פלוני
פ"ג פלוגתא גדולה
פג"ן פורץ נדר ישכנו נחש
פג"ח פורץ נדר חכמים
פ"ד פסק דין
פ"ה פסוק הוא, פירוש הקונטרים, פרנס החדש, פרשת המן
פו"מ פרנס ומנהיג
פז"ב פרק זה בורר
פ"ך שמ"ן עוגי"נ פותח כתב שלא מדעת נאמר עלון ופורץ נדר ישכנו נחש
פ"ט פה טמון
פ"י פועל יוצא

פכ"צ פרק כצד צולין
פ"ל פסח לעתיד
פ"מ פסח מצרים
פמ"שמ פמליא של מעלה
פ"נ פה נקבר
פ"ס פתוחה סתומה
פ"ע פועל עומד
פ"פ פתחון פה
פ"ק פרק קמא, פירוש קונטרים
פר"דק פירוש רבי דוד קמחי
פ"רח פירוש ר' חננאל
פ"רמ פאר רום מעלתו
פר"נס פה רחמן נאמן סבלן
פ"רשי פירוש רבי שלמה ירחי
פר"ת פירוש רבנו תם
פת"ל פן תמצי לומר
צ"אל צריך אתה לומר, צריך אתה לפרש
צ"ב צריך באור
צ"ה צרור החיים
צ"ל צריך לומר
צ"לע צריך לו עיון
צ"לת צריך להיות תחתיו, צדקה לעולם תעמוד
צ"ע צריך עיון
צע"ג צריך עיון גדול
צפ"ת צבי פאר תפארתנו
ק' קרי, קהל, קשר, קמא
קא"ל קא אמר ליה
קב"ה קדוש ברוך הוא
קב"ו קדשנו במצותיו וצונו
ק"ג קהלה גדולה, קנין גמור
ק"ד קדיש דרבנן
קד"ה קודם ההופה
קד"פ קריאת הפרשה
ק"ת קריאת התורה
ק"ו קל והומר
קו"כ קרי וכתיב
ק"י קהלת יעקב
ק"ל קיימא לן, קשה לי, קל להבין
קמ"ל, הק"מל הא קא משמע לן
ק"ק קהילה קדושה, קרא קדריש, קצת קשה
ק"קם קבול קנין סודר
ק"קק קדוש קדוש קדוש
קרו"בץ קול רינה וישועה באהלי צדיקים
ק"ש קריאת שמע
קש"ה קרא שנא הלכה

ר' רב, רבי, רבן
ר"א רבי אליעזר
רא"בד ר' אברהם בר דוד
רא"ביה ר' אליעזר בר יוסי הגלילי
רא"בע רבי אברהם בן עזרא
רא"ם, הר"אם הגאון ר' אלידד מזרחי
רב"ד ראש בית דין
רב"ים רומיים בבליים יונים מדים
ר"ג ריש גמרא, רבן גמליאל, רבנו גרשום
ר"ד רבוני דעלמא, ראשית דבר
ר"דק ר' דוד קמחי
ר"ה ראש השנה, רבון העולם, רשות הרבים
רה"י רשות היחיד
ר"ז רבותינו זכרונם לברכה
ר"ח ראש חדש, ראשית חכמה, רב חסדא
רח"ויל רק חיים ושלום יוסיפו לך
ר"י ר' יוסי, ר' יהודה, ר' ישמעאל, ר' יצחק ראש ישיבה
רי"בא ר' יעקב בן אליעזר
רי"בז רבן יוחנן בן זכאי
רי"בט ר' יוסף ברבי טוביה
רי"בל ר' יהושע בן לוי
רי"בם ר' יוסף בר מאיר
רי"בן רבי יצחק בר נתן, ר' יהודה בר נחמן
רי"בש ר' יצחק בר ששת
ר"יג ר' יוסף נקטיליא
ר"יה ר' ינאי הכהן, ר' יהודה החייט
ריט"בא ר' יום טוב בר אברהם
רי"ל רבי יצחק לוריא
ר"ין ר' יעקב נקדן
רי"צבא ר' יצחק ברבי אברהם
רי"צבט רבינו יצחק ברבי טודרוס
ר"ל רוצה לומר, ראוי לתקן, ריש לקיש רבי לוי
רל"בג רבי לוי בן גרשום
ר"מ ר' מאיר, רעיא מהימנא, ריש מתיבתא
ר"מא ר' מאיר אומר
רמ"בם ר' משה בן מימון
רמ"בן ר' משה בן נחמן, ר' מאיר בן נתן
רמ"ה ר' משה חזן
רמ"ך ר' משה כהן
רנ"בר ר' נסים בר ראובן
ר"ע רבי עקיבא
רע"ה רבינו עליו השלום
ר"פ ראש פסוק, ראש פרק
ר"ש רבן שמעון

רש"בא ר' שלמה בן אדרת, רבנו שמשון בר אברהם
רש"בג רבן שמעון בן גמליאל
רש"בט ר' שמעון בר טוביה
רש"בי ר' שמעון בן יוחאי
רש"ט רבי שם טוב
רש"י רבי שלמה ירחי, ראש שבטי ישראל
רש"ע, רש"לע רבון של עולם
ר"ת ראשי תיבות, רבנו תם
ש' שער
ש"א שום אתתא
ש"ב שאר בשרו
שב"עפ שבעל פה
ש"ג של גוים
ש"ד שרש דבר, שפיכות דמים, שפיר דמי
ש"ה שלשלת הקבלה
שה"י, פ"די שבת היום, פסח היום
שה"ע"ה שלמה המלך עליו השלום
ש"ו שתי וערב
ש"ום שפיר ווירמש מענין
ש"ש ששון ושמחה
ש"ז שבבת זרע
ש"ח שנאת חנם, שומר הנם
ש"ט שם טוב
שי"בה שתיקה יפה בשעת התפלה
שי"לת שויתי יהוה לנגדי תמיד
ש"ין שיחיה נצח
ש"ל שלמה לוריא, שחטאנו לפניך, שייך לעיל
ש"לים, שלי"טא שיחיה לימים טובים אמן
ש"לש שלום לך שלום
ש"מ שמע מניה, שם מפורש, שלחן מלכים
ש"מע שחרית מנחת ערבית, שדי מלך עולם, שאו מרום עיניכם
שנ"ב שהכל נהיה בדברו
ש"ס ששה סדרים
ש"ע שמיני עצרת, של עולם, שלהן ערוך
שע"הזל שחור על הלבן זכר לחרבן
ש"פ שוה פרוטה
ש"ץ שליח צבור
ש"ר שמות רבה, שם רע, שלום רב
ש"רי שם רשעים ירקב
ש"ש שם שמים
ש"ת שומע תפילה, שעת תפילה
ת"א תרגום אהל, תרגום אונקלוס
תא"מ תהלים איוב משלי
ת"ב תשעה באב
ת"בכ כ"בג תפלה בלא כונה כנוף בלא נשמה
ת"ג תנועה גדולה, תקיעה גדולה
ת"ה תפלת הדרך
תו"בב תבנה ותתכונן במהרה בימינו
תוש"לבע תם ונשלם שבח לאל בורא עולם
ת"ח תלמידי חכמים, תא חזי
ת"י תרגום ירושלמי
תי"בע תרגום יונתן בן עוזיאל
תיו"בתא תשבי יבא ויגיד בפיו תירוץ אמתי
תי"קו תשבי יתרץ קשיות ואבעיות
ת"כ תורת כהנים
ת"ל תלמוד לומר, תהלה לאל, תרי לשני
ת"מך תהי מנוחתו כבוד
תמכ"עוכי תהא מיתתו כפרה עליו ועל כל ישראל
תנ"בעא תהי נפשו בגן עדן אמן
תנ"ה תניא נמי הכי
תנ"ך תורה נביאים כתובים
תנ"צבה תהי נפשו צרורה בצרור החיים
ת"ס תקון סופרים
ת"ע תרי עשר, תפלת ערבית
תע"ב תבוא עליו ברכה
ת"ק תנועה קטנה, תקיעה קטנה, תנא קמא
ת"ר תנו רבנן
ת"ש תא שמע
תש"בעפ תורה שבעל פה
תש"בצ תשובות שמעון בר צמח
ת"ת תלמוד תורה

Yahudiler, Makabi sikkelerinde görüldüğü gibi, eski yazılarında da kısaltmalar kullanıyorlardı. Burada yer alan kısaltmalar Buxtorf'un Kalde-İbranice sözlüğünden alınmış, birçok Yahudi bilim adamı tarafından titizlikle gözden geçirilip bazı kullanılmayan kısaltmalar çıkartılarak, Buxtorf'un sözlüğünde eksik olanlar ise eklenmiş ve diğer düzeltmeler yapılmıştır.

ROMEN KISALTMALARI

A. Absolvo, Adsignatur, Aedilis, Ager, Ajunt, Aliquando, Amicus, Animo, Anno, Annus, Ante, Apollo, Apud, Ara, Arbitratu, Argentum, Auctoritate, Augur, Augusta, Augustus, Augustalis, Aulus, Aurum, Aut.
A. A. Augustae, Augusti etc.
A. A. V. C. Anno Ab Urbe Condita.
A. B. Alia Bona.
ABD. Abdicavit.
ABN. Abnepos.
ABS. Absolutus.
AC. Actio, Absolvo Condemno, Alius Civis.
ACC. Acceperat, Acceptat, Accepta.
ACC_9 Accusatus.
AC. T. Auctoritas Tua.
A. D. Ante Diem.
AD. E. Ad Exactionem, Ad Exactorem, Ad Effectorem, Ad Extorem.
AD. F. Ad Finem.
ADI. Adjutor, Adjutrix
AD. L. Ad Locum.
ADN. Adnepos.
ADP. Adoptivus.
A. D. P. Anti Diem Pridie.
ADQ. Adquiescit, Adquisita.
Æ. Ære.
A. E. Apellatus Est.
ÆD. Ædilis.
ÆG. Æger.
ÆL. Ælius, Ælia.
ÆM. Æmylius, Æmylia.
ÆQ. Æqualis.
ÆR. Æreum, Ærarium.
ÆT. Æternitas.
A. F. Auli Filius, Ara Facta, Alio Facto.
AFR. Africa, Africanus.
AG. Agit, Agrum, Agrippae.
A. H. Alius Homo.
A. L. Auli Libertas, Alia Lex.
ALB. Albinus.
A. L. F. Animo Lubens Fecit.
A. L. ÆS. Arbitrium Litis Æstimandae.
All. Allectus.
AM. Amicus; AM. N. Amicus Noster.
AMP. Ampliatus.
AM. P. Amator Patriae, Amabilis Persona.
AN. Anno, Annorum, Annius.
A. N. Auli Nepos, Ante Noctem.
A. N. F. F. Anno Nero Fausto Felici.
ANT. Antonius, Antoninus, Antiochia, Ante, Antea.
A. O. Alii Omnes, Amico Optimo.
AP. Appius, Apud.
A. P. Aedilitia Potestate, Argento Publico, Aulus Publius.
AP. IVD. Apud Judeam, Apud Judicem.
A. P. M. Anno Plus Minus.
A.P.O.R. Anno Post Orbem Redemtum.
A. P. P. Apud Populum Plebemve.
A. P. Q. Auli Publii Quinti.
A. P. R. C. Anno Post Romam Conditam.
AR. Ara, Argentum.
A. RA. MIL. FRV. A Rationibus Militaris Frumenti.
A. S. S. A Sacris Scriniis.
AT. Autem.
A. T. Auctoritate Tutoris, A Tergo.
A. T. M. D. O. Ajo Te Mihi Dare Oportere.

A. T. V. Amici Titulo Usi.
A. V. C. Ab Urbe Condita, Anno Urbis Conditae.
AVC. Auctoritas.
AVG. Augustus, Augusta, Augur, Augustalis, Augurinus.
AVG. CUR. R. P. Augustalis Curator Reipublicae.
AVG. ET. Q. AVG. Augustalis et Quaestor Augustalium.
AVGG. Augusti (de duobus).
AVG. L. Augusti Libertus.
AVR. Aurelius.
B. Balbus, Beneficiatus, Bis, Bona, Bonus, Brutus.
BA. Bona Actio, Bonis Avibus, Bonis Auspiciis.
BB. Bonorum, Bonis sive Optimis, Bene Bene sive Optime.
BC. Bonum Concessum.
B. COS. Beneficiarius Consul.
B. D. Bonum Datum.
B. D. D. Bonis Diis Deabusque.
B. D. S. M. Bene De Se Merenti.
B. F. Bona Fide, Bona Fortuna, Bona Filia, Bene Fecit, Bonum Factum, Bona Femina, Bonus Filius, Beneficiarius, Beneficium.
B. F. A. Bove Femina Alba.
B. F. A. I. Bobus Furvis Aratro Junctis.
B. F. C. Bona Fide Contractum, Beneficiarius Consul.
B. GR. Bona Gratia.
B. H. Bonus Homo, Bona Hereditatis.
B. I. Bonum Judicium.
B. L. Bona Lex.
B. M. Beatae (Bonae) Memoriae, Beatis Manibus, Bene Merenti, Bovem Marem.
B. N. Bona Nostra.
B. O. Bene Optime.
B. P. Bona Professio, Bonorum Possessor, Bona Paterna, Bonum Publicum.
B. P. D. Bono Publico Dedit.
B. Q. Bona Quaesita.
B. S. Bene Satisfecit.
B. T. Bonorum Tutor.
B. V. Bene Vixit, Bonus Vir.
B. V. A. Boni Viri Arbitratu.
B. V. V. Balnea Vina Venus.
C. Caesar, Caja, Cajus, Calendae, Candidatus, Capit, Cardo, Castra, Causa, Centum, Centuria, Citra, Civis, Clarissima, Clarissimus, Cohors, Collegium, Colonia, Comes, Con, Concessum, Condemno, Conjux, Conscriptus, Constitutum, Consul, Consultum, Curatum, Curia.
CA. Castra, Causa, Camillus, Cardo.
C. A. Caesarea Augusta, Censoris Arbitratu, Consulis Arbitratu.
C. A. I. Colonia Augusta Julia.
CAL. Calendæ, Calagaris (colonia).
CAP. Capitalis, Capitolina, Capitolium, Capta.
C. B. Civis Bonus, Colonia Bononiensis, Commune Bonum.
C. C. Curator Civium, Curiae Consulto, Circum, Curatum Consulto, Capite Census, Ducentesimi, Calator Curiator, Consilium Cepit (Cessat), Causa Cognita (Commissa), Collegium Centenariorum.
C. C. A. Colonia Caesarea Augusta.
C. C. C. Censa Civium Capita, Calumniae Cavendae causa.
C. C. D. Curatum Consulto Decurionum.
C. CR. Contrarium Contractum.
C. C. S. Curatum Communi Sumtu, Curarunt Cives Sassinates, Colonia Claudia Sabaria.
C. C. V. V. Calator Curiatus Virginum Vestalium.
CD. Quadringenta.
C. D. Capite Diminutus, Communi Dividundo.
C. D. E. R. N. E. Cujus De Ea Re Nunciatio Est.
C. E. C. Coloni Ejus Coloniae.
C. E. D. Convictum Esse Dicetur.
C. F. Clarissima Femina, Causa Fiduciae, Commissum Fidei.
C. F. C. N. Caji Filius Caji Nepos.
C. F. L. R. Q. M. Cajus Fabius Lucius Roscius (Rubrus) Quintus Marcius.

C. F. P. D. Colonia Flavia Pacensis Deulton.
C. H. Custos Heredum, Curator Hereditatis.
C. I. A. D. Colonia Julia Augusta Dertona.
C. I. A. V. Colonia Julia Augusta.
C. I. B. Colonia Julia Babba.
C. I. C. Colonia Julia Caesarea, Carthago (Cardenna).
C. I. C. A. A. P. Colonia Julia Carthago Antiqua Augusta Pia. Colonia Immunis Caesaris Augusti Pia, Colonia Julia Corinthus Augusta Antonina Pia.
C. I. F. Colonia Julia Felix, Concordia Invicta Felix.
C. I. G. A. Colonia Julia Gemella Accitana (Augusta).
C. I. I. A. Colonia Immunis Illice Augusta.
C. I. O. N. B. M. F. Civium Illius Omnium Nomine Bene Merenti Fecit.
C. I. P. A. Colonia Julia Paterna Arelatensis.
C. I. P. C. N. M. Colonia Julia Paterna Claudia Narbonensis Marcio.
C. I. V. Colonia Julia Victrix (Valentia).
C. K. Conjugi Karissimae.
C. K. I. Citra Kardinem Primum.
C. K. L. C. S. L. F. C. Conjugi Karissimae Loco Concessi Sibi Libenter Fieri Curavit.
CL. Claudius, Claudia, Clausit, Colonia.
C. L. Caji Libertus, Centurio Legionis.
ↃL. vel ↃLↃ. Cajae Liberta (us), Conliberator.
CL. PR. Classis Praetoris.
CL. V. Clypeus Votivus, Clarissimus Vir.
C. M. Comis, Causa Mortis, Cajus Marius, Cessit Melioribus.
C. M. F. Curavit Monumentum Fieri, Clarissimae Memoriae Fuit.
C. N. Caji Nepos, Civis Noster, Communi Nomine.
CN. L. Cnei Libertus.
ↃO. Controversia, Conjux, Civitas Omnis.
COL. Colonia, Collega, Collegium, Collina, Coloni, Columen.
CO. R. M. O. B. Constantinopoli Romae Moneta Obsignata.
COR. R. MI. ET. AL. SEN. V. S. Corrector Minicae Et Alimentorum Seniorum Urbis Sacrae.
C. P. Cum Praeterito, Colonia Patrensis, Civis Publicus.
C. Q. S. S. E. Causa Quae Supra Scripta Est.
CR. Contractum, Creticus, Crispus.
C. R. Civis Romanus, Curarunt Refici.
C. R. C. Cujus Rei Causa.
C. R. C. P. Cujus Rei Causa Promittit.
C. R. I. F. S. Colonia Romana Julia Felix Sinone.
C. S. Caesar, Cives Servati, Communi Sepulcro, Civem Servavit, Consulis Sententia, Cum Suis, Communi Sumtu.
C. S. F. Communi Sumtu Factum vel Fecit.
C. S. H. Communi Sumtu Heredum, Consensu Suorum Heredum.
C. S. H. S. S. V. T. L. Communi Sepulcro Habiti Sunt Sit Vobis Terra Levis.
C. T. Celsitudo Tua.
C. Θ. Constantinopoli Obsignata Moneta Officina Nona.
C. V· Clarissimus Vir, Centum Viri, Consularis Vir, Colonia Viennensis.
C. V. P. V· DD. Communi Voluntate Publica Votum Dedicavit.
C. V. T. T. Colonia Victrix Togata Tarraconensis.
D. De, Dea, Decimus, Decius, Decumanum, Decuria, Decurio, Dedicavit, Dedit, Deus, Devotus, Dextera, Die, Dies, Diva, Divus, Dixit, Dominus, Domo, Domum.
D. B. I. Diis Bene Juvantibus.
D. B. M. pro D. S. B. M. De se bene Merenti.

D. C. A. Divus Caesar Augustus.
D. C. S. De Consulum Sententia, De Consultis Sententia.
DD. Dono Dedit, Dederunt, Dedicavit, Dedicarunt, Dedit, Donavit, Dotis, Datio, Domestico, Domini, Dis Deabusque, Dea, Dia, Decreto Decurionis, Dis Dantibus.
D. D. C. C. N. C. Decuriones Coloniae Concordiae Nabonensi Caesarianae.
D. D. D. Dono Dederunt, Dedicaverunt, Datus Decreto Decurionum. Dono Decurionum Dedit.
D. D. D. D. Dignum Deo Donum Dedit. Decreto Decuriones Dederunt.
D. D. I. C. K. I. Dextra Decumanum Primum Citra Kardinem Primum.
D. D. I. I. M. Dedicavit Jussus Jure Merito.
D. D. I. V. K. I. Dextra Decumanum Primum Ultra Kardinem Primum.
D. D. L. M. Donum Dedit Libens Merito, Dono Dedit Liberto Munera.
D. D. N. N., DDD. NNN. Domini Nostri.
D. D. O. Dis Deabusque Omnibus.
D. DQ. Dis Deabusque, Dedit Donavitque.
D. D. S. Diis Deabusque Sacrum.
DE. Defunctus, Damnas Esto.
D. E. R. I. C. De Ea Re Ita Censuerunt.
D. F. Defunctus, Decimi Filius, Decurionum Fide, Donum Fecit, Dotem Fecit.
D. F. D. I. P. Decurionum Fide Dividenda In Publico.
D. F. M. Dulci Filio Meo.
D. G. Dedit Gratis.
D. H. Donavit Heredibus, Dono Habuit.
D. I. Dis Immortalibus, Dari Jussit.
D. I. M. Dis Inferis Maledictis vel Malis, Dari Jussit Malis.
D. I. M. S. Deo Invicto Mithrae Sacrum.
DI. Q. S. Die Quo Supra.
D. L. Decimi Libertus, Dis Laribus.
DL. Delego, Dat Laudes, Donat Locum.
D. L. D. Dedit Liberis Dono.
D. L. D. P. Dis Locum Dedit Publice.
D. L. M. Donavit Locum Monumenti.
D. L. S. Dis Laribus Sacrum.
D. M. Divino Monitu, Dolo Malo, Dis Manibus, Dubium Malum, Donavit Monumentum.
D. M. A. Dolus Malus Abest.
DM. Æ. Deo Magnu Æterno.
D. M. FV. C. Doli Mali Fraudisve Causa.
D. M. M. Dis Manibus Meviorum.
D. M. S. Dis Manibus Sacrum.
D. M. V. Dis Manibus Votum.
D. N. Decimi Nepos, Dominus Noster.
D. N. M. Q. E. Devotus Numini Majestati Que Ejus.
D. O. Deo Optimo, Dis Omnibus, Dare Oportet.
D. O. M. Deo (Deae) Optimo (ae) Maximo (ae).
D. O. P. Domo Ostiae Portu.
DP. Depositus (deposita).
D. P. Dii Penates, Dis Publicis, Divus Pius, Domum Posuit, Deo Perpetuo, Dotem Petit.
D. P. P. Dii Penates Patriae, Deo Perpetuo.
D. P. P. D. D. De Propria Pecunia Dedicarunt.
D. P. S. De Pecunia Sua, Deo Posuit Sibi.
D. P. S. D. L. D. P. Deo Posuit Sibi, Deo Locum Dedit Publice.
D. Q. Dis Que, Dis Quirinalibus.
D. Q. C. A. De Qualicunque Causa Agit.
D. Q. R. De Qua Re.
D. Q. S. De Qua Supra, Die Quo Supra.
DR. Drusus.
D. S. A. Diversae Scholae Auctores.
D. S. B. M. De Se Bene Merenti.
D. S. D. De Suo Dedit.

D. S. D. D. De Suo Donum Dedit.
D. S. I. F. De Sua Impensa Fecit.
D. S. I. M. Deo Soli Invicto Mithrae.
D. S. I. S. L. M. De Sua Impensa Solvit Liberis Merito.
D. S. P. De Suo Posuit, De Sua Pecunia.
D. S. P. F. De Sua Pecunia Fecit.
D. S. P. P. (D. D.) De Sua Pecunia Posuit (Dedicavit).
D. S. P. V. I. S. L. M. De Sua Pecunia Votum Jure Solvit Libens Merito.
D. S. S. De Suo Sumtu, De Senatus Sententia.
DT. Duntaxat, Datur, Dentur.
D.T.S.P. Diem Tertium Seu Perendium.
D. V. Devota Virgo, Devotus Vir, Devotus Vester, Devota Vestae, Dies Quintus, Dis Volentibus.
E. Editus, Egregius, Eis, Ejus, Erexit, Ergo, Esse, Est, Etiam, Ex, Exacto.
E. A. Ex Auctoritate.
E. Æ. Ejus Ætas.
E. B. Ejus Bona.
E. B. S. Ex Bonis Suis.
E. C. Erigi Curavit.
E. D. Ejus Domus.
E. F. Egregia Femina, Ejus Filius, Ejus Fecit.
E. G. Erga, Ejus Gratia.
E. H. Ejus Heres.
E. H. L. N. R. Ejus Hac Lege Nihil Rogatur.
E. I. Ex Jure, Ex Jussu.
E. I. M. C. V. Ex Jure Manu Consertum Vocant.
E. L. Edita Lex.
EM. (EgM.) Emeritus, Ejusmodi.
E. M. V. Egregiae Memoriae Viro.
E. N. Etiam Nunc.
EP. M. Epistolam Misit.
EQ. AVG. N. Eques Augusti Nostri.
EQ, M. SP. POM. Equitum Magister Spurius Pompejanus.
ER. Erunt, Ea Res.
E. R. E. V. E Republica Esse Videbitur.
ER. LEG. Erogatorio Legionis.
E. S. E Suo.
E. T. Ex Testamento.
E. T. F. I. S. Ex Testamento Fieri Jussit Sibi.
EX. Eximio.
EX. A. D. C. A. Ex Auctoritate Divi Caesaris Augusti.
EX. A. P. Ex Argento Publico (Puro), Ex Auctoritate Publica.
EX. B. S. Ex Bonis Suis.
EX. CC. Ex Consensu.
EX. R. Exactis Regibus.
EX. SC. TERM. Ex Senatus Consulto Terminaverunt.
EX. T. F. C. Ex Testamento Fieri Curaverunt.
EX. TT. SS. HH. Ex Testamentis Subscriptorum Heredum.
EX. V. P. Ex Voto Posuit.
F. (Ⅎ.) Fabia, Fabius, Faciendum, Februarius, Fecit, Felix, Fieri, Filia, Filius, Fines, Fisco, Flamen, Flavia, Flavius, Forum, Fundus.
FA. Φαλείων, Faliscorum.
F. C. Faciendum Curavit, Fecerunt, Fidei Commissum, Fiduciae Causa, Fraude Creditoris, Felix Constans.
F. D. Fide Data, Fundum.
F. D. M. Fecit Dis Manibus.
F. E. Fide Ejus.
F. E. D. Factum Esse Dicitur.
F. F. Flando Feriundo, Filius Familias, Fidem Facit, Fecerunt Fundaverunt, Fabre Factum, Fratris Filius.
F. F. F. Fortior Facto Fortuna, Ferro Flamma Fame, Flavii Filius Fecit.
F. D. C. L. Filiorum Duorum Cajae Libertate.
F. FL. Fratris Filius.
FF. PP. FF. Fortissimi Piissimi Felicissimi, Felicissimi Fortissimi Piissimi Principis Filio, Florentissimi Patris Patriae Florentissimo Filio.
F. H. Filius Heres.
F. HC. Familiae Herciscundae.
F. H. F. Fieri Heredes Fecerunt.
F. I. Fieri Jussit, Fieri Instituit.

F. I. A. Felicitas Julia Augusta.
F. I. D. P. S. Fieri Jussit de Pecunia Sua.
FL. Flavius, Flavia (colonia), Flamen, Filius.
F. LL. P. S. Fecit Libentissime Pecunia Sua.
F. M. Fieri Mandavit, Fati Munus.
F. M. I. Fati Munus Implevit.
F. N. Fides Nostra.
F. N. C. Fidei Nostrae Commisit.
F. P. Formae Publicae, Fidei Possessor.
FR. Frater, Frumentarius, Fronte, Fors.
FR. F. Fratris Filius.
FR. I. Forum Julium.
FR. L. Forum Livium.
FR. S. Fraude Sua, Forum Sempronii.
F. S. Fratres (Forum) Sempronii.
F. V. C. Fraudis Ve Causa.
F. V. S. Fecit Voto Suscepto.
G. Gaudium, Gellius, Genius, Gens, Genus.
G. B. Gens Bona.
G. D. Gens Dolosa.
G. F. Gemina Fidelis (Legio).
GG. Gesserunt.
GL. Gloria.
GL. EX. R. Gloria Exercitus Romani.
GL. N. L. Gloria Nominis Latini.
GL. P. Gloria Parentum (Patriae, Populi).
GL. P. R. Gloria Populi Romani.
GL. R. Gloria Romanorum.
G. L. S. Genio Loci Sacrum. Gallus Sempronius.
G. M. Germanica, Gens mala.
G.M.V. Gemina Minerva Victrix (Legio).
GN. Genus, Generis.
GN. R. S. Genus Romani Senatus.
G. P. R. Genio Populi Romani.
GR. Gratis, Gesserunt, Gerit, Gratuito.
G. R. Genus Regium, Germanica.
GR. D. Gratis Dedit.
G. S. Genio Sacrum.
G. T. Gravitas Tua, Gentem.
G. T. Æ. Genius Tutelaris Ægypti.
H. Habet, Hereditas, Heres, Hic, Hoc, Homo, Honesta, Honor, Hora.
H. A. C. Heredes Amico Curarunt.
H. A. C. F. C. Heredes Ære Communi Faciendum Curavere.
H. A. H. N. S. Haec Ara Heredes Non Sequitur.
H. A. I. R. Honore Accepto Impensam Remisit.
H. AQ. Hic Acquiescit.
H. B. Homo Bonus, Hora Bona. Heres Bonorum.
H. B. F. Homo Bonae Fidei.
H. B. M. F. C. Heres Bene Merenti Fieri Curavit.
H. C. Heres Curavit, Hispania Citerior.
IN. H.C.D. In Honorem Collegii Dedit.
H. C. DD. Huic Collegio Dedicarunt.
H. D. Hic Dedicavit, His Deabus.
H. DD. Hic Dedicaverunt.
H. E. T. F. C. Heredes Ex Testamento Fieri Curarunt.
H. Et L. Heredes et Liberti.
H. F. Heres Fecit, Honesta Femina, Honesta Fortuna, Hic Fundavit (Fideliter).
H. F. C. Heredes Faciendum Curarunt.
H. F. N. Honesta Familia Natus.
H. F. S. C. A. Heredes Fecerunt Sumtu Communi Aram.
H. H. Homo Honestus.
HH. PP. Hispaniarum Provinciarum.
H. I. Hereditario Jure, Heres Juravit, Heres Institutus.
H. I. I. Heres Jussu Illorum.
HK. Heracleae.
H. L. Honesto Loco, Haec Lux, Hic Locus.
H. L. D. Hunc Locum Dedit.
H. L. H. N. S. His Locus Heredes Non Sequitur.
H. L. N. Honesto Loco Natus.
H. L. N. R. Hac Lege Nil Rogatur.
H. L. R. Hanc Legem Rogavit.
H. L. S. E. Hoc Loco Sepultus (Situs) Est.

H. L. S. H. N. S. Hunc Locum Scripti Heredes Non Sequuntur.
H. M. Huic Monumento, Honesta Mulier, Hora Mala.
H. M. AD. H. N. TRAN. Hoc Monumentum Ad Heredes Non Transit.
H. M. D. M. A. Huic Monumento Dolus Malus Abest.
H. M. D. M. A. E. Huic Monumento Dolus Malus Absens Esto.
H. M. E. Homini Memoriae Egregiae.
H. M. EXT. N. R. Hoc Monumentum Exteros Non Recipit.
H. M. G. N. S. Hoc Monumentum Gentiles Non Sequitur.
H. M. H. E. N. S. Hoc Monumentum Heredes Ejus (vel Exteros) Non Sequitur.
H. M. M. H. M. N. S. F. Humanitatis Mala Metuens Hoc Monumentum Nomine Suo Fecit.
H. M. P. Hoc Monumentum Posuit, Hic Memoriae Posuit.
H. M. S. S. E. H. N. S. Hoc Monumentum Sive Sepulcrum Exteros Heredes Non Sequetur.
H. O. C. S. Hostem Occidit Civem Servavit.
H. P. Honesta Persona, Hic Posuit.
H. R. Honesta Ratio, Hic Requiescit.
H. R. I. P. Hic Requiescit In Pace.
H. R. I. R. Honore Recepto Impensam Remisit.
H. S. Hoc Sepulcrum, Hora Secunda vel Sacra, Herculi Sacrum, Hoc Sit, Hic Situs, Sestertius.
H. S. E. Hic Situs Est, Hic Sors Ejus.
H. S. E. S. T. T. L. Hic Situs Est Sit Tibi Terra Levis.
H. S. F. Hoc Solus Fecit.
H. S. F. H. T. F. Hic Situs Fuit (Hoc Sibi Fecit) Heredes Titulum Fecerunt.
H. S. F. L. S . P. D. DD. Hic Sibi Fecit Locum Sepulturae Permissus Decreto Decurionum.
H. S. H. N. S. Hoc Sepulcrum Heredes Non Sequitur.
H. S. S. Hic Siti (Sepulti) Sunt.
H. S. T. N. E. Huic Sepulcro Titulus Non Est.
H. S. V. F. M. Hoc Sibi Vivens Fieri Mandavit.
H. T. Hispania Tarraconensis.
H. T. F. Heredes Titulum Fecerunt.
H. T. V. P. Hunc Titulum Vivus Posuit.
H. V. Honestus Vir, Hispaniae Utriusque vel Ulterioris, Honesta Vita.
H. V. D. Hoc Vivus Dedicavit.
H. V. S. R. Honore Usus Sumtum Remisit.
I. Impensa, Imperator, In, Inter, Intra, Jovi, Judex, Junoni, Jure, Jussu, Justus, Primus, Semel.
I. Inter, Interdum, Intra.
IA. P. Intra Provinciam.
I. A. P. Q. V. Incomparabili Amantissimae Praestantissimae Que Virtuti.
I. C. Jus Civile, Judex Cognitionum, Intra Circulum, Julius Caesar, Juris Consultus.
I. C. E. V. Justa Causa Esse Videtur.
ID. Interdum, Iduavii, Idus.
I. D. Jure Dicundo, Jussu Dei, Judex Delegatus, Inferis Diis, Judicium Dabo, Jurisdictio, In Dimidio.
I. D. C. Juris Dicendi Causa.
I. D. N. C. Judex Delegatus Nomine Civium.
I. D. P. Juri Dicundo Praefuit.
I. D. T. S. P. In Diem Tertium Seu Perendinum.
I. E. Judex Esto.
I. E. L. F. E. In Ejus Locum Factus Est.
I. F. Jussa Fecit, In Foro, Julii Filius.
I. F. C. H. S. Jussu Fieri Curavit Heredum Suorum.
I. F. I. A. V. In Fronte In Agrum Versus.
I. FO. B. In Foro Boario.
I. FO C. In Foro Caesaris.
I. FO. TR. In Foro Trajani.
I. F. P. IIX. In Fronte Pedes Octo.
I. F. P. R. In Foro Pro Rostris.
I. FR. P. X. In Fronte Pedes X.

I. G. Jus Gentium.
I. H. Justus Homo.
I. H. H. M. E. In Hoc Honore Mortuus Est.
I. I. Jusjurandum, In Jure.
II. Iterum Secundus.
I. I. C. In Jure Cessit.
III. F. Tertio Filio.
II. M. Iteratus Miles.
I. IR. In Integrum.
I. IT. Imperator Iterum.
II. V. DD. Duum Viris Dedicantibus.
I. L. Jure Legis, Intra Limites, In Loco, Justa Lex.
I. L. D. In Loco Divino.
I. L. F. Illius Liberta Fecit.
I. L. H. Jus Liberorum Habens.
I. L. P. In Loco Publico.
I. L. R. In Loco Religioso.
I. L. S. In Loco Sacro.
IM. Immortalis, Imperator.
I. M. M. E. In Magistratu Mortuus Est.
IN. A. V. P. In Agrum Versus Pedes.
IN. E. L. F. E. In Ejus Locum Factus Est.
IN. F. IN. A. V. L. P. X. In Frontem In Agrum Versus Longe Pedum X.
IN H. In Honorem.
IN. H. H. In Hoc Honore.
IN. H. L. S. E. In Hac Lege Scriptum Est.
IN. H. M. In Hoc Magistratu.
IN. H. T. SUNT. COM. OR. H. S. In Hoc Titulo Sunt Comprehensa Ornamenta Hujus Sepulcri.
IN. M. M. E. In Magistratu Mortuus Est.
IN. M. O. E. In Magistratu Occisus Est.
IN. PR. O. E. In Praelio Occisus Est.
I. N. Q. Injustis Nuptiis Quaesitum, Justus Nuntius Quaesitus.
IN. S. R. In Senatu Romano.
IN. V. I. S. Inlustris Vir Infra Scriptus.
I. O. M. D. Jovi Optimo Maximo Dicatum.
I. O. M. D. J. Jovi Optimo Maximo Divino Jussu.
I. O. M. H. Jovi Optimo Maximo Hammoni (Heliopolitano, Helvio).
I. O. M. I. Jovi Optimo Maximo Immortali.
I. O. M. S. Jovi Optimo Maximo Sacrum.
I. O. T. Jovis Olympii Tonantis.
I. P. In Provinciam, Justus Possessor, Jus Pontificum, In Possessione, Idem Probavit, Justa Persona, Jus Praetoris (Praecepti).
I. Q. P. Idem Que Probavit.
I. O. T. IT. Janus Quirinus Tyrannus Italiae.
I. R. Jure Romano, Jure Rogavit, Junoni Reginae, Jurisdictio Regionis, Judicium Recuperatorium.
I. S. Judicio Senatus, Judicatum Solvit, Infra Scriptus, In Senatu.
I. S. C. Judex Sacrarum Cognitionum, In Senatus Consulto.
I. S. D. In Seris Diis.
I. S. E. Infra Scripta Erunt.
I. S. M. R. Juno Sospita Mater (Magna) Regina.
I. S. N. Rom. (I. S. R.) In Senatu Romano.
I. S. S. Inferius Scripta Sunt.
I. S. V. P. Impensa Sua Vivus Posuit.
I. T. Intra Tempus, Jure Testamenti.
IT. Italia, Italiae.
I. T. C. Intra Tempus Constitutum.
I. V. Justus Vir.
I. V. E. E. R. P. F. S. V. C. Ita Vti Ejus E Re Publica Fideque Sua Videbitur Censere.
K. Kaeson, Kaja, Kajus, Kalendis, Kalumnia, Kandidatus, Kaput, Karissima, Karissimus, Kasa, Kastra.
KA. DD. Castra Dedicarunt.
K. C. Capite Census, Carthago Civitas.
K. D. Kapite Diminutus, Castrorum Dedicatio (Deditio), Kapitis Damnatus.
K. DD. Castra Dedicaverunt.
K. F. Cardo Finalis.
KK. Caput, Kalumniae Causa.
KL. Kalendae.
K. M. Cardo Maximus.

K. N. Kaesonis Nepos.
K. O. Q. Karthagine Officina Quarta.
K. P. Cardo Positus, Castro Ponit.
K. S. Calendae Sextiles.
K. T. Capite Tonsus, Karitas Tua.
L. Laribus, Latinus, Legio, Lex, Libens, Liberta, Libertus, Litis, Locus, Laelius, Longum, Lucius, Lucrum, Ludi, Lustrum, Lyciae.
L. A. Libens Animo.
LA. C. Latini Coloni.
L. A. D. Locus Alteri Datus.
L. ÆL. Lucius Ælius.
L. BO. Lex Boaria.
L. B. M. D. Locum Bene Merenti Dedit.
L. C. Lucius Cornelius, Lege Cavetur, Lucrum, Latini Coloni, Locus Concessus.
LC. D. Lucrum Divinum, Lucus Dominus.
L. D. Locum Dedit (Dedicavit), Liberis Dedit, Lucrum Divinorum, Libero Damno, Locus Divinus, Litibus Dijudicandis.
L. D. A. B. M. Locum Dedit Aulus Bene Merenti.
L. D. B. S. D. M. Locum Dedit Bene De Se Merenti.
L. DD. Liberis Dono Dedit, Locus Dono Datus.
L. D. D. C. (S.) Locus Datus Decreto Collegii (Senatus).
L. D. DD. Locum Diis Dedicavit, Locum Dono Dederunt, Locus Datus Decreto Decurionum, Libens Dono Dedit, Libens Datum Decreto Decurionum.
L. D. D. D. E. Locus Decreto Decurionum Datus est.
L. D. L. L. I. E. Lucius Duorum Luciorum Libertus Jussu Eorum.
L. D. P. Locus Datus Publice.
L. D. S. Libens de Suo.
L. D. S. C. Locus Datus Senatus Consulto.
L. D. S. P. D. Locum de Sua Pecunia Dedit.
L. E. D. Lege Ea Damnatus.
L. E. LV. M. C. S. Libens Et Lubens Merito Cum Suis.
L. EM. Locus Emtus.
L. F. Lucii Filius, Lustrum Fecerunt, Lucius Furius.
LG. Legavit, Legio.
LG. D. Legem Dedit, Legis Decima.
L. H. Locus Heredum.
L.H.D.DD. Locum Hunc Dis Dedicavit.
L. H. L. D. Locus Hic Liber Datus.
L. I. Litis Judicium (Judex).
LIB. Libertus, Liberta, Libertas, Liberalitas, Libera.
L. I. C. Laus Julia Corinthus.
L. I. D. A. C. Lex Julia De Adulteriis Coërcendis.
L. III. V. D. P. S. Locus Trium Virum Decreti Publico Sumtu.
L. L. Lucius, Lucii (Livii, Livius), Libertus, Liberta, Laurentum, Lavinatum, Lucius, Lucejus, Liberti, Lucii, Libertas, Legibus.
L. L. L. Lucii Liberti Locus.
L. L. L. M. M. Lacerat Lacertum Largi Mordax Mevius.
L. L. L. P. O. M. S. Liberis Libertis Libertabus Posteris Omnibus Monumento Scriptorum.
LL. M. Lubentissime Merito.
L. L. Q. P. Q. E. Libertis Libertabus Que Posteris Que Eorum.
L. M. Libens Merito, Lucius Murena, Locus Monumenti (Mortuorum).
L. M. A. H. T. Locus Monumenti Ad Heredes Transit.
L. M. D. Libens Merito Dedit, Locum Monumento Dedit.
L. N. Lucii Nepos, Liberarius Notarius, Latini Nominis.
L. P. Libens Posuit, Loco Proprio, Lege Punitus, Locus Promtus (Propitius).
L. P. C. DD. Locus Publice Concessus Decreto Decurionum.
L. P. C. R. Latini Prisci Cives Romani.
L. P. D. Locus Publice (Plebiscito) Datus.

L. P. D. D. D. Locus Publice Datus Decreto Decurionum.
L. PL. Lex Plebeja.
L. PR. Loco Privato, Latini Prisci.
L. PR. C. Latini Prisci Cives.
L. Q. S. Locus Qui Supra.
L. R. Lege Romana, Lucius Roscius (Rubrius).
L. S. Libens Solvens, Laribus Sacrum, Locus Sacer, Laudabilis Substantia.
L. S. A. Lucius Sextius Aurelius.
L. SC. Locus Sacer.
L. S. M. C. Locum Sibi Monumento Curavit.
L. S. P. D. D. Locus Sepulturae Permissus Decreto Decurionum, Locum Sepulcri Publice Dedicarunt, Locum Sua Pecunia (Sumtu Publico) Dedicarunt.
L. S. S. Legionis Supra Scriptae.
L. T. Lucius Tacitus, vel Titus, Legem Tulit.
L. V. Lex Vetat, Lex Vetus.
L. V. P. F. Ludos Votivos Publicos Fecit.
L. V. S. Locum Viva Sibi.
L. XX. M. N. P. Sestertia Viginti Millia Nummum Pendit.
M. Magister, Magna, Magnus, Marcus, Marmorea, Mater, Maximus, Memoria, Meritus, Merito, Miles, Millia, Monumentum, Mucius, Mulier, Municipium.
M. A. Massilia, Macuvius, Memori Animo.
M. A. A. Municipium Albae Augustae.
M. A. G. S. Memor Animo Grato Solvit.
M. B. Municipii Bergomatum, Mulier Bona.
M. C. Marcus Cicero, Marcus Censor, Monumentum Condidit vel Consecravit.
M. C. D. Memoriae Causa Datum.
M. C. P. C. Memoriae Causa Poni Curavit.
M. C. IV. Municipium Calaguris Juliae.
M. D. Militum Dacorum. Matri Deum.
M.D.M. (I.) Magnae Deum Matri (Ideae).
M. E. Monumentum vel Memoriam Erepit.
M. E. M. Municeps Ejus Municipii.
M. E. M. D. D. E. Municipibus Ejus Municipii Dare Damnas Esto.
M. EQ. Magister Equitum.
M. F. Marci Filius, Municipalibus Functus Manifestum.
M. FA. Marcus Fabius.
M. F. C. Monumentum (Memoriam) Fieri Curavit.
M. F. M. N. Marci Filius, Marci Nepos.
M. F. P. Malae Fidei Possessor.
M. H. Magnus (Malus) Homo.
M. I. Maximo Jovi.
M. I. V. Marcus Julius Valerius.
M. K. V. T. Moneta Carthaginensis Urbis Officina Tertia.
M. L. Marci Libertus, Miles Legionis, Monumenti Locus, Militis Locus.
MM. Meritissimo, Municipium, Milites, Mediolanense, Marcorum, Matrimonium, Mulier Mala.
MM. L. Marcorum Libertus.
MN. Manius.
M. N. Marci Nepos, Millia Nummum, Meo Nomine.
MO. Monumentum.
MO. S. TR. Moneta Signata Treviris.
M. P. Marcus Pompejus (Pacuvius), Mensam Posuit, Maximus Princeps.
M. P. II. Millia Passuum Duo.
M. R. Municipium Ravennas aut Ravenantium, Marcius, Marcia, Miles Romanus.
M.S. Mesia Superiore, Menses, Mensibus.
M. S. B. M. Magistro Suo Bene Merenti.
M. S. D. D. Municipes Sui Decreto Decurionum.
M. S. P. Memoriae Suae Posuit.
M. T. Marcus Tullius.
MV. Mucius.

M. V. M. Marcus Valerius Maximus.
M. X. Menses Decem.
N. Natione, Nata, Natus, Nautarum, Nepos, Neptuno, Nobilissimus, Nomen, Nomine, Non, Nonus, Noster, Numeratius, Numeravit, Numerius, Numerus, Numini, Numus.
N. B. Numeravit Bivus s. Vivus.
N. C. Nobilissimus Caesar, Non Clam.
N. C. C. Non Calumniae Causa.
N. CL. Nero Claudius.
N. C. M. M. Numerus Cajus duo Marci.
N. C. S. C. S. D. E. Novis Civibus Senatus Consulti Suffragium Datum Est.
N. D. Numini Divino.
N. F. C. Nostrae Fidei Commissum.
N. F. N. Nobili Familia Natus.
N. G. Nobili Genere.
N. H. Notus Homo.
N. I. Nomine Ipsius.
N. I. O. T. Nomine Jovis Olympii Tonantis.
N. K. C. Non Calumniae Causa.
N. L. Nominis Latini, Non Liquet, Non Licet, Numerus Lucius.
N. L. F. Numeri Lucii Filiae.
N. M. N. S. Novum Monumentum Nomine Suo.
N. M. Q. E. D. Numini Majestati Que Ejus Devotissimus.
NN. Nostri, Duo Numeri.
N. P. C. Nomine Proprio Curavit.
N. Q. Nusquam, Nunquam.
N. R. Nero, Neratius.
N. V. Non Vi.
N. V. N. D. N. P. O. Neque Vendetur Neque Donabitur Neque Pignore Obligabitur.
N. T. M. Numini Tutelari Municipii.
N. TR. Nova Trajana.
O. Obiit, Ollius, Opera, Oportet, Optimo, Ordo, Ossa, Opertum.
O. A. Q. Omnes Ad Quos.
OB. Obiter.
OB. M. E. Ob Merita Ejus.
OB. M. P. E. Ob Merita Pietatis (Parentis) Ejus.
OB. M. P. E. C. Ob Merita Pietatis Et Concordiae.
O. D. S. M. P. Optime De Se Merenti Posuit.
O. E. B. Q. C. Ossa Ejus Bene Quiescant Condita.
O. E. F. Q. Ossa Ejus Feliciter Quiescant.
O. E. H. S. S. Ossa Ejus Hic Sita Sunt.
O. E. R. Ob Eam Rem.
OF. Officia, Officinarius.
O. H. S. S. Ossa Hic Sita Sunt.
Θ. ⊖. Obiit (mortem significat).
O. L. Operas Locavit.
O. M. H. Optimo Maximo Hammoni.
O. M. T. Optimo Maximo Tonanti.
O. P. Opinio, Optimo Principi.
O. P. D. Ollae Publicae Datae.
O. P. F. Optimo Patri (Principi) Fecit.
OR. CI. Ornato Civi.
OS. C. Omnes Conciliat.
O. V. D. Omni Virtute Dedito.
O. V. F. Oufentina (tribus), Omnia Vivens Fecit, Optimo Viventi Fecit, Omnibus Vivis Fecit.
P. Passus, Pater, Patrensis, Patria, Patrono, Pecunia, Pedes, Percussa, Perpetuus, Pius, Pondo, Pontifex, Populus, Posuit, Potestas, Principi, Publicus, Publius, Puer.
PA. Pupilla.
P. C. Patrono Corporis (Coloniae), Ponendum Curavit, Post Consulatum, Patres Conscripti, Pactum Conventum, Pecunia Constituta, Procurator.
P. C. N. Posuerunt Communi Nomine.
P. D. Publius Decius (Decimus), Populo Datum, Publice Dedit.
P. DD. Publice Dedicatum, Positum Decreto Decurionum.
P. D. S. IM. C. Ponendum De Sua Impensa Curavit.
P. E. Publice Erexerunt.
PE. R. P. Pecunia Romae Percussa.
P. F. Publii Filius, Pius Felix, Pia Fidelis (Legio), Publice Fecit.

P. F. V. Pio Felici Victori.
P. H. C. Provinciae (Praetor) Hispaniae Citeriories, Publicus Honor Curandus.
P. I. Principi Juventutis.
P. II. S. L. Pondo Duarum Semissis Librarum.
P. I. R. Populus Jure Rogavit.
P. I. S. Publica Impensa Sepultus.
P. L. Publii Libertus, Plebs.
PL. TR. Plebis Tribunus.
P. M. Pontifex Maximus, Principi Militum, Princeps Militum, Poni Mandavit, Post Mortem, Plus Minus.
P. N. Publii Nepos.
P. N. R. Publico Nomine Restituto.
P. P. Pontificum, Pater Patriae, Pecunia Publica, Publice Posuit, Potestate Publica, Praefectus Praetorio, Praeses Provinciae, Praepositi Patres.
P. P. C. Patres Conscripti.
P. P. H. T. Praeses Provinciae Hispaniae Tarraconensis.
P. P. L. I. Per Praedictae Litis Judicium.
P. P. P. Praefectus Praetorio Provinciae, Pater Patriae Patratus, Primus Pater Patriae.
P. P. P. M. Pietate Plenus Posuit Merenti.
PQ. Postquam
P. Q. E. Posteris Que Eorum.
P. R. Populus Romanus, Possessori Redditum.
PR. C. Praetor Constitutus.
P. R. C. Post Romam Conditam.
P. R. E. Post Reges Exactos.
PR. H. O. C. S. Praetextatus Hostem Occidit Civem Servavit.
PR. ID. Pridie Idus, Praefectus Juri Dicundo.
PR. K. Praetori Kandidato, Pridie Kalendarum.
PR. L. V. P. F. Praetor Ludos Votivos Publicos Fecit.
PR. PR. Praefectus Praetorio, Pro Praetore.
PR. S. Praetoris Sententia, Post Reges Servatos.
PR. S. P. Provinciae Syriae Palestinae.
P. S. Publico Sumtu, Pecunia Sua, Plebiscitum, Proprio Sumtu, Posuit Sibi.
P. S. ET. S. Posuit Sibi Et Suis.
P. S. F. Pecunia Sua Fecit, Publice Sibi Fecit.
P. S. F. C. Proprio Sumtu (Publice Saluti) Fieri Curavit.
P. S. P. Provinciae Syriae Palestinae.
P. S. P. Q. S. Posuit Sibi Posteris Que Suis.
P. S. S. C. Pecunia Sua Statuendum Curavit.
P. TR. O. Percussa Treviri, Officina Quinta.
P. V. D. Pro Voto Dedit.
Q. Quadrati, Quae, Quaesitum, Quaestor, Quando, Quartus, Qui, Quinarius, Quinquennalia, Quinquennalitio, Quintitius, Quintus, Quirinus, Quod.
Q. Æ. Quaestor Ædilis.
Q. B. V. Qui Bene Vixit.
Q.B.F.E. Quare (Quod) Bene Factum Est.
Q. B. M. V. Quae Bene Mecum Vixit.
Q. C. M. P. I. Quintus Caecilius Metellus Pius Imperator.
Q. D. Quinquennalis Decurio.
Q. D. E. R. F. P. Quid De Ea Re Fieri Placet.
Q. D. S. S. Qui Dederunt Supra Scripta.
Q. E. R. E. V. Quanta Ea Res Esse Videbitur.
Q. F. Quintus Filius, Quod Factum.
Q. F. E. I. S. F. Quod Factum Est In Senatu Fuerit.
Q. K. Quaestori Kandidato.
Q. I. H. H. M. E. Qui In Hoc Honore Mortuus Est.
Q. L. Quinti Libertus, Quintus Lucius.
Q. L. F. Quinti Lucii Filius.
Q. L. S. S. Quaesivit Liberam Statuam Senatus.
Q. M. Quomodo, Quo Magis (Minus), Quintus Marcius.

Q. N. A. N. N. Quando Neque Ait Neque Negat.
Q. PR. Quaestori Provinciali.
QQ. Quinquennalitius, Quaestores, Quoque.
QQ. L. H. SE. Quo Quo versum Latitudo Hujus Sepulcri.
QQ. PP. Quinquennalitio Perpetuo.
QQ. V. Qua Qua Versum.
Q. R. Quaestor Reipublicae.
Q. R. F. E. V. Quod Recte Factum Esse Videtur.
QS. Quasi.
Q. S. P. P. S. Qui Sacris Publicis Praesto Sunt.
Q. S. S. S. Quia Supra Scripta Sunt.
QV. Quartus.
Q. V. A. Qui Vixit Annis.
Q. V. M. A. XXIX. S. OF. Qui Vixit Mecum Annos 29 Sine Offensa.
QVI. S. P. P. V· Qui Sacris Publice Praesto Sunt.
R. Recta, Regio, Rei, Restituit, Retro, Roma, Romanus, Roscius, Rudera.
R. C. Romana Civitas, Romani Cives.
R. D. Recte Dare, Regis Domus.
R. D. D. Res Dono Data.
R. F. E. D. Retro Factum Esse Dicitur.
R. F. Regis Filius.
R. G. C. Rei Gerendae Causa.
R. I. M. D. R. Regnum Invicto Magno Domino Restituit.
R. L. P. Recte Legis Possit.
R. M. Rei Militaris.
RO. Roma, Romilia.
R. P. Res Publica, Respondit.
R. P.S. Romae Pecuniae Signata.
RP. C. Reipublicae Causa (Constituendae).
RP. C. C. Reipublicae Constituendae Causa.
R. P. H. V· V· Reipublicae Hujus Vigilantissimae Urbis.
R. P. S. D. D. Reipublicae Saguntinorum Decreto Decurionum.
R.R. Ruderibus Rejestis, Regnum Romanum.
R. RR. Rurum Romanorum.
R. R. R. F. F. F. Regnum Romae Ruet Ferro Fame Flamma.
R. S. Romae Signata (scil. moneta).
R. V. Re Uxoria, Ravenna Urbs.
S. Sacellum, Sacerdos, Sacrum, Saguntini, Sanctus, Senatus, Sepulcrum, Servus, Sextus, Si, Sibi, Signatum, Sine, Singuli, Sinister, Socius, Soli, Stipendia, Suis.
SA. Salus.
S. A. D. Sub Ascia Dedicarunt.
SA. R. Sacerdos Romae.
S. C. Senatus Consultum, Sibi Curavit, Suam Causam.
S. C. D. Senatus Consulto Decrevit.
S. C. D. S. Sibi Curavit De Sua.
S. C. F. C. Senatus Consulto Faciendum Curavit.
S.C.F.E. Senatus Consultum Factum Est.
S. D. Sententiam Dixit.
S. D. I. V. (C.) K. I. Sinistra Decumanum Primus Ultra (Citra) Kardinem Primum (in divis. agr.).
S. D. S. Soli Deo Sacrum.
S. E. T. L. Sit Ei Terra Levis.
S. ET. S. Sibi Et Suis.
S. F. Sacris Faciundis.
S. F. S. Sine Fraude Sua.
S. I. M. Soli Invictus Mithrae.
S. L. Sua Laude, Sententia Libens, Solvit Libens, Sacrorum Ludorum.
S. L. M. Solvit Lubens Merito.
S. M. Signa Moneta.
S. M. A. L.S. Sacrum Memori Animo Lubens Solvit.
S. M. D. Sacrum Marti Deum.
S. M. K. B. Sacra (Signata) Moneta Karthaginensis Secunda.
S. M. N. T. Sacra Moneta Nicodemia Officina Tertia.
S. M. R. P. Sacra Moneta Romae Percussa.
S. M. T.S. E. Sacra Moneta Treviris Signata Officina Quinta.
SN. Senatus.
S. N. L. Sociis Nominis Latini.
S. N. S. Q. Si Negat Sacramento Quaerito.

S. O. Sive Occasione.
S. OF. Sine Offensa.
S. P. Spurius, Sacerdos Perpetuus, Sua Pecunia, Sacri Palatii, Sacra Publica.
S. P. D. Sua Pecunia Dedicavit, Salutem Plurimam Dicit.
S. P. F. Sua Pecunia Fecit, Spurii Filius.
S. P. P. Sua Pecunia Posuit.
S. P. P. C. Sua Pecunia Ponendum Curavit.
S. P. P. S. Sacris Publicis Praesto Sunt.
S. P. Q. L. Senatus Populus Que Lanuvianus.
S. P. Q. R. Senatus Populus Que Romanus.
S. P. Q. R. P. T. Senatus Populus Que Romanus Praecipiet Tibi.
S. P. Q. S. C. P. S. Sibi Posteris Que Suis Curavit Pecunia Sua.
S. P. Q. S. P. C. Sibi Posteris Que Suis Poni Curavit.
S. P. V. T. S. Sua Pecunia Usus Titulo Suo.
S.Q.C.F. Senatus Que Consultum Fecit.
S. Q. R. E. Q. R. I. N. S. E. H. L. N. R. E. Si Quid Rogatum Est Quod Rogari Jus Non Sit Ejus Hac Lege Nihilum Rogatum Est. (Clausula communis Legum Romanarum.)
S. Q. S. S. E. Q. N. I. S. R. E. H. L. N. R. Si Quid Sacro Sancti Est Quod Non Jure Sit Rogatum Ejus Hac Lege Nihil Rogatum. (Eadem.)
S. R. Sacrum Remunerationum.
S. S. Senatus Sententia, Supra Scriptum, Sanctissimus Senatus, Sacri Scrinii, Sacro Sanctum.
S. S. C. Secundum Suam Causam, Seditionis Sedandae Causa.
S. S. E. Sive Sepulcrum Est.
S. S. M. Satis Secundum Mancipium.
S. S. P. Suo Sumtu Posuit.
S. S. S. Soli Sanctissimo Sacrum, Silvano Sancto Sacrum, Supra Scriptae Summae, Supra Scripta Sunt.
S. S. T. N. Supra Scripti Titi Nomine.
ST. Stipendium, Studium, Stadium, Signata Treviris, Sine Testibus.
S. T. A. Sine Tutoris Auctoritate.
ST. P. Stadium Ponit.
S. T. T. L. Sit Tibi Terra Levis.
S. VE. C. Senatus Ve Consulto.
S. V. L. Q. Sibi Uxori Liberis Que.
S. V. T. L. H. F. C. Sit Vobis Terra Levis Heredes Faciendum Curarunt.
T. Tarraconensis, Terminavit, Testamento, Titulus, Titus, Togato, Tonanti, Tribunus, Tunc, Turma, Tutela, Tutor, Tyrannus.
T. A. Tatius, Taurum Album, Titus Annius, Tutoris Auctoritate.
T. B. Tempus Bonum (Bonorum).
T. C. Tunc, Testamenti Causa, Testamento Cavetur.
T. F. Testamento Fecit, Titi Filius, Titus Flavius, Titulum Fecit.
T. F. I. Testamento (Titulum) Fieri Jussit.
T. F. I. H. F. C. Testamento (Titulum) Fieri Jussit Heredes Fideliter Curarunt, Testamento Fieri Jussit Heredes Faciendum Curarunt.
TI. Tiberius, Tiburtinorum.
TI. F. TI. L. N. Tiberius Filius Tiberii Liberti Nepos.
T. IT. Tyrannus Italiae.
T. L. Titus Livius, Tibi Libertus.
TM. DD. Terminum dedicavit, Termae Dicatae.
T. N. Titi Nepos.
T. P. Titulum Posuit
T. P. B. Tempus Bonum.
T. P. I. Testamento Poni Jussit.
TR. Tribunus, Trajectus, Translatus, Trajanus, Tribus.
TR. A. Treviris Prima.
TR. AM. Trans Amnem.
T. R. E. S. P. R. Terra Regesta Ex Sua Pecunia Restituerunt.
TR. F. Trajana Fortis (Legio).
TR. S. Treviris Signatum.
T. S. F. I. Testamenti Sui Fieri Jussit.
T. S. E. Treviris Signata Officina Quinta.
T. V. Titulo Usus.

V. Valerius, Veteranus, Victoria, Victrix, Vir, Virtus, Vivens, Vivus, Vixit, Volusius, Vopiscus, Votivus, Votum, Urbs, Usus, Quinque, Quinto.
V. A. Veterano Adsignatum.
V. A. F. (P.) Vivus Aram Fecit (Posuit).
V. A. I. D. Vivus Aram Jussus Dedit.
V. A. L. Vixit Annos Quinquaginta.
V. B. Viro Bono.
V. B. A. Viri Boni Arbitratu.
V. B. F. Vir Bonae Fidei.
V. C. Vir Consularis (Clarissimus), Urbis Conditor, Urbs Condita.
V. C. P. T. Vir Consularis Provinciae Tarraconensis.
V. C. R. IM. OR. Vice Caesaris Rector Imperii Orientis.
V. D. Vivus Dedit.
V. DD. Voto Dedicatum, Vivus Dedit.
V. E. Veteranus, Vir Egregius, Velamen, Verum Etiam.
V. E. D. Vir Egregius Decurio.
V. E. D. F. Vir Egregius Decimi Filius.
V. F. Viro Fidelissimo, Vivus Fecit, Verbo Fecit, Valerii Filius, Usus Fructus, Viro Forti, Vale Feliciter.
V. F. C. Victoriae Felicitatis Caesaris, Viam Faciudam Curavit.
V. FR. Usus Fructus.
V. L. S. ET. S. Vivus Fecit Sibi Et Suis.
V. F. S. C. Vivus Fieri Sibi Curavit.
V. I. Vir Justus.
V. I. C. Universi Ita Censuerunt.
V. I. N. K. Victrix Julia Nova Karthago.
V. K. I. Ultra Kardinem Primum.
V. L. S. Votum Libens Solvit.
V. M. Volens Miritae Minervae.
V. M. S. Voto Merito Suscepto, Votum Merito Solvit.
V. OP. Vir Optimus.
V. P. Utriusque Pannoniae, Vir Patricius, Vir Perfectissimus, Urbis Praefectus, Vir Prudens, Vivus Posuit.
V. P. P. P. H. Vir Perfectissimus Praefectus Provinciae Hispaniae.
V. R. P. Veteri Possessori Redditum.
V. R. Urbs Romana.
V. S. Votum Solvit, Voto Suscepto, Vivens Statuit.
V. S. A. L. P. Voto Suscepto Animo Libens Posuit.
V. S. C. Voto Suscepto Curavit, Votum Solvi Curavit, Voti Sui Compos.
V. S. F. Universi Sic Fecerunt, Voto Suscepto Fecit.
V. S. I. Vice Sacra Judicans.
V. S. I. F. Voto Suscepto Jussit Fieri.
V. S. L. M. Votum Solvit Libens Merito, Vivens Sibi Locum Monumenti, Voto Suscepto Libens Merito.
V. S. L. S. Vivens Sibi Locum Statuit.
V. S. P. Vivens Sibi Posuit.
V. S. P. L. L. M. Voto Suscepto Posuit Libens Libentissime Merito.
V. S. S. L. M. Votum Susceptum Solvit Libens Merito.
V. T. F. I. Usus Titulo Fieri Jussit.
V. T. S. Usus Titulo Suo.
V. V. Votum Vovit, Ut Voverat, Valens Victrix (Leg.), Virgini Vestali, Urbs Victrix.
V. V. C. C. Viris Clarissimis.
V. V. F. Virtus Vivens Fecit.
VV. FF. Viventes Fecerunt.
V. V. E. Vestri Vissum Erit.
V. V. S. S. F. Vivus Supra Scriptum Fecit.
X. Decimus, Decennalis, Denarius.
X. ER. Decimae Erogator.
X. F. Denarium Faciendum.
X. P. Decem Pondera.
XX. Vigesimae (Hereditatum), Vicennalis.
Y. pro CON. ponitur.
YSTAN. Constantinus.

DİZİN

Afganca 112
Afrika yazıları 19
Ahom 130, 145
Akhaia Kolonileri alfabesi 170
Aksar 152
Akšar 117
ALDUS MANUTIUS 202, 204
Alfabenin kökeni 77
ALKUIN okulu 196
Allahabad 126
Almanca 226
Almanca-İbranice 83
Amerika 7
Anaktorion alfabesi 169
Anglosakson Runlar 165
Anglosakson yazısı 200
Antiqua yazılar 204, 208
Arami yazısı 79
Arap yazıları 95
Arapça Neshî 101
Argos alfabesi 169
ARISTHOPHANES 179
Arkadhia alfabesi 170
Arnavutça 181
Asekkil 39
Assam 130, 145
Astronomi işaretleri 209
Asur çivi yazısı 69
Asya 45
Aşoka 126
Aššurit (Ketab) 80
Atina alfabesi 169
Avesta 91
AYMONIER 152
Babil çivi yazısı 69
Babil, Musevi yazısı 79
Balbodh 124
Bandžin Mola 136
BARB transkripsiyonu 107
BARTATAR 86
Batı Avrupa yazıları, modern 207
Battak 158
Benares yazısı 132
Bengali yazısı 137
Bihar yazısı 125
Birman yazısı 148
Bisaya 155
Bohemya 232
Boromat yazısı 149
Boustrophedon 40, 167
Böotia alfabesi 170
Brahmanlar 119, 131
BRASSEUR DE BOURBOURG 15
BRUGSCH 22, 38
Budist yazısı 119, 125, 144, 147
Bugi 158
Bulgarca 189
Bulgar-Glagol yazısı 184
Burç işaretleri 209
BURNOUF ve LASSEN 150
BÜTHAKUKYE yazısı 182
BYROM JOHN 237
Cava yazısı 152
CENGİZ HAN 117
Cherokee yazısı 13
CHODZKO 184
Džirnar 126
Cod. Exonius. 163
Cod. Sangall. 163
Cod. Vindob. 163
Coelbren y Beirdd 166
Congregatio de propaganda fide 93
CORTEZ, FERD. 15
Cree yazısı 12, 135
Çekoslovakya 232
Çince 47
Çivi yazısı arkaik 66
Çivi yazısı Babil-Asur 69
Çivi yazısı Med 74
Çivi yazısı Pers 75
Çivi yazısı 65
DAKHAI BAKKHI 117
Danca 229
Demotik 23
Demotik, yazı göstergeleri 36
Devanagari 131, 133
DIDOT alfabeleri 206
DIETERICH 162
Din debireh 91
Diploma yazısı 195
Dîvânî 95, 106
DOLAU BUKERE 44
DORN 89
Dörböldskhin 129
Düğümlü sicimler 47
Edessa'lı JAKOB 85, 86
Edessa'lı THEOPHILUS 85
Elbasan yazısı 181
Elis alfabesi 170
ELLIS 13
ERASMUS 178
ERDENI-BAKSI 117
Ermenice 92
Eski İrlandaca 196
Eski İtalyanca 192
Eski Mısır rakamları 35
Eski Mısır yazısı 21
Eski Slovakça 184
Eski Türkçe 115
Eski Yunanca 169

Estrangelo 85
Etienne alfabeleri 206
Etrüsk 186
Etiyopya dili 41
Euböa alfabesi 170
Falisci 192
Farsça, Neshî, 107
Farsça, Ta'lîk 108
Farsça, Transkripsiyon 107
Faulmann 77, 238, 250, 254
Favre 107
Fenike yazısı 78
Filipinler 155
Fince 231
Flamanca 225
Fraktur yazılar 205, 208
Fransızca 220
Fransızca mat. harfleri, yeni 206
Fust, Joh. 202
Gabelberger 238, 242
Gagai Dzargutsi 117
Galik 117
Galileliler yazısı 88
Gann 166
Garamond Alfabeleri 206
Gaura yazısı 137
Gegce 181
Girit alfabesi 169
Glagol yazısı 184
Gotik Matbaa yazısı 208
Gotik Runlar 163
Grantham 143
Grimm 165, 227
Gubârî rakamları 97
Gucarati 122, 126
Guess, Georg 12
Gupta Hanedanlığı yazıtları 126
Gurmukhi 123
Gutenberg 201
Gutenberg İncil yazısı 203
Güney-İslav yazısı 190
Gürcü yazısı 94
Habeş yazısı 41
Haham yazısı 82
Hahn 181
Haksara 156
Halévy 40, 84
Halikarnassos alfabesi 169
Hanoteau 39
Harf-Telgrafı 235
Hauran yazısı 84
Helsing Runları 162
Hieronymia alfabesi 183
Himyeri yazısı 40
Hintçe Neshî 113
Hiragana 58, 6
Hiyeratik 22, 25
Hiyeroglifler 21
Horyik 129
Hrabanus Runlar 163
Huzvareş dili 90
İberya yazısı 168
İbnî Mukaffa 91
İbnî Mukle 95
İbranice 80
İbranice kısaltmalar 257
İbranice, işlek yazı 83
I-Ching yazısı 47
İlirya - Glagol yazısı 184
İlirya yazısı 190
İmušar yazısı 39
Incunabula alfabesi 202, 204
İngilizce 222
İonia alfabesi 167
İrlandaca 196, 2
İslav yazıları 183
İspanyolca 216
İspanyol-Levanten 82
İsveççe 230
İşlek yazı (İbranice), 11.-12. yy. 82
İşlek yazı, Latince 195
İşlek yazı, yeni 171
İşlek yazı, Yunan 171
İtalyanca 215
İtalyanca, Ortaçağ işlek yazı 195
İzlandaca 229
Japonca 57
Julien, Stanislas 201
Kâbil yazısı 120
Kaiti-Nagari 136
Kalde yazısı 86
Kalmukça 116
Kamboçya 151, 152
Kanada 11
Kannara 141
Kanunun yazısı 91
Kapital yazı, Romen 192
Kapital yazı, Yunanca 171
Karmatî 95, 99
Karšun 86
Kaşmiri 123
Kartaca 42
Katakana 57, 59
Kauder, Ch. 11
Kekinowin 9, 1
Kekiwin 9
Kelt Ozanlarının alfabesi 166
Keossawin 9
Keta yazısı 76
Khutsuri yazısı 94
Khyugayi yazısı 127
Kıbrıs yazısı 76
Kıpti yazı 38
Kısaltmalar, Romen yazısı 269
Kısaltmalar, Stenografi 238, 243, 248
Kısaltmalar: Almanca 227
Kısaltmalar: Birmanca 148
Kısaltmalar: Ermenice 93
Kısaltmalar: Fransızca 221
Kısaltmalar: Gabelberger 243
Kısaltmalar: İbranice 257
Kısaltmalar: İngilizce 223
Kısaltmalar: İspanyolca 216
Kısaltmalar: İtalyanca 215
Kısaltmalar: Latince 212
Kısaltmalar: Latince Miniskül 198
Kısaltmalar: Matematik 210
Kısaltmalar: Romen 269
Kısaltmalar: Stolze 252
Kısaltmalar: Taylor 239
Kısaltmalar: Tıbbi 214
Kısaltmalar: Yunanca Miniskül 172
Kızılderili yazıları 9
Kingsborough 15
Kirchhoff 164, 167
Kiril alfabesi 185, 187
Kirmanşah yazıtı 89
Kitap yazılarının kökeni 77
Kobo-Daizi 57
Kopiewitsch, Elias 187
Korece 64
Korfu alfabesi 169
Korinthos alfabesi 169
Kölle, S., W. 44
Krişna 139
Kubilay Han 117, 129
Kûfî yazı 95, 98

Kuran yazısı 95
Kutila yazıtları 130
Ku-Weı 47
Kuzey Runları 162
Kyai yazısı 47, 48, 54, 57
KYU-SYAO-KU-WAN 64
Lakonia lafabesi 170
Lampun yazısı 158
LANDA, DIEGO DE 18
Laos yazısı 151
Latin yazısı 191
Latince 211
Latter-Day-Saints 14
LAUTH 161
LAYARD 79
LAZIUS 163
Lehçe 233
LENORMANT 115
Lepça yazısı 135
LEPSIUS 3, 13, 75, 91, 93, 122
Letçe 231
LEVY 84
Libya yazısı 39
Likya yazısı 168
LI-SE 47
Litografi 202
Lokris alfabesi 170
Macarca 234
Magadhi yazısı 125
Mağribi yazı 96, 100
MAINWARING 135
Makabi sikkeleri 78
Malabar- Hint yazısı 143
Malabar-Süryani yazısı 87
Malayalam 143
Malayca Neshî 114
Malayca yazılar 156
Maldivler 155
Mançu yazısı 118
Mande 88
Mańkāsar 158
MANUTIUS, ALDUS 202, 204
Manyokana 57
Marathi 124
Markomann Runlar 163
Marunilerin yazısı 87
Masoretler, noktalama 80
Matbaacılık 201
Matematik işaretleri 210
Maya halkının yazısı 18
Med çivi yazısı 74
Meda yazısı 9
Medawin 9
MEI-TAN 49
Meksika 15, 16
Mektup ressamları 201
Mektup yazısı, 15-17. yy. 195
Merovenj yazısı 195
Merubba (Ketab) 80
Mesa yazıtı 77, 78
Messapia 192
Meşale Sinyalleri 235
MEŞROP 93
METHODIUS 183
Mıhitarcıların yazısı 92, 93
Micmac yazısı 11
Milet alfabesi 169
Milos alfabesi 169
Miniskül, Bileşik harfler 172
Miniskül, Latin 196, 197
Miniskül, Yunanca 167, 171
Minisküllerin İnisiyalleri 196, 197
Mkhedruli yazısı 94
Moab yazısı 78
Modi yazısı 124
Moğolca 116
Mon yazısı 145
MORDTMANN 89
Moritanya 96, 100
Mormon alfabesi 14
MORSE 236
Mösogotça 164
Multani 121
MUSA 79
Musnad 40
Muzzinabik, Muzzinabikon 9
MÜLLER, FR. 93, 157
MÜLLER, H. 84
Nabati yazısı 84
Nakşi-Rüstem yazıtı 89
Narbadda 139
Nazirlerin yazısı 88
Nepal yazısı 136
Neshî 95, 101
Neshî rakamları 97
Nesturi yazısı 86
Nevari 136
Nomadlar 39
NORRIS 68
Nundobewunewun 9
Ogham yazısı 166, 235
OLSHAUSEN 89
Onsiyal yazı, Romen 196
Onsiyal yazı, Yunan 171
OPPERT 68
Optik telgraf 235
Oriya yazısı 138
Ortaçağ kitap yazıları 196
Ortaçağ Pers yazısı 89
Orta Yüksek Almanca 226
Oskça 192
Ozan alfabesi 166
Pa-Kua 47
Pali-Birman yazısı 146
Pali-Kamboçya yazısı 151
Pali-Siyam yazısı 149
PALLEGOIX 150
Palmira yazısı 84
Parsi sikkeleri 89
Pehlevi yazısı 89, 9
Pencabi yazısı 123, 131
Pers çivi yazısı 75
Peşitto 87
PHAGS-PA 129
Phatimokkha yazısı 149
PHILLIPS 168
PI-ŠIN 201
PITMAN 13, 237, 240
PLUTARCH 22
Portekizce 219
Pön yazısı 42
Prakrit 131
PRINSEP 155
Prokonnesos alfabesi 169
Rahip yazısı 202
Randža yazısı 136
Raşi 82
Redžan yazısı 158
REUCHLIN 178
RIHAN 95
Rık'a 96, 105
Ronde yazısı 208
Rong 135
ROSNY 58
Rumence 189
Runlar 161
Rusça 187
Rutenya yazısı 186
SAADŽA BANDIDA 127
Sabii yazısı 88
SACY 89
Sadžawin 9
Samiriye yazısı 79
Sancak sinyalleri 235
Sasani yazısı 89

Savelsberg, J. 168
Schier 98
Schmidt, Moritz 76
Schoolcraft 9, 13
Schott 53
Schöffer 202
Schrader 68
Segwoya 13
Selep Adası 158
Sennefelder 202
Serbest kısaltmalar 238
Seylan yazısı 144
Sharah 94
Sıkım 135
Sırpça 190
Sih yazısı 123
Simo-Mitsino 57
Sina yazıtları 84
Sindhi-Devanagari 121, 131
Sindhi-Neshî 108
Sinhala (Singhala) 144
Siyakat rakamları 97
Siyam yazısı 150
Slovakça 234
Smith Josef (Joe) 14
Sop 129
Sorab yazısı 233
Spaulding Salomo 14
Spiegel 90
St. Johannes Hıristiyanları yazısı 87
St. Thomas Hıristiyanları yazısı 87
Standart alfabe 3
Stenografi 237
Stereotip 202
Stolze, stenografi sistemi 238, 249
Sumatra yazısı 158
Sülüs 95
Süryanice 188
Şan yazısı 145
Tachygraphie 167, 177
Tagala 155
Tahta kesme sanatı 201, 202
Tahta levha baskı 201
Tahta yontma yazı 166
Taitsutergi 117
Ta'lîk 95, 108
Tamaşek 39
Tamil yazısı 142
Taylor 237, 239
Telgraf 235
Telinga 140
Telugu 140
Thera alfabesi 169
Thesalya alfabesi 170
Thot 22
Tıbbi kısaltmalar 214
Tibet yazısı 127
Tifinag 39
Tinne yazısı 12, 115
Tiro işaretleri 193, 238
Tonmi-Sambodha 127
Toskça 181
Trithemius, Runlar 163
Tshao yazısı 47, 48, 57, 62, 63
Tsankye 47
Tseu 47
Tsin-Mo 47
Tšwan yazısı 47
Tuaregler 39
Tuğra 96
Türkçe, Divânî 106
Türkçe, Neshî 104
Türkçe, Rık'a 96, 105
Ulah yazısı 189
Umbria 192
Umin 127
Urdu dili, Devanagari 131, 133
Urdu dili, Neshî 113
Utšen 127
Uygur yazısı 115
Vambery 117
Varanasi yazısı 132
Vay yazısı 43
Veda kitaplarının yazısı 132
Veso Bey yazısı 182
Vetromile 11
Vulfila 163
Wabino 9
Waldemarr Runları 162
Wampum kemeri 9
Wattenbach 167, 191
Wende 233
Willis, John 237
Yakubilerin yazısı 87
Yakut 95
Yamatokana 58
Yeni Yunanca 180
Yeni Yüksek Almanca 227
Yesukawin 9
Yossakid yazısı 9
Yü yazıtları 47, 48
Yukatan yazısı 18
Yunan matbaa yazısı 178
Yunanca 167
Yüksek Almanca 226, 227
Zacher 164
Zend-Avesta yazısı 91
Zerdüşt 89
Zyak-Seo 58

NOTLAR

KUZEY AMERİKA

1 *MNEMOTEKNİ:* Birtakım çağrışımlardan yararlanarak, türlü alıştırmalar yapıp belleği geliştirme yöntemi.
2 *PATER NOSTER:* Hıristiyan duası.
3 *VALAIS:* alm. *Wallis*, İsviçre konfederasyonundan kanton.

AFRİKA

1 *İDEOGRAM:* Yazı sisteminde sesbirimlerine ayrıştırılmayan biçimlerimi belirten yazı karakteri.
2 *LİBYA:* ya da *LİBYE*. eskiden Yunanlıların Afrika'nın tüm kuzey kesimine verdikleri ad.
3 HİMYERİLER: İÖ I. yy. ile İS VII. yy. arasında Güney Arabistan'da hüküm sürmüş bir kavim.
4 *SEBA:* ya da *SABA*: Yemen'in doğusunda krallık, Başkenti Marib'di, kabileler arası çekişmeler Seba'nın Himyerilerin boyunduruğuna girmesine yol açtı.
5 *VAYLAR:* Liberya'da, Monrovia'nın batısındaki kıyılarda ve Sierra Leone'nin kuzeyinde yaşayan halk.

ÇİNCE

1 *I-CHING:* Çince: 'Değişimler kitabı', Konfüçyüs öğretisinin beş kitabından (Wu Ching) biri. Kehanet kitabı.
2 *PA-KUA:* 'Sekiz trigram'; İmparator Fu Shi'nin bu trigramları bir kaplumbağanın sırtında gördüğüne inanılır.

ÇİVİ YAZISI

1 *ÇİVİ YAZISI:* (Latince *Cuneus*: kama, çivi.) Bu terim ilk olarak, Oxford Üniversitesinde İbranice ve Arapça profesörü olan Thomas Hyde'ın, 1770'te yayımlanan, İran'ı konu alan kitabında kullanılmıştır.

HARF YAZISI

1 *MOABLILAR:* İÖ XIII. yy.'a kadar Lût Gölünün doğusuna yerleşen halk, İÖ XIII. yy.'dan başlayarak sırasıyla Asur, Babil ve Pers egemenliğine girdiler.
2 *SÜRYANİ:* (*SURİYE*: Akdeniz, Suriye çölü, Amanos ve Sina arasında yer alan tarihsel bölge. Bu bölge günümüzde Türkiye, Suriye, Lübnan, Ürdün ve İsrail arasında bölünmüştür.) Aramilerin bir kısmı, İsa'nın havarilerinden Simun Petrus ve arkadaşlarının telkiniyle 38 yılında Hıristiyanlığı benimsediler. Puta tapmayı sürdüren Aramilerden farklı olduklarını belirtmek için *Süryani (Suriyeli)* olarak adlandırıldılar.

3 *KENAN ÜLKESİ:* Filistin Fenike kıyısında bölge, İsrail ülkesinin eski adı.
4 *SAMİRİYE:* İbranice *Şameron*, Filistin'de kent; İsrail krallığının başkenti.
5 *MAKABİ:* Helenistik dönem İsrail tarihinde, Slefhi Kralı Antiokhos IV. Epiphanes'in Hellenleştirme politikasına karşı ulusal ayaklanmada (İÖ 167) önemli rol oynayan Musevi aile.
6 *MASORA:* Kutsal Kitap'ın İbranice metni aktarılırken, yüzyıllar boyunca uğradığı değişikliklere çözüm getirmek üzere kaleme alınmış açıklamalar.
7 *PALMİRA:* Palmira (Suriye)'nın başkenti, eski adı Tedmür olan bu kent antik çağda Mezopotamya ve Akdeniz kıyısı arasında bir ticaret merkeziydi.
8 *NABATİLER:* NEBATİLER, Arabistan yarımadasının kuzeybatısına yerleşmiş eski Arap kabilesi.
9 *EDESSA:* Urfa.
10 *KALDE:* Asur dilinde *Kaldu*, Babil dilinde *Kasdu*, Mezopotamya'nın ve Sümer'in güneyine verilen ad, daha sonra tüm Babil'i kapsadı.
11 *NESTURİLİK:* V. yy.'da İstanbul Patriği *Nestorius*'un öğretisi.
12 *PEŞİTTO:* '*Basit*' anlamında Aramca sözcük.
13 *MARUNİ:* Aziz Marun Manastırı (Suriye), Maruni kilisesine bağlı kimse.
14 *MALAYALAM:* Güney Dravid dili.
15 *YAKUBİLER:* Bir keşiş olan Yakup Baradai (öl. Edessa 578)'nin ismini alan Yakubi kilisesi üyeleri.
16 *SABİİLİK:* El Cezire ve Harran'da yaşayan ve Sabii halkı diye anılan topluluğun dinsel inancı.
17 *NAZİRLER:* Medine'ye yerleşmiş iki büyük Yahudi kabilesinden biri, Filistin'den gelerek el-Nazir Dağına yerleşti.
18 *MANDELER:* Mande dillerini (Nijer-Kongo ailesinden dil öbeği) konuşan Batı-Afrikalı halk.
19 *BAKTRİA:* Bugünkü Afganistan'ın kuzeyinde yer alan, İranlıların yaşadığı eski ülke.
20 *ARSAKES I:* Parth senyörü, Arsakiler sülalesinin ve Parth İmparatorluğunun kurucusu.
21 *PARTHLAR:* İranlılarla akraba olan ve İskit ülkesinde göçebe yaşadıktan sonra Parth ülkesine yerleşip burada savaşçı bir aristokrasi kuran halk.
22 *ARDAŞİR:* Sasani devletinin kurucusu ve ilk hükümdarı.
23 *SASANİLER:* İS 224-226 ile 651 arasında İran'da Mezopotamya'da İndus'a kadar uzanan, Fars kökenli bir imparatorluk kuran İranlı hanedan, adını bilinmeyen bir Tanrı olan Sasan'dan alır.
24 *NAKŞİ RÜSTEM:* Ahamani dönemi Pers krallarının birçoğunun mezarlarının bulunduğu yer.
25 *KİRMANŞAH:* Bugünkü Bahtaran, Sasanilerin kurduğu kent, biraz uzağında Dara'nın zaferi anısına dikilmiş üç dilde yazılmış (Babil, Elam ve Eski Fars dilleri) kalıntılar vardır.
26 *PEHLEVİ:* II. yy. ile İslamiyetin kabulü arasındaki dönemde kullanılmış, Aramca kökenli orta Persçe yazı dizgesi.
27 *İBNİ MUKAFFA:* İran kökenli Arap yazar, ilk kez Hint ve İran edebi yapıtlarını Arapçaya çevirdi. Önce Emevi sonra da Abbasi valilerinin kâtipliğini yaptı, zındıklıkla suçlandı ve yakılarak öldürüldü.
28 *HAREKE:* Arap harfleriyle yazılmış metinlerde kısa ünlüleri göstermek için kullanılan işaret.
29 *MEŞROP:* (361-440) Ermeni bilgin.
30 *MIHİTAR:* Ermeni katolik tanrıbilimci (Sivas 1676-Venedik 1749), 1701'de Mıhitarcılar Kongregasyonunu kurdu; Ermenice bir dilbilgisi, bir sözlük ve Kutsal Kitap'ın Ermenice bir baskısını yayımladı.

ARAP YAZILARI

1 *İBNİ MUKLE:* (885-940) Abbasi veziri.
2 *KARMATİLER:* İsmailiye mezhebinin kollarından biri, adını kurucusu Handan bin Karmat'tan alır.
3 *NUNASYON:* Son hecedeki ünlüye n-sesinin eklenmesi.

4 *IOTA SUBSCRIPTUM:* Iota (ι) harfi uzun diftonglardan uzun ünlünün altına yazılır. (Ortaçağ Yunanca elyazmalarında uygulanırdı.)
5 *PAŞTU:* Afganca.

TATAR YAZILARI

1 *KALMUKLAR:* Kendilerine 'Oyratlar' adını veren bir kısım Moğol halkının Türkçe adı. Orta Asya, Yakındoğu ve Doğu Avrupa bozkırlarında yaşayan Moğol boylarının büyük bölümü Müslümanlığı benimsediği halde, eski dinleri Şamanlıkta kalmakta direnen Oyratlara, Müslüman Türkler 'kalmak'tan Kalmuk adını taktılar. Doğu Asya'da *Çungarlar* ya da *Ölötler* adını alırlar.

HİNT YAZILARI

1 *MAGADHİ:* Maharaştriye yakın Prakrit dili.
2 *DEVANAGARİ:* 'Tanrıların yazısı' anlamında Sanskritçe sözcük, *Nagari* de denir.
3 *VEDA KİTAPLARI:* Sanskritçe *'bilgi'* anlamına gelen Veda dininin kutsal kitapları.
4 *SİNDHİ:* Pakistan'da (Sindh Eyaleti) ve Hindistan'da (Kuç Rann'ı ve Kathiavar Yarımadası) konuşulan Kuzey-batı Hint-Ari dili. Sindhi yazısı halen adını Sindh (İndus) nehrinden alan bölgede kullanılır.
5 *MULTANİ:* Pencab'da konuşulan Landa lehçesi.
6 *DRAVİD DİLLERİ:* Özellikle Hindistan'ın güneyinde konuşulan dil ailesi.
7 *BRAHMAN:* Ring Veda'da 'ilahi', 'dua', 'kutsal bilgi', 'sihirli formül' anlamlarında kullanılan Sanskritçe sözcük.
8 *PALİ:* Orta Hint-Ari dili, Sanskritçeye yakındır. Ortaçağ Budacılığının din dilidir.
9 *GUCARAT:* Güneybatı Hindistan'da eyalet, merkezi Gandhinagar.
10 *GUPTA HANEDANLIĞI:* Eski Hindistan hanedanlığı (İS 320-550)
11 *MARATHALAR:* Maharaştra halkı, Hindistan'a Müslümanlardan önce yerleştilcr.
12 *MAGADHA:* Buddha ve Mahavira zamanında, Hindistan'daki belli başlı dört krallıktan biri.
13 *AŞOKA:* Eski Hindistan'ın en ünlü hükümdarlarından biri, Maurya Hanedanlığının 3. temsilcisi, İÖ 269-232 arasında Pataliputra (günümüzde Patna) başkentinde oturdu ve bugünkü Hindistan'ın tümü –Dekkan'ın güneyi hariç– ile Afganistan'ın bir kısmı üzerinde hüküm sürdü.
14 *LEPÇALAR/RONGLAR:* Sıkkım, Bhutam ve Nepal'de yaşayan Tibet-Birman halk topluluğu.
15 *VİRAMA:* Sanskritçede ünsüzün yazılmadığını belirten fonetik işaret.
16 *ORİYA:* Doğu prakritleri, özellikle de Magadhi aracılığıyla Sanskritçeden türemiş Hint-Ari dili.
17 *KANNARA: KARNATA*, Karnatak eyaletinde konuşulan Dravid dili.
18 *PEGU:* Çinhindi'nde eski bağımsız devlet. Aşağı Birmanya'daydı ve merkezi aynı adı taşıyan (Eski Sanskritçede 'hamzavati') kentiydi.
19 *MON KRALLIĞI:* Birmanya'da egemen olan krallık.
20 *ŞANLAR:* Birmanya'nın doğusunda eyalet. Şanlar Buddha dinine bağlıdırlar ve Tayca öbeğinden Tibet-Birman dili olan Şan dilini konuşurlar.
21 *BUGİ YAZISI:* Salep adasının güneyinde konuşulan Güney Sulavesi dillerinden Bugi dilini yazmak için kullanılan dizge.
22 *BATTAK:* Sumatra Adasının orta kesiminde yaşayan Battak halkının konuştuğu, Endonezya öbeğinden dil.

RUN YAZILARI

1 *RUN* ya da *RÜN:* Norveççe 'RUNE', İsveççe 'RUNA', Eski İskandinavca 'RÛNAR'; gizli yazı.
2 *EDDA:* Ortaçağ İzlanda edebiyatına ait iki önemli yapıtın adı. Bu yapıtlar Bilge Saumund'un kahramanlık hikâyeleri ve masallardan oluşan *Manzum Eddası* (9. ile 12. yy. arasında) ve Snorri Sturluson'un *Düzyazı Eddasıdır.*

3 *İONİA:* Adını Yunanlı kahraman İon'dan alan bölge; Ege denizinin Asya kıyısında Milet (Aydın-Balat Köyü) ve Phokaia (İzmir-Foça) arasında kalır.
4 *SİGDRİFUMAL: 'SİGDRİFA'nın şarkısı'.* Manzum Edda'daki bir manzumenin adı. Burada, SIGURD'un ODİN tarafından uyutulan VALHYRIE SIGDRIFA'yı nasıl uyandırdığı anlatılır.
5 *ZAFER RUNLARI:* "Zafer kazanmak istiyorsan, kılıcının kabzasına kazı..." (Sigdrifumal)
6 *GENEL RUNLAR:* "Başkasının karısı seni aldatmasın diye..." (Sigdrifumal)
7 *DAĞ RUNLARI:* "Kurtarmak ve kadınların doğurganlığını artırmak istiyorsan..." (Sigdrifumal)
8 *KAYALIK RUNLARI:* "Kurtarmak istiyorsan..." (Sigdrifumal)
9 *DAL RUNLARI:* "Hekim olmak, yaraları iyileştirmek istiyorsan..." (Sigdrifumal)
10 *MAHKEME RUNLARI:* "İntikam istiyorsan..." (Sigdrifumal)
11 *RUH RUNLARI:* "Başka birinden daha akıllı gözükmek istiyorsan..." (Sigdrifumal)
12 *MARKOMANLAR:* Eski Germen kabilesi.
13 *SCHONEN:* (İsveççe *Skåne*) İsveç'in güneyinde tarihi bir bölge.
14 *VULFILA* (Ulfilas): (318-338) 4. yy.'da bugünkü Bulgaristan civarına yerleşen Batı Gotlarının bir bölümü Hıristiyanlaştırılan ilk Germenlerdi; annesi Anadolu'lu Hıristiyan bir köle, babası hür bir Got olan Vulfila misyonerlikten sorumluydu.

YUNAN YAZILARI

1 *ATİNA OL. 94, 2:* Olimpiyat takvimine göre zaman hesabı; Olimpiyat takviminin başlangıcı İÖ 776 yılıdır, bu tarihten sonra 94 oyun ve 2 yıl.
2 *MAJİSKÜL:* Büyük harf.
3 *ONSİYAL:* Oldukça büyük, yuvarlak kapital harflerden oluşmuş yazı.
4 *TACHYGRAPHIE:* Eski Yunan stenografisi.
5 *HALİKARNASSOS:* Bodrum.
6 *PROKONESSOS:* Marmara Adası.
7 *THERA:* Muğla'nın Yerkesik bucağı.
8 *KRETA:* Girit.
9 *EUBÖA:* Eğriboz Adası.
10 *MİNİSKÜL:* Küçük harf.
11 *SPİRİTUS LENİS: SPİRİTUS:* Yunanca 'soluk'. Ünlü harflerle başlayan sözcüklerin başında 'h' sesinin bulunmaması ve bunu ifade eden işaret.
12 *SPİRİTUS ASPER:* Sözcük başındaki 'h' sesi ve bunu belirten işaret.
13 *ACUTUS:* Yüksek veya yükselen tonlama.
14 *GRAVİS:* Normal veya kısmen yükselen tonlama. İlk kelimenin ünlüsünün tonlamasının, ikinci kelimenin ünlüsünden daha alçak olduğunu belirtir.
15 *CİRCUMFLEX:* Uzun ünlüler veya diftonglarda yükselen tonlamadan sonra gelen, alçalan tonlama.
16 *DİÄRESİS:* Bir arada bulunan iki ünlü harfin ayrı okunması için ikincisi üzerine konulan iki nokta işareti.
17 *DİVİS:* Birleştirme işareti.

İSLAV YAZILARI

1 *İSKİT:* İÖ XII. yy.'dan başlayarak Aşağı Tuna'dan Altaylar'a ve Tarım'a kadar Avrasya bozkırının büyük bölümününe yayılan ve İran dili konuşan halk; Yunanlılarca *Skytai*, Perslerce de *Sakalar* olarak adlandırılırlar.
2 *GLAGOL:* ('söz' anlamında Slavonca sözcük) IV. yy.'da Balkanlarda İslav dilini konuşan toplulukların Hıristiyanlığa geçiş sürecine bağlı nedenlerle benimsedikleri yazı.
3 *HIERONYMUS:* (347-419) Latin kilisesi büyüğü ve din bilgini.
4 CYRILLIUS (*AZİZ KİRİL):* (827-869) Filozof, İslavların havarisi olarak adlandırılır. Kutsal

başpiskopos olarak Kiril adını aldı ve kardeşi Methodius (825-885) ile birlikte, Moravya'nın dinini değiştirmek için Bizans imparatoru tarafından elçi olarak gönderildi.

5 *İLİRYACA:* Roma dönemi öncesinde, Adriya kıyıları boyunca ve İtalya'nın güneydoğusunda konuşulan Hint-Ari dili.

6 *RUTENYA:* Ukrayna.

LATİN YAZILARI

1 *LOMBARDİA YAZISI:* VII. yy.'dan XII. yy.'a kadar Kuzey İtalya'da kullanılan işlek küçük yazı türü.

2 *MEROVENJ:* 482-751 yılları arasında Galya'da hüküm süren ve adını efsanevi kral MEROVECH'ten alan Frank hanedanı.

3 *CICERO:* Romalı devlet adamı, yazar, Klasik Latincenin yaratıcısı.

4 *ALKUİN:* (730-804) Anglosakson bilim adamı.

MATBAA YAZILARI

1 *INCUNABULA:* ('beşik, başlangıç' anlamında Latince sözcük) Matbaacılığın ilk yıllarından kalma bir yapıt için kullanılır. 1500'den önce basılmış kitaplara 'İncunabulalar' adı verilir. Tabellarius ya da ksilografik İncunabulalar ve tipografik İncunabulalar olarak ikiye ayrılır. Birinciler yontulmuş ya da oyulmuş tek parça tahta levhalarla yapılmış baskılardır. İkincilerse, önceleri tahtadan, sonraları metalden yapılmış hareketli harflerle dizilmiştir.

MODERN BATI AVRUPA YAZILARI

1 *MUTA CUM LIQUIDA:* Latincede b, p, d, t, g, c kapanış sesleri veya ardından l veya r gelen qu sesi.

2 *DİFTONG:* Çift ünlü.

3 *TRİFTONG:* Üç ünlü.

TELGRAF

1 *İŞAYA:* Kutsal kitapta adı geçen peygamber, dinsel görevini İÖ 740 ile 687 arasında Yahuda krallığında gerçekleştirdi.

2 *KLYTAMNESTRA:* Sparta kralı Tyndareos ile Leda'nın kızı, Agamemnon'un karısı.

Cemal Azmi Matbaası Türkçe Alfabe levhaları

جمال عزمی مطبعه‌سی آلفابه لوحه‌لری

Cemal Azmi Matbaasında terib ve basılmış-tır

جمال عزمی مطبعه‌سنده ترتیب و طبع اولنمشدر